

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 03700

DRAMATISHE SHRIFTN

Sholem Asch

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

*This book once owned by a South African
reader, has been preserved by the
Cape Town Yiddish Cultural Federation
and returned to circulation by the
National Yiddish Book Centre
of South Hadley, Mass. U.S.A.*

*May it thus inspire us to keep alight
the flame of Jewish life and learning.*

ש ל ו ם א ש

געזאמלטע שריפטן

זיבצנטער באנד

פארלאג / "קולטור-ליגע" / ווארשע

ש ל ו ם א ש

דראמאטישע שריפטן

ב א נ ד III

פארלאג / „קולטור-ליגע“ / ווארשע

ש ל ו ם א ש

גאט פון נקמה

א דראמע אין 3 אקטן

פארלאג, קוילטור-ליגע, ווארשע

איבערזעצן, איבערזעצן און
אויפלייזן, און דער ערלייבניס
פון פאנר אין פארזעצן.

Copyright by Szelem Asch
1922

THE ZIONIST HALL LIBRARY OF
 CAPE TOWN
 IN MEMORY OF THE LATE
 ISRAEL JACOBSON OF MAITLAND.

פּערזאָנען:

א בעל-הבית פון א פרעהליך, הייזעל.	יסקל מטאָפּטאָוויטש.
	דער, פעטער
זיין ווייב (א געוועזענע קאקאש).	שרה
זייער טאָכטער, א יונג מיידעל	רבקה'לע
פון א יאָהר IV.	
1-טע מיידעל פון הייזעל'ס א פּער-	דונדעל
עלמערע פון עטליכע און דרייסיג יאָר.)	
2-טע מיידעל, נאָך גענוג יונג.	מאָנקע
3-טע מיידעל.	רייזעל
א פּראָווינציאל מיידעל,	באָשאַ
ערשט אַניאָנגעקומענע.	
א אַלפּאַנס, הינדעלס נעקויפּטער חתן.	שלמה
א שענער יונג, 26 יאָר.	
--- שרפּן, א שרפּן פון דעם, פעטער.	ד' אלי
א פרומער יוד, א סופּר.	ד' יעקב
א מחותן.	א פּרעמדער יוד
בלינד אויף איין אויג (פון די אַיימע לייט).	אַ יודענע
	צייט: געגענוואָרם.
	אַרט: אין אַ נרעסערע פּראָווינציאלע שטאָדט.

1900

1901

1902

1903

1904

1905

1906

1907

1908

1909

1910

1911

1912

1913

1914

1915

1916

1917

1918

1919

1920

ס צ ע נ ע .

(ביים, פעטער" אין פרוואט-וואָהנונג. ערשטער שטאָק פון אַ אלטער
הילצערנער געבידע. דאָס צימער געפינט זיך איבער דעם קעלער, אין
וועלכען עס איז דאָס „הייזעל". צום וואָהנונג פיהרט אַרויף אַ הילצער-
נע טרעפּ פון דרויסען, וועלכע לאָזט זיך הערען אין דער שטוב,
בשעת מען געהט אַויף זיי. די וואָהנונג בעשטעהט פון איין גרויס-
סע, שטוב מיט אַ נירריגען באלקען. דאָס מעבעל גייעט, וואַרשאַווער
ביליגער סטיל, וועלכעס האַרמאָנירט נישט מיט דער אלטער געבידע
פון דער שטוב. די וועגד זענען בעהאַנגען מיט בילדער, אויסגענועהט
אַויף קאַנווע. ביבלישע סצענעס: „אַדם וחוה: ביים עץ הדע" א. ז. וו.
מיידעלשע אַרבייט. געגענאיבער דער סצענע—די טהיר, וואָס פיהרט
נ. דרויסען אַרײַן. רעכטס אַ צווייטע טהיר, פיהרט אין רבקה'לעס
שטוב אַרײַן. פון ביידע זייטען מהיר—רעכטס צוויי בעטען ביי דער
וואַנט, הויך אויפגעבעט מיט בעטגעוואַנט. לינקס צוויי ~~בעטען~~ ~~ליעך~~
גידריגע, מיט לאָדען כּון אינווייניג צו צומאַכען, בעהאַנגען מיט פּאַר-
האַנגליך, בעשטעלט מיט בלומען-טעפּ; צווישען די פענכטער אַ שו-
אַץ-שענקעל. הינטער איין פענסטער אַ קאַמאַד. אין שטוב ~~די~~
סיינט מען אויפצורוימען; ס'זעהט זיך אויס: מען גרייט זיך צו אַויף
געסט... אַנגעשטעלט מיט איבריגע מישען און בענק, בעשטעלט מיט
קאַרבס געבעקס און אַנדערע עסען-וואַרג. אַ יונגער פריהלינגס-טאָג.
צאָך מיטאַג.

ושרה, רבקה' לע, שמעמר דער, פאפא צוויי

שרה

א הילפע און א שלאגן שענע, דאס פנים שוין רעלט פערדערבען,
 נאך נאך גענוג שפורען פון איהר געוועזענער שענהיים, וועלכע האט
 נאך היינט אין זיך א געוויסען פאן פון פרעכהיים, א שייפעל אויף
 איהרע קאקעטע לאקען; די לאקען געב'ענען זיך פון צייט צו צייט פון
 איהר שייפעל ארויס. אונגעטוהן אין שוין ערנסט מופערליכער קלוי-
 דונג, וועלכעס איז נאך דא און דארט קאקעט בעפונדט מיט פיעל ציידונג.
 אין איהרע בעזעגונגען קען זי זיך נאך נישט גענץ בעפרייען פון דער
 וועלט, פון וועלכער זי איז ארויסגעטאנגען ... שפעטע מיט

רבקה' לעי

יוצענר יונג מיידל, זעהר נעט געקליירעט, בעל הבית'יש.
 נאך אין א קורץ קליירעל, צוויי לאנגע צעם השר, אין פערטערמי-
 גען אויסצופונדען דאס צימער.

רבקה' לע

(שמעקט אריין פאפיערענע בלומען אין די נארדינען).
 אַט אזוי, מאַמעשי, יעצט דאָס שפּיגעלע בערזען, זעה, מאַמעשי,
 וועט זען זיין

שרה

(אוי פערנומען ביים טיש אונגריימען).
 פלינקער, טאכטערשי, פלינקער, דער טאטע איז שוין געגאנגען
 באל-בחים בעטען דאס ספר-תורה אהיים ברענגען.

רבקה'ל

וועט שען זיין, מענשען וועלען קומען ... מען וועט שפילען, מען
וועט זינגען ... יא, מאמעשי?

שרה.

יא, טאכטער-לעבען, עס איז א תוכך, עס איז א גרויסע מצוה ...
נישט אלע קענען נישט ספר-תורות שרייבען. א בעל-הבית, א צאנגע-
וועהענער מענש ...

רבקה'ל

און מיידלעך וועלען אויך קומען? מען וועט טאנצען? ס'וואהר,
מאמעשי? (שטעלט זיך אָב) איך מוז דאָך מיר אַ בלוזקע קויפֿען, מאַמעשי.
און אַ פֿאַר ווייסע פֿאַנטאַפֿעל קויפֿטו. (ווייט איהרע קאמאשען) אין קאמאשען
קען מען דאָך נישט טאנצען?

שרה.

אַז דו וועסט אַ פֿלה ווערען, אַם ירצה השם, חל המוצד פסת,
וועל איך דיר אַ לאַנג קלייד מאַכען, פֿאַנטאַפֿעל קויפֿען, ס'וועלען
מיידלעך קומען, פֿיינע מיידלעך, בעל-הבתישע יעכטער, דו וועסט דיר
הבר'ן מיט זיי.

רבקה'ל

(עקשנט זיך).

שטענדיג לייגסט דו אָב אויף פסת. איך בין שוין היינט גרויס.
(שטעלט זיך און שפיגעל אריין) זעה, מאַמעשי, איך בין שוין גרויס,
(ווייט די האַר) אַזעלכע לאַנגע צעפֿ האַר האָב איך שוין. מאַנקע זאָגט,
אַז ... (אפט זיך צוריק) און מאַנקע וועט אויך זיין, ס'וואהר, מאַמעשי?

שרה.

ניין, טאָמטער לעבען. בעל-הבת'ישע קינדער, אַר'נטליכע מיידלעך...
דו ביזט אַ בעל-הבת'יש קינד, אַ אַר'נטליך קינד.

ר ב ק ה ל' ו.

פאַר וואָס נישט, מאַמע לעבען? האָט מיר מאַנקע אַ מגן-דוד
אויפגעריסעוועט. אויפ'ן ספר-תורה-קליידעל... איך נעה איהם איצט מיט
זיידענע ווילישקע אויס, מיט בלעטער בעפוצט, מיט בלומען בעפוצט,
וועסט זעהן, ווי שען, מאַמעשי. (ווייזט אויף די בילדער פון וואַנד) הונדערט
מאַל שענער פאַר די ...

שרה

(ערשראָקען).

וועה איז מיר, פערצעהל נישט דעם טאַטען. ער וועט שרייען,
ער וועט זיך בייזערן.

ר ב ק ה' ל ע

פאַרוואָס, מאַמעשי? עס איז דאָך פאַר'ן ספר-תורה'ס וועגען?

שרה.

דער טאַטע וועט זיך בייזערן. (עס הערען זיך טריט) שווייג, רבקה'לע,
דער טאַטע געהט.

דער פּעטער

(נאָך אויף די טרעפּ).

וואָס, בעטען וועל איך מיר ביי זיי... האָב איך טאַקע אַ גע.

שעפט! (קומט אריין, א הויכער, שארקער יונג פון א יאהר 40, א דיק בייזעל מיט א שווארץ בעוואקסען געזיכט, א שווארץ רונד געשוירען בעררעל, רעדט הויך, גראָב, מאַכענדיג דערבוי מאוס'ע בעוועגונגען מיט די הענד, אַננרויפֿענדיג דעם צווייטען, וואָס ער רעדט צו איהם, ביי דער קלאַפֿע. דאָך ליגט אויסגעגאָסען אויף זיין געזיכט און אין זיין גאַנצער פֿערזאָן אַנ'אָפֿענהאַרציגקייט). וועלען זיי נישט קומען, דאָרף מען נישט... האָב איך אַרעמע-לייט צוואַמענגענומען... האָב איך נישט קיין מורא, עס וועלען זיך געפֿינען בעלנים אויף די לעקעלעך מיט די געזונ. (דערזעהט רבקה'לען, ועצט זיך) קום נאָר אַהער צום טאַטען,

שרה

(בייז, אָבער כעמיהט זיך נישט דערפון בעמערקען צו געבען. ספֿרווירט דעם טיש).
זיי וועלען זיך, מיינסט דו, דעם יחוס מיט דיר איינריכטען?
אז זיי דאַרפֿען אַ הונדערטער צו באַרגען... אַ נדבה צו נעהמען שו-
מען זיי זיך גאָר נישט מיט דיר... דער גוי איז טרפה, אָבער זיין
נראַשען איז משר...)

דער „פעטער“

ווי זי האָט דאָס מורא, אַ זאָרג אָנגעקריגען! האָב נישט קיין
מורא, עס וועט דיר גאָרנישט קאַליע ווערען... (רופֿט רבקה'לען) נו, קום
נאָר אַהער צום טאַטען.

רבקה'לע

(נעהט צו צום פֿאָטער זעהר נישט גערן, האָט מורא).

וואָס וויל דער טאַטעשי

דער „פעטער“

האָב נישט קיין מורא, רבקה'לע, זיך וועל דיר קיין שלעכטס
נישט טהון. (נעהט זי אָן ביי דער האַנד) האָסט ליעב דעם טאַטען, יאָ?

רבקה'לע

(שאַקעלט מיט'ן קאַס אויף יא.)

דער „פעטער“.

און פאַרוואָס האָסטו מורא פאַר'ן טאַטען?

רבקה'לע.

איך ווייס נישט.

דער „פעטער“.

האָב נישט קיין מורא פאַר'ן טאַטען, דער טאַטע האָט דיך ליעב, זעהר ליעב. איך לאָז היינט אַ ספר-תורה שרייבען, עס קאַסט אַ סך געלד, פאַר דיר, מיין קינד, פאַר דיר.

רבקה'לע

(שווייגט. פּוּזע.)

דער „פעטער“.

און אזו גאָט וועט העלפען און דו וועסט אַ כלה ווערען, וועל איך קניפען דיין חתן אַ גאָלדענעם זיינער מיט אַ גאָלדענער קייט — אַ האַלב פונט גאָלד זאָל ער וועגען... דער טאַטע האָט דיך זעהר ליעב.

רבקה'לע

(שווייגט, לאָמט אַראָב רעם קאַס, שמעצנדיג יוד. פּוּזע.)

דער „פעטער“.

דו שעם דרך נישט, אַ כלה מעג מען ווערען, גאָט האָט בן-
הייסען. (פּויוע) דאָס איז גאָר נישט ... אלע מענשען ווערען דאָן-מילד.

רבקה'לע

(שוויגט. פּויוע).

דער „פעטער“.

נו, האָסט דו ליעב דעם טאַטען דיינעם?

רבקה'לע

(שאַקלט מיטן קאָפּ, שמיל).

יאָ

דער „פעטער“.

נו, וואָס ווילסטו זאָל איך דיר קויפען? זאָג, רבקה'לע. (רבקה'לע
ענטפערט נישט) נו, זאָג, האָב נישט קיין מורא, דער טאַטע האָט דין
ליעב. נו, זאָג, וואָס זאָל איך דיר קויפען?

רבקה'לע

(שוויגט).

שרה

(איז פּערנומען ביים מיטן: דו רבקה'לען).

נו, פאר וואָס ענטפערסט דו נישט און דער טאַטע רעדט אַז

דער?

רבקה' לע.

איך ווייס נישט...

שרה

(צום „פעטער“).

צו זיידענע בלוזקע וויל זי מיט א פאָר ווייסע פאַנטאָפּעל.

דער „פעטער“.

דו ווילסט א זיידענע בלוזקע מיט א פאָר ווייסע פאַנטאָפּעל?

רבקה' לע

(טאָקעלט מיט'ן קאָפּ אויף יאָ).

דער „פעטער“.

דאָס קומט דיר. (נעהמט ארויס פון די געלד-קלינגענדע קעשענע א גאָלד-שטיק און גיט איהר) יאָ, גיעב דאָס דער מאַמעשי, לאָז זי דיר קויפּען. (רבקה'לע נעהמט צו דאָס געלד, טראַגט עס צו צו דער מוטער. עס הערט זיך א גע-רודער אויף די טרעפּ פון די אַרונפּוקומענדע אַרעמע לייט).

דער „פעטער“

(צו שרה'ן).

זעהסט, דו האָסט געזאָגט, (עפענט אויף די טהור) אַז דו וועסט קיין געסט נישט האָפּען. (רופט) נו, קומט אַריין, קומט אַריין. (עס קומען אַרײַן אַ האַליאַסטער אַרעמע לייט, מעגער און פרויען, צום ערשט איינציגווייז, לוי זיי וואָלטען זיך אַרײַנגעגב'עט אין שטוב, דערנאָך מעהר, פיהרען זיך אויף אַרױסרופּענדיג, טייל רופּען איראַניש צום „פעטער“: גוט מאָרגען אייך, בעל מחנך! (ווענדען זיך צו שרה'ן) אַ גוטען טאָג, בעל-הבית'טעשי

שרה

(טהוט זיך אן א שערין, ליינט אריין אין איהם הלוח, זעמעל, לעקער און אנדערע עפענווארג. טהיילט ארום צווישען די ארימע לייט).

איינער פון די ארימע לייט.

לאנג לעבען זאלט איהר, בעל-הבית טעשי איהר זאלט זיכע זיין מעהר שמחות צו מאכען.

איודענע.

דאָס ספר-תורה זאל אייך הצלחה און א ברכה איי איינער הוינ אריין ...

דער פרייט

(ווארפט די ארימע לייט שטיקער הלה נאך שרה'ן).

צו גאנצע פונטען לעקער זאלט דו זיי געבען און צו פלעשלעך בראנפען מיט א היים. זאלען זיי וויסען, אז היינט איז ביי מיר א שמחה ... נישט-קשה, איך קען בעשטעהן אויף דעם.

איודענע, בלינד אויף איין אויג

(ריהמט פאר די ארימע לייט דעם "פעטער" מיט שרה'ן).

דאָ איז שוין איינס אַ הויז, זאל איך שוין אַזאַ יאָהר האָבען געהט שוין קיינער פון דאָנען מיט טרוקענע הענד נישט אַרויס. אַ לע-פעל יויך פאַר אַ קראַנקען, אַ העמד פאַר אַן אַרעמאַן. וואָס דען, דאָרט אין די הויכע פענסטער וועט איהר קריגען? ...

(שרה, ווי זי וואָלט נישט געמערקט דער יודענעס רייד, ווארפט אריין אין איהר שערין א פאַר חלקים מעהר. די יודענע האלט אויף דאָס פארטעך איהרס און רעדט ווייטער).

דאָ אַז מען מאַכט אַ שטיקעל שמחה ... קען מען זיין, ווער מען וויל ... קען מען האַנדלען, מיט וואָס מען וויל ...

אנדערע אַרײַמע לײט

(זווישען יוד).

זאָז יאָהר שוין אויף אונז, אַזא יאָהר שוין אויף אונז ...

דער „פעטער“

(בעהמט ארויס א פולע האַנד מיט קליינגעלר און גוט עם איבער אין רבקה'לעם שער).
גו, צוטייל די אַרײַמע לײט.

(רבקה'לע מײלס פרום די אַרײַמע לײט קליינגעלר)

די יודענע, בלינד אויף איין אויג

(מיט סעחר קוראזש ווייזט אויף רבקה'לען).

און היינט מיר אין דער גאַנצער שטאָרט נאָך אַזאַ אַר'נטליך
כדידעל ... (ער רי אנדערע ווייבער) רבנים האָבען דאָך נישט אַזעלכע קינד-
דער. (וואָס שמילער, ראָך, און דער „פעטער“ און שרה זאָלען הערען) און גאָט
הייסט, פון וואָנען עס נעהמט זיך צו זיי אַזאַ כשר קינד ... דאַכט זיך
אויפגעחאָזעט אין אַזאַ הויז, גאָט זאָל נישט שטראַפּען פאַר די רייד...
הייד) און דאָס איז אָפּגעדייט, ווי דאָס אויג אין קאָפּ ... אָפּגעוואויגען
און אָפּגעמאַסטען איז יעדער טריט איהרער, אַליעבע לוסט צו קוקען
דערױף. (נעהט צו עס „פעטער“, מאַכט צו איהם) נישט קשה, עס לאָזט
ניך הערען! (ווייזט אויף רבקה'לען) איך וואָלט אַזון אַ רב געהאַט, וואָלט
איך זי איהם פאַר אַ פּלה געגעבען.

די אַנדערע ווייבער

(זווישען יוד).

עס לאָזט זיך הערען ... עס לאָזט זיך הערען ...

דער „פעטער“

זעט איהר זעהן. יעדן איך וועל דאָס מיט מזל אונטער די הויז

פארען! גאנצע גענו זאלט איהר קריגען, גאנצע העכט לעבעדיגע און
מיט רובלען קלינגען, איז מיין גאמען נישט יעקל טשאפטשאָוויטש,
איב איך זאָג ליגען.

די יודענע, בלינד אויף איין אויג.

זא איך זאָג אייך, ווי אין שוהל, להבדיל, דאָס וואָלט זיך
אויפגעחאָוועט ... ציכטיג ... שען ... אָרנטליכער פאַר אַלע בעל-הבתישע
מעכטער ...

די אַנדערע ווייבער.

עס לאָזט זיך הערען ... עס לאָזט זיך הערען ...

דער פּעטער

פּרומטילענדיג די גלעזלעך בראַנסען אַרומע לייט, לאָזט פּאַלען שוואַרץ,
ווי נישט בעטערקענדיג)
כְּזֶש איהר פּאַטער איז יעקל טשאַפטשאָוויטש ...

שרה

(טוילענדיג).

נו, נו, פאַר וועמען ער האָט זיך דאָ אַז ריהמען?

דער פּעטער

(נישט איינזאַלמענדיג זיך. זאָגענדיג, ניסט ער אָן די גלעזלעך בראַנסען.
מיט אימפעט).

מיר איז נישט קיין אונטערשיעד איז מיר, צי אַרים אָדער
רייך, אַלע זאָלען עס וויסען ... די גאנצע שטאָדט זאָל עס וויסען ...
וואָס איך בין — בין איך, (ווייט אויפן ווייב) וואָס זי איז — איז זי ...
אַלץ איז וואָהר אַלץ ... נאָר אויף מיין קינד זאָלען זיי קיין וואָרט

נישט לאָזען פאלען ... אָז נישט, וועל איך זיי, אָט, מיט דער פלאַש
די קעפּ שפּאַלטען ... מעג עס זיין דער סאַמע רב אפילו, איז מיר
נישט קיין חלוק ... כשר'ער פאַר זיין טאַכטער. (היינט אויפ'ן האלו) דאָ
מעגט עטן מיר אַריינשניידען.

שרה

(הערט אויף צו טיילען)

נו, מען האָט שוין געהערט ... שוין געהערט ... (קלאַפּט ויך אָב די
הענד און זוכט דעם בעזעס אין ווינקעל שטיב) מען דאַרף די שטוב צורוימען
פאַר בעל-היחיים וועגען. (ווענדעט זיך צו די אַרימע לייט) דאַכט זיך קיין
עולה נישט געהאַט?

די אַרימע לייט

ניין, בעל-הבית'טעשי, אַ גדולה און אַ נחת אויף אייער קאַפּ...
(פערלאָזען די שטוב איינציגווייז, אָנווישענדיג נוטע ברכות. דער „פעטער“ וואַרפט
זי צו עסענוואַרג הינטער דעם צייב'ס אויגען. די לעצטע זאָנט צו רבקה'לען, אז די
אַרימע לייט זאָלען נאָר הערען). געה, רבקה'לע, דאָס קליידעל פאַר'ן ספר-
תורה פאַרטיג צו מאַכען, ר' אלי וועט דאָך באַלד קומען, דער סופר
וועט באַלד קומען. (רבקה'לע געהט אָב אין איהר צימער לינקס).

דער „פעטער“. שרה.

שרה

(בלויבענדיג אליין מיט'ן „פעטער“, קעהרט אויס די שטוב).

פאַר וועמען ער האָט זיך דאָ געהאַט צו ריהמען, אַ קליינדיג-
קייט, זאָג איך דיר ... און אַזוי, מיינסט דו, וואָלטען זיי נישט גע-
קומען צו דיר? מאַך יעדען טאַג אַ שמחה, וועסט דו זיי יעדען טאַג
האַבען ... אין אַרנטליכע הייזער ווייסט מען דאָס ווי צו האַלטען זיך,
אז עס זאָל דרך-אָרץ האַבען פאַר אַ מענשען. וואָס דען, אַזוי, ווי

יו, באלד, פאך-בראט" ווערען... וואָס איז עס פאַר אַ בעל-הבית, אָג איך, נאָ?

דער „פעטער“.

בעל-הבתים, ווילסטו, וואָלטי קומען צו דיר? דו האָסט אַ פנים, פּערגעסען, ווער דו ביסט?

שרה.

ווער דו ביסט? וואָס, דו האָסט וועם פעגנבעט? דו האָסט אַ געשעפט. יעדער האָט זיך זיין געשעפט, דו נייסט דאָך קיינעם נישט!... דו מעגסט האַנדלען, מיט וואָס דו ווילסט, און דו אליין טהוסט נאָר נישט קיין שלעכטס... פרוּב זיי נאָר געלד צו געבען— וועסט דו זעהן, וויפּינל זיי וועלען געהמען פון דיר.

דער „פעטער“.

געהמען וועלען זיי ביי דיר, אַבער דו וועסט ביי זיי ווי דער הונד אויסזעהן... אין בית-המדרש ביי דער טהיר שטעה... קיינמאָל דיר קיין עליה נישט געבען...

שרה

דו מיינסט טאַקע, זון זיי זענען בעסער פאַר דיר, צו דו דאַרפסט נאָר נישט זייער לאַסקע... היינט איז אַזאָ וועלט: האָסט דו געלד, קומט אַריין צו דיר אַזאָ אַרונטליכער יוד, ווי ר' אלי, אַ חסיד, און געהמט פון דיר אַ שענע נדבה. ער פרעגט זיך נישט פון וואַנען זון האָסט, גנב'ע, גול, אַבי דו האָסט, צט— שטאָ!...

דער „פעטער“.

דו קריך נישט צו הויך, שרה, — דו הערסט? — נישט צו הויך... אז נישט, וועסט דו מיט איינמאָל דעם קאַרק ברעכען, (גראַזשעט מיטן

שינגער) און שטופ דײך נישט... שטופ דײך נישט, זאָג אין ייִד, דו
האַסט אַ שטוב-ליעג, דו האָסט ברויט-עס. נאָר קריך נישט וואָרט,
וואו מען בעט דײך נישט... יעדער הונד מוז קענען זיין נאָרצ...
(נעהט אונטען פון טיש. אַמאָר מיטן האַנד) עס טהוט מיר שוין פאַנג די
גאַנצע מעשה... איך האָב מורא, דאָ וועט קומען די מפּלה...

שרה

הערט אויף צו נעהן, ליינט אַרונטער די הענד אונטער די באַקעס אויף דער הויך).
מאַנספּערשוין! שווען זאָלט דו דײך איך בין אַ נקבה און
קען מיר זאָגען: דאָס, וואָס איז געווען, איז נישט דאָ, פּיט-ס-ס...
אַוועקגעפּליגען... עס איז זיך נישט דאָ פאַר וועמען צו שעמען.
די גאַנצע וועלט איז נישט בעסער... מיט די אויגען אין דער ערד
וואָלט מען בעדאַרפט אַרומגעהן (דערנעהנט זיך צו איהם) און ווידער אַרום,
וועסט האָבען געלד-פּאַקסט דו איין דאָס קרעמעל, און קיין
האַהן קרעהט נישט... ווער דאַרפט צו וויסען, ווער דו ביזט געווען...

דער פּעטער

(נאָדענקענדיג).

דאָס וואָלט שוין געווען צום בעסטען... (פּוויט) אַ ייִטאַל פּערד
זיך איינקויפּען, סײַהרען קיין אויסלאַנד, ווי אייזיקעל פּורמאַן... ווערען
אַ מענש... נישט מען זאָל דיר אין די אויגען קוקען ווי אַ גנב...

שרה

(נאָדענקענדיג).

אַ שאַד אָבער דאָס געשעפט... אין פּערד וועסט דו אַזאַ משרן
גראַשען נישט פּערדינען... דאָ זעהט מען דאָך כאַטש דעם רובל
אויף יעדן האַנד.

דער פּעטער

דאָס איז שוין וואָהר.

שרה

נעמט אב אין דער צווייטער שטוב, ברענגט אריין א שטאָם טעלער
שטעלט זיי ארום דעם טיש).

און זעהסט דו, האָבען מיר אַ טאַכטער, גאָט צו דאַקען ליי-
טישער, ווי אַלע בעל-הבתישע קינדער אין דער שטאָדט, וועט
חחונה האָבען, נעמען אַ אַר'נטליכען מענטש פאַר אַ מאַן. האָבען אַר'טליכע
קינדער ... זעהסט דו, און וואָס איז דער מעהר?

דער „פעטער“

(הייבט זיך אויף צו שרה'ן).

יא, אַז דו וועסט איהר פיהרערין זיין! (בייז) געה, לאָז אַרױף
צו איהר מאַנקען פון אונטען ... האַלט זי דיר דאָ אין שטוב.

שרה

גיט נאָר אַ קוק, וויפיעל דאָס ברויעט אַרום! איך האָב אַמאָל
מאַנקען אַרױפגענומען, אַז זי זאָל רבקה'לען אויסלערנען אויף קאַנווע
העפטען. עס איז דאָך אַ מיידעל, מען דאַרף אויך אַ וויפראַווע קלעה-
דען ... זי האָט זיך דען, מיט וועמען צו חבֿר'ן? דו לאָזט זי דאר גישט
אויף דער גאַס אַרויס ... (פויע) ווילסט גישט — איז גישט.

דער „פעטער“

ניין, איך וויל גישט, — דו הערסט? — ניין, איך וויל גישט,
אַז מיין שטוב זאָל זיך מישען מיט אונטען (ווייזט אויפ'ן קעלער) אַבגע-
שיידט זאָל מיין שטוב זיין! דו הערסט, ווי כשר'ס פון טרפה'ס אַב-
געשיידט! אונטען (ווייזט אויפ'ן קעלער) איז אַ „הייזעל“ און דאָ וואוינט אַ
כשר כלה-מיידעל — דו הערסט? (קלאַפּט אין טיש מיט פויסטען) אַ כשר
כלה-איידעל וואוינט דאָ! אַבגעשיידט זאָל עס זיין! ..

(עס הערען זיך מרים אויסשטייגען אויף די טרעם).

שרה

אין נישט, אין נישט, נור שריי נישט. (האָרבעט זיך איין) שאַ.
מענשען געהען, ר' אלי געהט. (וי שמופּט אַרונטער די לאַקען פון איהרע האַר
הינטער'ן שוימעל, וואַרפט אַראָפּ פון זיך דעם שערץ. דער „פעטער“ מאַכט זיך גלייך
די באַרד, דעם ראַק שטעלען זיך ביי דער טהיר, אַבוואַרטען די נעסט... די טהיר
עפּענט זיך ברויט, עס קומען אַריין שלמה מיט הינדלען).

שלמה. הינדעל.

(א הויכער שטאַרקער יונג פון אַ יאָהר עפּליכע צוואַנציג, אין לאַנגע שטיוועל
מיט אַ קורצן רעקעל, לאַבוסטוואַשע בעזענעגונגען, ווינקט מיט די אויגען ביים ריידען
ב'בה'דיג; הינדעל, — אַ פּערעלטערט מיידעל, טראַגט קליידער, וועלכע פאַסען שוין
יט'מ לויט איהרע יאָהרען, אַבגעטווענקט דאָס פנים. געהען ביידע דרויסן, היימיש).

דער „פעטער“

(צו שרה'ן).

קוק מיר אָן מיינע געסט... (צו שלמה'ן) דאָ האָב איך קיין שום
געשעפּי ען נישט, אונטען, אַלץ אונטען... (וויינט אויפ'ן קעלער) איך וועל
אַראָבקומען.

שלמה

וואָס יאָגסט דו דין צווי, וואָס? דו שעמסט דין שוין מיט אונז

דער „פעטער“

הכלל, וואָס וועט עט'ץ זאָגען גוטס?

שלמה

מאַכסט דאָך היינט אַ שטיקעל שמחה, זענען מיר דיר געקומען
מול-טוב זאָגען... אַלטע בעקאנטע... וואָס, ניין?

שרה.

קוקט'ס מיר אָן מיינע בעקאַנטע?

דער „פעטער“.

אַלץ געווען אַמאָל, פון היינטמאָל אָן — אויס ... דו וועסט האָבען אַ געשעפט — יאָ, נור אַלץ אונטען, (ווייט איהם אויפן קעלער) דאָ — קען איך דיר נישט, דו מיך נישט פון היינטמאָל אָן. — אַטרונק בראָנפען קענסט דו נאָך קריגען. (ניסט זיי ביידע אָן צו גלעזלעך בראָנפען) אַבער מאַכט'ס פלינקער, עס קען נאָך אַ מעגש אַנקומען צו געהן.

שלמה

(נעמט דאָס גלעזלעך בראָנפֿען אין האַנד אַריין, זאָגט צו דינרלען שלעמיש).

זעהסט, חתונה האָבען איז אַוואַרילע זאָך, ווערט מען טאַקע אַ מעגש מיט לייטען גלייך, לאָזט מען ספּרי-תורות שרייבען, נישט אַזוי ווי דו, אַלפאַנסען, מיידען-יונגען. (צום „פעטער“) זעהסט, האָב איך מיך טאַקע פּערקוקט אין דיר און בין היינט אַ חתן געוואָרען מיט די חיה'—טע — אָט, (ווייט אויף דינרלען) אָט, וועט אפשר נישט זיין אַ שענע בעל-הבית'טע? וועסט זעהן, זי וועט זיך אַנטהון אַ שייטעל, וועט זי אויסזעהן ווי אַ גאַנצע רביצ'ן, זאָלסט אַזוי לעבען מיט מיר.

דער „פעטער“.

זאָל מיר ווערען גוטע בשורות אָנגעזאָגט אַזוי, חתן-כלה גע-וואָרען? און ווען איז די חתונה מיט מול?

שרה.

גייעב נאָר אַ קוק, מיט וועם ער האָט זיך אַוועקגעשטעלט אויס-טענה'ן! עס שטעהט איהם טאַקע אָן; מיט אויסווארפען, גאָט זאָל נישט שטראַפען פאַר די רייד, דער דיין, דער סופּר קען נאָך אַנקומען צו געהן.

שלמה.

ווען די חתונה איז, פרעגסט דו? ווען האָט אַ נאַש בראַט?
חתונה? עס וועלען זיין אַ פּאַר נקבות, וועט מען אַ חופּה שטעלען און
אַ „הייזעל“ זיך פּערלייגען, וואָס דען, קען אַ נאַש בראַט ווערען?
קיין רב שוין נישט, נאָר עס מוז עפעס זיין עקסטראַ, פיין, פייער
און פּלאַם, (ווינקט צו איהם) אַז נישט—לוינט נישט...

דער „פעטער“.

און וואָס ווילסט דו פון מיר, זאָלסט מיר לעבען?..

שלמה.

וואָס איך וויל פון דיר? אַ קלייניגקייט נאָר. (ווייזט אויף הינדלען)
עס איז דיין נקבה, יאָ? און זאָס איז מיין פּלה. זי האָט צו דיר
אַ פּרעטענזיע. (נעהמט פון הינדלען איהר לויב-ביכעל) און פון היינטמאָל אָן
וועסט דו האָבען מיט מיר צו טהון, היינט וויל איך נאָר אַ קלייניגקייט.
צעזן רובל אויפ'ן ביכעל. (קלאַפּט מיט דער האַנד אויפ'ן ביכעל) עס איז
גוט געלד, גוט געלד. (מאַכט מיט די אויגען אויף הינדלען) זי וויל זיך
דאָרט אַ קאַפּעלוש קויפּען.

דער „פעטער“.

אַלץ אונטען, אַלץ אונטען. איך וועל אַראַבמאמען, וועט מען
אַלע געשעפטען אַבמאמען. דאָ קען איך זיך נאָר נישט. דאָ האָב איך
מיט דיר קיין שום געשעפטען נישט.

שלמה

ביי מיר איז אַלץ איינס—אונטען אָדער אויבען, אונטען וואוינט
נישט קיין פּרעמדער, אויבען וואוינט נישט קיין פּרעמדער, וואָס
ראַזונאַ, איין טייוועל.

דער „פעטער“.

(בייו שוין).

קלויב דיר די ביינער צוזאמען, מאך פלאץ, דו היירסט? — א
מע-ש דארף אָנקומען

שרה.

א ביינע נאכט זייף זייער קאָפּ, אויף זייער הענד און פיס.
אַרויפגעקומען אונז די שמחה פערשטערען... (קוקט אויף הינדלען מיט
אַבשוו) עס לוינט טאַקע איבער אַזא טעדירינשלאַצערִי עגמת נפש צו
האַבען.

הינדעל

(צו שרה'ן).

איך געכעל איהן נישט פאַר אַ נקמה, קענען זי זיך צליין
אַרפֿשטעלען.

שלמה

(מאכט צו הינדלען).

זאָג איהר, אַז די טאַכטער קען זי אַראָבשיקען. (צו שרה'ן) ה'לט-
בען, זיי וועלען גאַנץ גוטע געשעפטען מאַכען.

דער „פעטער“.

(נעהט צו צו שלמה'ן).

מין זידעל, דו הערסט? — (ווייזט אויף דער ווייב) זי זידעל, מיר
זענען „פאַן בראַט“, אָבער מיין טאַכטער'ס נאָמען דערמאָן נישט אין
דיין מויל. דו הערסט? (דערנעהנט זיך צו איהם) זי דערמאָן נישט, אַז
נישט וועל זיך דיר די געדערים אויפשניידען. דו הערסט? זי קען
דיר נישט. דו הערסט זי נישט

שלמה.

ווער איך זי קענען, א „נאש בראטס“, נישט מיין ווייטע משפחה.

דער „פעטער“

(פאקט שלמה'ן פאר'ן האלד).

די געדערים נעהם איך דיר ארויס... אין פנים אריין פאטש מיר, זיט די פיס קאפיע מיר, אבער מיין טאכטער'ס נאָמען זאָלסט דו נישט דערמאָנען. (ווי רייסען זיך).

שרה

(לויפט צו).

א ברעך איז מיר נישט געשעהן! אַנידערגעשטעלט קריעגען זיך מיט אויסווארפס, דאָ קען נאָך אַ מענש אָנקומען צו געהן, וועה איז מיר, יעקל, ר' אלי, דער סיכר... יעקל, יעקל, געדענק אָן גאָס! (שלעפט איהם אוועק) וואָס טהוט זיך מיט דיר? עס הערען זיך שווערע טריט פון שטיינען אויף די טרעפ. שרה רייכט אוועק דעם „פעטער“. יעקל, יעקל, ר' אלי געהט, דער סופר געהט, אַ חרפה און אַ שאַנד פאַר לייטען!

דער „פעטער“.

ניין, דאָ אויפ' אַרט... (האלט נאָך שלמה'ן).

ר' אלי'ס קוג

אין דער טהיר).

זייט מוחל, סופר, דאָ וואוינט דער בעל מחנך. (ווייט זיך אין טהיר, אריינשטעקענדיג צוערשט זיין גרויסען קאָפּ מיט דער לילוקע). וואָס איז דאָ פאַר אַ גערודער, ביי אַ בעל-מחנך דאַרף זיין ששון ושמה אין דער שטוב, נישט מען קריעגט זיך. (נעהמט צוריק זיין קאָפּ אין הינד אריין) זייט מוחל, סופר. (דער „פעטער“, דערהערענדיג ר' אלי'ס קול, לאָזט נאָך שלמה'ן. שרה לויפט צו און שטעקט אריין שלמה'ן אַ שטיק פאַפּיערען געלד, וועלכעס זי האָט

פון זאק ארויסגענומען, שאפט זיי ביידע, שלמה'ן און הינדלען, צו דער טהור אָב; די לעצטע טרעפען זיך אין דער טהור מיט'ן סופר און ר' אלי'ן, וועלכע רוקען זיך אָב פאר א נקמה און לאזען זיי דורך).

ש ל מ ה

(צו הינדלען, ביים ארויסגעהן).

זעהסט, מיט וואָס פאר אַ לייט ער חבר'ט זיך היינט ... וואָרט, וואָרט, ער וועט נאָך אַ דאָזאַר אין שטאָדט ווערען. (געהען אָב, זאָגען די טעם נאָך אין הויז).

ר' אלי. דער סופר. די פאָריגע.

ר' אלי

א בידויג וועל, א דיקס, רעדט פלינק, מאַכענדיג דערביי בעוועגונגען מיט די הענד צו'הנפנ'דיג זיך, היימיש און דרייט, איבערצייגט אין זיך). זייט מוחל, זייט מוחל, סופר, (אין דער שטיל צום „פעטער“ מיט שרה'ן) איהר דארפט אייך שוין פיהרען אַ ביסעל אנשטענדיגער, עס איז זיין צייט, מענשען קומען ...

דער סופר

(קומט אריין. א הויכער, אלטער יוד, זיין לאנגער, דארער קערפער הילט זיך אין א ברייטען האלאט אײן. א לאנגע, ווייסע, שיפערע באָרד. טראָגט ברילען אויף די אויגען. האַלט זיך קאלט און געהיימניספול).

ר' אלי

(ווייט אויף דעם „פעטער“).

דאָס איז דער בעל מחנך.

דער סופר

(שמרעקט צו איהם אויס די האַנד, אַנמומענדיג איהם).

שלום עליכם, יוד.

דער „פעטער“

(ניט די האנד א קענען, נישט ויכער, שרה רוקט זיך אָב אָן אַ ווייט מיט דרך ארץ).

ר' אלי

(ועצט זיך צום מיט, רוקט צו א שמוהל פאר'ן סופר).

זעצט אַיך, סופר.

(צו דעם „פעטער“).

זען דין. (דער סופר זעצט זיך, פיי ר' אלי'ן געגענאייכער מיט. דער „פע-
טער“ — נישט זיכער).

ר' אל

(צום סופר).

דאָס איז דײַך יוד, וואָס איך האָב פאַר זייגעטוועגען דאָס ספר-
תורה בעשטעלט. (ער רוקט זיך צו בראַנפֿען און גיעסט אָן דעם סופר, דערנאָך
זיך) קיין בן-זכר האָט ער נישט, וויל ער גאָט מהנה זיין מיט אַ ספר
תורה. עס איז אַ מנהג בישראל, גאַנץ שען — דאַרף מען איהם מסייע
צו זיין ... לחיים, סופר (ניט איהם די האנד. צום „פעטער“, געבענדיג די
האנד) לחיים, בעל מחנך, דו ביסט דאָך היינט דער בעל-שמוחה.

(דער „פעטער“ ניט צוריק די האנד נישט ויכער. ר' אלי טרינקט. שרה

דערנעהנט זיך צום מיט און רוקט צו ר' אלי'ן אייגענשאַפטס. דער „פעטער“

צוהט זי ביים קאַפּטען און ווינקט צו איהר, און זי זאָל זיך ערווישערן).

ר' אלי

(נאָכ'ן טרינקען).

טרינקט, סופר, וצום „פעטער“ טרינקט, בעל מחנך, דו דאַרפסט

דיך היינט משמח זיין, גאָט האָב זיך געהאַלפֿען. קענסט אַ ספר-תורה

שרייבען, עס איז אַ גרויסע מצוה, אַ גרויסע מצוה.

דער „סופר“

(האלט דאָס כּוּס אין דער האַנד, צו ר' אלי, אויפ'ן „פעטער“).
ווער איז דער יוד?

ר' אלי.

וואָס איז דער חילוק? אַ יוד ... איז ער נישט קיין למדן, אַלע
מוזען דען זיין למדנים? אַ יוד וויל מקיים זיין אַ מצוה, דאַרף מען
איהם מקרב זיין. (צום „פעטער“) טרינק לחיים, זיי דיך משמח.

דער „סופר“.

וועט ער נאָר וויסען, ווי זיך מיט אַ ספר אומצוגעהן?

ר' אלי.

ווי הייסט ער וועט נישט וויסען? ער איז דאָך אַ יוד, און וועל-
כער יוד ווייס נישט, וואָס אַ ספר-תורה איז? (שרינקט) לחיים, לחיים ...
זאל גאָט געבען ישועות טובות אויף יודען.

דער „סופר“

(ניט די האַנד דעם „פעטער“)

לחיים, בעל מחנך ... (זאָגט איהר אָן) זאָלסט וויסען, אַ ספר-תורה
איז אַ גרויסע זאָך, אויף אַ ספר-תורה שטעהט געשטיצט די גאַנצע וועלט
און יעדעס ספר-תורה איז פונקט אזוי ווי די לוחות, וואָס זענען אַראָב-
געגעבען צו משה רבינו פון באַרג סיני אַראָב. יעדער שורה ווערט
געשריבען אין ספר-תורה בטהרה וקדושה ... אין דעם הויז, וואו עס שטעהט
אַ ספר-תורה, דאָרט געפינט זיך גאָט ... מוז עס זיין אָבגעהיט פון יעדערע
טומאה ... יוד, זאָלסט וויסען אַז אַ ס״ת ...

דער „פעטער“

(ווערט דערשראָקען, שמאַמעלט).

רבי ... רבי ... איד וועל זאָגען דעם רבי'ן דעם גאַנצען אמת.

וועל איך זאָגען ... איך בין אַ זינדיגער מענש ... רבי, איך האָב מורא ...

ר' אלי.

(פאלט איהם אין די רייד ציין, צום סופר).

דער יוד איז אַ חוזר בתשובה דאַרף מען איהם מקרב צו זיין, עס איז אַ בפירוש'ע גמרא, און ווי הייסט ער ווייסט נישט, וואָס אַ ספר-תורה איז? ר'איז דאָך פאַרט אַ יוד. (צום, פּעטער) פאַר אַ ספר-תורה דאַרף מען דרך-ארץ האָבען, גרויס דרך-ארץ האָבען, פונקט אזוי ווי אַ גרויסער רב וואָלט ביי דיר אין שטוב געווען. מען טאָר נישט ריידען קיין עזות'דיגקייט אין דעם שטוב, וואו עס שטעהט אַ ספר-תורה, און מען מוז זיין אָפגעזיט מיט צניעות. (רעדט צו שרה'ן, קוקענדיג אין איהר, נאָר נישט אויף איהר) אַ אשה דאַרף זיך נישט אויפדעקען די האָר אין דער שטוב, וואו עס שטעהט אַ ס"ת ... (שרה שטופט זיך ארונטער די האָר אונטער'ן שייטל) טאָר נישט צוגעהן צום ספר-תורה מיט נאַקטע הענד. פאַר דעם, אין דעם הויז, וואו עס שטעהט אַ ספר-תורה, געשעהט קיין שום שלעכטס נישט, עס איז שטענדיג עושר והצלחה, און עס היט אַב דעם מענש פון אַלדעס ביז (צום סופר) ווי הייסט, ער ווייסט נישט? זענען דאָך יודען ... (שרה שאַקעלט צו מיין קאָם)

דער סופר.

ר' יוד, איהר הערט, אויף אַ ספר-תורה שטעהען גאַנצע וועל-טען, אין דער ספר-תורה איז דער גאַנצער קיום היהדות, מיט איין וואָרט, חלילה, מיט איין וואָרט קענט איהר דאָס ספר-תורה פערטע-מען און עס קען, חלילה, קומען אַ גרויס אונגליק אויף אַלע יודען. רחמנא לצלן!

דער פּעטער

(שמעלט זיך אויף פון מיט)

רבי, איך וועל אַלץ זאָגען ... רבי, (געהט נעהנטער צו) איך הייס, איהר זענט אַ הייליגער יוד, איך בין נישט ווערט, אַז איהר, רבי,

ואַלט זיך געפֿינען דאָ... אונטער מיין באַלקען... רבי, איך בין אַ
 זינדיגער מענש, זי (ווייזט אויפֿן ווייב) איז אַ זינדיגער מענש, מיר טאָרען
 ויך נישט צוריהרען צו אַ ספר-תורה... רבי, דערניצען... (ווייזט אויפֿן
 צוהיר לינקס) פֿאַר איהר, רבי, (נעהט אַרױן אין רבקה'לעס צימער און פֿיהרט
 אַרויס רבקה'לען בײַ דער האַנד. זי האַלט אין דער האַנד אַ סאַמעס קליידעל פֿון אַ
 ספר-תורה, אויף וועלכען זי העפט אַ מגן-דוד אויס מיט נאָלד-שטעך) רבי, זי (אויף
 רבקה'לען) מעג מיט אַ ספר-תורה אומגעקן, זי איז אַזוי כשר, ווי אַ ספר-
 תורה. פֿאַר איהר, רבי, האָב איך דאָס ספר-תורה בעשטעלט, (ווייזט
 אויף איהר אַרבייט) זעהט, רבי, זי העפט אויס אַ קליידעל פֿאַר'ן ספר-
 תורה'ס וועגען, זי מעג, רבי. איהרע הענד זענען כשר'ע הענד. איך,
 רבי, (קלאַט זיך אויפֿן האַרץ) איך וועל זיך נישט צוריהרען צו אַייער
 ספר-תורה... זי, (אויפֿן ווייב) זי וועט זיך נישט צוריהרען צו אַייער
 ספר-תורה... זי, רבי, (לייגט די האַנד אויף רבקה'לעס קאָפּ) זי וועט דער-
 מיט אומגעקן, בײַ איהר אין שט'פעל וועל איך דאָס ספר-תורה שטע-
 לען, חתונה האָבען, אַרויס פֿון מיין הויז—נעהט דיר דאָס ספר-תורה'לע
 מיט מיט דיר צו דיין מאַן...

ר' אלי

(צום „פעטער“).

דאָס הייסט, דו מיינסט, אַז דו וועסט חתונה מאַכען דיין בתולה,
 וועסט דו איהר דאָס ספר-תורה נדן געבען, וואָס, ניין?

דער „פעטער“.

ר' אלי, אַז מיין טאָכטער וועט חתונה האָבען, וועל איך איהר
 נדן געבען, אַ סך געלד נדן און וועל זאָגען צו איהר אַזוי: דו געח
 אַרויס פֿון דיין טאַטענס הויז און פֿערגעס... פֿערגעס דיין טאַטען...
 פֿערגעס דיין מאַמען... און האָב כשר'ע קינדער, יודישע קינדער,
 אַזוי ווי יעדע יודישע טאָכטער. אַט וואָס איך וועל זאָגען צו איהר.

ר' אלי

דו ווילסט, הייסט עס, דאָס ספר-תורה אַ חתן-מתנה דיין טאָכטער'ס

חתן שענקען, וואָס, גיין? (צו דעם סופר) זעהט איהר, ר' אהרן, עס זענען נאָך פּערהאַנגען יודען אויף דער וועלט; אַ יוד האָט אַטאַכטער לאָזט ער שרייבען אַספר-תורה פאַר'ן חתן וועגען... ווי שען איז דאָס, ווי גוט איז דאָס, איך זאָג אייך, ר' אהרן, אַז דאָס יודישקייט... אַז דאָס יודיש... אַך—אַח... (קלאַפּט מיט די ליפּען).

דער „פּעטער“

(פיהרט צוויי טריין רבקה'לען אין איהר צימער, מאַכט צו די טהור נאָך איהר).
 רבי, פאַר אייך מעג איך דאָך זאָגען, מיר זענען דאָך אַליין,
 מיין ווייב מעג עס הערען. רבי, מיר זענען זינדיגע מעגעשען. איך
 ווייס, גאָט וועט אונז שטראַפען, זאָל ער שטראַפען. האָב איך אַזאַרג.
 די פּוס זאָל ער מיר אַראָבנעמען, אַ קאַליקע זאָל ער מיך מאַכען...
 בעטלען זאָל איך אַרומגעהן, נאָר מיט דעם נישט... (שמילער) רבי,
 אַז מען האָט אַ זוהן, און ער פאַסקודעוועט זיך — האַפּט איהם דער
 טייוועל, אַבער אַטאַכטער, רבי, אַטאַכטער פּערוזינדיגט זיך — איז ווי
 די מאַמע אין גרוב וואָלט געזינדיגט... בין איך געגאַנגען אין הייליגען
 בית-המדרש אַריין... בין איך צוגעגאַנגען צו דעם יוד (ווייזט אויף ר'
 אלין) און זאָג צו איהם אַזוי: דו גיעב מיר עפעס אַזעלכעס, וואָס
 זאָל אָבהיטען מיין שטוב פון זינד... מאַכט ער צו מיר: לאָז דיר
 שרייבען אַספר-תורה און שטעל עס דיר אין שטוב אַריין. רבי, אונז...
 סיי ווי סיי די נשמה דעם טייוועל איבערגעגעבען... פאַר איהר, רבי...
 ביי איהר דערינען אין שטיבעל וועל איך דאָס ספר-תורה אַריינשטע-
 לען, זי זאָל דערמיט אומגעהן... מיר — טאַרען נישט...)

(ר' אלי בייגט זיך אַיין צום סופר און רערט עפעס מיט איהם אין דער
 שטיל, מאַכענדיג דערביי פּערישערענע פּעוועגונגען מיט די הענד, וויזענדיג
 אויס'ן „פּעטער“. דער פּעטער און שרה שטעהן ביים טיש אין וואַרמען
 פּויע...)

דער סופר

(נאָך אַ קורצען ישוב הדעת)
 און וואו זענען בעלי-בתיים? כבוד-התורה?

ר' א. י.

מיר וועלען געהן אין בית המדרש אריין, מיר וועלען צוזאמען
 געהמען א מגין יודען, עס וועלען זיך שוין געפינען יודען, וואָס ווילען
 מכבד זיין די תורה. (הויבט זיך אויף פון טיש און גיכט אָן די גלעזלעך קלאַ-
 פענדיג דעם „פעטער“ אויף די פלייצעס) נו, נו, גאָט העט העלפען, זיי דיך
 משמח, בעל מחנך, גאָט איז מקרב בעלי תשובות... נישקשה, וועסט
 אויסגעבען דיין בתולה פאַר אַ תלמיד חכם, וועסט געהמען אַ אַרים ישיבה-
 בחור פאַר אַנ'אידעם, וועסט איהם פרנסה געבען, ער וועט זיצען און
 לערנען אין די הייליגע תורה, אין דעם זכות פון דער תורה וועט
 דיר גאָט מוחל זיין... (פויע) איך האָב שוין טאָקע געקלעהרט וועגען
 דעם און האָב טאָקע אויפ'ן אויג אַ חתן—אַנ'אַנטיק, אַ פיינעם קאָפּ...
 דער פאַטער, זעהר אַ אַרנ'ליכער יוד... (נאָהאָקענדיג) אַ סך ווילסט דו
 געבען דיין בתולה נדון?

דער „פעטער“.

רבי, אלץ געהמט מיר אַוועק. די קאַפּאַטע וועל איך מיר לאָזען
 אויסטהון... אלץ... אלץ... און דו קען נישט דיין טאַטען... דיין
 מאַמען... הינטער אַרום וועל איך זיי שיקען. נאָ דיר דיין עסטען,
 דיין טרינקען און לערן דיר דאָרט אין דיינע הייליגע ספרים... איך
 קען דיך נישט... דו קען מיך נישט...

ר' אלי.

עס וועט שוין רעכט זיין. אין דעם זכות פון דער הייליגער תורה...
 קומט, סופר, קומט, בעל מחנך, אין בית-המדרש אריין. אַ מגין יודען
 זוכען, וועלען מיר זיך מיט'ן ספר משמח זיין... (צום סופר) זעהט איהר,
 ר' אהרן, אַ יוד, האָט ער זינדיגט... פאַרט אַ יוד, אַ יודישע נשמה—
 זוכט אַ איידעם אַ תלמיד-חכם... (צום „פעטער“) נישקשה, נישקשה,
 גאָט וועט העלפען... גאָט האָט ליעב בעלי-תשובות, נאָר צדקה דאַרף
 מען טהן לומדי-תורה; קען מען אַליין נישט, מוז מען אַ תלמיד-חכם
 אַנטערשטיצען, וואָרום על תורה עולם עומד; אויף די תורה שטעהט

די וועלט ... (צום סו ר) נישט וואָהר, ר' אהרן? און פאַר וואָס דען נישט? (אויפ'ן פעטער) איך האָב דאָך זיין פּאָטער געקענט ... אַ גאַנץ אָרנ'ליכער יוד געווען ... אַ בעל עגלה געווען ... אַ גאַנץ שענער יוד ... גלויבט מיר, גאָט וועט העלפען און דער יוד וועט נאָך ווערען מיט יודען גלייך ... (צום פעטער) נאָר דער עיקר איז, מען מוז זיין אַ חוזר בתשובה בשלמות, דאָס הייסט, מען געהט נישט אויף דעם זעל-בען וועג, אויף וועלכען מען איז געגאַנגען ... אוי מען שטייט אונטער למדי-תורה ...

דער פעטער

(דרייטער, דערנענטערט זיך צו ר' אלי).

לאָזט מיך נאָר, ר' אלי, אַביסעל אויפ'ן לייב קריעגען, אַז איך זאָג מיין טאָכטער אַ שענעם נדן קענען געבען, איז מיין נאָמען נישט יעקל טשאַפּטשאַוויטש, ר' אלי, אויב איך מאַך נישט צו דאָס קרע-מעל" ... איך וועל האַנדלען מיט פּערד, וועל איך האַנדלען ... ווי מיין טאַטע, עליו השלום ... איך וועל מיר אַ שטאַל פּערלייגען, פּאַהרען אויפ'ן לאַוויטער מאַרק, און מיין איידעם וועט זיך דאָרט, דע-רינען, זיצען און לערנען תורה. אַהיים קומען אויף אַ שבת—וועל איך מיך אָט דאָ אַנידערזעצען און וועל מיר אויסהערען ווי מיין איידעם לערנט אין די גמרות—איז נישט מיין נאָמען יעקל, אויב איך זאָג ליגען!

ר' אלי.

נישקשה, נישקשה, גאָט וועט דיר העלפען, גאָט וועט דיר העלפען. נישט וואָהר, ר' אהרן?

דער סופר.

ווער קען וויסען? אונזער גאָט איז אַנאָל רחום וחנון—אַבער ער איז אויך אַנאָל נוקם ונוטר. (געהט אַרויס) נו, עס ווערט דאָך שוין שפעט, לאָז מען געהן אין בית-המדרש אַריין. (געהט אַב).

דער פעטער

וואָס זאָגט דער רבי?

ר' אלי.

נישקשה, נישקשה, גאָט ווײַזט העלפען... ער מוז העלפען...
 קום, קום, בעל מחנך, נעזים אַהיים דאָס ספר-חורה בשמחה וששון.
 (נעהט. דער פעטער וויינערט זיך. ווייסט נישט, וואָס צו טהון. ר' אלי בעמערקט
 עס). וואָס, דו ווילסט נאָך עפעס דיין פלונית זאָגען. צו זי זאָל אָנ-
 גרייטען, ווען מיר וועלען מיט'ן ספר קומען?

שרה.

(צו ר' אליין).

עס איז אָנגעגרייט, ר' אלי, אָנגעגרייט.

ר' אלי.

נו, וואָס וואַרטסטו? דער סופר איז שוין געצאָנגען.

דער פעטער

(שמעהט ביי דער טהור, נישט זיכער, ווייזט מיט'ן פינגער),

איך אינאיינעם מיטן רבי'ן איבער דער גאָס?

ר' אלי.

קום, קום, צו גאָט איז דיר מוחל, זענען מיר דיר אידאי מוחל.

דער פעטער

(ענטוויאסטיש).

ר' אלי, איהר זענט אַ גוטער רבי, (שמייט אויס די הענר, וויל איהם

ארוםגעהמען, דערמאנט ויך, האלט זיך צוהייל. זי וועט זיך רבי ... זאל איך שוין
צווי לעבען ... (נעהען אָב אינאיינעם, עס ווערט פארנומען).

שרה, נעמער רבקה'לע

שרה.

(נעהמט ויך מלינק די שמוז צוצווייטען, דעם טיש גלייך אונטערלען. רופט
אין דער צווייטער שטוב, צו רבקה'לע):
רבקה'לע, רבקה'לע, קום מיר אריין העלפען, מען וועט דאך
באלד מיטן ספר-תורה אָנקומען צו געהן.

רבקה'לע.

(חייזט זיך אין דער טהיר. גישט אַעק).

דער טאַטע איז שוין גישט דאָ?

שרה

ניין, רבקה'לע, ער איז געגאַנגען אין בית-המדרש אַריין מיט
די אליין, מיטן סופר, נאָך בעל-בתיים, דער רב וועט קומען.

רבקה'לע

(חייזט דאָס ספר-תורה-קליידעל).

זעהסטו, ווי שען איך האָב עס אויסגעהאַפטען?

שרה

(פערנומען)

איך זעה, איך זעה. קעם זיך אויף, טו זיך אָן, די בעל-בתיים
וועלען דאָך קומען ... דער רב ...

רבקה'לע.

איך וועל אַריימרופען מאַנקען, זי זאל מיך אויפקעמען. איך האָב

31 נאמט פון נקמה

אזוי ליעב, אז זי קעמט מיך אויף. זי פערקעמט מיך אזוי שטען.
אזוי גלייך די האַר ... איהרע הענד זענען אזוי קיהל ... (נעהמט עפעס
אין האנד און קלאפט אין דער פאדלאַגע, רומענדיג): מאַנקע, מאַנקע!

שרה

(דערשראָקען).

וואָס טהוסטו, רבקה'לע, גיין, דער טאַטע וועט שרייען. עס
פאַסט שוין נישט פאַר דיר, דו זאָלסט דיך חבר'ן מיט מאַנקען,
דו ביסט שוין אַ פּלה-מיידעל, אַ בעל-הבתיש קינד, מען רעדט דיר
שדוכים, פייגע שדוכים, מיט לערן-קינדער ...

רבקה'לע.

איך האָב אזוי ליעב מאַנקען.

שרה.

עס איז אַ חרפה פאַר דיר צו חבר'ן זיך מיט מאַנקען ... דו ביסט
אַ בעל-הבתיש קינד, דו וועסט דיך חבר'ן מיט בעל-הבתישע קינדער ...
מען רעדט דיר שוין שדוכים, פייגע שדוכים, דער טאַטע איז גע-
זאַנגען דעם חתן זעהן פאַר דיר, ר' אלי האָט געזאָגט ... (נעהט אָב אין
דער צווייטער שטוב אַרײַן) מען דאַרף זיך אַנטהון, ריין אַרומוואַשען ... די
דעסט וועלען באַלד קומען ...

רבקה'לע.

אַ חתן, וואָס פאַר אַ חתן, מאַמעשי?

שרה

(פון דער צווייטער שטוב).

אַ חתן'דעל - אַ גאָלד, אַ פּיין לערן-קינד, פון אַ שענער משפּחה.
מאַנקע אייזט זיך אין דער טהור פון געגענאיבער דער טענע, שטעקט צו.

ערשט אריין דעם קאפ, ווינקענדיג קאקעט מיט'ן פינגער אויף רבקה'לעך:
רבקה'לע דערנענטערט זיך צו איהר הינטערזיידלעכס, ווינקענדיג צו מאנקען.
אין שטוב הייבט אן צו טונקלטיי.

רבקה'לע.

(פאלט אין מאנקעס אָרעסס, רעדט צו דער טומער אין דער צווייטער
שטוב אריין).
עפעס אַ שענער התן, מאַמעשי?
(מאנקע קושט וי ליירענשאפטליך).

שרה

(פון דער צווייטער שטוב).
יא, טאַכטערשי, אַ שענעם התן, מיט צוויי שוואַרצע פאה'לעך.
צנאַטלאַסין קאַפּאַטעל מיט אַ סאַמעטען קאַשקעטעל, ווי אַ רב געהט
ער אַנגעטהון, ער איז אַ רבי'ס אַ זוהן, ר' אלי האָט געזאָגט.

רבקה'לע

(אין מאנקעס אָרעסס, נלעטענדיג מאנקעס באקען).
וואו וועט ער זיין, מאַמעשי?

שרה

(פון דער צווייטער שטוב).
דאָרט, דערינען ביי דיר אין שטיבעל, וואו דאָס ספר-תורה וועט
שטעהן, וועט ער דאָרט וואוינען מיט דיר און לערנען אין די היי-
ליגע תורה.

רבקה'לע.

(אין מאנקעס אָרעסס).
וועט ער מיך ליעב האַבען, מאַמעשי?

שרה

(זוי פריהער).

זעהר, טאָלטערשי, זעהר. עטץ וועט האָבען אַרענטליכע קינדער,
זשד'ע קינדער ...

טין דער צייט, ווען זיי ריידען, פאלט די פאָרהאנג זעהר לאנגזאם, איבער-
לאָוענדיג די שפילענדע אין דער ועלבער פאָזע.

(פאָרהאנג).

צווייטער אקט

סצענע.

אין קעלער-שטוב .

א גרויסע קעלער-שטוב אין אן אלטער געבוירע. א טיעפער אויסזע-
וועלכער באלקען. הארט ביים באלקען — צוויי טיעפע, נידריגע
פענסטערלעך מיט פארהאנגליך און בלומען-מענע זענען אויסגעשפענט
און עס רעגענט דורך זיי אריין ... א מרעם ארויף צו דער טהיר, וועל-
כע איז געמאכט אין דעם ארט, ווו א שיעף-געבוירע. די ערשטע העלפט
פון דער טהיר איז אויסגעשפענט אין דער נאכט אריין, פון וואנען עס
טריפט א דין-רעגענדעל אהער. אין הינטערגרונד — אייניגע, גאנץ
קליינע, חרדיס'לעך, אפגעוונדערט אויגס פון דעם צווייטען מיט דינע
ווענטלעך, פעהאנגען מיט ריקע שווארצע פארהאנגען. איין פארהאנג
איז אויסגעקעקט, — אין דעם צימערעל שמעהט א בעם, א וואש-מיש,
א שפיגעל און מיירעל-געשיר, מיט א קאלירט נאכט-לעכטעל. דאס
מעכעל פון דעם קעלער-שטוב בעשאעהט פון אייניגע קאנאפעס, מיט
בענק, קארמען-מישלעך. די ווענט זענען בעהאנגען מיט שפיגלען,
בעפוצט מיט בילדער גאלאנטעריי, פרויען-בילדער אין רייצענדע פא-
זעס... אויף איינע פון די קאנאפלעך ליגט שלמה אויסגעצויגען, די
לאנגע שטיוועל וויינע דערגרייכען ביז צו א צווייטען בענקעל. ער
שלאפט. פריהלינגס-נאכט. די שטוב בעליוכמעס א גרויסער הענג-לאפט.

שלמה. נאכהער הינדעל

הינדעל

קומט אריין, שעהט א מינוט אויף די טרעפ און קוקט אראָב אויף שלמה'ן.
 'י אזוי אין א לייכטער טון ארוטגעהילט, קאקט געקליידט אין א קורץ
 קלייד, א נישט פאסענדע לויט איהרע יאהרען. געחם שרום אין שטוב, קלעפּענ-
 דיג מיט די פיס, כרי שלמה וואָל זיך אויסוועקען.)

שלמה

(מעקט זיך, קוקט זיך ארום).

דו ביזט עס? וואָס נישט אין דרויסען?

הינדעל.

עס האָט אָנגעהויבען צו רעגענען.

שלמה

(אויפווענדליך אויף די קאנאפע).

ענטפערסט מיר גאר, פריצ'טע? האסט זיך שוין מיט מיר איבער-

געבעטען?

הינדעל.

איך בין גאָר נישט ברוגו געווען.

שלמה.

צוויי... אזו דו ווילסט, קענסט דו ווייטער אויך ברוגו זיין.

(לויגט זיך צוריק).

הינדעל

קוקט זיך אום. לויפט צו צו אפארהענג און האַרעט זיך איין, לויפט צו צו שלמה'ן.
שלמה, איך וועל פון דאָנען נישט אַוועקגעהן. זעה, יעצט זענען
מיר אַליין, קיינער הערט אונז נישט, זאָג מיר, אַזוי ווי עס איז דאָ
אַ גאָט אויף דער וועלט, זאָג מיר, מיינסט מיט אַנ'אמת צו שטעלען
אַ חופּה?

שלמה.

געה, פריצ'טע, מאַך דיר קניפלעך אין העמד, און בעקלאָג דיך
דערנאָך פאַר'ן „פעטער“, אַז איך נעהם ביי דיר דאָס גאַנצע געלד
וועקע. דו האָסט דיר נישט, פאַר וואָס אַ קאַפּעלוש צו קויפּען...

הינדעל.

יא, איך האָב געזאָגט. עס האָט מיך געקרענקט, אונטער'ן האַרץ
געשניטען. דאָס העמד פון לייב נעהמסט דו מיר אַראָב און דו קריכסט
צו דער געלער צויג ... דאָס פרצוף וועל איך איהר מיט פעטראָל בע-
גיסען. מען שפירט דאָך איהר פון מויל ווי קען מען ביי אַזעלכעס
שטעהן? אויסגעוואלט זיך אַ סחורה!

שלמה.

טרעטסט אָב? גיב איך דיר אַ פּלעם צווישען די אויגען, זעהסט
דו די עלטער-באַבע פאַר זיך!

הינדעל.

שלאָג, שנייד פאַסען פון מיין לייב ... (רייסט אַראָב דעם אַרבעל פון
איין האַנד און ווייזט) בלאָהע פּלעקען האָסט דו מיר געמאַכט. (רייסט דעם
אַרבעל פון דער צווייטער האַנד) נאָ דיר, שנייד, קנייפ, נאָר זאָגען זאָלסט
דו מיר, דאָ אויפ'ן אָרט, אַזוי ווי דו געדענקסט דיין טאַטען אין קבר
און אַזוי ווי דו זאָגסט קדיש נאָך איהם — ווילסט טאַקע אויף דעם רעכ-
טען אמת מיט מיר חתונה האָבען?

שלמה

(ליגענדיג).

איך האָב אַמאָל געוואָלט, נאָר היינט וויל איך נישט.

הינדעל

דאַרף מען נישט אָט אַזוי האָב איך ליעב, נאָר נאַרען זאָלסט
 דו נישט, ווילסט געלד — זאָג, אַ קאַפּאַטע — נאָ דיר. נאָר צו גענאַרען
 זאָמס האָסט דו? (ערוויינט זיך פון איהם).

שלמה

נישקשה, חובים זענען דאָ אויף דער וועלט, וועסט פאַקען
 אַזעלעס.

הינדסל

(אויסרוקנדיג די פּרהאנג פון איהר צימערל).

וועסט האָסט דו זיך דעם קאַפּ אויסצודאַרען פאַר מיינעט וועגען?

שלמה

ווילסט נישט, דאַרף מען נישט. (פּוויק) נו, וועסט האָסט נאָך
 וועלען אַ גלאָז טהיי דערלאַנגען?..

הינדעל

ברענגט איהם אַריין אַ גלאָז טהיי פון איהר שטיבעל; שמעלט אויס'ן טיש.
 אליין נעהט זי אָב צו זיך אין איהר צימערל, זעצט זיך אַנידער ביי איהר
 קאַסטען, ווכט דאָרט אין איהם. נאָך אַ קליינע פּוויק, פון איהר הדרייל).
 אַזוי, איז זי דיר געפּעלען, נו... נו... וועסט דו יעצט האָבען
 אַ געזונעכטס, האַנטליכער צו קויפּען — דיין ווייבעלס ברוסטען אַנצופי-
 האַלען, צייהן איהר לאָזען אַרױגשטעלען. און אויף שטאַלצען זי צורױפ-

שטעלען, און וועסט דיר א קאטארינקע קייפען און אין הויפען זי
ארומפיהרען, ווייזען ס'געווערק. א שענער קאטארינארש, כ'לעבען.
איך וועל דיר אויך א צווייער פון פענסטער, ראָבוואַרפען.

שלמה.

האַלט ס'פּיסק, זאָג איך דיר...

הינדעל.

און אַז נישט, וואָס וועסט דו מיר טהון?

שלמה.

אַנפאַטשען.

הינדעל.

אַ, אַ, היינט פאַטשט מען נישט, היינט גיט מען פאַר פעטש מיט
מעסערס צוריק.

שלמה.

(שמעלט זיך אויף).

ווער דאָס אַזעלכעס? (געהט אריין צו איהר אין צימער) ווער דאָס
אַזעלכעס? (זי בעהאלט עפעס פלינק אין קאסטען) וואָס האָסט דו דאָ אַזוינס,
וואָס דו בעהאלטסט עס אַזש אין דער זיידענער בלווע?

הינדעל.

וואָס געהט עס דיר אָן?

שלמה.

ווייז, זאָג איך דיר! (רייסט זיך מיט איהר, רייסט מן איהר האַנד)

וויסע בלונע ארויס. ער קומט פון דעם צימער'ל ארויס) נו, זאָל מען אָקאָרשט
זעהן. (ער צורייסט די בלונע מיט אימפעט, עס פאלט ארויס פון איהר אַ פאַס-
ראַפיע.) אַהאַ, משה'לע שלאָסער, ער זאָל דער גביר ויין? פון ווען אָן ביסטו
דאָס מיט איהם „פאַן-בראַט“ געוואָרען? (געהט אריין צו איהר אין צימער'ל).

הינדעל:

וואָס געהט עס דין אָן?

שלמה.

אַט וואָס ס'געהט מיך אָן ... (ער פאטשט וי אױס, וי פאלט אויס'ן בעט
און חיינט) אַזוי, מיט משה'לע שלאָסער חבר'סט דו זיך גאָר, פאַטאַ-
גראַפיעס געגעבען, חתן-בלה-פאַר, און איך האָב גאַרנישט געוואוסט
(פריווע. אָבגעהענדיג צוריק צו ויין מיט) און איך האָב עס גאָר נישט גע-
וואוסט ... (פרינקט ווייטער דעם מהיי, שמעלט זיך אויף, געהט אויף די טרעפ-
לעך צו דער טהיר) און איך האָב עס גאָר נישט געוואוסט ... (ער שמעלט
זיך אָב ביי דער טהיר) הינדעל! (ווי ענטפערט נישט) הינדעל, אַהער קום! (ווי
ענטפערט נישט) הינדעל! (מופעט מיט די מיט. ביזו אראָבלויבענדיג פון די טרעפ-
לעך) אַהער, זאָג איך דיר, דו הערסט?...

הינדעל:

(הויבט זיך אויף פון איהר בעט, געהט אהין צו איהם. פּע צוויילט זיך דאס
פנים מיט אַ מיכעל.)

וואָס ווילסטו?

שלמה.

האַסט מיט מאַנקען גערעדט?

הינדעל:

(נייגענדיג).

יא.

שלמה.

נו, וואָס זאָגט זי?

הינדעל

(נאָך מיט געוויין).

אַז מיר וועלען האָבען אונזער „הייזעל“, וועט זי צו אונז אַרי-
בערקומען.

שלמה.

געוויס?

הינדעל

(ווישט זיך אויס די אויגען).

יא, אַליין וויל זי אָבער נישט געהן, אַ חבר'טע וויל זי מיט-
ברענגען.

שלמה.

געוויס, פון איין נקבה וועסטו פרנסה האָבען, דירה-געלד
צאָהלען?

הינדעל

מען וואָלט געדאַרפט איינע אַ פּרישע...

שלמה.

ח'לעבען, דאָס וואָלט שוין פרנסה געגעבען, וואו נעהמט מען זי אָבער?

הינדעל.

איך האָב אַנ'אויג אויף אַ נקבה—אַ פאַרשוין ווי אַ בויס, אַ מיידעל נאָך...

שלמה

(נייגיריג).

עס קען זיין פון איהר פרנסה?

ינדעל.

צבער נאך ווי...

שלמה.

א מיידעל ... א נקבה פון א הייזעל?

הינדעל

ניין, א בעל-הבת'ישע טאכטער.

שלמה.

פון וואנען קענסט דו זי?

הינדעל.

די קומט צו מאנקען יעדע נאכט, גנב'עט זיך ארויס פון פאטערס
שטוב ... קיינער זעהט נישט ... עס ציהט זי אהער ... זי איז אונז
נייגיריג ...

רבקה'לע

(שמעקט אריין איהר נאמען קאפ דורכ'ן פענסטער, הינקט צו הינדעל)?

כס-ס-ס, דער טאטע איז דא?

הינדעל

(ווינקט צו איהר).

ניין.

(רבקה'לע נקמה אָב פון פענטער.)

ש ל מ ה

(מטאט מיט די אויגען צו הינדלען).

די, דעם, פעטערס טאָכטער? אַ פּרונסה — אַ גאַלד!

ה י נ ד ע ל .

שאַ, שטיל, זי קומט.

ר ב ק ה ' ל ע

(שלאַנג און שטן, בעל-הבתיש געקליידט, אין אַ שוואַרץ ביכעל ארוםנעהילט,
שלינגט זיך אריין אין דער שטיל, לויפט אראָב מיט האַרץ-קלאַפעניש און די
פּרעס, רעדט מער מיט די הענד, ווי מיט'ן מויל).
מאַניק וואו איז? דאָרט? (וויינט אויף אַ פּערהאַנגען צימערל) דאָרט...
מיש? ...

ה י נ ד ע ל

(ווינקט איהר מיט די אויגען אויף יא).

ר ב ק ה ' ל ע

(שטעלט זיך פּרונטער די פּאָר אַנג, הערט זיך לידענשאַטמליך שוין. מוים
האַרץ-קלאַפעניש קוקט זי זיך אַלע מאל ארום).

ש ל מ ה

(אין דער שטיל, צו הינדלען).

מען דאַרף מאַרגען געהן די וואוינונג זעהן, אויף פּיוונע באַס.

ה י נ ד ע ל .

דען דעט מען די חופּה שטעלען?

שלמה.

מען מוז דאָך צו ערשט אַ וואוינונג האָבען.

הינדעל.

ווער ווייסט, וויפעל דער רב וועט זיך הייסען געבען פאַר מסדר קוזשין זיין?

שלמה.

עס זאָל נאָר נאָך איבערבלייבען אויף מעבעל אַיינצוקויפּען, עס דאַרף דאָך אויסזעהן לייטליך.

(די פּהיר פּראָלט זיך מיט רעש אויף, עס קומט שריין דער פּעטער).

דער פּעטער.

דאָס געוילט האָט נאָך אין זיך גענוג לאַבוסעוואַסע שפּורען, וועלכע פּערזעהלען פון זיין יוגענד. געקליידט שוין ערנסט. קלאַפּט אָב דעם הוט פון רעגען.

נאָ דיר אַ פּרנסה, אַ רעגען גאָר (דערזעהט פּלוצלונג רבקה'לען, מיט זעם). וואָס, דאָ? ! (האַפּט זי אָן פּאַר'ן קאָלנער און פּרויפּעלט זי, קריאָענדיג מיט די צייהן) וואָס טהוּסט דו דאָ?

רבקה'לע.

די מאַמע... די מאַמע האָט מיך געהייסען... רופּען... (וויינט) טאָ-טע, שלאָג מיך נישט!

דער פּעטער.

די מאַמע, די מאַמע האָט זיך געהייסען... דאָ... (שרייט) די מאַמע! (פּיהרט זי פּאַר'ן קאָלנער אויף די פּרנסה שרייף) צו אַלדעס שלעכטס וועט זי זיך נאָך ברענגען! עס ציהט זי... זי וויל האָבען, אַז די טאָכ-טער זאל זיין ווי די מאַמע איז געווען...

רבקה'לע

(חיינט)

טאטע, שלאָג מיך נישט...

דער „פעטער“.

איך וועל דיך לערנען, ווי דו זאָלסט אַטאַטען פּאַלגען. (פּיהרס אַרױס, פּון דרויסען הערט מ'ען רבקה'לעס געוויין).

שלמה.

יענקעלע בענקארט, עס פאַסט איהם גאָר נישט אָן, אַז די טאַכטער זיינע זאָל זיין אַנקבה... (פּון באלקאָן דערהערט זיך אַ גערודער). אַ טאַפּען מיט די פּיס, אַ וויינענדיג קול פּון אַ פּרוי) מוּז ער דאָס איבער דעם ווייב דאָס לעדער צוהאַקען: אַוואַ ... אַוואַ ...

הינדעל.

גאַנץ גוט אַזוי, אַ מאַמע דאַרף היטען אַ טאַכטער... וואָס דו ביסט געווען, — ביסט דו געווען, האָסט דו חתונה געהאַט, האָסט דו אַ קינד, היט עס... וועסט זעהן, אַז גאָט וועט העלפען און מיר ווע- לען האָבען אונזערע קינדער, וועל איך זיי שוין וויסען ווי אויפצוצי- הען. ביי מיר וועט אַ טאַכטער זיין אַזוי ריין ווי אַ צדקית, רויטע באַקען ווי די באַרקעס... קיין אויג נישט לאָזען אויף איהר פאַלען. חתונה האָבען — יא, נעהמען אַ לייטישען מענש — חופּה-קדושין...

שלמה.

(קלאַפּט איהר אויף די פלייצעס).

אַז מיר וועלען לעבען, וועלען מיר זעהן. נאָר מיט רבקה'לען. דער, מיט רבקה'לען אַרבייט, ברודער, אַז נישט איז אַלץ פּערפאַלען.

הינדעל.

האָב נישט קיין מורא, איך וועל מיר כּוין אַנ'עצה געבען

שלמה.

וועלען מיר זעהען. (פיווע. שטיל.) אז דו וועסט זי פאקען,
פערפיהר גלייך אריבער צו מיר פארט, ווייסט טווי...

דער „פעטער“

(קומט אריין ביז).

עס איז שוין צייט נאכט צו מאכען, עס רעגענט, עס וועט
שוין סיי-ווי-סיי קיין הונד גישט אריינשמעקען. (קוקט אויף שלמה'ן גע-
נוג, גענוג זיך שוין אויסגעפרעהט חתן-פלה. נאכט מאכען. (נעהט ארויף-
אויף די ברעפלעך און רופט) רייזעל, שלאָפען! באשא, שלאָפען!
(פון דרויסען הערען זיך מיידעלשע שטימען: באר, באר.)

הינדעל.

יוניקט צו שלמה'ן אויפ'ן „פעטער“, מאכענדיג מיט דער האַנד, אז ער זאָל
אהיים געהן.)

שלמה.

(נעהט ארויף אויף די טרעפלעך. ביים ארויסגעהן טרעפט ער זיך אָן מיט'ן
פעטער. קוקען זיך אָן.)

דער „פעטער“.

רוק, רוק, שוין צייט נאכט צו מצלען, גענוג זיך שוין אויס-
גע'סוד'עט.

שלמה

(שטעקט די הענד אין די הויזען-קעשענעס. קוקט איהם אָן.)
פון וועזן אז ביסטו מיר אזא אַרנטליכער מענש געוואָרען?

דער „פעטער“.

וואַנדער, וואַנדער, איך וועל דיר שוין שפעטער דערזעהלען.

שלמה.

אַרום אין דיין טאָטען אַרײַן...

הינדעל

(לויפֿט שרױף אויף די טרעפּלעך. צו שלמה'ן).

שלמה, אַהיים געה, דו הערסט, אַהיים נאָג איך דיר!

שלמה

(נעהט שרױם, קוקענדיג אויס'ן „פעטער“).

מיינע יאָלדען!...

דער „פעטער“.

איך דאַרף איהם דאָ... (לויפֿט אויף הינדען) קענסט דיר די אַלטע פּאָדלע מיכנעהמען און פּערלייגען זיך מיט איהר אַ „קרעמעל“.

הינדעל

מיט קיין אַלטע פּאָדלעס פּערלייגט מען זיך גישט קיין „קרע-
מעל“, אין אַלטע פּאָדלעס לייגט מען זיך אַרײַן אויסרוהען... מיט
יונגע לאַלקעלעך...

דער „פעטער“

(רופֿט אין קעריראַר).

רייזעל! באַשאַ!

צוויי מיידלעך קומען צולויפֿען. פֿון די ליכטע, נאָסע, דורכזעהערע קלייד...

גיסט זיך וואסער, פון די צופלאכטענע האָר ריגען טראָפענס וואסער, זיי
 זענען אויפגערויטט, ריידען לאַכענדיג, דער „פעטער“ האַקט צו די מוהר,
 (נעהט אַרויס).

ב א ש א

(א פּראָווינציאַל מיידעל, אַ דיקע מיט רוטע באַקען, נאַאיוו, רעדט מיט אַ
 האַרמען אַקצענט.)

ווי דער רעגען שמעקט ... (טרוימעלט אָב פון זיך דעם רעגען). פּונקט
 אַזוי ווי די עפעל ביי אונז, וואָס טריקענען זיך אויפ'ן בוידעם ... עס
 איז דאָך דער ערשטער מאַיאָווער רעגען

הינדעל

אַ משוגעת צו שטעלען זיך אויפ'ן רעגען, די גאַנצע וועלט ווי-
 לען זיי איינזעהמען ... עס וועטן טיי-ווי-טיי קיין יאָלד נישט בעווייזען
 זיך אין אַזאַ גוט ... (נעהט אָב צו איהר און חר'ל, וואו די פּאַרהאנג איז
 אויפגערוקט, זעט זיך ביי איהר קאָרב, פּאָקט פּאָנאָדער די צעוואַרענע זאַלען.)

רייזעל

(אַבטרויסלענדיג פון זיך דעם רעגען).

אויף אַלדע שוואַרץ יאָהר דאַרף איך זיי, מיין ביכעל האָב איך
 נאָך אייערנעכטען בעצאָהלט ... מיר האָבען זיך הינטער דער רינע גע-
 שטעלט, דער רעגען שמעקט / זיי ... דעם גאַנצען ווינטער וואָשט ער
 פון קאַפּ אָב. (נעהט צו אַ הינדלען) זעה ... (וויינט איהר די נאסע האָר) ווי
 פּריש ער איז ... ווי ער שמעקט ...

ב א ש א

ביי אונז דאָרט, אין דער היים, אויפ'ן דאַרף מוז שוין אודאי
 דער ערשטער שטשאַוו זיין. חלעבען, אַז דער ערשטער מאַיאָווער
 רעגען גיסט, קאָכט מען שוין ביי אונז שטשאַוו-באַרשט ... און די צי-
 זען מוזען שוין זיך אויף די לאַנקעס פּאַשען ... און די טראַטועס מ-

זען שוין אודאי איבער'ן וואסער שווימען ... און פראגעק נעהמט די שיקסעס צוזאמען און טאנצט אין דער קרעטשמע ... און די ווייבער מוזען שוין אודאי קען-קיכלעך אויף שבועות באקען ... (פויע) ווייסט איהר וואָס? איך וועל מיר קויפען אַ נייע זומער-פּאַלערינע און פּאַהר מיר אויף שבועות צו גאַסט אַהיים ... (לויפט אַרײַן אין איהר צימערל, ברענגט זיך פון דאָרט אַ גרויסען זומער-קאַפּעלוש אַרום מיט אַ לאַנגען פּליה-שלייער, זעצט איהם זיך אופ'ן נאָסען קאָפּ אַרויף, און שטעלט זיך אין שפיגעל אַרײַן.) זעהט'ס, אַז איך ווייז מיך אַזוי שבועות אין דעם קאַפּעלוש, אַזוי צו די קאַליע אַראָבשפּאַציערען .. אַך, די גאַל וואָלט זיי גע-פּלאַצט פאַר קנאה, וואָס, גיין? איך וואָלט נאָר נישט פאַר'ן טאַטען מורא געהאַט ...

רייזע 2.

וואָס, ער וואָלט דיך געשלאָגען?

באשא.

געטויט וואָלט ער מיך אויפ'ן אָרט. ער זוכט מיך אַרום מיט אַנ'אייזערנעם באַטעק. 'ער האָט מיך אַמאָל מיט פּראַנעק'ן געטראָפּען אין דער קרעטשמע טאַנצען, האָט ער מיר מיט אַ דראָנג געגעבען אַזאַ קלאַפּ איבער'ן האַנד, אָט, (ווייזט די האַנד) איך האָב נאָך אַ ציי-כען ביז צום היינטיגען טאָג. (פויע) איך בין אַ בעל-הבתיש קינד, מיין טאַטע איז אַ קצב. וואָס מען האָט מיר שוין שדוכים אויסגע-רעדט ... (רעדערהלט מיט אַ נידריגען טאָן) איין שדוך האָט מען מיר גע-רעדט מיט נאָטקע פּלייש-האַקער. איך האָב נאָך פון איהם דאָס גאָל-דענע פינגערל. (ווייזט אַ פינגערל אויף דער האַנד) ער האָט מיר חל-המועד סוכות געגעבען. אוי, האָט ער מיט מיר געוואָלט אַ חתן ווערען, נאָר איך האָב נישט געוואָלט.

רייזע 3.

פאַרוואָס האָסטו נישט געוואָלט?

ב א ש א .

ווייל איך האָב נישט געוואָלט ... עס שטינקט פון איהם דאָס
אַקסען-פלייש ... ברר ... פראַשיק רופט מען איהם. געה האָב חתונה
פאַר פראַשיקן און האָב יעדעס יאָהר אַ קליין פראַשיקל ... ברר ...

ר י י ז ע ל .

און וואָס האָסטו דאָ ...

ב א ש א .

דאָ בין איך דאָך מיר אַ פרייער מענש, איך האָב מיר מיין
קאַרב שענע וועש, אַנשטענדיג געקליידט, ח'לעבען, אַ ביסעל שענערע
קליידער ווי אונזערע נגידה'סטע. (ברענגט אַרײַן פון איהר צימערל אַ קאַריג-
קאַווע העל קלייד) אַז איך געה אין דעם אַרויס אויף דער מאַרשאַלקאָוסקע
גאַס ווערט אַ געקוק ... פיער און פלאַם! אַך, ווען איך וואָלט מיך
אַזוי אין דעם קלייד ביי אונז אין שטעדטעל געקענט ווייזען, (וואַרפט
אַרויף אויף זיך דאָס קלייד) וואָלט איך מיר אַזוי שפאַציערט צום באַהן
אַראַב. (נעהט איבער'ן צימער נאַלאַנט, דעהויבענדיג פון הינטער זיך דאָס קלייד,
מאַכענדיג דערביי אַ גרויס-שטערמישע מינע). די גאַל וואָלט דאָך זיי געפלאַצט...
די פאַפּלעקציע וואָלטען זי געקריגען אויפ'ן אָרט. (שפאַצירט איבער די
שטוב אין איהר סטרוי, פעציהענדיג דאָס געויכט גרויסאַרטיג.)

ד י י ז ע ל

(פערריכט איהר די פאלדען פון קלייד פון הינטען אויס. זעצט איהר בעסער
דעם הוט אויפ'ן קאָפּ).

אַט אַזוי, דעם קאָפּ נאָך אַ ביסעל אין דער הויך ... ווער דאַרף
דען צו וויסען, אַז דו ביזט אין אַזאַ הויז געוועזען? דו וועסט זאָגען,
אַז דו ביזט אין אַ געשעפט. אַ גראַף האָט זיך אין דיר פערליעבט ...

ה י נ ד ע ל

(פון איהר קאסטען אהער).

און וואָס איז דען דער מעהר אַזאַ הויז? מיר זענען נישט,

אפשר, אזוי ווי די מיידלעך אין די געשעפטען? היינט איז די גאנצע וועלט אזוי, די היינטיגע וועלט פערלאנגט עס. היינט זענען אפילו די בעל-הבתי'שע טעכטער נישט בעסער. דאָס איז אונזער פרנסה, אָבער אַז אַזאָ איינע, ווי מיר, האָט חתונה, איז זי געטרייער דעם מאַן פון זיי. מיר ווייסען, וואָס אַ מאַן איז דער טייטש..

ב א ש א

(שפאצירענדיג איבער דער שטוב אין דער פאריגער פאזע).

א, יא, שען וואָלטען זיי שוין נישט דערקענט? דאָס האָרן זאָגט שוין... און די מאַמע איז דעריבער געשטאַרבען... נישט געקענט איבערטראָגען... איך בין ס'מאָל אויף איהר קבר נישט געווען... (שטעלט זיך אָב פלוצלונג אין מיטן שטוב) טייל מאָל קומט זי צו מיר... ביי נאַכט אין חלום, איך זעה זי, קומט זי צו מיר אין איהרע תכריכים מיט דערנער, מיט שטעכערס בעלייגט, איבער מיינע זינד, און רייסט מיר די קודלעס פון קאָפּ...

רייזער.

אוי וויי, מאַמע-קרוין! האָסט זי געזעהן? ווי זעהט זי אויס? אַגעשטאַרבענע מאַמע? בלייד איז זי?...

הינדעל.

שווייגט! גענומען זיך ביי נאַכט פערצעהלען פון טויטע, דאָ קענען קיין טויטע נישט אַריינקומען: אונזער בעל-הבית האָט דאָן אויבען ביי זיך אַ ספר-תורה שטעהן... (אַבגעהאקט. פויוע) איז אונזער בעל-הבית'טע פופצהען יאָהר אין אַזאָ הויז אָבגעווען, חתונה געהאַט, איז זי אפשר נישט קיין אַרנ'ליך ווייבעל?... היט זי אפשר נישט אָב די דינים, וואָס אַ יודישע טאַכטער דאַרף אָבזעהען?... איז אפשר רבקה'לע איהר טאַכטער, נישט קיין כשר, ריין קינד? און אונזער בעל-הבית איז אפשר נישט קיין אַרנ'ליכער מענש? פיהרט זיך נישט פּיין אויף? די שענסטע נדבה... אַ ספר-תורה געלאָזט שרייבען...

רייזעל.

מען זאָגט אָבער, אַז אין אַזאַ ספר-תורה טאָר מען נישט לייע-
נען, און די טעכטער פון אַ זעלכע מאַמעס ווערען דערנאָך אַליין ווי
די מוטערס... עס ציהט זיי, דער יצר-הרע שלעפט זיי אין דער
בלאָטע...

הינדעל

(דערשראָקען).

ווער האָט דאָס געזאָגט?

רייזעל.

אַנאַלטע באַבע, אַ כשוף-מאַכערין האָט עס מיר געזאָגט... אַזוי
ווי כשוף איז דאָס...

הינדעל.

עס איז אַ גרויסער ליגען... וואו איז זי, די ציגיינערין, וואָלט
איך איהר די אויגען אויסגעדראַפעט... עס איז דאָ אַ גאָט אויף דער
העלט... מיר האַבען אַ גרויסען גאָט אויף דער וועלט...

מאַנקע

(שליכט זיך אונטער די פאָרהאַנג פון איהר צימערל אין האַלבע נאַכט-
קליידער. אַרויפגעוואָרפען אויף זיך אַ לויכטע טוך. מען זעהט ביי איהר
ארויס די הויכע קאָלירטע שמריכסן, די האָר צופלאַשעס. זי איז יעהר אַ
שמיידיגע און מיט אַ לאנג פרעך-שען געזיכט. זי איז נאָך בענוג יונג, אַ לאַק
פון איהר קאָפּ איז פּערוואָרפען איבער איהר שמערן. אַז זי רעדט, ווינקט זי
מיט די אויגען, דענסמאָל מיט אַ ציטער איהר נאַנצער קערפּער, און מען האָט
דאָס געפיהל, ווי איהרע בלינדער וואָלמען זיך צוזאַמען-געבראַכען. קוקט זיך
אום פּערוואָנדערט).

וואָס, קיינער איז נישט דאָ?

רייזעל

(דערוועהט מאנקען, אויפגערוימט).

מאנקע, דו ביזט עס? גוט, וואָס דו ביזט אַריינגעקומען. (ווייזט אויף הינדלען) זי האָט מיך שוין באַלד פאַר אַ גאַנצע רבי'צין געמאַכט. וואו האָסט דו דיין יאָלד געלאָזט?

מאנקע.

ער איז איינגעשלאָפֿען, האָב איך מיך פון איהל אַרויסגע'גנב'עט.

רייזעל.

אַ רעכטער פריץ עפעס? ער וועט אפשר שטעלען ביער?

מאנקע.

אַ משוגע'נער ליטוואַק עפעס דאָרט. דאָס דריטע מאָל קומט ער צו מיר. נאָר ער פרעגט זיך אויס—ווער דער טאַטע? ווער די מאַמע? ווי ער וואָלט זיך געוואָלט משדך זיין... קושט ער, בעהאַלט ער דאָס פנים אין די ברוסט, מאַכט די אויגען צו, און שמייכעלט, ווי די מאַמע וואָלט איהם געהאַט. (קוקט זיך אום, אין דער שטיל צו הינדלען) רבקה'לע איז נאָך נישט געווען?

הינדעל

(מיט אַ חנפ'דיג געלעכטערל).

געווען... זי האָט דעם פאָטער געטראָפֿען... האָט ער דאָ אַ גוואַלד געמאַכט...

מאנקע.

וועה איז מיר... שוין לאַנג?

הינדעל.

לאנג שוין ... ער איז שוין אודאי איינגעשלאָפֿען. (אין דער שטיל)
 זי וועט אודאי באַלד אַריינקומען.

רייזעל

(אויפגערוימט צו מאַנקען).

קום, מאַנקע, מיר וועלען זיך אויף דער גאָס שטעלען, עס
 רעגענט אין דרויסען, טראָפענס ווי די פֿערל... דער ערשטער
 מאַיאָוער גען. ווער געהט אַרויס מיט מיר אונטער דעם רעגען זיך
 שטעלען?

מאַנקע

(געהט צו צום פענסטערל).

עס רעגענט אין דרויסען. אַך, וואָס פֿאַר אַ לייכטער רעגען ...
 און ווי ער שמעקט ... קומט'ס ...

אַ שאַ.

יי אונז אין דערהיים, אַז עס גיעסט אַזאַ העגען, ווערען די
 רינשטאַקעס ברייט און פֿערפלייצען די קליינע געסלעך, און מען טהוט
 זיך אויס באַרפּיס און מען טאַנצט אין דעם רעגען אַרום ... ווער טהוט
 זיך די שייך אויס? (טהוט זיך די שייך מיט די זאַקען אויס, צו מאַנקען) טהו
 דיר די שייך אויס, מאַנקע, מיר וועלען אין רעגען אַרומטאַנצען ...

אַנקע

(טהוט זיך אויס די זאַקען, צולאָזט די האַר).

אזוי וועט אונז דער רעגען בעגיסען פֿון קאַפּ ביז די פּיס ...
 מען וואַקסט העכער, אַז מען שטעהט אונטער אַ מאַיאָוען רעגען,
 וואָס, גיין?

באשא

(לויסט צו)

קומט, מיר וועלען זיך בעגיסען איינע די צווייטע מיט וואסער...
מיט באַנצע הענד וואָסער בעשפּריצען (וי צולאָזט זיך די האַר) אויסצוואָגען
זיך ווי די בוימיר קומט.

הינדעל

ווארט, ווארט, דער „פעטער“ שלאפט נאך נישט, ער וועט
נאך הערען.

(שלע האַרבען זיך איין צום באלקען.)

רייזעל

קומט'ס, איהר הערט, ווי ער שנאַרסט?..

מאַנקע

ווארט, מיר וועלען אין דער שטיל אַנקלאַפען צו רבקה'לעך
(באשא און רייזעל אָב. מאַנקע נעהמט אַ שמעקען און קלאפט זעהר לייכט אין
א ווינקעל פון באלקען. פון דרויסען הערט זיך, ווי די מיידלעך שפּרינגען ארום
אין וואסער, ווי נעהמען הענד פול מיט וואסער און נימען דורך די אַמענע
טהיר אין שטיבעל אריין, רומענדיג: קומט אַרום! קומט אַרום!)

רבקה'לע

(שמעקט אריין איהר שווארצען קאפ האַר דורך רעם קליינעם פענסטער. זי איז
אין די נאכט-קליידער, אין אַ לייכטען שאַל אַרומגעהילט. רופט שטיל:)
מאַנקע, מאַנקע, דו האָסט מיך גערופען?

מאַנקע

(נעהמט אַ שטוהל, שמעלט צו צום פענסטער, קריכט אַרויף, דערגרייכט
רבקה'לעס הענד.)

יָא, רבקה'לע, איך האָב דיך גערופען ... קום, מיר וועלען זיך
הינטער דעם מאַי-רעגען אַרונטערשטעלען, מיר וועלען זיך מיט וואַ-
סער בעגיסען, און וועלען העכער וואַקסען ...

רבקה'לע

(פון איבער דעם פענסטער)

שווייג, שטילער רעד, איך האָב מיך פון דעם בעט אַרויס-
געגנב'עט ... אַז דער טאַטע זאָל נישט הערען ... איך האָב מורא, ער
זאָל מיך נישט שלאָגען ...

מאַנקע.

האָב נישט מורא פאַר'ן טאַטען, ער וועט זיך נישט אַזוי פלינק-
אויפחאָפען ... קום, מיר וועלען זיך ליעבער אויפ'ן רעגען שטעלען.
איך וועל דיר די האָר צולאָזען. (צולאָזט מיט איהרע פינגער רבקה'לעס
שוואַרצע פלעכט. פון איבער דעם פענסטער) אַט אַזוי וועל איך זיי דיר אין
רעגען וואַסען.

רבקה'לע.

איך בין אין בלויען נאַכט-העמד ... אַ גאַנצע נאַכט בין איך אין
בעט געלעגען און האָב געוואַרט ביז דער טאַטע וועט איינגעשלאָפען
ווערען, אַז איך זאָל מיך צו דיר קענען אַרויסגנב'ענען, איך האָב
דיין קלאָפען דערהערט און איך האָב מיך פון בעט אַרויסגעשלייערט ...
אַזוי לייכט זיך אַרויסגע'גנב'עט, באַרפיסערהייט, זיז דער טאַטע זאָל
נישט דערהערען.

מאַנקע

(נעהמט זי ארום לידענשאַפּטליך).

קום, רבקה'לע, איך וועל דיינע אויגען אין רעגען-וואסער וואַ-
סען, די נאַכט איז אַזוי ליעב, דער רעגען איז אַזוי וואַרים און אַלץ
שמעקט אַזוי אין דער לופט ... קום ...

רבקה'לע.

שווייג ... שווייג ... איך האָב מורא פאַר'ן טאַטען ... ער האָט
 מיך געשלאַגען ... ער האָט די שטוב צוגעשלאַסען ... און האָט דעם
 שליסעל ביים ספר-תורה בעהאַלטען ... איך בין געלעגען אַ גאַנצע
 נאַכט ... איך האָב געהערט, ווי דו האָסט מיך גערופען ... אַזוי שטיל
 האָסט דו מיך גערופען ... עס האָט מיך געצויגען צו דיר ... און איך
 האָב דעם שליסעל פון אַרון-קודש אַרויסגע'גנב'עט ... מיין האַרץ האָט
 אַזוי געקלאַפט ... אַזוי געקלאַפט ...

מאַנקע.

וואָרט, רבקה'לע ... וואָרט ... אָט געה איך צו דיר ... (שפּרינגט
 אַראָפּ פון שטוהל, פּערלאָזט דעם קעלער) איך קום צו דיר ... איך קום צו
 דיר. (מאַנקע אָפּ, רבקה'לע ווערט פּערשוואַונדען פון פּענטטער.)

הינדעל.

(וועלכע האָט דעם שמועס צווישען מאַנקען און רבקה'לען זעהר נייגיריג ביי
 דער פּאַרהאַנג פון איהר צימער'ל אויסגעהאַכט, דרעהט זיך איצט מיט רעש
 ארויף און אַראָפּ איבער דער שטוב צופלאַמט, נאָדענקענדיג, ריידענדיג צו זיך
 אליין זעהר לאַנגזאַם.)

ווען גאָט מאַכט אַזוי, און איך פאַק זיי ביידע אויף אַמאָל,
 רבקה'לען מיט מאַנקען, נאָך היינט אויף דער נאַכט ... איך ברענג
 זיי ביידע אַהין צו שלמה'נען ... נאָ, נאָ דיר ברויט מיט פוטער ...
 דינג אַ דירה, שטעל אַ חופּה, ווער אַ מענש מיט לייטען גלייך ...
 (שטעלט זיך אָפּ אין מיטען שטוב נאָדענקענדיג, צושפּרייט די הענד צום באלקען)
 טאַטע אין הימעל, ביסט דאָך אַ טאַטע פאַר יתומים ... מאַמע אין קבר,
 מיה דיך פאַר מיר ... לאָז מיך קומען צו אַ ברעג! צו אַ תּכלית! ...
 (פויע) וואָס, ווען גאָט גיט, אַ ספר-תורה אין שוהל לאָז איך איהם
 שרייבען ... יעדען שבת דריי פונט ליכט אין בית-המדרש אַריין
 וואַ לאַנגע פּויע. פּערוונקען אין דער פּאַנטאָניע פון איהר גליק.) ער איז דאָך
 אַ גופּער. גאָט ... אַ גוטער גאָט ... טאַטע אין הימעל ... מאַמע, מאַמע

שווייג נישט ... שווייג נישט ... מיה דיך ... וועלטען לייג איין ... ו
 געהט אָב צו זיך אין צימערל, הייבט אָן מיט ענערניע צוואַמענצונעהמען די זאָען
 פון איהר צימערל און פאַקט זיי זיך אין איהר קאַרב איין.) לאַז מיך נאָר קודם-
 כל גרייט זיין ...

(א לאנגע פּויע. קיינער ווייזט זיך נישט אויף דער סצענע. מאַנקע פּיהרט צו-
 געטוליקט צו זיך רבקה'לען ... זיי זענען ביידע אין איין נאָם טוך אַרומגע-
 הילט ... די האָר צופלאַשעט, אָבנעצוהאַנענע ... און פון די נאָסע קליידער רי-
 גען טראָפענס וואַסער אויף דער פאַרלאַגע ... זיי זענען ביידע באַרפּיס ...
 יינדעל שטעלט זיך הינטער'ן פאַרהאַנג פון איהר צימערל און האַרעט זיך איין.)

מאַנקע

(רעדט מיט אַ בעהאלטענע לידענשאַפט און ליעבע. שטיל, אָבער זעהר טיעף
 און קלינגער.)

עס איז דיר קאַלט, רבקה'לע? טוליע דיך צו צו מיר ... גוט
 טוליע דיך איין אין מיר ... וואַריס דיך אין מיר, אַזוי גוט אין
 מיר ... קום, מיר וועלען זיך דאָ ביידע אַזינדירועצען אויף די קאַנאַ-
 פע. (פּיהרט זי צו צו אַ קאַנאַפע, זעט זיך מיט איהר) אַזוי, אַזוי ... טוליע
 איין דיין פנים אין מיין ברוסט ... אַזוי ... אַזוי ... און גלעט מיך מיט
 דיין לייב ... אַזוי קיהל, ווי וואַסער וואַלט גערונען צווישען אונז ...
 (פּויע) איך האָב דיר די ברוסטען ענטפּלעקט און האָב זיי דיר געוואָ-
 שען אין רעגען-וואַסער, וואָס איז אויף מיין הַר גערונען ... אַזוי
 ווייס און קערנדיג זענען דייןע ברוסטען ... און דאָס בלוט אין זיי
 קיהלט זיך אַזוי אונטער'ן האַנד, ווי ווייסער שניי ... ווי געגליווערט
 וואַסער ... און ווי דאָס גראָו אויף די לאַנקעס אַזוי שמעקען זיי ...
 און די האָר האָב איך דיר צולאַזט ... אַט אַזוי ... (צוקעמט זיי צווישען
 איהרע פינגער) איך האָב זיי אַזוי צווישען רעגען געהאַלטען און געוואָ-
 שען זיי, אַט ווי זיי שמעקען ... ווי דער רעגען, (זי באַרגט איין דאָס
 פנים אין רבקה'לעס האָר) דער כאַיאָוער רעגען שמעקט פון זיי אַרויס ...
 אַזוי לייכט, אַזוי ווייך ... און אַזוי פּריש ... ווי דאָס גראָו אויף דער
 לאַנקע ... ווי די עפעל אויף דעם בוים ... אַט אַזוי קיהל מיך מיט
 דייןע האַר, (זי וואַשט זיך דאָס פנים אין איהרע האָר) קיהל מיך אַזוי ..

אָבער וואָרט ... איך וועל דיך ווי אַ פּלה-מיידעל אויפקעמען ... אַ שרייבן מיט צוויי שוואַרצע לאַנגע צעפּ. (צוקעמט איהר די האַר) ווילסט, רבקה'לע? יאָ, דו ווילסט?

רבקה'לע

(שאַקעלט מיטן קאָפּ).

יאָ, יאָ.

מאַנקע.

דו וועסט זיין די פּלה ... אַ שענע פּלה ... פּרייטאָג צו נאַכטס, דו זיצסט מיט דיין טאַטעשי מיט די מאַמעשי ביים טיש ... איך — דער חתן ... דיין חתן ... קומט צופּאַהרען צו דיר צו גאַסט ... ווילסט, רבקה'לע? ווילסט, יאָ?

רבקה'לע

(שאַקעלט מיטן קאָפּ).

יאָ, איך וויל.

מאַנקע.

וואָרט, וואָרט ... טאַטע-מאַמע האַבען זיך שלאָפען געלעגט ... חתן-פּלה האַבען זיך דאָ געטראַפען ביי טיש, מיר שעמען זיך ... ווילסט, ניין?

רבקה'לע

(שאַקעלט מיטן קאָפּ).

יאָ, מאַנקע.

מאַנקע.

דערנאָך געהען מיר צו איינער צום צווייטען: דו גיסט דאָן

מיין בלה, איך דיין חתן... מען נעהמט זיך אַרום, (נעהמט זי ארום)
 זעהר פעסט אַרום, און מיר קושען זיך זעהר שטיל, אָט אַזוי (קושען
 זיך) קושען מיר זיך... מיר ווערען אַזוי רויט, מיר שעמען זיך אַזוי...
 עס איז גוט, רבקה'לע, גוט?

רבקה'לע.

יָ, גאַנקע... יָ...

מאַנקע

(דערנידערט איהר קול, שעפּטשעט איהר זיי אין אויער).

און מיר לעגען זיך דערנאָך שלאָפען אין איין בעט, קיינער
 זעהט נישט, קיינער ווייסט נישט, נאָר איך מיט דיר, אָט אַזוי.
 פּריקט זי פעסט צו זיך) ווילסט שלאָפען מיט מיר דורך די נאַכט, אַזוי,
 זיין איין בעט, ווילסט?

רבקה'לע

(קלערט זיך ארום אין איהר).

איך וויל... איך וויל...

מאַנקע

(ציהט זי צו זיך)

קום... קום...

רבקה'לע

(אין דער שטיל).

איך האָב מורא פאַרן טאַטען... ער וועט זיך אויפוועקען...

מאַנקע.

וואָרט, רבקה'לע, וואָרט... (קלערט אַ ווילע) ווילסט מיט מיר

אנעק פון דאנען? מיר וועלען זיין אינאיינעם, גאנצע טעג, גאנצע נעכט... דער טאטע וועט נישט זיין, די מאמע וועט נישט זיין... קינדער וועט נישט שרייען... שלאגען... מיר וועלען זיין אליין... גאנצע טעג... עס וועט אזוי פרוהליך זיין, ווילסט, רבקה'לע, ווילסט?

רבקה'לע

(פערמאכט די הוינען).

דיר טאטע וועט נישט וויסען?

מאנקע

ניין, מיר וועלען אנטלויפען שוין יעצט ביי נאכט מיט הינדלעך אין איהר שטוב אריין... זי האט א שטוב ביי שלמה'ן, זי האט מיר געזאגט, וועסט זעהען, ווי גוט עס וועט זיין... עס וועלען קומען יונגע מענשען, אפיצירען... מיר וועלען זיין א גאנצען טאג אליין... מיר וועלען זיך ווי די אפיצירען אנטהון און אויף פערד ארומרייטען. קום, רבקה'לע ווילסט? יא, דו ווילסט? ...

רבקה'לע

(מיט האריק-קלאפונג).

דער טאטע וועט נישט הערען?

מאנקע

ניין, ניין. ער וועט נישט הערען, ער שלאפט אזוי געשמאק. אָט, דו הערסט, ווי ער שנאָרכלט... (לויפט אין הינדעלס צימער, נאמט זי אן ביי דער האנד) האָסט אַ שטוב? קום פלינק, פיהר אונז אַוועק! ...

הינדעל

(נאמט זיך אויף).

יא, פלינק צו שלמה'ן (וי האפט אקלייד, ווארפט עס אויף.
רבקה'לען) ער וועט אונז שוין פיהרען.

מאנקע

(טוט אן פלינק רבקה'לען).

דו וועסט זעהען, ווי גוט עס וועט זיין... ווי פרעהליך עס וועט
זיין. (טהוען ויך אן, האפען אויף ויך, וואס זיי קריענען אונטער דער האנד, ש מוך,
א קאפטאן, שטייגען זעהר לאנגזאם אויף. אין טהיר טרעפען זיי ויך מיט רייזלען און
באשען, וועלכע קומען אָבנעצוואַנגען אין שטוב אַרײַן. די לעצטע קוקען אויף זיי
פערוואונדערט.)

ייזל. באשא.

וואָהין דאָס?

הינדעל.

מאַכט'ס קיין גערודער, קיין גערויש, נאָך ביער, נאָך ליעמאַנאַד...
(הינדעל, מאַנקע, רבקה'לע אָב. רייזלע און באשא קוקען ויך ביידע אָן מער-
וואונדערט.)

רייזעל.

די מעשה געמעלט מיר נישט.

באשא.

מיר אויך נישט.

רייזעל.

דאָ מוז עפעס זיין — אָ-וואָ! ...

באשא

(קומט איהר אן דערשראָמען)

וואָס דאָס ?

רייזעל.

און וואָס געהט עס אונז אָן ? לעשען מיר אויס דעם לאַמפּ און לעגען מיר זיך שלאָפען. מיר ווייסען פֿון גאָר נישט, (נדעהט אַראָב דעם לאַמפּ).

אויף דער סצענע ווערט האַלב טונקעל. די מיידלעך געהן אָב יעדע אין איהר צימערל).

רייזעל

(אָבגעהענדיג)

אוי, האָט זי וואָהר געזאָגט, די קאַרטען-לייגערין, אוי האָט זי וואָהר געזאָגט ...

(אָב. אייניגע מעקונדען איז אויף דער סצענע קיינער נישט דאָ. טונקעל).

באַשאַ

לויפּט פֿרויס ווילד פֿון איהר צימערל, האַלב אויסגעשחטן מיט אַ שלוכצענדיג געשרוי).

רייזעל

(רוקט אויף די פֿאָרהאַנג פֿון איהר צימערל).

וואָס איז דיר באַשאַ ?

באַשאַ.

איך האָב מיך מורא צו לייגען. מיר דאַכט זיך, אַז מײן גע-שטאַרבענע מאַמע מיט די שטעכערס און די דערנער דרעהט זיך אין מײן שטיבעל אַרום.

רייזעל.

דאָס ספר-תורה איז פֿסול געוואָרען, האָט אונז שוין קיינער נישט אָבצוהיטען.

ר א ש א .

איך האָב מורא, צו עס וועט היינט זיין נישט קיין גוטע נאָכט,
זיין האַרץ ציטערט אין מיר ...

פון איבער'ן בעלקען דעהערט זיך פלוצלונג אַגערווער, אַ שאַרען מיט בענ-
קלעך, מיט טישען, די פיררעך האַרען זיך, גלאַצענדיג און ערשראָקען, אַיין.
באלד דעהערט זיך ווי עפעס שווערעס פאלט אַראָב פון די טרעפּ). .

דער „פעטער“

(שרייבעדיג)

רבקה'לע, רבקה'לע, וואו ביסט דו?

רייזעל

(צו באַשען).

לייגען מיר זיך אַנידער שלאָפען ... מיר ווייסען פון גאַרנישט ...
(לייגען זיך ביידע אַנידער און מאַכען זיך הויך שלאָפען...)

דער „פעטער“

(לויפט אַרײַן מיט אַ ליכט אין דער האַנד, ערשיינט די האַר, אויפ'ן העמד
אַ קאָפּאַטע אַרויפגעוואָרען. שרייט הילד).

רבקה'לע, רבקה'לע איז דאָ? (קיינער ענטפערט נישט. גיט אַ רוק די
פּאַרהאַנגען פון די צימערלעך) רבקה'לע! וואו איז זי? (וועקט אויף די שלאָפענדע
רייזעל און באַשע) וואו איז רבקה'לע? רבקה'לע וואו איז?

רייזעל. באַשאַ

(מאַכען זיך די אויגען אויסרייבען מיט די אַרבעל פון די קאָפּאַטענס).
וואָס ... מיר ווייסען נישט.

דער „פעטער“

איהר ווייסט נישט ... איהר ווייסט נישט? ... (לויפט פלינג אַרויפּ).

מען הערט, ווי ער שטייגט אויף די טרעפ מיט איין שפרונג. נאכהער א שמילע פויגע,
מען הערט, ווי עפעס וואלט זיך אראפגעווארמען פון די טרעפ. די טהור ניט זיך א
ברטל אויף מיט רעש, עס פאלט אריין דער „פעטער“ האלמענדיג שרחת ביי די
הער. ביידע זענען אין נאכט-קליידער).

דער „פעטער“

(רייסט שרה'ס קאפ פאר די האר צו דער ערד אראפ. וויינט מיט'ן פינגער
אויס'ן „היוועל“).

דיין טאכטער וואו איז דיין טאכטער?

באשא, רייזעל

(שמעהען ביידע צוגערריקט צו דער חטור און ציטערן.)

(פארהאנג פאלט פלינק).

דריטער אקט

סצענע.

צימער ווי אין ערשטען אקט. שענק און קאסאר זענען אויפגערוקט, און שטיקער-וועש, מלבושים וואלנערן זיך איבער די פארלאנגע ארום. די טהיר אין רבקה'לעס צימער איז אָפֿען און פון דרינגען דרינגט א שטראַהל פון א ברענענדיג ליכט אריין. שרה, מיט צופלאַשעטע האָר, ארויף-געוואָרמען אויף זיך די קליידער אַהן אַרדנונג, דרעהט זיך איבער די שטוב, אויסקלויבענדיג די צעוואָרמענע זאָען, פאקט זיי אין איין פאקט אריין, ווי צום אוועק געהן, אָבער זי לייגט דאָך די מעהרסטע זאָען צוריק אויף זייער אָרט. גרויער פרייה-מאָרגען. פון די צוגעמאַכטע פענסטער-לאָדען דרינגט אריין דער גרויער מאָרגען.

שרה

(אויסקלויבענדיג די וואָסן).

יעקל, וואָס טהוט זיך מיט דיר, **יעקל**? (נעהט צו צו דער אַפּענער טהיר פֿון רבקה'לעס צימער, קוקט אַרײַן) וואָס זיצסט דו? (דרעהט זיך אָפּ, אויפהויבענדיג די וואָסן) אַ אונגליק, אויסגעגאַנגען, דאָס גאַנצע הויז אייל ער איבערפֿיהרען... (נעהט נאָך אַמאָל צו צו דער טהיר) **יעקל**, וואָס שווייגסט דו? וואָס טהוט זיך מיט דיר? (דרעהט זיך אויס, מיט טרעהרען) זיצט אַ מענש ביי אַ ספר-תורה און קלעהרט און קלעהרט, וואָס איז דאָ צו קלעהרען? עס איז געשעהן אַ אונגליק, געה אין צירקעל, נעהט דעם פֿריסטאַוו... ווך אויף דעם יונג מיט גוטען אָדער מיט ביזנעס... כל זמן עס איז נאָך דאָ צייט... (ווערט זיך צו דער טהיר) וואָס שווייגסט דו? וואָס שווייגסט דו? (וי וועט זיך אַנדער אויף אַ פּאָק ביי דער טהיר, פּער-שמעלט זיך דאָס פנים מיט די הענט און הויבט אָן צו היינען) ווי משוגע זיצט ער איינער אַליין, קוקט אויס'ן ספר-תורה און מורמעלט עפעס מיט די ליפּען... אַני ער הערט נישט, אַני ער זעהט נישט, וואָס טהוט זיך דאָס מיט איהם? (שמעלט זיך אויף פֿון פּאָק, צום „פּעטער“ אין דער טהיר) מיר איז דאָרט נישט קיין חלוק... דו ווילסט איך זאָל אַוועק-געהן— געה איך. דער טייוועל וועט מיך נישט געהמען... איך וועל מיר שוין דאָרט מיין ברויט געטיגען. (נעהט זיך איינעוואַקען איהרע וואָסן שווייגענדיג. מיוז).

דער „פּעטער“

(קומט אַרײַן פֿון דער צווייטער שטוב אָהן הוט, אָהן קאַפּאַטע, די האַר צופּלאַשעט. ער קוקט ווילד מיט די אויגען, רעדט מיט אַ שטילען הייזעריגען טאָן וערר לאַנגזאַם).

איך וועל געהן... דו וועסט געהן... רבקה'לע וועט געהן... אַלץ וועט געהן... (הייזט מיט'ן פינגער אויס'ן קעלער) אַלץ אין „הייזעל“ אַרײַן... גאַט וויל נישט...

שרה.

יעקל, וואָס טהוט זיך דאָס מיט דיר! משוגע ביזט דו געוואָרען...
(נעהט צו צו איהם) בעדענק, וואָס דו טהוטסט. עס איז געשעהן אַ אונג-
גליק—ביי וועלכען מענטש געשעהט נישט קיין אונגליק? קום, מיר ווע-
לען אויפֿזוכען שלמה'נען. גיעב איהם 200—300 רובל—זאָל ער אונז
דאָס קינד צוריק-געבען... דער יונג וועט עס טהון... וואָס זיצט דו?
וואָס טהוט זיך דאָס מיט דיר?

דער „פעטער“

(מיט דעם ועלבען טאָן. דרעהט זיך איבער דער שמוץ).
מיר איז שוין אייניגאל... די נשמה דעם טייוועל איבערגעגע-
גען... עס וועט שוין גאָר נישט העלפען... גאָט וויל נישט...
(ער שטעלט זיך אַנדער ביים פענסטער און קוקט דורך דעם לאַרען-לאַך)...

שרה.

גאָט וויל נישט... אַיינגערעדט זיך, דו ווילסט נישט... דו האָסט
דען ליעב דאָס קינד? יעקל, יעקל, (שלעפט איהם) וואָס איז דאָס מיט
דיר געוואָרען, בעדענק כל-זמן עס איז נאָך דאָ צייט... ער קען זי
דאָך דערזוויל ערגעץ וואו אַוועקפיהרען... קום אַריבער צום יונג...
די מויד האָט זי דאָך אוראי צו איהם אַריבערגעפיהרט. וואָס שטעהסט
דו? (אַפּגעהאקט) איך האָב געשיקט נאָך ר' אליין. מיר וועלען הערען,
וואָס ער וועט זאָגען! — (פויע. דער „פעטער“ קוקט אַלץ אין איינעם דורכ'ן
פּענסטער) וואָס קוקסט דו? (פויע) פאַר וואָס ענטפּערסט דו מיר נישט?
מאַמע קרוין, מען קען דאָך משוגע ווערען.
(דרעהט זיך אַב פון איהם און וויינט הויך).

דער „פעטער“

(ווי פריהער, דרעהט זיך איבער די שמוץ).
אויס הויז... אויס ווייב... אויס טאָכטער... אין „הייזעל“ אַריין...
צוריק אין „הייזעל“ אַריין... מיר דאַרפען נישט קיין טאָכטער... מיר

דארמען נישט ... נקבות, ווי די מאמע געוואָרען ... גאָט וויל נישט ...
צוריק אין „הייזעל“, אין הייזעל אַריין ...

ש. ה.

ווילסט אין „הייזעל“? — מיין כפרה, האָב איך טאַקע אַגעשעטט
(כאַפט זיך ווייכער צום איינפאַקען) דאָס הייז וויל ער איבערפיהרען ... וואָס
טהוט זיך מיט איהם? (קלערט אַ וויילע) אַז דו ליגסט איבערוואַמען וועל
איך מיך געהמען צו טהון (געהמט טראָב פון די אויערען די ברילאָנמענע אויער-
רינגען) איך וועל אַריבערגעהן צו שלמה'נען, איך גיעב איהם אַוועק די
ברידלאַנטענע אויעררינגען (וי זוכט אין פאַק, שלעפט אַרויס אַ גאַלדענע קייט)
מיט דער גאַלדענער קייט און וויל ער נישט, לייג איך איהם צו נאָך
אַ הונדערטער, (וי זוכט דעם טייטשער מיט געלד אין „פעטער'ס“ קעשענעס,
דער „פעטער“ לאָזט זיך בעוואַנען) עט געהט נישט אויס אַ פיערטעל שעה
(וי כאַפט אַ טוך אויף זיך) און רבקה'לע איז דאָ. (ארויסגעהענדיג) פאַר
מיר וועט ער שוין דאָס טהון. (האַקט די טחור נאָך זיך).

דער „פעטער“

(רעהט זיך אוינער אליין איבער דער שטוב, דעם קאַפּ צו דער ערד).
מ'ר איז שוין סיי-ווי-סיי אַלץ איינס ... דער טייזעל גענומען ...
אויס טאַכטער ... אויס ספר-תורה ... אין „הייזעל“ אַריין ... אין
„הייזעל“ ... גאָט וויל נישט ...

(לאַנגע וויילע. רייזעל ווייזט זיך אין דער טחור, שמעקט אַריין דעם קאַפּ ...
שליכט זיך אַריין און דער שטוב, שמעלט זיך ביי דער טחור. דער „פעטער“
בעמערקט ני, קוקט אויף איהר.)

רייזעל

(שטאַמלענדיג)

איך בין געווען נאָך ר' אליין ... די בעל-הבית'טע האָט געהייסן.
סען ... ער וועט באַלד קומען ...

דער „פעטער“

(קוקט זי אָן נאָך אַ ווילע).

סיי-ווי-סיי דער טייוועל גענומען ... גאָט וויל נישט ...

רייזעל

אַזאַ אָרנטליך קינד געווען ... אַזאַ שאָד נעפּאַך ...

דער „פעטער“

(קוקט זי אָן ווי פּערזאָנלעך)

רייזעל

(ווי פּערזענטלעך זיך).

די בעל-הבית/טע האָט מיך געהייסען דאָ וואַרטען, ביז זי וועט צוריקקומען.

דער „פעטער“.

האָב נישט קיין מורא, אַיך בין נאָך נישט משוגע געוואָרען ...
נאָך נישט ... גאָט האָט מיך געשטראַפּט ...

רייזעל.

ווער האָט זיך געזאָלט ריכטען אויף דעם ... אַזאַ אָרנטליך קינד
געווען ... אַזאַ שאָד נעפּאַך ... איך זאָל אַזוי לעבען ...

ר' אלי

(מיט אַלעמען אין האַנד קומט אַרײַן).

וואָס איז דאָס אַזעלכעס געשעהן! אַזש מיך געדאַרפט פאַרטאָג
רופּען, (קומט מער אין דער שטוב אַרײַן, קוקט אין לאַרען-לאַך) מען טעג
שוין באַלד דאַוונען ...

דער „פעטער“

(נישט קוקענדיג אויף ר' אליין).

דאָס ספר-תורה איז פסול געוואָרען, ר' אלי, אויפס טויט אָב-
נע'פסל'ט.

ר' אלי

(רערשראָקען).

וואָס רעדסט דו, יוד? חלילה, דאָס ספר-תורה, וואָס איז גע-
שען? אויף דער ערד אַראָבגעלאָזט? די גאַנצע שטאָרט דאַרף
פאַסטען ..

דער „פעטער“

נאָך ערגער, ר' אלי

ר' אלי

(אויסגעדענט).

וואָס זאָגסטו, די גאַנצע שטאָרט קען זיך, חלילה, פערזינדיגען ...
וואָס איז געשעהן? זאָג, יוד, רבונו של עולם!

דער „פעטער“.

אין „הייזעל“ אַראָב ... (ווינט אויף די פּאַרלאַגע, דערנאָך אויף רייזעלען)
אונטען מיט זיי ... אין הייזעל אַריין ... אויס ספר-תורה ...

ר' אלי.

יוד, וואָס רעדסטו? וואָס טהוּט זיך דאָס? זאָג!

רייזעל

(ביי דער טהוּר, בערוהיגט ר' אליין).

ניין, רבי, נישט דאָס ספר-תורה, די טאַכטער ... רבקה'לע ...

די ספר-תורה איז כשר . (ווייזט מיט'ן פינגער אין רבקה'לעם שטוב) דעריבען ...

ר' אלי

(אָטעמעט אָב).

געלויבט השם יתברך! אָבער דאָס ספר-תורה איז כשר?

רייזעל.

יא, רבי.

ר' אלי

(רוהיגער, שפייט אויס).

געלויבט השם יתברך, אָבגעקומען מיט די שרעק ... (צום „פע-
 מער“) וואָס האָסטו גערעדט נאַרישקייטען? (צו ריווען, נישט קוקענדיג אויף
 איהר) אַוועק ... איז זי נאָך נישט דאָ? (צום „פעטער“) איז מען זי שוין
 געגאַנגען זוכען?

דער „פעטער“.

ביי מיר איז מיין טאָכטער הייליגער, ווי אַ ספר-תורה.

ר' אלי.

רעד נישט קיין נאַרישקייטען ... נאָר שווייג, נאָר מאַך קיין
 גערודער נישט ... איז מען זי שוין געגאַנגען זוכען? ברענגען? ווייס
 איך וואָס? וואָס שטעהסטו דאָ?

רייזעל

די בעל-הבית'טע איז שוין געגאַנגען נאָך זייהר.

ר אלי.

וויסט מען, וואו זי איז געגאנגען?

רייזעל.

יא, די בעל-הבית'טע וועט זי באַלד אַהיים ברענגען.

ר' אלי.

איז דאָך ווייטער גוט, וואָס-זשע שרייט עטץ, ליאַרמט ... די גאַנצע וועלט זאָל זיך באַלד דערפון דערוויסען. אַזעלכע זאָכען בע-האַלט מען אין דער שטיל ... עס איז נישט שען ... אַ מהותן קען נאָך געוואָהר ווערען דערפון—קאָסט עס באַלד אַ פּאָר הונדערט רובעל טייערער ...

דער „פעטער“.

מיר איז שוין סיי-ווי-סיי אַלץ איינס ... אַלע קענען עס וויסען ... אויס טאַכטער ... אויס ספר-תורה ... אין „הייזעל“ אַריין ... אַלץ אין „הייזעל“ אַריין ...

ר' אלי

ע, ביסט דאָך גאָר חסר-דעה ... עס געשעהט אַ אונגליק ... עס טרעפט זיך ביי מענשען אַ אונגליק. גאָט זאָל שומר ומציל זיין ... וואָס? ווען? גאָט העלפט ... עס געהט דורך בשלום. דער עיקר, קיי-נער ווייסט נישט ... מען הערט נישט, מען זעהט נישט. מען ווישט זיך אָב דאָס מויל און מען מאַכט זיך פון גאַרנישט וויסען ... (צו רייו. לען) מען דאַרף זיך היטען מיט אַ וואָרט ... עס זאָל, חלילה, ווייטער נישט קומען ... געהערט? ! (ווענדט זיך צום „פעטער“, דער לעצטער קוקט ערניץ וואו ווייט אין דער וועלט אריין.) איך האָב מיך געזעהן. (קוקט זיך אום, אויב רייועל איז נאָך דאָ. בעמעקענדיג וי, הערט ער אויף. נאָך אַ פּוּזע הויבט ער וויסער אָן צו רערען שטילער, קוקענדיג אויף רייועלען, און זי זאָל אַרויסנעמן. לאַנגנאַם)

איך האָב מיך געזעהן מיט ... מיט ... (קוקט אויף רייזלען, רייזעל פּערשטעהט און פּערלאָזט רי שטוב.) איך האָב מיך געזעהען מיט'ן חתנ'ס פּאָטער אין בית-מדרש צווישען מנחה-מעריב, איך האָב גערעדט מיט איהם, דער יוד בעשטעהט שוין בַּלד, איך האָב איהם אפילו פּערשטעהן געגע-בען, אַזוי פּדרך אגב, אַז די פּלה איז נישט פון גרויסען יחוס. מילא, פאַר נאָך אַ הונדערטער... היינטיגע צייטען קיט מען נישט אויף דעם... איך וועל אודאי שבת, אם ירצה השם, מיט דעם יוד דאָ אַרויפקומען... מען וועט געהן צום דין פּערהערען דעם חתן... גאָר דער עיקר קיינער זאָל נישט וויסען, זאָל נישט געוואָהר ווערען פון דער מעשה, חלילה... עס קען שאַדען... אַ יוד פון יחוס און דער חתן איז אַ טייערער קאָפּ... נו, שטיל דיך איין, נעהם דיר גאָט צו הילף און אַלץ וועט דורכגען בדרך-שלום... מיט גאָטס-הילף, איך געה אַהיים מיך מביין זיין צום דאַוונען און, אַז דאָס מיידעל וועט זיין, זאָלסט דו מיר באַלד צו וויסען געבען... דו הערסט? (ביים טרויסנעקן) נאָר באַלד למען השם... (וויל אָפּנעקן).

דער „פּעטער“

(הויבט זיך אויף, כאַפט ר' אליין ביי דער האַנד).

הערט, איהר רב, איהר געהמט אייך מיט אייער ספר-תורה. איך דאַרף עס שוין נישט מעהר...

ר' אלי

(פּערוואונדערט).

דאָס רעדסט דו? וואָס ווילסט דו? ביזט משוגע געוואָרען צו חסר-דעה?

דער „פּעטער“.

די טאָכטער איז אין „הייזעל“ געגאַנגען... דאָס ספר-תורה איז פאַר געוואָרען... גאָט האָט מיך געשטראַפּט..

ר' אלי

(פרובט איהם איבערהאקען).

וואָס רעדסט דו?

דער „פעטער“.

איך בין אינגיגער מענש, איך ווייס עס גאנץ גוט אזוי ... די מוס האָט ער מיר געדאַרמט אונטערברעכען, דעם קאַפּ אין דער ערד... אַ יונגען טויט... פון מיין קינד, וואָס האָט ער געוואָלט? פון מיין אַריים קינד?

ר' אלי.

הער דו, מען טאָר נישט אזוי רעדען געגען גאָט.

דער „פעטער“

(אויפגערענט).

אַלץ מעג מען רעדען... דעם אמת... איך בין טאַקע יעקל טשאַפּטשאַוויטש— אַ „פעטער“ פון אַ „הייזעל“, נאָר דעם אמת מעג מען אפילו גאָט זאָגען... איך האָב שוין גאָר נישט קיין מורא... איך בין געגאַנגען צו אייך אין בית-המדרש אַריין... איך האָב אייך אַלץ פּערזעעהלט... האָט איהר מיך געהייסען אַ ספר-תורה שרייבען. דערי-גען, ביי איהר אין שטיבעל, האָב איך עס אַריינגעשטעלט... גאַנצע נעכט בין איך דערביי געשטאַנען, און איך האָב דערצו אזוי געזאָגט: דו ביסט טאַקע אַ גאָט... דו ווייסט פון אַלץ, וואָס איך טו... דו וועסט מיך שטראַפּען... שטראַף מיך... מיין ווייב שטראַף, מיר האָ-בען געווינדיגט, אָבער מיין אונשולדיג קינד שוין... אויף מיין אַרים קינד האָב רחמנות...

ר' אלי.

עס איז דאָך איהר קיין שום שלעכטס נישט געשעהן... זי וועט צוריק-קומען... וועט נאָך זיין אַ גאַנץ יודיש ווייבעל...

דער „פעטער“.

סיי-ווי-סיי... דער טייוועל גענומען... עס וועט זי שוין צי-
הען... האָט זי נאָר געמאַכט דעם אָנהויב... וועט זי שוין נישט רוי-
הען... נישט היינט איז עס מאָרגען... די נשמה דעם טייוועל איבער-
געגעבען... איך ווייס צו... אוי, איך ווייס עס...

ר' אלי.

דו רעד נישט קיין נאַרשקייטען... דו שטיל דיך איין... דו
בעט גאָס איבער אין האַרץ... לעג אַוועק דיין פרנסה... דיין טאַכטער
וועט נאָך מיט גאַט'ס הילף חתונה האָבען, ווי אַלע יודישע טעכטער
און וועסט נאָך פון איהר נחת האָבען...

דער „פעטער“.

פערפאלען, רבי, אי פערפאלען... וואָלט אויף איהר אַ יונגער
טויט געקומען, רבי, וואָלט איך גאָר נישט געזאָגט... געשטאַרבען,
זייט איך, אַז איך האָב אַ כשר קינד בעגראָבען... געה איך צו איהר
אויף קבר-אַבות, און זאָג מיר אַזוי: אָט דאָ ליגט דיין קינד... ביסט
דו אַליין אַ זינדיגער מענש, דאָ ליגט דיינס אַ כשר קינד, אַ אַרנטליך
קינד... אָבער אַזוי וואָס בין איך ווערט אויף דער וועלט? דו אַליין
ביזט זינדיג... לאָזט איבער אַ זינדיגען דור... נאָך דיר... און אַזוי
ציהט זיך די זינד פון דור צו דור...

ר' אלי.

דו זאָג נישט אַזוי, אַ יוד טאָר נישט אַזוי רעדען, דו נעהט
דיר גאָט צו הילף און דו זאָג אַזוי: וואָס עס איז געווען איז
פערפאלען...

דער „פעטער“.

(האָט איהם איבערזי.)
איהר, רבי, רעדט מיר נישט איין... איך ווייס, אַז עס איז

שוין פערפאלען... די זינד ליעגט אויף מיר און אויף מיין הויז, ווי אַ שונר אויפ'ן האלו... גאָט האָט נישט געוואָלט... נאָר איך פרעג אייך, רבי, פאַר וואָס האָט גאָט נישט געוואָלט? וואָס וואָלט עס איהם געאַרט, אָז דו, יעקל טשאַפּטשאַוויטש, וועסט דיך אַרויסראַטעווען פון דעם זומפ, אין וועלכען דו זינקסט? (געהט אַרײַן אין רבקה'לעס צימער, ברענגט אַרײַן דאָס ספר-תורה, הויבט עס אויף און רעדט) דו, ספר-תורה! איך ווייס— דו ביסט אַ גרויסער גאָט! דו ביסט דאָך אונזער גאָט... איך, יעקל טשאַפּטשאַוויטש, האָב געזינדיגט... (קלאַפט זיך מיט די פויסטען אין האַרצען) מיינע זינד... מיינע זינד... דו מאַך אַ נס, דו שיק אַראָב אויף מיר אַ פייער און פערברען מיך, אָט אַזוי ווי איך שטעה! דו עפען אויף די ערד און לאָז מיך איינגעזונקען ווערען... נאָר מיין קינד היט מיר אָב... שיק זי מיר אָב אַזוי ריין, אַזוי אונשולדיג, ווי זי איז געווען... איך ווייס... ביי דיר איז אַלץ מעגליך... דו טו אַ נס... דו ביזט דאָך אַ גרויסער גאָט... אַז נישט... ביזטו קיין גאָט נישט... זאָג איך דיר, איך, יעקל טשאַפּטשאַוויטש, אַז דו ביזט קיין געט נישט... אַז דו ביזט נקמה'דיג, ווי אַ מענש ביזט דו...

ר' אלי

(נישט זיך אַ טאָג אויף און נישט אַ רײַם אַרױס דאָס ספר-תורה פון „פעטערס' האַנד“).
דו ווייסט, צו וועמען דו רעדסט? (קוקט איהם אָן, געהט דערנאָך אַרײַן אין רבקה'לעס צימער מיט'ן ספר.) דאָס ספר-תורה בעט איבער!

דער „פעטער“.

דעם אמת מעג מען אפילו גאָט אין פנים אַרײַן זאָגען. (געהט נאָר ר' אלין אין צימער.) איז ער אַ גאָט, זאָל ער דאָ אויפ'ן אַרט זיין נס בעווייזען...

שרה

(לויפט אַרײַן מיט איספעס, זי איז צורודערט, לויפט צו צום שטיגעל און פערקעמט זיך די האַר מיט דער האַנד, רופענדיג).
קום, אַרײַן, שלמה, וואָס שטעהסט דו הינטער דער טהיר?

שלמה

(אין דער טהור).

וואו איז יעקל? זאל ער וויסען (קומט אריין) פאר אַנאָש בויאַט
וועל איך אלץ מאַכען, כאָטש ער האָט מיך בעליידיגט.

שרה

(לויפט צו דערווייל צו רבקה'לעס טהור, פערשליסט זיך נאָפֿן פעטער און ר' אליין).
לאָז איהם דאָרט צו רוה, (מיט אַ שמייעל) ער איז דאָך אַ גאַנצער
פרומאַק אין דער לעצטער צייט געוואָרען... חבר'ט זיך מיט פרומע
יודען (לויפט צו, פערשליסט די טהור נאָך שלמה'גען) פלות זיך אויפגעקליבען,
אַזאַ אַנשיקעניש דאָס איז, עס איז זיך דאָך פון איהר נישט אָבצויאָ-
גען, לויפט זי נאָך ווי דו וואָלסט שוין איהרער געווען... אודאי אויך
אַ הער-קומען נאָך דיר צו לויפען... (שמייעלט) אוי, שלמה, אוי שלמה
סתורה זיך אַיינגעשאַפט... (זי נעהט צו צום פענסטער. פראַלט אויף די לאָדען,
אַ שמראַהל צימער-ליכט בעלויכט דאָס שטיבעל). וואָס האָבען זיי זיך צוגע-
מאַכט? ווי צו דער קנות...

שלמה

האָב ניש קיין מורא זאָג איך דיר, אַז איך האָב דיר איינמאַל
צוגעזאָגט יאָ— איז יאָ. פאַר וועמען איך וועל נישט טהון— פאַר דיר
וועל איך עס טהון, כאָטש דו האָסט מיך אין די לעצטער צייט שלעכט
בעהאַן עט... נאָר עס מאַכט נישט אויס... מעג זי שוין מיט'ן קאָפּ
פערלייגען, עס וועט שוין גאָר נישט העלפען...

שרה

(נישט אַ נעה צו איהם, נאָפֿט איהם אָן פאַר דער האַנד, קוקט איהם אין די אויגען).
אַזאַ יונג ווי דו ביזט— דאַרפסט דו אַזאַ מויד צו נעהמען? ווער
איז זי? אַרום-געוואָלגערט זיך פון „הייזעל“ צו „הייזעל“, אַזאַ יונג
ווי דו ביזט... קענסט יעצט כאַפען אַ שענעם גראַשען, דאַרפסט דו
זי? אַ יונג מיט אַ פאַר הונדערט רובעל, קענסט דו נישט נעהמען אַ

לייטיש מיידעל? פאַר וואָס נישט? פרעג איך וואָס, דו ביזט נישט
אַזאַ יונגער מענש, ווי אַ אַנדערער? (קלאַפט איהם אויף די פלייצעס) דו
דענד מיט מיר, שלמה, דו ווייסט: איך בין צו דיר קיינמאָל נישט
געווען שלעכט... כאָטש איך בין אין די לעצטע צייט אזוי געווען צו
דיר... דאָך בין איך שטענדיג שרה געווען. זאָג, אפשר נישט? (קומט
איהם אין די אויגען אַרײַן).

ש ל מ ה

(מאַכט זיך גלייך די וואַנטען).

ע, ק'טשאַרטו... דער טייוועל ווייס, געלאָזט זיך דעם קאַפּ
פערדרעהען פון דער מויד... אויף דערווייל... אַ פאַר גראַשען צו
כאַפען... אַ נישט מיינסט דו טאַקע האָב איך געקלעהרט מיט איהר
אויף אַ רעכטען אמת... די מאַמע וואָלט מיר די אָדערן פון לייב
פערשאַלטען... כ'האָב אַ אַרנ'ליכע מאַמע... און מיין שוועסטער?

ש ר ה

קין אַנדער געשעפט שוין נישט, נאָר זיך דעם קאַפּ צו פער-
דרעהען מיט אַזאַ „נישט“ און אַ „הייזעל“ זיך צו פערלייגען? וואָס
מען האָט היינט, משטיינס געזאָגט, פון די גאַנצע „הייזעלעך“? עס לוינט
טאַקע האָבען צו טהון מיט אַזעלכע אויסוואַרפס... (נעהט צו צו איהם,
שטעקט איהם די אויערינגען אַײַן) דו נעהט אַט דאָס צו... גאָ דיר נאָך אַ
הונדערטער צו און זאָג מיר, וואו רבקה'לע איז?

ש ל מ ה

וואָס איז וואָהר — דאָס איז וואָהר... דו ביזט אַמאָל געווען אַ
גוטע יודענע (ווינקט צו איהר) אין די לעצטע צייט ביזט דו קאַליע גע-
יזאַרען, נאָר עס קומט נישט צו דעם... זאָלסט וויסען, אַז שלמה איז
אַ נאַש-בראַט... (נעהט צו די אויערינגען און בעהאַלט זיי אין קעשענע).

ש ר ה

דו זאָג מיר, ללמח, וואו זי איז איצט... פאַר פיר מענסט דו

גאט פון נקמה

אלץ זאגען, כאָטש איך בין איהר מאַמע ... דו ווייסט: אין שרעק מיך
נישט איבער מיט אַזעלכע זאַרען ... זאָג, האָסט דו ערגעץ די אַוועק-
זעפיהרט ... צו אַ ...

ש ל מ ה .

די איז זעהר גאָהענט פון דאַנען ... אַז איך זאָג דיר, אַז איך
ברענג די דיר — ברענג איך די ... הערסט, אַזאַ יאָהר שוין אויף מיר,
וואָס פאַר אַ נקבה דאָס קען זיין ... איהר בליק ... איהר שיק ... גע-
ממור'ט זאָג איך דיר, אויף איין אויג ..

ש ר ה .

הע, שרה קען נאָך ... זאָג מיר, שלמה, וואו האָסט דו די?
פאַר מיר קענסט דו אַלץ זאָגען ... (נעהמט איהם צרום מיט איין האַנד, קלא-
פענדיג איהם מיט דער צווייטער אויף דער פלייצע און קוקט איהם שעלמיש אין
די אויגען.) יאָ ... זאָג, גוטער-ברודער!

ש ל מ ה .

נישט ווייט פון דאַנען ... נישט ווייט.

(עם הערט זיך אַ קלאַפּען מיט פויסטען אין דער טהיר פון דרויסען).

ה י נ ד ע ל

(הינטער דער טענע).

דו ווייסט נישט פון איהר ... דו ווייסט נישט פון איהר ..

ש ר ה .

לאָז די דעם קאַפּ אָן וואַנד קלאַפּען ... אין די אַפקע ווי די
האַט איהם אַריינגעכאַפּט ... האָ ... האָ ... ער טאָר דאָך גאַרנישט געזען
אָהן איהר ... (קוקט איהם שעלמיש אָן) שעמען מענסטו זיך, מיט מיידען
טראַגט ער זיך צרום ... (שלמה קלערט אַ וויילע. שרה כאַפּט איהם אָן ביי דער

האנד, גיט איהם א מיהר אָב אין א זייט.) מיט מיר רייד ... וואָס דאַרפסט
 דו זי? איך וועל דיר געבען אַ מיידעל ... דו וועסט זעהען. (הינקט
 צו איהם.)

הינדעל.

(הינדעל ברעמט אויף די טהיר, לויפט אריין מיט אימפעט.)
 וואָס האָבען זיי זיך אין איהם אָנגעכאַפט? אַ בייווע נאַכט אויף
 זייער קאַפּ, ביי זיי לויפט אַוועק אַ טאַכטער ... (שאַפט אָן שלמה'ן ביי
 דער האַנד) דו ווייסט נישט, וואו זי איז. וואָס ווילען זיי פון דיר?

שרה

(וועגט זיך אַוועק אויף אַ שטוהל, קוקט אָן שלמה'ן שעלמיש, ווייזט אויף
 הינדעלען.)

דאָס איז זי, די חיה'טע? כאַ—כאַ—כאַ ...

הינדעל

(קוקט זיך אום.)

ווי אַ בייו געלעכטער עס איז אויף איהר ... (צו שלמה'ן) דו
 ווייסט נישט פון איהר, (פיהרט איהם אין א זייט. אין דער שטיל) מיר ווע-
 לען אַוועקפאַהרען קיין לאַדז ... דאָרט אַ חופּה שטעלען ... אַ דירה דינ-
 גען ... אַזעלכע צוויי נקבות ... בעדענק, וואָס דו טהוסט? (הויך) וואָס
 האָבען זיי זיך אָן דיר אָנגעטשעפעט? דו ווייסט נישט פון איהר ...
 (ציהט איהם ביי דער האַנד) קום, שלמה ... (שלמה ווייגערט זיך.)

שרה

(הויך מיט אַ הנפ'דיג שמיצעלע.)

בו, פאַרוואָס געהסטו נישט מיט איהר, שלמה? זי איז דאָך
 געקומען נאָך דיר ... אַוועקפאַהרען נאָך לאַדז ... אַ חופּה שטעלען ...
 אַ דירה דינגען ... היים, היים. (הייבט זיך אויף צו שלמה'ן, ציהט איהם אַוועק)

גאט פון נקמה

פון הינדלען. אַזאַ יונגער יונג ווי דו ביסט, האָסט אַ אָרנטליכע יודי-
שע מאַמע, אַ פרומען טאַטען געהאַט... וואָס וויל זי פון דיר האַבען?
וואָס האָט זי זיך צו דיר צוגעטשעפעט?

שלמה

(רופט).

קום, שרה, נעהם אַרויף רבקה'לען.

הינדעל

(פערשמעלט איהם מיט דער האַנד דאָס מויל).

דו וועסט נישט זאָגען... דו ווייסט נישט פון איהר, (ווי לויפט צו
צו דער אויסגאנגס-טהיר, און מאכט זי צו, אַוועקשמעלנדיג זיך ביי איהר). איך
וועל דיך נישט אַרויסלאָזען. (ווארפט זיך צו שלמה'ן, כאַפט איהם אָן ביי דער
האנד) געדענק, שלמה... זיי מעגען, מיר טאַרען נישט?! קום, שלמה...
מיר וועלען אַוועקפאַהרען... אַזאַ פרנסה... אַזאַ פרנסה...

שלמה.

מיר האַבען שוין געהערט... שוין געהערט... (שטופט זי אָב פון זיך)
שפעטער וועלען מיר ריידיען, איצט האַב איך קיין צייט נישט. (נעהט
שרום מיט שרה'ן).

שרה

(לויפט צוריק אַרײַן, גיט אַ פראָל אויף די טהיר פון רבקה'לעס צימער, רופט).
רבקה'לע איז דאָ!

הינדעל

(אין קאָרידאָר).

איך וועל דיך נישט לאָזען... דו וועסט נישט זאָגען...

שלמה

(אין דער טהור)

קום, שרה.

שרה

(ארויסלויפענדיג נאך שלמה'ן).

איך געה, שלמה.

(שרה, שלמה, הינדעל אָב).

ר' אלי

(קומט אריין מיט'ן „פעטער“).

גלויבט צו גאָט! גלויבט צו גאָט! (צום „פעטער“, וועלכער דרעהט
 זיך ארויף און אַראָב איבער דער שטוב. ר' אלי געהט איהם נאָך) און זעהסט, אָט
 האָט דיר השם יתברך געהאַלפּען... ער שטראָפּט טאַקע, אָבער ער
 שיקט די רפואה פאַר די מכה... כאָטש דו האָסט געזינדיגט, כאָטש
 דו האָסט גערעדט עזות/קייטען. (וּאָגט איהם אָן) פון איצט אָן מוזט דו
 געהמען אויף דיר, אַז דו זאָלסט אַזעלכע ווערטער נישט רעדען...
 זאָלסט דרך-ארץ האָבען... גרויס דרך-ארץ... זאָלסט וויסען, וואָס אַ ספר
 תורה איז, און וואָס אַ יוד אַ למדן איז... מוזט געהן אין בית-המדרש
 אַריין, מוזט דו געהן... מוזט אַ גרויסע נדבה אויף תומכי-תורה גע-
 בען... און פאַסטען אַ תענית, וועט גאָט דיר מוחל זיין... (פויע.
 (קוקט אויפ'ן „פעטער“, וועלכער רעדט זיך ארויף און אַראָב פערטאָכט אין אַנדערע
 ענינים) וואָס, דו הערסט מיך נישט? מיט השם יתברך'ס הילף וועט
 אַלץ דורכגעגהן בשלום, איך וועל טאַקע באַלד אַריבערגעהן נאָכ'ן
 חתנים פאַטער... און מיר וועלען די זאָך אַ דורכשמועסען בפרוטרוט...
 נאָר זאָלסט דיר נישט דינגען, אַ הונדערטער אַרויף, אַ הונדערטער
 אַראָב. זאָלסט וויסען, ווער ער איז און ווער דו ביזט... און זאָלסט
 טאַקע באַלד מסלק זיין דעם נדן און נישט בעלעמוטשען מיט די
 חתונה... אַז עס זאָל, חלילה, נאָך אַמאָל צו קיין מכשול נישט קומען...
 זאָעלכע זאָכען לייגט מען נישט אָב... (קוקט אויפ'ן „פעטער“) וואָס, דו

הערסט מיך נישט? איך רעד דאך צו דיר?

דער „פעטער“

(ווי צו ויך).

איין, פך וויל איך זי נאָר פרעגען, נאָר איין זאך, נאָר דעם
אמת זאָל זי מיר זאָגען... דעם גאַנצען אמת: יאָ, אָדער ניין.

ר' אלי.

דו זינדיג נישט, דאַנק גאָט, וואָס ער האָט דיך אויף אַזוי
פיעל געהאַלפּען.

דער „פעטער“

(ווי פרייהער).

איך וועל איהר גאָר נישט טהון... נאָר דעם אמת: יאָ, אָדער
ניין.

ר' אלי.

דעם אמת... דעם אמת... גאָט וועט העלפּען... אַלץ וועט אַ
זוכרבעהן בשלום... איך געה שוין נאָכ'ן מחותן, ער איז אין בית-
המדרש און וואָרט אויף מיר אודאי, (קוקט ויך אום) זאָג דיין פלונית,
אַז זי זאָל דאָ דערווייל צורוימען... און דו מאַך אַ קנין-יד, טאַקע
פאַלד אויפ'ן אָרט... אַז ער זאָל קיין צייט נישט האָבען פון עפעס
געוואָהר צו ווערען און חרטה צו האָבען... שמועס אָב די זתונה
און שיק אַוועק די פלה צום חתנ'ס משפחה... נאָר נישט בעלעמוט-
שעט... שאַ שטיל, קיינער זאָל נישט געוואָהר ווערען... (מאַכט ויך
צום ארויסגעהן) און דו שלאָג דיר די נאַרישקייטען פון קאַפּ אַרויס, נעהם
דיר גאָט צו הילף, און זיי אויפגערוימט... אַז דער מחותן זאָל חלילה
נאָר נישט בעמערקען... (ארויסגעהענדיג) זאָג דיין פלונית, אַז זי זאָל דאָ
ארענטליך מאַכען (געהט אָב).

דער „פעטער“

(רעהט זיך ווי פריהער איבער די שמוץ).

נאָר דעם אמת זאָל זי מיר זאָגען ... דעז ריינעם אמת

(א לענגערע פּויוז)

שרה

(אין דער טהיר).

קום אַריין, קום, דער טאַטע וועט דיך נישט שלאָגען ... (פּויוז)
 געה אַריין זאָג איך דיר. (שמוץ אַריין רבקה'לען. רבקה'לע איז אין אַ טוך
 אַרומגעהילט איבערן קאָפּ, שמעהט ביי דער טהיר, קוקט אונפּערשעמט מיט די
 אויגען, פּערביסען די ליפּען, שווינט, שטעהענדיג אויף איין אַרם).

שרה

און וואָס שטעהסט דו, טאַכטער לעבען? נחת אונז אָנגעאהן ...
 פאַר אונזער פּראַצע ... פאַר אונזער מיה ... שוין שפּעטער זיך מיט
 דיר אַברעכענען (האַקט אָפּ) געה אַריין ... קעם דיך צו, טהו אָן אַ
 קלייד, אַ מענש דאַרף צו קומען ... (צום „פעטער“) איך האָב געטראָפּען
 ד' אליין, ער איז געגאַנגען נאָכ'ן מחותן ... (קוקט זיך אין שמוץ אום)
 אַ חורבן נאָך מיר — ווי דו זעהסט אויס!
 (נעהמט זיך האַסטיג די זאַכען גלייך צו שטעלען).

דער „פעטער“

(דערועהט רבקה'לען, קוקט זי אָן, דערינענט זיך צו איהר, נעהמט זי ווייך אָן

ביי דער האַנד, פיהרט זי אַהין צום טיש).

האָב נישט קיין מורא, איך וועל דיך נישט שלאָגען ... (ער זענע
 זיך) זעץ דאָ זיך אַנידער נעבען מיר, (רוקט איהר אַ שטוהל אַהער) זעץ דיך.

רבקה'לע

(ברונויג, בעהאלט דאָס פנים אין אַ טוך).

איך קען שטעהן אויך.

דער „פעטער“

זען דין, (ער זענט זי אנדער) האָב נישט קיין מורא.

רבקה'לע

(פון אונטער דער טוך).

וואָס האָב איך מורא צו האָבען?

דער „פעטער“

(שטאַמעלט).

רבקה'לע, זאָג מיר, רבקה'לע ... דו ביזט מיין טאָכטער, אין
צוין דיין טאָטע, (ווייזט אויף שרה'ן) דאָס איז דיין מאַמע ... זאָג מיר,
טאָכטער, זעה, דעם גאַנצען אמת זאָג מיר ... דו האָב נישט קיין
מורא פאַר מיר ... דו שעם דין נישט פאַר מיר ... איך ווייס, נישט
איבער דיינע זינד, נישט איבער דיינע זינד ... איבער מיינע, איבער
מיינע, איבער דיין מאַמעס זינד ... אונזערע זינד ... זאָג מיר, טאָכטער

שרה.

גיב נאָר אַ קוק, ווי ער האָט זיך אנדערגעזעצט מיט איהר
אויסזעהן ... וואָס וויל ער פון איהר האָבען? קוים דערלעבסט! לאָז
זי אַריינגעהן אַנטהון זיך, אַ מענש דאַרף דאָך באַלד אַנקומען. (נעהט
צו, וויל אוועקגעהמען רבקה'לען פון „פעטער“).

דער „פעטער“.

לאָז זי אָב זאָג איך דיר.

(שטופט אָב שרה'ן פון רבקה'לען).

שרה

משוגע איז ער געוואָרען היינט וואס טהוט זיך דאס מיט איהם?

(נעהט זיך ווייטער צו צורוימען).

דער פּעטער

(וועט אנדער רבקה'לען געבען ויך).

איך וועל דיך נישט שלאָגען ... (נעהמט אן מיט ווינע פינגער איהר דינגס האל) ווען איך וואָלט דיר דעם האַלז אָבגעדרעהט אָט אַזוי, איי-דער דו ביזט אויפגעוואַקסען, וואָלט פאַר דיר גלייכער געווען און פאַר מיר גלייכער געווען ... נאָר האָב נישט קיין מורא, איך וועל דיר גאַרנישט טהון ... נישט איבער דינע זינד האָט אונז גאָט געשטראַפּט, איבער אויַערע. איך האָב דיך אָבגעהיט ווי מיין אויג אין קאָפּ, אַ ספר-תורה האָב איך געלאָזט שרייבען, פאַר דינעט וועגען ... איך האָב עס צו דיר אין שטיבעל אַריינגעשטעלט און דערצו געבעטען גאַנצע טעג, גאַנצע נעכט: היט אָב מיין קינד פון שלעכטס ... מיך שטראַף, דיין מאַמע שטראַף, נאָר מיין קינד היט אָב ... וועסט אויפ-וואַקסען, וועל איך מיט דיר אַ שדוך טהון ... איך וועל דיר נעהמען אַ אַרענטליכען יונגען-מאַן פאַר אַ חתן ... איך וועל אייך ביידען קעסט געבען ... איהר וועט אייך ביידע לעבען ...

רבקה'לע

(פון אינטער דער מוך).

איך האָב נאָך צייט חתונה צו האָבען ... איך בין נאָר נישט אַזוי אלט.

שרה.

דאָס רעדט נאָך אַקעגען ...

רבקה'לע

נאָר מיר ווילען זיי מאַכען פאַר אַ רבי'צין, פאַר וואָס האָט די מאַמע נישט אַזוי פריה חתונה געהאַט?

שרה.

האַלט דעם פּיסק, וואָרום איך פאַנטש עס דיר אויס! אויס-

נעלערענס זיך דאָס, איבער איין זאַכט זיך אויסגעלערנט!

רבקה'לע

(יש מערשטענדיג).

יָאָ, איך ווייס שוין ...

דער „פעטער“.

לאָז זי אָב! (האַסטיג) איך וויל זי נאָר איין זאַך פּרעגען ... נאָר
איין זאַך, דעם אמת זאָג מיר ... איך וועל דיך נישט שלאָגען, איך
וועל דיר נישט אָנריהרען, נישט דו ביזט שולדיג ... (קען דאָס וואָרט
נישט אַרויסריידען) אָפען זאָג מיר, דאָס ... דאָס ... דעם גאַנצע אמת
זאָג מיר ... דעם אמת ...

שרה.

וואָס פאַר אַ אמת זאָל זי דיר זאָגען? וואָס ווילסט דו פון איהר
האַבען?

דער „פעטער“.

נישט דיך פּרעג איך. (שמעלט זיך אויף, סאַפט אָן רבקה'לען ביי דער
האַנד) דו שעם דיך נישט פאַר מיר ... איך בין אַ טאַטע בין איך ...
פאַר מיר קענסט דו אַלין זאָגען ... זאָג אָפען ... ביזט נאָך ... ביזט
נאָך אַזוי ריין, ווי דו ביזט אַרויסגעזאַנגען פון דאַנען? ביזט דו נאָך
אַ כּשר יודיש קינד?

שרה

(רייסט אַרויס רבקה'לען פון פעטערס האַנד).

וואָס ווילסט דו פון איהר האַבען; דאָס קינד ווייסט נישט פון
קיין שלעכטס, לאָז זי אָב.

דער „פעטער“

(האלט רבקה'לען פעסט ביי דער הייז, פרוכט איהר קוקען אין פנים אריין)
 דו זאָג מיין דעם אב... איך וועל דיר גלויבען ... אין פנים
 אריין קוק מיר ... גלייך אין פנים אריין ... ביזט נאָך אַ כשר יודיש
 קינד? אין פנים אריין קוק מיר, גלייך אין פנים אריין! ובענייה זיך
 צו קוקען איהר אין פנים אריין. רבקה'לע בעהאלט דאָס פנים אין טוך).

שרה.

פאַר וואָס נעהמסט דו נישט די טוך פון קאַפ אַראָב? אין שטוב
 אין אַ טוך? (רייסט איהר די טוך פון קאַפ אַראָב, רבקה'לע לאָזט זיך נישט, בע-
 האלט דאָס פנים אין קאפטען).

דער „פעטער“

(שרייט)

דו זאָג מיר יעצט ... שעם דיך נישט ... איך וועל דיר גאָר
 נישט טהון. (האלט זי פעסט ביי די הענד, נעהמט זי צו זיך און קוקט איהר
 אין די אויגען). ביסט דו נאָך אַ כשר יודיש קינד? — זאָג מיר, דאָ
 אויפ'ו ארט

רבקה'לע.

(פרוכט פערשטעקען דאָס פנים אין קאפטען)

איך ווייס נישט ...

דער „פעטער“

(שרייט)

דו ווייסט נישט ... דו ווייסט נישט, נאָר ווער דע
 ווייסט? ווי ווייסט: דו ווייסט דאָס אמת זאָגען ...
 מיסטו נאָר

רבקה'לע .

(גיש זיך ארים ארויס פון פעטער'ס הענר).

אין די מאמע האָט געמעגט?.. און דער טאָטע האָט געמעגט?..
איך ווייס שוין פון אַלץ ... (פערשמעלט זיך דאָס פנים מיט די הענר) שלאָגטס
מיד, שלאָגטס מיד!

(שרה לויפט צו מיט אויסגעשטרעקטע הענר, וויל רבקה'לען שלאָגען, דער
פעטער שמופט זי אָב מיט איין קלאַפּ, זעצט זיך אַוועק בלייך אויף זיין
שטוהל, אָטעמט שווער אָב. רבקה'לע זעצט זיך אויף דער ערד, וויינט הויך.
א שאַילע לאַנגע פּויע. שרה דרעהט זיך אין שאַוב אַרום. מען זעהט, אַז
זי ווייסט נישט, פון וואָס צו אָנפאַנגען. נאָך אַ לאַנגע פּויע נעהמט זי דעם
בעזים און קעהרט אויס די שאַוב שוויגענדיג, ווי זי וואָלט עפעס גענוב'עט,
נעכהער געהט זי צו צו רבקה'לען, הויבט זי אויף ביי דער האַנד און פיהרט
זי אַרױן אין צימער. דאָס אַלץ טהוט זי שוויגענדיג. דער „פעטער“ גלייך
אויף זיין אָרט. רבקה'לע אָב).

שרה

(קומט אַרױן פון רבקה'לעס צימער, לויפט צו צום „פעטער“, האַפט איהם אָן
פאר דער האַנד, בעטענדיג זיך).

יעקל, בעדענק דיך, געדענק אין גאָט, ווער דאַרף דען פון עפעס
צו וויסען? ... (פּויע) שטיל דיך אייז. ... (פּויע) רבקה'לע וועט חתונה
האַבען, מיר וועלען נאָך נחת פון איהר דערלעבען ...

דער „פעטער“

(שוויינט).

שרה

טהו אָן אַ קאַפּאַטע, זיי וועלען דאָך באַלד אָנקומען. (קומט אויף
דעם „פעטער“, אַהאַקענדיג) ווער דאַרף דען פון עפעס צו וויסען?

דער „פעטער“

(שוויינט, גלאַצט מיט די אויגען אויף איין אָרט)

ש ר ה

ברענט אריין דעם פעטערס ראק, מהומ איהם אן א הוט. דער „פעטער“
לאָזט זיך אָנזעהן.

אַזא אונגליק... אַזא אונגליק... געה רעכט דיך אויף עפעס...
(אָנזעהן דעם „פעטער“, מאַכט זי אויף זיך גלייך די מלבושים, שטעלט אַלץ אין אָרד-
נונג, לויפט אַריין אין רבקה'לעם צימער, אַמען הערט ווי זי בעהאַלט עפעס דע-יגען.
לויפט באַלד צוריק אַרויב.) שוין שפעטער מיט דיך זיך אָברעכענען. (קומט
אַרום די שטוב, אויב עס איז אַלץ אין אָרדנונג. גלייבט נאָך עפעס אויס.) היינטיגע
צייטען... האָווע אויף קינדער, אוי, אוי...
(אויף די טרעפּ הערט מען אויפגעהערדע מרים).

ש ר ה

(לויפט צו צום „פעטער“, ציהט איהם ביים אַרבעל).
זיי געהען, געדענק אָן גאַט... יעקל... אַלס קען נאָך גוט ווערען...
(עס קומען אַריין ר' אלי און אַ פרעמדער יוד).

ש ר ה

(שטופט אַרונטער די האָר אונטערן שייטעל, שטעלט זיך אין די מדינה, גרייט
אויפצוגעהמען די נעמט).

ר' אלי.

גוט מאָרגען.

ש ר ה

גוט מאָרגען — גוט יאָהר. ברוך הבא, נאָביסעל צומישט. שטעלט זי
אנידער אַ שמוהל. בעט זייען).

ר' אלי.

(פרעהליך).

וואו איז דער מתותן? (נוכט מיט די אויגען דעם „פעטער“).

ש ר ה

(מיט אַ שמייכלעך צום „פעטער“).
יעקל, פאַרוואָס ווייזט דו דיך גישט? (זי רוקט געהנטער דעם שמוהל)

צום „פעטער“.

(די יודען גיבען איהם אַב שלום-עליכם, זעען זיך.)

ר' אל

(בעוועגט מיט די הענד).

לאַז מען זיך באַלד געהמען צום ענין. (צום פרעמדען יוד, ווייזענדיג אויפ'ן „פעטער“) דער יוד וויל זיך מיט אייך משדך זיין, ער האָט אַ כשר'ע, יודישע בתולה, וויל ער איהר געבען אַ מאַן אַ תלמיד-חכם, קעסט כל ימיו.

דער פרעמדער יוד.

מהיכי כיתא!

דער „פעטער“

(שטעלט זיך אויף פון מיט).

יא, ר' יוד, אַ כשר'ע יודישע בתולה ... אַ כשר'ע..

ר' אלי

(צום פרעמדען יוד).

פינף הונדערט רובל במומנים וויל ער באַלד מסלק זיין צו די תנאים ... קעסט כל ימיו ... האַלטען איהם ווי אַ אייגען קינד.

דער פרעמדער יוד.

מילא מיין סחורה האָב איך גישט אויסצוריהמען, ער זיצט אַ צוויי יאָהר און לערנט — האָט ער די הוראה אין קעטענע.

ר' אלי.

דאָס ווייסט מען טאַקע — דער יוד וועט איהם האַלטען ווי אַ אויג אין קאָפּ, פון כל טוב וועט ער דאָ האַבען, ער וועט קען זי-צען און לערנען יום וילילה.

דער „פעטער“.

(ווייזט אויף רבקה'לעס צימער.)

יא, דאָרט, דערינען וועט ער זיצען און לערנען אין דער

הייליגער תורה ... איך האָב אַ כשר'ע, יודישע טאָכטער. (געהט אריין אין רבקה'לעס צימער און שלעפט ארויס מיט געוואָלד רבקה'לען ביי דער האַנד, זי איז נאָך האַלב אויסגעטאָן, די האַר צופלאַשעט. ווייזט אויף רבקה'לען) אַ כשר'ע יודישע בתולה וועט חתונה האָבען פאַר אייער זוהן ... האָבען כשר'ע, יודישע קינדער ... ווי יעדע יודישע טאָכטער ... נצו שרה'ן) וואָס, ניין? (לאַמט ווילד צום פרעמדערן יוד). יאָ, יאָ, מחותן, אַ כשר יודיש ווייבעל זיין ... מיין ווייב וועט זי אונטער דער חופּה פיהרען ... אין „הייזעל“ אַראָב! אונטען! (ווייזט אויפ'ן קעלער) אין „הייזעל“! (שלעפט רבקה'לען ביי די האַר צו דער טהור) אין „הייזעל“ אַראָב!

שרה

(לויפט צו ווילד).

געוואָלד, מענטשען, ער איז משוגע געוואָרען! (וי וויל ארויסרייסן רבקה'לען).
 (דער „פעטער“ שופט זי אָב, שלעפט ארויס רבקה'לען פאַר די האַר).

דער „פעטער“

אין „הייזעל“ אַראָב ... (אָב מיט רבקה'לען, הינטער דער סצענע הערט מען רבקה'לעס געוויין).

דער פרעמדער יוד.

(ערשטוינט און דערשראָקען).

וואָס איז דאָס?

(ר' אלי ווינקט צו איהם. שלעפט איהם ביים אַרבעל און ווייזט איהם אויף דער טהור. דער פרעמדער יוד שטעהט נאָך ערשטוינט. ר' אלי ציהט איהם צו דער טהור, געהען אָב. פויגע.)

דער „פעטער“

ברענגט צוריק צושלעפען ביי דער האַנד ר' אלי'ן, וועלכען ער האָט אויף די טרעפּ געפאַקט.)

דאָס ספר-תורה געהמט אייך מיט, איך דאַרף עס שוין נישט מעהר?

(פאַר האַנד).

ש ל ו ם א ש

ד ע ר ב ו נ ד
פּוֹן דִי שװאַכע

א דראַמע אין דריי אַקטען.

פערזאָנען:

סטעפאן באַרטקאָוויטש. א גוי אין די פּיפּרזיגער; אויפּזעהער פון דער צוקער-פּאַבריק „קאָנסטאַנטין“ עס פּעהלט איהם אין האַנד. אין דריטען אַקט ערשיינט ער אַלס „גנב“.

יאָדוויגאַ באַרטקאָוויטש. זיין סעפּאַריטע פּרוי, אין זיינע יאָהרען. אַנדרזשע. א געהעזענער קונסט-מאַלער, היינט א שטובּען-מאַלער. העלענאַ. זיין פּרוי. אין דריטען אַקט ערשיינט זי אַלס די „מאַדאַמע“.

זיינע קינדער פון 6 ביז 9 יאָהר.

יאָש
מיכאַל
טאַלשאַ

אַ איד. א שטובּן-מאַלער.

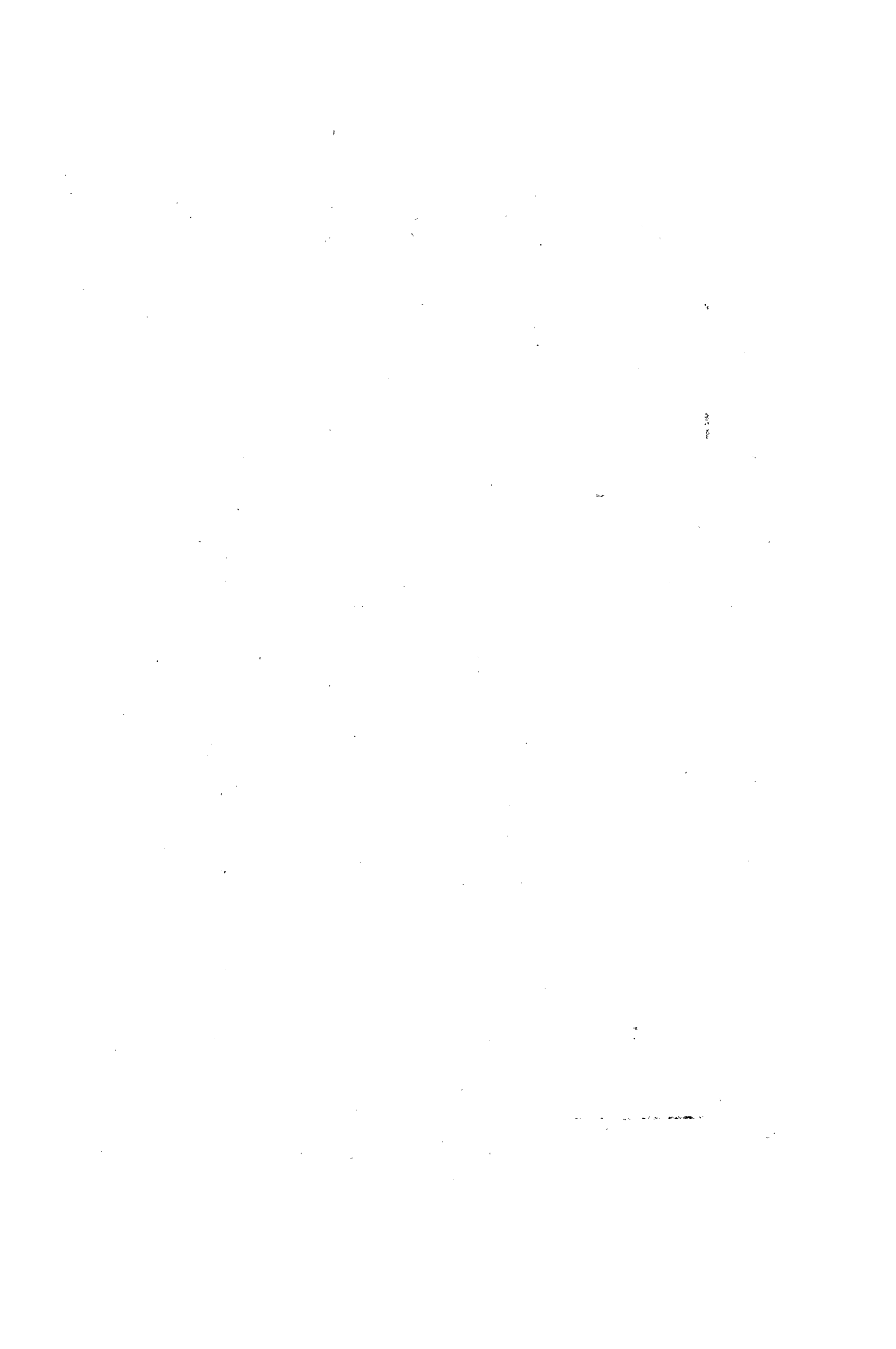
שילער פון אַ מאַלער-אַקאַדעמיע.

פּאַנטאַסטישע פיגורן: די פּראַטיטוטקע, דער שיפור, דער בעטלער, דער ממזר, דער גאַר, דער גנב, די פּרוי מיט די קינדער.

ערשטער אקט.

די סצענע שטעלט פאר א גרויסען פויערשען
הויף אין א קליין שטעדטל אונטער דער שטאדט,
פון אלע זייטען קומען זיך אן פעלדער צו גע-
הען, טייל שוין בעארבייטע, טייל נישט. דער
הויף איז ארומגערינגעלט מיט א צויס. דער צויס
איז באזעצט מיט אלטע טאפאלען, צווישען זיי
אנאלטער צלם. חייט אין הינטערגרונד בערג.
די חייכסעל גיסט זיך הינטער זיי. אין הויף
א פויערשע שטוב מיט צוויי פענסטער, א גרויסע
וועראנדע. אפויער שטעהט אויף דעם פעלד ביי
דעם פענסטער און בעארבייט די ערד. עס איז
פרייהלינג. די בויער פאר דעם פענסטער און
פאר דער וועראנדע בליהען שוין קירשען-בלי-
העכץ. עס איז א הערליכער ווען-נאך-מיטאג.
אלעס איז בענאסען מיט ליכט.

אין הויף וויינט זיך אנדרושעי, עס איז א הויכער מאנספערשוין, א סבגעלעכטער, מיט דארע, לאנגע צעשויבערטע האַר, שטארק געקנייטשט געזוכט, אַרימליך אַנגעטהאַן, מיט אַ שניט פון אַ פּראָווינציעלען פּלי-זמר. די הענד אין די הויזען-קעשענעס און פייפט אַ ליער. די קינדער לויפּען איהם נאָך און שרייען.

אַ נ ד ר ז ש ע י

צו יאדווינען.

ווייסט, ווער עס איז געקומען? די שוהלע איז דאָ, דער פּראָפּעסאָר איז מיט דער שוהלע אויפן לאַנדשאַפט געקור מען. אַ אַ חברה, זאָג איך דיר, די קאַלעגען.

י א ד ו ו י ג א .

דו דרעה זיך אַרום, דרעה זיך אַרום, און דער איד וועט באַלד קומען נאָך דיר, ער איז שוין דאָ געווען דיך זוכען אייניגע מאָל.

אַ נ ד ר ז ש ע י .

קאָן ער זיך אויפ'ן קאַפּ שטעלען. היינט געה איך נישט שטובען מאָלען, עה, די קאַלעגען וועלען זיך אודאי באַלד אוימין באַרג ווייזען, דאָס לאַנדשאַפט מאָלען. דאָס וועטער היינט פּונקט צום לאַנדשאַפט מאָלען... די לופט אַזא קלאַרע. ער קוט זיך אין הימעל אַריין, און די וואַלקען, אַ-וואַ אַ-וואַ.

י א ד ו ו י ג א .

דו האַסט אַ פנים פּערגעסען; דו מיינסט, אַז דו ביסט נאָך אין די יונגע יאָהרען. זי וויינט אויף דער צווייטער טיר. זיי האָבען קיין ברויט נישט דערינען. די קינדער דרעהען זיך פּאַר'ן טיר אַרום ווי די הונגעריגע פּויגעליך.

אַ נ ד ר ז ש ע י .

קאָן זיך טאַהן וואָס עס איז, היינט גיי איך נישט שטובען מאָלען, היינט בין איך נישט קיין שטובען-מאַלער. ער כאַפּ אַ צווייג פון די בוימער און ציהט איהם צו זיך. נאָ זעה, ווי גרויס

דאָס בליהעכץ איז שוין, עס שפאלטען זיך שוין קנאָספען.
זעה, די בלעטליך ווייזען זיך שוין.

פֿאַרדוויג אַ.

פֿאַרזיכטיג, משוגעניצער, וועסט די צווייג אַברעכען.

אַנדרזשע י

פיעטשעט די צווייג ווי מען פיעטשעט אַ קליין קינד.

האַב נישט קיין מורא, איך וועל דעם קיין שלעכטס נישט
טהאַן. אַז איך דערזעה דאָס ווי עס עפענט דאָס מיילעכעל
און די גרינע קעפליך הויבען זיך אָן אַרויסצוברעכען, ווערט
אין מיר עפעס — אַ, איך וויל צוריקכאַפען דאָס, וואָס איך
האַב פערלאָרען, עס ווערט אַזוי באַנג... אַזוי באַנג... פּלוצים.
האַב נישט קיין מורא, איך וועל נאָך אלעס לאָזען שטעהען
און איך וועל אַוועקפּאַהרען נאָך פאַרזי נאָך, דאָרט, ער רופט
צום פויער האלב אין שפּאַט. נו, ווי זאָגסט דו, פעטערעל, בין איך
אַפאַרפאַלענער מענש, אָדער האָב איך נאָך האָפּענונג?

פֿאַרדוויג אַ.

קוקט איהם אָן.

אַוועקפּאַהרען? דו? לעג דאָך אַוועק דייע שטיק. אַ קראַנק
ווייב מיט אַ האַלב טוך קינדערליך, וואָלסט ליעבער אַרבייטען
געגאַנגען, ברויט דעם ווייב געבראַכט. צום פויער. הער נישט
אויף איהם, ער מאַכט זיך צום נאַר.

דער פויער

מיט אַ געלעכטעריל.

איך קאָן דעם פאַן זעהר גוט, האָט ליעב געלעכטערט.

אַנדרזשע י.

דאָס איז אלעס דער פריהלינג שולדיג. כּלעבען, אַז איך
דערזעה די קנאָספען און פיהל דעם לופט דאָ, און אַט די
בלימליך וואָס דער פריהלינג ציהט פון יעדען קשאַק זיין
בליהעכץ אַרויס, דאַכט זיך מיר, אַז איך בין איך אַפּער-
וואָרפענער קשאַק אונטער אַ צוים ערגעץ און דער פריהלינג
האַט צו מיר אויך דערגרייכט, פון דערווייטענס ווייזט זיך
העלענקע, זי איז אַרימליך געקליידעט מיט אַ פנים פון אַ הייליגער
געפייניגטע.

אָדוויגאָ.

דאָס ווייב זוכט דײך.

אַנדרושי

דערזעהט העלענקען, וועלכע וואָנט נישט אַהינצוגעהן.

וואָס איז?

העלענאָ

מיט מורא.

ביזט נישט געגאָנגען צו דער אַרבייט, דער איד וויל קיי
געלד נישט געבען.

אַנדרושי.

און צו דעם האָסט דו מיך געבראַכט, אַז איך זאָל אַ שטובען.
מאַלער ווערען. דענסטמאַל, ווען דער פּראָפּעסאָר קומט צו
פּאַהרען און איך זעה די קאַלעגען קומען אויפֿן לאַנדשאַפּט,
זאָל איך צום איד געהען שטובען מאַלען. זעה, צו וואָס דו
וואָסט מיר געבראַכט.

העלענאָ

מיט אונטערטעניגקייט און מורא.

די קינדער ווילען עסען.

אַנדרושי.

איך ווייס, אַז דו וואָלסט געוואָלט, אַז איך זאָל געהען דעם
פענזעל און געהן דורך דער שטאַדט, אַז די קאַלעגען זאָלען
זעהען, אַז איך בין אַ שטובען-מאַלער; איך ווייס, אַז דו
וואָלסט עס געוואָלט, אַז דענסטמאַל, ווען עס ברענט אין
מיר, ווען עס האָט מיך געגעבען אַ געהעם אָן דער חשק, איך ווער
בעגייסטערט, וואָלסט דו געוואָלט, אַז איך זאָל צום איד
שטובען מאַלען געהען. ער געהט צו צו יאָרוויגען. זעהען זי דעם
גורל פֿון אַ קינסטלער, וויל ער זיך שוין אַמאָל געהען צו דער
קונסט, קומט דאָ ווייב, ברויט פאַר די קינדער. אין האַמלע-
טישען טאָג, אָדער ברויט, אָדער די קונסט, דאָס איז די פּראָ-
געז? ניין, אַ קינסטלער טאָר נישט חתונה האָבען, טאָר נישט
קיין קינדער האָבען, דאָן איז ער אַ פּערפּאַלענער מענש.

יאָרוויגאָ געהט אַרויס קליינגעלט פֿון טאַש און גיט איהם.

א נ ד ר ז ש ע י

גיס איבער דאס בעלד העלענקען, וועלכע געהט אָב מיט שווינגען צו יאדווינגען.
דאָ איז אַ אַרטיסט, מאַדאָם. אַ אַרטיסט, אַז עס געהמט איהם
אָן דער חשק, אַז עס קומט אויף איהם די בעגייסטערונג.
מעג אפילו דאָס ווייב מיט די קינדער הונגערען, וועט ער
אויף גאַרנישט קוקען. ער קוקט זיך אַין אין הימעל אַרײַן. אָה,
וואָס פאַר אַ וואַלקען... וואָס פאַר אַ וואַלקען, ווי עס ציהט
זיך... און דעם קאַליער זעה, זעה, וואָס פאַרע פאַרבען...
אָה, וואַלט איך געוואַלט אַט אַזוי, אַט אַזוי... איך
וואַלט זיי געוויזען, ווער עס וואַלט בעסער אויפגע-
כאַפט דעם וואַלקען, כאַטש איך האָב שוין אַזוי לאַנג דעם
פענועל אין האַנד גישט געהאַלטען. לאַז מיך נאָר זעהען
וואָס זיי מאַכען. געהט אַרײַן אין שטוב, ברענגט אַרויס אויף דער
ווערזאנדע פענועל מיט פאַרבען, אין אַ בעלעכטעריל. מען איז דאָן
אויך אַמאָל אין אַקאַדעמיע געווען, איך האָב דאָך אויך
עפעס אַ מאַדאַנע אין דער קירכע.

י א ד ו ו י ג א .

וואָס, דו געהסט שוין וויעדער לאַנדשאַפטען מאַלען? אַהא,
די שוהלע, יעדען פרייהלינג, ווען די שוהלע קומט, געהמסט
דו דיך לאַנדשאַפטען מאַלען און קיינמאָל ענדיגסט זיי גישט.
וויפיעל האָסט זיי שוין דאָרט? יעדען פרייהלינג אַ לאַנד-
שאַפט.

א נ ד ר ז ש ע י

בעקוקענדיג די פאַרבען מיט דעם פענועל.

דו, פאַניע, לאַך גישט אויס אַ אַרטיסט. אַ אַרטיסט, כאַטש
ער איז געפאַלען, כאַטש ער האָט אַ ווייב מיט זעקס קינד-
דערליך, ווי איך האָב, וועלכער בעדאַרף אויף זיי אַרביי-
טען, דאָך, אַז עס געהמט איהם אָן די בעגייסטערונג, דער
חשק, אָה, קען ער גרויסעס אויפטהאַן. און דאָן ווערט ער
וויעדער אַזוי בעריהמט, ווי ער איז געוועזען, ווען ער האָט
די מאַדאַנע געמאַלט. דו געדענקסט גישט, ווען איך האָב
די מאַדאַנע. ער בעקוקט די פאַרבען. ווייסע פאַרב איז דאָ,
וועט סטייען, גרויע פאַרב איז גישטאַ, און גרויע פאַרב

דארף מען דוקא צו א לאנדשאפט א סך. ערד, לאַנקעס, בויםער, דאָס ווערט אלעס מיט גרויע פארב געמאַלט. נור גרויע פארב איז ביליג, זעהער ביליג, ווייל זי ווערט פון ערד געמאַכט. ווייסע פארב קאָסט א סך. נאָר ווייסע פארב האָב איך נאָר, וועט סטייען.

י א ד ו ר ז ע י

צו וועלכער ער האט געקוקט די באַנצע צייט, ווען ער האט גערעדט וועגן די פארבען, געהמט ארויס קליינעלד און גיט איהם איבער מיט א ליבליכען טאָן, ערנסט.

נור פערטרינק עס נישט, ליעבער.

א נ ד ר ז ע י

בעלידיגט.

קאָנסט דו נישט קיין אַרטיסטישע גשמה. אַ אַרטיסט וועט דיר אלעס פארטרינקען, זיין ווייב מיט זיינע קינדער, נור גיט זיין פאליטרע מיט די פארבען, נור נישט זיין לייווענט, אזוי ווי א גנב וועט דיר קיין מאָל נישט זיין קאָלעגע אַרויס געבען. וואָס מיינסט דו? ס'איז אַ שטוב אויסצומאַלען פאַר דעם אַנד. וואָס מען פערקויפט די פארבען און מען פערטרינקט דאָס געלד? דאָס א ז. וויזענדיג אויף דער פאליטרע. די קונסט, און די קונסט איז ביי אַ אַרטיסט ער רופט אין דער צווייטער שטוב אַרײַן, העלענאַ, העלענאַ, שיק אַרויס דעם שירם, דעם גרויסען שירם, לאָז מיך נור זען עפעס אַ אַרטיסט דענטליכע רעם. לויפט פלינק אין שטוב אַרײַן, ברענגט אַרויס לייווענט מיט אַ רעם, נעמט זיך זיי צוצוקלאַפען אויף די טרעפּעליך פאַר די ווערנדיג.

י א ד ו ר ז ע י

וואָס, אַ נייעס בילד? וואָלט אפשר אַ יושר געווען, זאָלט דאָס ענדיגען, וואָס האָסט אַנגעהליבען פאַר אַ יאָהרען פרייה לינג?

א נ ד ר ז ע י

קאָנסט דו נישט קיין אַרטיסט, פאַני, אַ אַרטיסט וועט דיר קיינמאַל נישט ענדיגען דאָס, וואָס ער האָט אַנגעהויבען. איינמאַל אוועקגעלעגט—איז אויס, פון קאַפּ אַרויסגעפלויען,

שטענדיג נייעס. ער ווייזט אויפן קאפ. פיעל אידעען זענען
דאָ. עס קומט אין הויף אריין א איד אין א איינגעווייטען כאלאט.
זום איד. כ'ווייס, איצקא, א שטוב אויסצומאלען אויף פסח?
ניין, ניין, היינט נישט. היינט בין איך נישט קיין שטובען-
מאלער. ער ווייזט איהם דעם לייזענער, וואָס ער קלאַפט צו. זעהט,
וואָס איך בין היינט?

ד ע ר א י ד .

אַבער געדענק אין גאַט, אַ האַלבע שטאַרט וואָרט מיט
אַרבייט אויף אונז. אַרויסגעשטעלט די זאַכען פון די שטוב-
בען. ביים סוחר גאַלדבערג און ביי זילבערשטיינען וואָרטען
אַלע מיטן מאַלען, און איהר זענט נישט געקומען צו דער
אַרבייט.

אַ נ ד ר ז ש ע י

אַרבעטענדיג ביי דער רעם.

היינט וועט איהר גאַרנישט מיט מיר מאַכען, היינט וועל
איך נישט געהען צו דיר אַרבייטען. די קאַלעגען פון דער
אַקאדעמיע זענען געקומען אויפן לאַנדשאַפט. דער פּראָפּע-
סאָר איז דאָ.

ד ע ר א י ד

זענעט זיך צו דער פּאַני יאָדוויגאָ.

און זאָגען זי, אַ גאַנץ יאָהר אויף דעם געוואָרט און געלד
אויסגענומען, שטענדיג געלד, און היינט, ווען עס ברענט
אונטער די הענד, לאָזט ער מיך אין מיטען. איך וועל דאָך
אומגליקליך ווערען. די פאַרב שטעהט, די שטובען אויס-
גערוימט. מען רייסט דאָך מיר די טירען אָב. וואָס טהוט
זיך? ווילסט געלד, נאָ דיר געלד, איך וויל זיך נישט רע-
כענען, אָבער קום צו דער אַרבייט.

פּאַני יאָדוויגאָ

צו אַנדרושעיען.

כילעבען. וואָלסט בעסער געטהאָן, וואָלסט צו דער אַרבייט
געגאַנגען. לעג אַוועק, וועסט סיי ווי סיי גאַר נישט מאַ-
כען.

אַנדרזשע

ארבייטענדיג די רעם.

וועט אייך גאַרנישט העלפען, אָה, קאַנט איהר אָבער נישט
קיינ אַרטיסט. ער האָט געענדיגט די רעם און געהט פלינק אַריין אין
שטוב.

דער איד

צו יאדוויגען.

עס איז דאָך נישט צו פערצעהלען, דאָס ווייב מיט די קינד-
דער שטאַרבען פון הונגער, שיקען יעדן טאָג צו מיר נאָך
געלד. נ'וואָס קאָן איך טהאָן. פון וואָס האָב איך? מען
דאַרף דאָך זיין אַ גולן, אַ ראַזבאַיניק אויף זיין אייגען ווייב
און קינד.

אַנדרזשע

קומט אַרויס, אויפ'ן קאַפּ אַ גרויסען רעמבראַנדישען קאַפעליוש אויף דער שפיץ
גרושווע, אַ גרויסען שירם אונטער דעם אַרעם, די פּאַליטרע מיט די פענולען אויף
די פלייצעס פּערוואַרמען מיט אַ אַרטיסטישע מינע.

אַ אַרטיסט וועט דיר אויף גאַר נישט קוקען, וועט דיר
אלעס לאָזען שטעהן, ווען עס נעמט איהם אָן דער השק
צו דער קונסט. ער געהט אָב מיט אַ גרויסאַרטיגער אַרטיסטישער
מינע.

דער איד

לויפט איהם נאָך.

אָבער גוואַלד, וואָס טהוט זיך דאָ אין מיטן ברען פון סעוואָן
איהר האָט דאָך אַ ווייב מיט קינדער, וואָס הונגערען, געהען
דאָך אויס פאַר אַ שטיקעל ברויט, גוואַלד ווי קען מן דאָס?
אַנדרושע הערט איהם נישט, געהט אָב מיט דער פרייהערדיקער אַרטיסטישער
מינע, דער איד נאָך איהם, יאדוויגא קוקט זיי נאָך און לאַכט ביי זיי פּערשוויג-
דען אונטערן טויער.

דאָס טויער עפענט זיך, עס פּאַהרט אַריין אויף זיין צווייטערער סטעפּאַן באַרט-
קאוויטש. עס איז אַ ברייטבויגער מאַנספּערשוין, שטאַרק מיט אַ בעוואַקסענער
באַרד, הויכע ברעמען, שפּרינגט אַראָב פון פּוהר, האַלטענדיג אין דער האַנט
דריי בוימליך, דער אַרבעל אין טאָש אַריינגעלעגט.

טעפאן בארט קאוויטש.
גוט מאָרען, מיין שען ווייבעלע, גוט מאָרגען.
פאני יאדוויגא.

וואָס ביסטו דו געקומען, עס איז דאָך נישט זונטאָג היינט?
סטעפאן.

העי, מיין שען ווייבעל איז ביין, און איך האָב געמיינט, און
איך האָב געמיינט—זעה, דער פרייהלינג איז געקומען, זומער
געוואָרען אויפֿן לאַנד. ער וויינט איהר די בוימעליך. זעהסט,
וואָס איך האָב דיר געבראַכט?

פאני יאדוויגא

וואָס פאלסטו דו אָן אויף מיר פֿון דער הוילער הייט? וואָס
לאָזטו דו מיך נישט צו רוהן? מיר זענען דאָך צושיידט.

סטעפאן

קראַנט זיך אין קעפּ.

העי, מיין שען ווייבעלע איז ביין, און איך האָב אור-
לויב גענומען, פֿון דער פֿאַבריק, אַהיים געקומען. איך
האָב געוואָלט אַקאַציען-בױמזיך פֿערטלאַנגען דאָ, אין דעם
באַרטען דאָ. עס איז פרייהלינג, זומער, די פייגעליך
פישטשען.

פאני יאדוויגא.

איך דאַרף עס נישט, איך וויל עס נישט, פיהר דיר וואוהין
דו ווילסט אַקאַציען-פֿערטלאַנגען. וואָס האָסטו דו צו מיר?
מיר זענען צושיידט, די קירכע האָט אונז סעפֿאַרירט, דער
ביסקאָפֿ אַליין, וואָס קריכסטו דו צו מיר? איך דאַרף פֿון
דיר גאַרנישט, עס איז מיין הויז, מיין היים, איך וויל עס
נישט ליידען.

סטעפאן.

איז נישט גוט. קראַנט זיך אין קעפּ. איז נישט גוט. דאָס וויי-
בעל טרייבט פֿון הויז, און איך האָב פֿון די העררן אורלויב
גענומען, און איך האָב מיר גערעכענט, איך וועל מיר אַהיים
קומען צו מיין שען ווייבעל, ביים טיש זיך זעצען, דעם
דאָס אַראַבואַרמען, דעם שפּאַדיל נעמען, מיין באַרטען בע-
אַרבעטען, ווי אַלע פֿויערע טהוען, ווען עס קומט דער

פריהלינג. איך וועד זיך מיט מיין שען ווייבעל פרעהען.
מתנות שענקען. די אקאציען פערפלאנצען דאָ פאר דעם
הויז, פאר די פענסטער, זיי בליהען אזוי שען. איז נישט
גוט, דאָס ווייבעל טרייבט פון הויז.

א ד ו ו י ג א

אַ, איך קאָן דיינע שטיקלעך איך בין דיר נישט קיין ווייב,
אז דו זאָלסט צו מיר אהיים קומען. האָסט דיר געפעטען,
אז דו ווילסט ביי אַ היימישען טיש פערברענגען, עס איז
דיר באַנג, זאָגסט דו, איך האָב דיר ערלויבט. הויבסט דו
שוין אַן אין דער וואַכען צו קריכען, אין מיטן העלען טאָג
אַראַבצופאַלען, נאָך איבער נאכט דאָ וועלען איבערבלייבען.
אַ, איך קאָן דיינע שטיק! ניין, עס וועט דיר גאָר נישט
געלינגען.

ס ט ע פ א נ

ווער וויל דען עפעס פון דיר! איך קוק דיר נישט נאָך,
איך מיש מיך נישט אַרײַן, טהו דיר וואָס דו ווילסט, מיט
וועמען דו ווילסט. אַלע פויערים זענען אהיים צו די ווייב
בער געגאַנגען, די פעלדער בעאַרבייטען, בין איך אויך
אהיים געקומען. עס איז באַנג אַליין אין פאַבריק צו זיצען,
ווען דער פריהלינג קומט.

י א ד ו ו י ג א

דיסט איהם איבער.

מיט וואָס פאר רעכט מיר נאָך צו קוקען? איך בין דאָך
נישט דיין ווייב, אז דו זאָלסט מיר נאָכקוקען.

ס ט ע פ א נ

שווייבעלע.

אודאי נישט, אודאי נישט, דו האָסט רעכט.

פ א נ י א ד ו ו י ג א

און מיט וועם איך וועל וועלען איז נישט דיין עסק, און
צו לאכען האָסט דו נישט וואָס, און דיינע בוימעליך קאַנסט
דו דיר צו וועמען דו ווילסט פיהרען. דאָס פעלד בעאַרבייט
מען שוין אַהן דיר. געפינען זיך דען נישט קיין אנדערע

וויבער אהויך מיר אויף דער וועלט, וואָס דו האָסט זיך
אַנגעטשעפּעט אָן מיר?

ס ט ע פ א ן

שמייכלט.

ניין, טייערינקע, איך האָב נישט צו וועמען צו פּאָהרען.
און וויל נישט קיינעם בוימליך פּערפּלאַנצען, און אז דער
פּרייהלינג האָט זיך אין דרויסען בעוויזען, האָט זיך מיר צו
קיינעם נישט פּערבענקט, נאָר נאָך מיין יונג ווייבעלע, נאָך
מיין שען ווייבעלע, אונזער גאָרטען, פאַר אונזער הויז. ער
ענדיגט נישט דעם זאָך, שטעהט און קוקט אויף די פּאַני יאדוויגא מיין
אַ שמייכלע, פּערקרימט זיינע ליפּען און וויינט זיינע ברויסע ציינער.

פ א נ י י א ד ו ר י ג א

קוקט איהם אן מיט פּעראכטונג.

אַה, איך האָב דיך פיינט! וואָלסט געוואוסט, ווי איך קאָ
דיך נישט ליידען, וואָלסט דו נישט געקומען צו מיר.

ס ט ע פ א ן

מיט דעם זעלבען שמייכל.

און איך האָב דיך דוקא ליעב, און אז דער פּרייהלינג האָט
זיך בעוויזען, און די פּויערים האָבען געבעטען אַהיים צו
די ווייבער, האָט זיך מיר צו קיינעם נישט געוואָלט, נאָך
גאָר נישט געבענקט, נור נאָך מיין שען ווייבעלע, נאָך
מיין קליין ווייבעלע, זי דאָ ער וויינט אויף דער פּלייצע פון
אַבנעהאקטער האַנד. אויף מיין טראָהן צו זעצען און זי איבער
דער שטאָדט צו פיהרען. ער שמייכלט אין וויינט איהר די פּלייצע
קום, מיין ווייבעלע, אויף מיין טראָהן.

אַ ד ו ר י ג א

קוקט אויף איהם מיט דער זעלבער פּעראכטענדער מינע, אַבשאַקלענדיג זיך פון
איהם.

אַה, ווי אַבשויליק!

ס ט ע פ א ן

און דו ביזט היינט דוקא אזוי שען אזוי... מיין טייער
ווייבעלע, מיין קליין ווייבעלע.

זי ווענדעט זיך אַפּ פון איהם. עס קומט צו לויפּען אַנדרושען מיט'ן הוט און פּאַליטרע:

יא דרויגא

לאכט.

נו, שוין אזוי פלינק צוריק געקומען? ווייטער אָנגעהויבען
א לאַנדשאַפּט?

אַנדרזשע י.

ניין. איך האָב געטראָפּען די קאַלעגען, איך האָב זיי פּער-
בעטען אַהער, איך בין פּאַראַויס געלאָפּען אָנוואַגען. דערזעהט
סטעפּאָנען. אַה, און דו בין אויך דאָ! אַה, ווי גוט האָסט
דו געטהאָן, וואָס דו ביזט געקומען. עס דערמאָנט אָן זונג-
טאָג. צו טרינקען האָסט דו עפעס געבראַכט?

סטעפּאָן.

שווייג. ער ווייזט אויף יאָדוויגען. די פּאַני איז ביין, זי טרייבט
פון שטוב.

אַנדרזשע י.

פאַרוואָס? צו יאָדוויגען. אַה, לאָז איהם די פּאַני דאָ לאַזען.
עס איז אזאָ שיינער טאָג אין דרויסען, עס איז איהם אַ שאַד
אין דער פּאַבריק צו יאָגען, כילעבען.

סטעפּאָן

ווינקט צו איהם.

בעט דו, גראַף, בעט, דו ביזט היינט אין לאַסקע.

יאָ דרויגא.

יאָ, ער וועט זיך באַלד אָנשיכורין און סקאַנדאַלען מאַכען,
איבערנאַכט וועלען דאָ איבערבלייבען.

אַנדרזשע י.

צו סטעפּאָנען.

וועסט נישט ברויען? וועסט זיין אַרטיג, יאָ? און אזוי ווי
די זון וועט זיך זעצען אויף דער פּוהר, און היידאָ צוריק
אין פּאַבריק אַריין—יאָ?

סטעפּאָן שאַקעלט מיטן קאָפּ.

אַנדרזשע י.

נו, זעהסט דו, איך זאָג גוט פאַר איהם. ער וועט זיין אַר-
טיג, ער וועט גאַרנישט אָנברויען, לאָז איהם דאָ איבער,

(דער בונד פון די שוואַכע. 2.)

פאניע. כילעפען, עס איז א רחמנות, אזא שענער טאג אין דרויסען, פריהלינג, און ער איז דאך א גוטער יונג, ער קלאפט איהם אויף דער פליצע. נו, זעץ דיך אוועק. אזוי, און צו טרינקען האסט דו עפעס געבראכט? סטעפאן ווייזט אויף דער יוהר. אזוי איז רעכט. נא געדענק, איך האב גוט געזאגט. אהא, איך זעה שוין די קאלעגען. צו יעדוויגען. די פאני וועט דאך גארנישט האבען געגען, דיר אויף א גלעזעלע צו פער- בעטען. עס זענען וואוילע יונגען, אָנפאַנגער ערשט, קינדער נאך, אָבער בעגאַבטע בעסטעס, ראַפּאַעל'ס סאַמע, רעב- בראַנד'ס סאַמע. ער רופט זיי פון דער וועראַנדע אַרעב, לויפט אין הויף, אין דער פּאַרסקע וויזען זיך צוויי-דריי יונגע לייט שילער פון מאַלער-אַקאַדעמיע. ביכע, לאַזען די העררן ערלויבען, ביטע. זיי קומען אַריין. אַנדורשעי שטעלט פּאַר. די מאַדאַם פון הויז, פּאַני באַרטקאַוויטש, פאַן באַרטקאַוויטש.

יא ד ו ו י ג א .

ביטע, לאַזען די העררן. די הערן שטעלן זיך פּאַר. ניוועל איך אין קיך געהען, זעהען וואָס הערט זיך מיט טהע.

סט ע פ א נ .

וואָס טהע, דאָס איז אַ ווייבערשע זאַך, איך ווייס וואָס די העררן האָבן ליעב. נעהמט אַרויס פון קעשענע צוויי פּלעשליך קאַניאַקי מיט דעם זיך ערוואַרימען, וואָס?

אַ נ ד ר ז ש ע י .

דאָס איז אַ כּיטרע בעסטע. אויף סטעפּאַנען, דער ווייסט צו טרעפען אין סאַמע מיטן. ער גיסט אין די גלעזליך. לאַזען די העררן ערלויבען. איך ווייס, וואָס הייסט אזוי שטעהן אויפ'ן פעלד און מאַלען די לאַנקעס, די הענד ווערען שטייף, מען דערוואַרימט זיך אַ ביסעל, פליהען די אידעען אַליין אין קאַפּ אַריין. צו דער פּאַני יעדוויגאַ. ביטע, לאַז די פּאַני מיט אונז ערלויבען. צו די סטודענטען אויף יעדוויגען. אַ גרויסע ליעב- האַבערין פון אונזער קנסט, אוי, שוין ניט איינעם פון אונזערע ברידער פון גויט אַרויסגעאַלפּען. מיט'ן גלעזיל צו איהר. קאַלעגען, קיין לעק נישט פריהער. רינגלען אַרום די פּאַני דאָס מיט די גלעזליך. אויף דיין וואַל, פּאַניע.

פאני יאדוויגא

מיט א שמייעל.

אז איהר ווילט עס. אויף אייער וואָהל, העררן.

אלע.

בראָוואָ, בראָוואָ!

אנדערשע י.

היינט איז די רייע ביי אונז.

סטעפאן.

נור נישט רעדען צו ערשט, צו ערשט טרינקען.

אנדערשע י.

זיסט וויעדער אן די גלעזליך.

ביי וועם שטודירען די העררן, ביי אלכאָוויטשען? אָ, דאָס
איז אַ שטאַרקער קינסטלער. איך האָב זיינע בילדער אין
קונסט-אויסשטעלונג געזעהען. מיט אַ סערלענע שמייעלע. איך
בין דאָך אויך אַמאָל אַ קינסטלער געווען, אין אַקאדעמיע
געווען, מיט'ן פּראָפּעסאָר דאָ אויס'ן לאַנדשאַפּט געקומען.
יָ, יָ, העררן, מיט סטאַכאָוויטשען, ביי דעם גרויסען סטאַ-
כאָוויטשען געלערענט, נאָר דאָס איז שוין לאַנג, זעהר לאַנג
— שוין אלעס פּערגעסען. אַז דו זיצסט דאָ אין דעם העק,
אין דעם קליינעם שטעדטל.

די סטודענטען

אויסען זיך מיט איראָניע.

ביי סטאַכאָוויטשען! אָ-וואָ, קאַלענע, איהר הערט, ביי
סטאַכאָוויטשען אליין!

סטעפאן

קלאַפּט אנדרושענען אין דער פלייצע.

נאָך ווי הייסט, העררן, אַ גאַנצער ראַפּאָעל געוועזען, אַ מאַ-
דאַנע פאַר דער קירכע געמאַלט. מיט רחמנות. יעצט איז ער
געבעך געפאַלען, אין אַרימקייט דאָ, אַ שטובען-מאַלער גע-
וואָרען.

א נ ד ר ז ש ע י

בעשירען.

אָה, אַ מאַדאַנע, אַראַפּאַעל, וואָס ער זאָגט דאָרט. געמאַלט
אַ הייליג בילד פאַר די קירכע, דאָס, וואָס הענגט דאָ פאַרן
נייעם אַלטאַר, האָבן עס די העררן געזעהן? אַ מאַדעל גע-
האַט אַ שענעם.

ס ט ע פ א נ

פאַרוואָס רופסט זי דען נישט אַרײַן, לאָז זי זיך אויך דאָס
האַרץ דערכאַפּען—וואָלען די העררן דאָס מאַדעל זעהען.
די סטודענטען.

יאָ, יאָ, צו אַנדערשעיען. לאָז זי דער קאַלעגע אַרײַנרופּען.
מיר ווילען דאָס מאַדעל זעהען.

א נ ד ר ז ש ע י

אָה, צו סטעפּאַנען, שוויג, זי האָט זיך ניט אין וואָס אַרומ-
צוהילען, פאַר מענשען זיך צו ווייזן. צו די סטודענטען. יאָ,
יאָ, אזוי איז דאָס געווען אַמאָל, קאַלעגען. אין אַ הייטערען טאָג,
מיר מיט סטאַכאַוויטשען לאַנדשאַפּטען געפּאַהרען מאַלען.
מאַדאַנעס פאַר דער קירכע געמאַלט, יאָ, אַ פּרײַער קינ-
טלער געהײסען, לאַנגע האָר געטראָגען, אין די
קאַפּען געזעסען, מענשען האָבען דרך-אַרץ געהאַט. היינט
זעהט איהר זיך אין דאָ אין דעם האַק, אַרבעט ביים איד,
אַ שוּבען-מאַלער געוואָרען. נור עס מאַכט נישט אויס,
קאַלעגען. איך זאָג, אַ קינסטלער איז שטענדיג אַ קינסטלער!
מעג ער זיין געפּאַלען, ווי ער איז. עס ציט איהם צו
דאָס זיינגע, ווי אַ ציגיינער, און און איך דערזעה אײך, ווי
איהר קומט מיטן פּריהלינג דאָ אַהער אויפן לאַנדשאַפּט,
וועקט זיך אין מיר דאָ עפעס אויף... ווערט מיר באַנג,
קאַלעגען. אָה, נישט פּערפּאַלען, אַלעס נאָך איבערלאָזען,
קאַלעגען—און עס וועט זיך אין מיר ערוועקען, אַ עס איבערלאָ-
זען, נאָך פאַרזי פּאַהרען, נאָך פּלאַרענץ. דאָרט, וואו די
גרויסע מײסטער, זעהען אַראַפּאַעל, אַל אַנאַ-דאָ-דאָ-
ווינטשי. אָה איך קאָן זײַ, קאַלעגען, איך האָב פון זי גע-
הערט.

ט ט ע פ אן

שטעקט די גאנצע צייט, וואָס אנדרושעי רעדט און שמייכלט איהם אין פנים אריין, זיפט דאן אראפ דאָס ווייטע טישטוך פון טיש, און געהט אָפּ, זאָגענדיג אין אנדרושע'ס טאָן.

נאָך פּלאַרענץ, נאָך פּאַריו, אַראַפּאַעל, אַ לעאַנאַרדאַ-דאַ-ווינטשי-אַה, קאַלעגען.

אַ נ ד ר ז ש ע י

שרייט אים נאָך.

דו לאָך, דו לאָך און איך זאָג דיר, אַז אַ קינסטלער מוז צו ערשט מיטן קאַפּ אין דער ערד ליעגען, און פון אונטען אַרויף זיין קונסט אויפצוהויבען. נישט וואָהר, קאַלעגען? אַיינער פון די סטודענטען.

פאַר וואָס האָט דער קאַלעגע די אַקאַדעמיע פּערלאָזט? צו די חברים מיט אירעניע. אַ טאַלאַנט געווען.

אַ נ ד ר ז ש ע י

פיעל צו פּערצעהלען. אַהער געקומען מיטן פּראַפּעסאָר אויף לאַנדשאַפּט, אַ מעדעל דערזעהן, פּערליעבט זיך און געבלי-בען ביז היינטיגען טאָג.

די ס ט ו ד ע נ ט ען

אַ-וואָ, דאָך נישט אין די מאַדאַנע?

אַ נ ד ר ז ש ע י

שמייכלענדיג שאַקעלט מיטן קאַפּ.

אַבער יאָ, איין קינד געהאַט, נאָך איינס, דריי, פיער, אַלץ געזאַלט זיך אַרויסרייסען, אין אַקאַדעמיע צוריק, געבליבען זי-צען. זיצען, ביז אין די אויערען. צום איד געגאַנגען שטובען מאַלען. אַט אזוי זיצט מען דאָ טיעף אין דער אַדמה ביז איבער די אויערען.

אַיינער פון די סטודענטען

אין דער קירכע די מאַדאַנע, וואָס?

אַ נ ד ר ז ש ע י

נאָכדענקנדיג.

און וואָס מיינט איהר, טיילמאַל געהסט דו אַריין אין די קירכע און דו זעהסט, ווי מענשען פאַלען אויף די קניען דער-

**פאר, בעטען פאר איהר, צינדען פאר איהר ליכט אָן, פער-
געסט דו, אז דו האָסט דאָס געמאַלט און וואַרפסט דין פאר
איהר און גיסט פאר איהר דאָס האַרץ אויס.**

סטעפאן ברענגט אהער צו פיהרען העלענען, זי איז איינגעוויקעלט אין דעם חיים.
ס'ען ליילעך, וואָס ער האָט פון טיש אַראָנגעצויגען, איהר טרויעריג, אויסגע-
מאַטערט געזיכט, וואָס קוקט אַרויס פון ווייסען ליילעך, מאכט דעם איינדרוק,
זוי אַ געזיכט פון אַ הייליג-געפייניגטע. זי געהט פאַמעליך, שוואַך, ווי זי וואָלט
פון קרייץ געגאַנגען, און איהרע שוואַרצע אייגען שטראַהלען, ווי ליכטער אַרויס
פון איהר אָנגעשטאַרבען בלייך פנים.

ס ט ע פ א ן

פיהרט זי.

קומט דאָן מיט אונז. איהר וועט זיך אויך דאָס האַרץ דער-
כאַפּען. ער רופט צו אנדרושעיען. הע, ראַפּאַעל, וואָס געהמסט
דו נישט דיין מאַדאַנע אויף?

ד י ס ט ו ד ע נ ט ע ן

הויבען זיך אויף פון די פלעצער, קוקען פוי דערווייטען צו איהר.
דאָס איז דאָס מאַדעל.

אַ נ ד ר ז ש ע י

צו די סטודענטען.

דאָס בילד אין קירכע איז אַנדערש, קאָלעגען. ער הויכט זיי
אָן צו מאַלען דאָס בילד ביו סטעפאן מיט העלענען קומען אָן. דער
שטערן איז הויך, גלאַטיג, קיין איין פאַלד נישט אין איהם,
און די בעקעליך זיינען רונדיגע, רויטליכע, פולע, און אוי-
גען, קאָלעגען, לעבעדיגע, פרישע, און ליפען, און אַ ברוסט
דאָ הויך, אַ געהויבענע, און צעפּ צוויי לאַנגע. יאָ, דאָס בילד
איז גאַנץ אַנדערש, קאָלעגען.

די פאַרהאַנג פאַלט אין דער פּויזע, זען אנדרושעיען מאַלט דאָס בילד און סטעפאָן
פיהרט צו העלענען.

צווייטער אקט.

א פינסטערע ארעמע שטוב, א לעמפיל ברענט
אויפן אויווען טונקעל, ביים שיין זעהט אלעס
אויס ווי פעקליך ליעגען. בעטען, צובראָכענע
וויגען. קינדער וויגען. איבער דער שטוב דרעהט
זיך ווי א שאַטען העלענא מיט א פערבונדען
פניט, טרעט צו פון קישעל, צו די וויגענדע
קינדער. פון דרויסען הערט זיך דאס מאַיאָוע
געבעט-געזאנג ביים קרייץ. עס איז אהאַרץ-רײ-
סענדעס קאַטאָלישע קירכען-געזאנג, וועלכעס איז
מעהר עהנליך צו אַפגעריסענע געשרײען, וואָס
קומט אהער פון א ווייטעם עכא און וואָס בע-
שטעהט נור פון די ווערטער: „טאַטע אין הימעל,
ערבאַרם זיך איבער אונז! „זוהן, אויסקויפער
פון דער וועלט, גאַט, ערבאַרם זיך איבער אונז!“
„הייליגער גייסט, גאַט, ערבאַרם זיך איבער אונז!“
„הייליגער דרייאַינציגער גאַט, ערבאַרם זיך
איבער אונז!“ אַמאַל איז דאָס געזאנג העכער,
אַמאַל נידריגער.

די טהיר עפענט זיך, אנדרזשעי פיהרט אריין דעם שימור'ן סטעפאן, וועלכער
רייסט זיך פון איהם.

א נ ד ר ז ש ע י .

בעדענק, וואָס דו טהוסט, בעזון דיך, בעזון דיך, וועסט
מאכען אַ נאַרישקייט. זי וועט שרייען, שיקען נאָך פּאַליציי
עס וועט אַרויסקומען אַ סקאַנדאַל—בעדענק דיך.

ס ט ע פ א ן .

ניין, ניין, איך וויל נישט דאָ אַריינגעהן, איך וויל נישט.
דאָ איז פינסטער, דאָ איז אומגליק, דאָ איז טויט. איך וויל
נישט. דאָ איז די גרוב פאַר די אַרויסגעוואָרפענע הינד.
דאָ האַלטען זיך די הינד אויף, וואָס דער היצעל האָט אין
שטאָדט געכאַפט. איך וויל נישט דאָ אַריינגעהן.

א נ ד ר ז ש ע י .

ווי ער וואָלט איהם נישט געהערט.

רוהיג דיך איין, זעה, זי וועט שרייען, בעדענק, זי וועט
שוין זונטאָג אויך נישט לאָזען קומען. סאָ שפּאַן איין דעם
וואָגען און פּאַהר צוריק אין פּאַבריק.

ס ט ע פ א ן .

ווי פאַר זיך.

איך וויל נישט צוריקפּאַהרען אין פּאַבריק. עס איז פריהלינג
היינט. דער זומער איז געקומען. איך האָב אורלויב גענו.
מען. איך וויל צו מײן ווייב פּאַהרען, דעם גאַרטען בעאַר-
בייטען, אַקאַציען-ביימער פּלאַנצען, איך וויל נישט צוריק
פּאַהרען אין פּאַבריק, איך האָב אורלויב גענומען. איך
וויל נישט דעם שעפּער'ס הונד היינט זיין, די פּויערים מיט
דעם באַטעק היינט צו דער אַרבייט יאָגען. איך האָב
אורלויב גענומען, פריהלינג איז היינט, איך בין צו מײן

וויבעל אהיים געקומען; עס איז מיין היים, מיין פער, מיין גארטען, מיין ווייב;

אין דער צייט, וואָס טעפּאָן רעדט אזוי צו זיך, ווינקט אנדרושעי צום ווייב, זי זאל איהם א קישען געבען. זי וואַרפט א קישען צו, אנדרושעי לעגט דאָס קישען אונטער טעפּאָניט קאַפּ, לעגט איהם אוועק, רעדענדיג צו איהם.

א נ ד ר ו ש ע כ

שטיל דיך אַיין, שלאָף דיך אויס, ניכטער דיך אויס. מאָר' גען וועסטו צוריק פּאָהרען אין פּאַבריק.

ער פערלאָזט די טהיר געשווינד. מען הערט, ווי ער שליעסט די טהיר גאָר זי אַב.

ס ט ע פ אָן

מיהלט זיך פּלוצלונג אַליין, כאַפט זיך אויף, לויפט צו צו דער טהיר, האַקט אין איהר, ברומט, ווכט ביי דער וואַנד און רעדט אַריין אין דער צווייטער שטוב.

עפען אויף, עפען אויף, מיין שען וויבעל, לאָז מיך אַריין, איך בין אַהיים געקומען, פּריהלינג איז היינט. עפען אויף, דיין מאַן קלאַפט אין דיין טויעריל אָן, ליכטיג וויבעל מיינס, לאָז מיך אַריין, לאָז מיך אַריין. דרעהט זיך אים. זעהט ווי העלענע שטעהט, קוקט איהם אַהן, שאַקעלט אויף איהם מיט'ן קאַפּ, אזוי, פּאַני הינדין, פון דער שטוב מיך אַרויסגעטריבען מיין שען וויבעל, און אין הונדען-נאַרע מיך אַריינגעלאָזט, גע- פינען מיר זיך אין צווייען דאָ. נו, וואָס הערט זיך אין דער גרוב, פּאַני הינדין?

ה ע ל ע נ אַ

לאַכט מיט אַ הייזעריגער, טוכאַטישער שטייט.

כא, כא, כא! און דיך האָט מען אויך דאָ אַריינגעלאָזט, דעם אויפזעהער פון קאַנסטאַנטינער פּאַבריק! כא, כא, כא! האָסט דו דיך אויך געלאָזט אין דעם הונדען-קאַמער אַיין- שליעסען, כא, כא, כא, דער קאַנסטאַנטינער אויפזעהער...

ס ט ע פ אָן

אזוי ווי דו זעהסט, פּאַני הינדין, מיין שען וויבעל האָט

מיך געלאָזט איבער נאָכט אין הונדען-לאַך שלאָפען. אזוי
 ווי דו זעהסט, פאָנגי הינדיק, האָט מיך מיין שען ווייבעל
 פון שטוב אַרויסגעטריבען, מיך, דעם קאָנסטאַנטינער אויפ-
 זעהער, וואָס איך האָב מיין האַנד אין דער צוקער-פאַבריק
 פאַרלאָרען און די הילרען האָבען מיך דערפאַר פאַר אַ אויפ-
 זעהער געמאַכט. פינף הונדערט פויערן זענען אונטער מיין
 רשות, איך טרייב זיי מיט דעם באַטעק פון עסען אוועק,
 פון זייערע ווייב און קינדער, ווען זיי זיצען מיט זיי אין
 שאַטען, מיט די טעפליך אין די הענד, טרייב איך זיי מיט
 דעם באַטעק אין דער האַנד אין פאַבריק צוריק, ווען די
 מאַשין פייפט. מען ציטערט פ.ר. מיר. די קינדער בעהאַלטען
 זיך אונטער די קשאַקעס און טייטען מיט די פינגערליך
 מיט פאַרביט נאָך מיר נאָך. דער אויפזעהער געהט! האָט
 מיך מיין שען ווייבעל אין דעם הונדען-לאַך געשיקט, האָט
 נישט פאַוואָלעט אין שטוב איבערצונעכטיגען, האָט אין
 הונדען-לאַך געשיקט דעם אויפזעהער פון קאָנסטאַנטיין.

ה ע ל ע ב א .

אזא שטאַרקער יונג ווי דו ביסט, אזא מאַנספערשויך ווי
 דו, אזא ברייטבייניגער ווי דו, לאָזט זיך פון אזא שנעק,
 פון אזא גאַרנישט, פון אזא כיטרע קליינע באַבע... שעמען
 מעגסט דו דיך. דעם באַטעק נעהמט מען אין דער האַנד
 און מען געהט אַריין צו איהר, זי איז דיין ווייב. איינמאַל
 אין קירכע געווען, דעם רינג גענומען—איז פאַרפאלען. ביי
 קריסטען איז קיין גט נישט דאָ, זי מוז דיך פאַלגען. אַך,
 ווען דאָס וואָלט אויף מיר אָנגעקומען, וואָלט איך אַריינגע-
 גאַנגען צו נאיהר מיטן באַטעק אין האַנט, נאָר מיטן בא-
 טעק. איך וואָלט געגעבען אַ טאַפע מיטן פוס, איך וואָלט
 געגעבען אַ געשריי אויף איהר, איך וואָלט געגעבען אַ קוק
 זי אָן—פאַר דעם בלויען קוק וואָלט זי געדאַרפט ציטערן.
 אַך, איך וואָלט מיך נישט געלאָזט פון איהר, ביי מיר וואָלט
 זי אזוי נישט געשפיעלט. אַ מאַנספערשויך ביסט דו? צו
 די פויערן האָסט דו נאָר אַ פּיסק, אַ לייעמענער גולם ביסט

דו, און ווייטער נישט מעהר. אויף מיר האָט זי געדאַרפט
אַנקומען...

ט ט פ א ן .

אודאי האָסט דו רעכט, אודאי רעכט. זאָגסט גוט, זאָגסט
גוט. מיט'ן באַטעק אין דער האַנד, אַ טאַפּע מיט'ן פּוס,
און אַ געשריי. זאָגסט גוט, פּיעל מאָל האָב איך עס מיר
איב רגעטראַכט, איך האָב עס מיר איב רגעלעגט, בע-
שטימט, געלערנט, געוועזן גרייט, און נישט אויסגעפּיהרט.
עס איז שוין דאָ אַ זאַך דערביי. נאָר דו האָסט רעכט, פּא-
ני הינדין, זאָגסט גוט, זאָגסט גוט... נאָר פאַר וואָס לאָזט
דו אַזוי דיין מאַן דערביי אַזאַ ראַלע שפּיעלען? וואָס האָט
ער געטהאָן מיט דיר? זעה, ער האָט דיך אין דעם הויז
פון זיין געליעבטער אַריינגעבראַכט, ער האָט דיך גע-
ברענגט, אַז דו זאָלסט בעטען לאַסקע, ברויט שוואַרען ביי
זיין קעפּט-ווייב. האַלט דיך מיט דייע קינדער אויף איהר
חסד אויף. ער פּערלאָזט דיך אויף גאַנצע נעכט. דו הערסט
דורך דער וואַנד זייער פּליסטערן, זייערע קושען, זייער
לאַסקע-רייד, מוזט דאָס זעהען מיט דייע אויגען,
מוזט דאָס הערען אַזיין. גענומען דיך אַ יונג מעדעל,
אַ בלום ביזט דו דאָך געוועזען. און וואָס האָט ער
געמאַכט פון דיר? אויסגענאָגט דיך ווי מען נאָגט אויס
אַ פּייג און אוועקגעוואַרפען. קוק דיך אין שפּיעגעל
אַריין, זעה. וואָס האָט ער געמאַכט פון דיר? יעדעס
פּיהר מיט דיר אַ קינד געהאַט און איבערגעלאָזט דיך
מיט דייע ווערים אויף דער לאַסקע פון זיין געליעב-
טער. ווי אַ הינדין וואַרפט זי יעדען מאַרגען דאָס שטיקעל
ברויט דיר צו און נעהמט דיר דערפאַר דעם מאַן אוועק.
אַהאָ, ווען איך וואָלט אַזאַ מאַן געהאַט, אַהאָ! איך וואָלט
פון איהם נקמה גענומען, מיט די לעצטע קרעפטען, וואָס
איז מיר נאָך אין די ביינער געבליבען, וואָלט איך נקמה
גענומען פאַר דער בושה. איך וואָלט מיט מיינע פינגער,
מיט מיינע נעגעל אין זיין האַלז זיך אַריינגעריסען, איך
וואָלט איהם מיט מיינע צייהן זייע אַדערן אין האַלז אַדורכ-

געשטאָכען. דעם לעצטען טראָפּען בלוט, וואָס איז מיר אין
מיינע לונגען געבליבען, אויף זיין פנים אויסגעשפיגען. אָט,
ווען איך וואָלט אזא מאַן געהאַט. עס דערהערט זיך דורך דער
וואַנד אַלאַכען. סטעפּאָן רייסט דאָס קראַנקע ווייב ביי דער וואַנד און
שלעפט זי מיט געוואַלד צו דער וואַנד צו. ער נוכט אַשפּאַרע אין
וואַנד, געפינט נישט, קראַצט מיט די בעגעל אין דער וואַנד. הערסט,
ווי זיי לאַכען? דאָס לאַכען זיי איבער דיר אזוי, דאָס פּער-
צעהלט ער איהר, ווי ער האָט דיר אַבגענאַרט, און וואָס
ער האָט אויס דיר געמאַכט.

העלענא

רייסט זיך פון איהם.

ניין, דאָס לאַכען זיי אויס דיר אזוי, דאָס פּערצעהלט זי
איהם, ווי דו ליעגסט ביי איהרע פיס, און זי טרעט אויף
דיר, ווי אויף אַ וואַרעם.

סטעפּאָן.

ניין, דאָס לאַכען זיי אויס דיר, ער פּערצעהלט איהר, ווי
ער וועט דיך מאַרגען יאָגען, אז דו זאָלט איהר די הענד
קושען פאַר דאָס ברויט, וואָס זי גיט דיר, און איהר דאָס-
קען.

העלענא

היטעריש.

דאָס לאַכען זיי אויס דיר.

סטעפּאָן.

ניין, אויס דיר!

העלענא.

אויס דיר!

סטעפּאָן.

אויס דיר, אויס דיר!

העלענא.

וואָס ווילסט דו פון מיר האַבען, יעזוס איינער? מען האָט
דיך אַריינגעוואַרפּען, ליעג. גיט זיך אַריס פון איהם, אַ בלאַט,
לעשט אויס די לאַמפּ אויפ'ן אויווען. אין שטוב ווערט סינטער.

ט ט ע פ א נ ס ש ט י מ .

כא, כא, כאו נו, זעהסט שוין, פאני הינדין? עס איז
פינסטער אין שטוב. א לאנגע וויילע איז שטיל, מען הערט א קינד
וויינען. פון דרויסען הערען זיך יעצט די שטימען שארפער, רייצענדיג
דער, און א שטארקער הארץ-געוויין. עס זעהט זיך אויס, די הפלה איז
געקומען צו איהר לעצטער עקסטאזע.

ש ט י מ ע ן פ ן ד ר ן י ס ע ן

בעטענדיג.

טאטע אין הימעל, ערבארם זיך איבער אונז! זעה, אויס-
קיפער פון דער וועלט, ערבארם זיך איבער אונז! היילי-
גער גייסט, גאָט, ערבארם זיך איבער אונז! הייליגער
דריי איינציגער, גאָט, ערבארם זיך איבער אונז!

ה ע ל ע נ א

וועגט דאָס קינד איין מיט דעם זעלבען טאָן פון די געזאָנגען.
שטיל דיך איין, א, לא, א, לא, טאטע אין הימעל, ער-
בארם דיך איבער אונז! א, לא, לא, שלאפט איין ביים וועגן
דאָס קינד. א לאנגע וויילע א שטילע פויזע. אלע שלאפען, א מאָדע בע-
לייכטונג פון דער לבנה דורכ'ן פענסטער.

א צ ן ן י י ט ק י נ ד

ווינט פון בעט ארויס.

מאמע, עס איז מיר קאלט.

ה ע ל ע נ א

שטיל זיי, יאשעק, דער טאטע וועט באלד קומען מיט'ן בא-
טעק צו געהען.

דאָס קינד וויינט.

עס איז מיר קאלט, מאמע, דעק מיך איין.

ה ע ל ע נ א

שווייג, יאשעק, שווייג, איך האָב דיך נישט מיט וואָס צו-
צודעקען, דער טאטע וועט באלד אריינקומען.

ט ט ע פ א ן

הע, שווייגט, רעמבראנד'ס, שווייגט, וואָס וועקט איהר דעם
טאטען אויף? דער טאטע שלאפט מיט'ן קעפס-ווייב.

ע ל ע נ א .

נאך דעם האבען זיי אויף מיין קאפ אָנגעשיקט, צו אַלדי
שוואַרצע יאָהר; דאָס ווייב לאָזט דעם מאַן נישט אַריין,
שלעפען זיי איהם דאָ אַהער.

ט ע פ א ן .

יבט זיך אויף, נעמט אַרויס פון טאט אַ עלעקטריק לאַמטערענדיל, וועלכעס
בעלויכט דאָס שטיבעל און געהט דערמיט אַ די קינדער אַז,
וואָס וויינסט דו, יונג, שווייג, שטיל דיך איין, אָט באַלד
קומט דער טאַטע אַריין—בררר!

דאָס קינד ווערט פאַרשוויגען, בעהאַלט דעם קאפּ אונטער דעם קישען—סטעפּען
לאַכט.

ה ע ל ע נ א .

וואָס שרעקט ער מיר די קינדער איבער? געה, לעב דיך
אין דיין רוה אַריין.

דאָס קינד ווערט אין אויב אויף איהם פון אונטער דעם קישען, האָט מורא
אַז קיקען, ברעכט מיט אַ שטערק געוויין אַרויס.

ס ט ע פ א ן

צום קינד.

האָב נישט קיין מורא. וואָס? בין איך דען אַזוי שרעקליך?
בין איך דען דער טאַטע דיינער, דער טייוועל דען, וואָס
דו שרעקסט דיך אַזוי פאַר מיר? נא, ווילסט דאָס לעמפיל?
זעה, מאַט אַ פּרונג—ווערט עס ליכטיג, נא, שטיל דיך
איין.

דאָס נעמט דאָס לעמפיל אין האַנד אַריין. אין שטוב ווערט פּינסטער, דאָס
קינד וויינט.

ס ט ע פ א

לאַכט.

דריק ביים קנאַפּ, דריק ביים קנאַפּ, עס וועט ווערען ליכטיג.

ד אָ ס ק י נ ד

וויינט

איך ווייס נישט ווי!

ס ט ע פ א ן

לאכט.

אַט אַווי!

ער נעהמט דאָס מאַשינדעל, עס ווערט ליכטיג. ער ווייזט דאָס דעם קינד, דאָס
קינד נעהמט עס אין האַנד און פּרעהט זיך.

י א ש

וועקט דעם צווייטען ברודער אויף, וואָס שלאָפּט ביי איהם.

נאָ, זעה, וואָס איך האָבן

ד ע ר צ ו ו י ט ע ר

כאַפּט זיך פּון שלאָפּ אויף, מיט פּרייד.

אוי, אוי!

אַ מ ע ד ע ל

פּון א צווייט בעט.

ווייזט מיר אויך, אויך.

ה ע ל ע נ א

שלאָפּט דאָך איין, וואָס וועקט ער מיר די קינדער אויף?

ס ט ע פ א ן

לאָזען זיי וואָך זיין. עס וועט פּרעהליכער זיין.

ה ע ל ע נ א

זיי וועקען מיר דאָס קליינע אויף. אַ לאַ, לאַ...

ס ט ע פ א ן

בויגט זיך איבער דעם וויעב.

וואָס וויעגסט עס דען איין? גיב איהם ליצבער די ברוסט

אין מויל אַריין. דאָס קינד איז הונגעריג. צום קינד. ס'וואָהר.

עס איז אַזוי.

ה ע ל ע נ א

וואָס וויל ער פּון מיין קאַפּ? איך האָב קיין טראָפען מילך

אין די ברוסטען נישט, אַ וואָך אייטער און בלוט, וואָס האָט

זיך דאָרט אונטער מיין האַרץ דורך אַ גאַנצען טאַג אָנגע-

זאַמעלט—זאָל ער עס אין זיך איינזויגען.

ס ט ע פ א ן

זיי דאָך נישט אַזוי בייו, ווייב, וואו האָסט דו דאָס האַלץ?

גיב, איך וויל אייך א פייער מאַכען, מילך איז דאָך אין שטוב

דאָ

ה ע ל ע נ א

קיינ פינגער הוט נישט.

ס ט ע פ א נ

איז נישט גוט, וועט טהע אויך מווען גוט זיין. צום קינד. קליי-
נער רעמבראַנד, וועסט דרך מווען מיט טהע בעגנוגען לאָוען.
צינד די לאַמפען אָן.

ה ע ל ע נ א

געהט די לאַמפּ אָנצינדען.

וואָס האָבען זיי נאָך דעם אויף מיין קאָפּ אָנגעשיקט?

ס ט ע פ א נ

הער אויף צו שרייען, ווייב. צום קינד. ליכטיגער, יונג, דריק
אויפֿן קנאָפּ, לאָז ליכטיג זיין. ער געהט צו די קיך, זוכט עפעס
דאָרט, לענט אַ פייער אָנטער. שווייג, שווייג, קליינער ראַפּאַעל,
עס וועט באַלד טהע פּאַרטיג זיין.

ה ע ל ע נ א

צינדט אָן די לאַמפּ.

וואָס האָט ער טאָג געמאַכט? די קינדער וועלען עסטען
וועלען.

ס ט ע פ א נ

שאַדט נישט. איך האָב עפעס אין מיין קעשענע אָנגע-
גרייט... ווען איך פּאָהר צו מיין ווייבעל אַהיים, דאַכט זיך
מיר אַלץ, אַז איך האָב קינדער אין דער היים, וואָס וואָר-
טען אויף מיין קומען. קויף איך זיי מתנות מיט, וועם
אַ העמדל, וועם אַ טראַמפּייטיל, און בייגל אַ סך, האָניג-
קיכעליך, מיט וואַרשטעליך אויף צוויי איילען לאַנג, טי-
כעליך און שיכעליך... פאַר יעדען געוועלביל שטעל איך
זיך אָב, אין וואו איך זעה אַ שפּיעל-וואַרג, קויף איך עס
מיט. איך האָב מיר צוויי גרויסע טאַשעס געמאַכט. אַז
איך וועל אַהיים קומען, וועלען מיך די קינדער אַרומניג-
לען, זי יונגען מיט די מיידען און פון מיינע טאַשען צי-

(דער בונד פון די שוואַכע 3.)

הען אָהן אַנעק. געהט אַוועק פֿון פֿייער נעהנטער צו די קינדער
און רופט צו זיי. אַהער דאָ, יונגען, זוכט אין מיינע קעשענעס.
איהר וועט דאָרט עפעס געפינען.

די קינדער קוקען מיט בלישטשענדע אויגען פֿון די בעטליך אַרויס אויף איהם,
קוקען מיט שרעק און נישט-צוטרויען.
ס ט ע פ א ן .

קומט אהער, קומט אהער, איך בין דער דושאָד, וואָס קומט
און ברענגט אין כריסטוס-נאַכט מתנות פֿאַר די קינדער. ער
ציהט זיך דעם הוט איבער די אויערן, צולאָזט זיך די באַרד. אָה, שווער
איז מײן זאַק, פֿול מיט מתנות אָנגעפאַסט. אָה, קומט
אַהער, לײדיגט די טאַשען אויס, איך האָב קיין כח נישט צו
שלעפען כעהר.

י א ש

קוקט אויף איהם מיט שרעק און חשק.
אין וואַלד וועסט דו נישט מיטשלעפען.
ס ט ע פ א ן .

ניין, ניין, געוויס נישט. איך בין דאָך דער טאַטע אייערער,
וואָס בין גערומען פֿון וועג אַהיים צו געהען. דערקענט איהר
מיך דען נישט? קום דאָך נור אַהער, שטעק נור דאָס
הענדטיל אין קעשענע אַרײן.

דער קליינער יאָש קריכט אַראָב פֿון בעט, געהט מיט מורא צו, שטעקט אויס
דאָס הענדטיל אין סטעפּאַנ'ס טאַרבע אַרײן, וואָס ער בעהאַלט אונטער דעם ראַק.
דאָס קינד זוכט לאַנג, שלעפט אַרויס אַ שניריל בייגעליך.

י א ש

מיט פֿרייד.

זעהסט, וואָס איך האָב! אַך, אַך, זעהסט, וואָס איך האָב!...

ס ט ע פ א ן .

אַ, הַסֵּט דו געפאַקט! אַהאַ, אַהאַ, דו יונגאַטש איינער! ער
רופט צו די קינדער. קומט אַהער, קומט אַהער, ער וועט אייך
באַלד באַרנישט איבערלאָזען.

די קינדער שפּרינגען אַרויס פֿון די בעטליך פֿון פּערשיעדענע ווינקעלן, רינג
לען איהם אַרום מיט פֿרייד. יעדעס איינע חיל צוערשט דאָס הענדטיל אין
טאַרבע אַרײַנשטעקען. סטעפּאַן שפּיעלט זיך מיט זיי, פּרעהט זיך און לאַכט.

ס ט ע פ א ן

אַ נישטו יעדעס צו איינס.

אַ מעדיל שטעקט אריין דאָס הענדטיל.

וואָס האָסט דו געפאַקט? אַה, אַ טיכעל אַרויסט, אָט אַזוי
ער טהוט איהר דאָס טיכעל אויפֿן קאַפּ אָן. און דו אַ ליאַלקעלע
אַ קליינס. אַ, דו, אַהאַ! וואַרשטליך צוויי...

די קינדער פּרעהען זיך מיט די זאַכען, לאַכען, שטופּען אלע מיט אַמאַל די הענט-
לעך אין די טאַרבע, כאַפּען אַרויס פּערשיעדענע עסענוואַרג, פּאַמעראַנצען,
עפּעל, שפּיעלזוואַרג, טהוען זיך אַהן די זאַכען, לויפּען מיט פּרייד צו דער
מוטער אַהין.

— אַך, אַך, קוקט די שפּיגעליך אַהן!

— נאַ, נאַ, פּערזוך דאָס לעקעכיל מיינס!

— אוי, עס איז אַזוי זיס!

— גיב מיר אויך צו פּערזוכען!

— און איך האָב צוויי, איך האָב צוויי!

לויפּען צו סטעפּאַניען אַהין.

נאָך איינס, פּעטעריל, נאָך אַ קליינס!

ס ט ע פ א ן

ער קוקט אויף העלענען, ברומט.

נו-ו, יעצט קים דו אַהער, דו אַלטעס ווייב, שטעק אויך
די האַנד אין מיינ טאַרבע אַריין. עס איז פאַר דיר אויך
עטוואָס אָנגעגרייט. העלענאַ הערט איהם נישט. סטעפּאַן שפּיעלט
די ראלע פּון אַ מאַן. וואָס לאָזט דו דיך בעטען אַזוי לאַנג?
אַהאַ, איך ווייס וואָס דו מיינסט! ווילסט, אַז איך זאָל צו
דיר קומען אַהין צו געהען. ניין, ניין, דאָס געהט נישט
מיינ ווייב: דער מאַן איז געקומען אַהיים, דאַרפּסט דו איהם
קומען אַקעגען צו געהען. נו, קום אַהער, דו אַלטעס ווייב.

ה ע ל ע נ א .

וואָס מאַכסט דו דיך צום נאַר? איך האָב נאָך קיין בראַנ-

פּען נישט געטרונקען, אַז איך זאָל שיפּור זיין.

ס ט ע פ א ן

וואָס ביזט דו ביזו, דו אַלטעס ווייב? לעג אוועק דיין כּעס
זעהסט נישט, איך בין דאָך דיין מאַן, וואָס איז געקומען

אהיים. דערקענסט מיך נישט? לעג דאך די שטותים אוועק,
דו בארישעס ווייב! ער רופט צו די קינדער. יונגען! ברענגט
דאך די מאמען צום טאטען אהער. לאָז זי אויך געהמען
פון זאק...

די קינדער רינגלען ארום די מוטער, ציהען די מוטער ביים שאַרף און שלע-
פען זי אהין.

די קינדער.

קום, מאמע, אהין, ציה אויך פון זאק ארויס.

סטעפאן.

שטארקער, יונגען! שלעפט'ס מיט געוואַלד, אָט אזוי! נע-
הענטער!

די קינדער שטופען די מוטער, סטעפאן עפענט אויף דעם זאק.

סטעפאן.

אָט אזוי! שטעק אַרײַן די האַנד, וועסט זעהען, וואָס איך
האַב פאַר דיר אָנגעגרייט.

העלענא

האלב אין שפאט, האלב אין ערנסט.

אוועק דאך פון מיר, דאָס קינד וויינט...

די קינדער

מיט געלעכטער.

צום טאטען קום, צום טאטען געה, אָט אזוי.

סטעפאן.

באריש ווייב, לאָז דײַך נישט אזוי בעטען. ער שלעפט ארויס פון

טאש אַזײַדען טוך און בעדעקט איהר קאפ. נא, און דאָס האָב איך

דיר געבראַכט. ער שלעפט איהר האנד מיט געוואַלד אין טאש אַרײַן.

אָט אזוי.

העלענא

מיט שרעק.

וואָס איז דאָס? הײל עס אַוועקוואַרפען.

סטעפאן.

דאָס איז פאַר דיר, מיין ווייבעל, פאַר דיר האָב איך עס

אָנגעגרייט. איך האָב אָפגעשפאַרט אַ גראַשען צו אַ גראַשען

און פאַר מיין ווייבעל געקויפט. פינף יאָהר האָב איך עס

געטראָגען אויף מיין האַרץ און געוואַרט אויף דער מינוט,
 אז איך וועל אַהיים קומען און מיין ווייבעל עס אָנטהאַן.
 ער טהוט עס איהר אַהן אויפ'ן האַלד. אָט אַזוי! ווי שעהן דו ביסט
 אין דעם! ער נעמט זי פּלוצלונג אַרום מיט דער איינע האַנד
 און קוקט איהר אין די אויגען אַרײַן. וואָס האָבען זיי געמאַכט
 אויס דיר? דו ביסט געווען אַליין, דורך די גאַנצע צײַט
 אַליין, און קײנער האָט נישט געזעהען דיין פּײַן. ביסט
 הונדערט מאָל אין טאָג פאַרשעמט געוואָרען און קײנער
 האָט זיך נישט אָנגענומען פאַר דיין שאַנד. זיי האָבען דיך
 געטרעטען מיט די פּיס. אַה, וואָס האָבען זיי אויס דיר גע-
 מאַכט? אַ בלום ביסט דו געווען, אַרויז אַ שענע. דײַנע
 באַקען האָבען געבליהט, דײַנע האַר. אַך, און וואָס האָבען
 זיי אויס דיר געמאַכט? ביסט מיט די קינדער געווען אַליין,
 האָסט זיי געקאַרמעט מיט דיין בלוט. האָסט געזעהן, ווי
 מען פאַרשעמט דיך, ווי מען פּײַניגט דיך, און דו האָסט
 רוהיג דיין קרײַץ געטראָגען. האָסט פאַר קײנעם קײן וואָרט
 נישט געהאַט צו זאָגען. אַה, וואָס האָבען זיי געמאַכט אויס
 דיר!

ה ע ל ע נ א

קוקט אָן ווי משוגע.

וואָס רעדסט דו צו מיר אַזעלכע רײד? ברעכט אויס אין טרעה-
 רען.

ס ט ע פ א נ

נויגט איהר קאַפּ צו זײַן ברוסט

אַזוי, לעג דיין קאַפּ אויף מיין ברוסט, וויין, וויין, וויין.
 איך וועל דיך נישט פּערלאָזען, איך וועל מיט דיר זײַן.
 איך וועל מיך פאַר דיר אָננעהמען. יאָ, יאָ, איך וועל מיך
 פאַר דיר אָננעהמען. זאָלען זיי קומען, איך שטעה פאַר דיר.
 איך האָב געבענקט נאָך אַהיים, נאָך אַ ווייב, קינדער, פאַר
 וועמען איך זאָל אַרבייטען, די פּויערן אין פאַבריק טרײַבען.
 איך האָב, איך האָב דיך און וועל דיך מיטנעהמען מיט
 מיר אין פאַבריק אַרײַן. דיך מיט דײַנע קינדער. איך וועל
 זיי האַלטען בײַ מיר, און וועל אַרבייטען פאַר זיי, אַ טאַטע

זיי זיין. דיך וועל איך ליעב האָבען. וועסט זעהען, ווי אונטער מיין האַנד וועלען דיינע בעקליך וויעדער אָנהויבען צו בליהען. דער שטערען וועט ווערען אויסגעגלייכט, דיינע גליעדער, די ברוסט וועט זיך הויבען. דו ביסט דאָך נאָך גאָר אַ יונג ווייבעל, אַ שען ווייבעל. אָה, דאָס האָבען זיי דיך אזוי מיאוס געמאַכט, אזוי דיך פערשעמט! ... אָה, איך וועל דיך האַטען ווי אַ קרוין! דו וועסט זיין מיין היים, מיין ווייב, מיינע קינדער. איך וועל אַהיים קומען פון מיין אַרבייט, איך וועל האָבען מיין ווינקעל, מיין אָרט—גאָט, ווי גליקליך איך וועל זיין!

ה ע ל ע נ א

ברעט ארויס אין געוויין.

יעזוס פריסטוס! וואָס רעדסט דו? איך וועל משוגע ווערען, הער אויף, הער אויף!

ס ט ע פ א נ

ביין, דאָס רעד איך צו דיר, דיין מאַן. עס איז דאָך פרייה-לינג היינט. זעה, איך בין געקומען אַהיים, איך האָב דיר אַקאַציען=בוימעליך געבראַכט! מיר וועלען זיי אין אונזער גאָרטען פערפלאַנצען. דער פרייהלינג איז היינט. אַך, איך האָב אורלויב גענומען פון מיינע העררען, איך בין אַהיים געקומען, צו מיין שען ווייבעל, צו מיינע קינדער אַהיים געקומען..

ה ע ל ע נ א

גאָט, פאַר וואָס פייניגסט דו מיך אזוי אַ גאַנצע נאַכט, וואָס לאַכסט דו אויס מיר אזוי?...?

ס ט ע פ א נ

זאָג, אַז דו בעשטעהסט. איך וואָרט אויף דעם צעהן יאָהר, פומצעהן יאָהר, מיין גאַנץ לעבען, איך זאָל וועמען מתנות ברענגען, הערען קינדער=פרייד אַרום מיר, מיין ווינקעל זאָל ליכטיג זיין, קינדער לאַכען. קום, איך וועל גליקליך זיין, איך וועל דיך היילען פון דיינע וואונדערן. איך בין דאָך דיין מאַן, דו האַסט דאָך געוואָרט אויף מיר דיין גאַנ-צעס לעבען, האַסט דאָך אַרויסגעקוקט נאָך מיר דורך די

לעכער פון דיין פינסטערער נאכט, פון דיינע צרות. נו,
בין איך געקומען צו דיר, גיב די האַנד.

ה ע ל ע נ א

נאכגעבענדיג.

וואָס טהוטסט דו מיט מיר? וואָס ווילסט דו פון מיר?

ס ט ע פ א נ .

גיב זי האַנד—דו ביסט די הינדין, איך דער הונד, ביידע
זענען מיר אין הונדען-גרוב אריינגעוואָרפען געוואָרען.
גיב די האַנד, די הינט שליסען אַ פונד היינט, אינאיינעם
געהען מיר. וואָרף אַראָפּ פון דיר די קייט, אָט אזוי! גלייך
אויס דעם רוקען. שטייף שטעק אויס דיין ברוסט, אָט אזוי!
קום, מיר זענען אַ פאַר היינט. די האַנד גיב, קום, אין הונד-
דען-גרוב זאָל היינט פרעהליך זיין. הע, חברה, דעם טיש
גרייט! ער רוקט אפיר דעם טיש, נעמט אַרויס פון טאש די איבער-
געבליבענע זאכען און לעגט זיי אויפ'ן טיש אַראָב. ענדליך בין איך
אַהיים געקומען. אַרויס די זאכען פון מיינע קעשענעס!
גענוג זיי אַרומגעטראָגען איבער אזוי פיעל יאָהרען—גישט
געהאַט וועמען צו פערטהיילען. ענדליך האָב איך מיין ווייב
און קינד געפונען, וועמען די זאכען צו פערטהיילען. וואַרפט
אַרויס פון די קעשענעס פערשידענע שפילוואַרג, צעטהיילט עס די
קינדער, טהוט זיי אָהן די זאכען, לעגט אויס דאָס עסענוואַרג אויפ'ן
טיש, דערונטער אויך אַ פלעשיל קאַניאַק. אזוי, פרעהליך זאָל
היינט אין הונדען-גרוב זיין. ער האַקט אויף דאָס פענסטער, עס
גרויעט זיך דער מאַרגען. אזוי, לאָז דער פרייהלינג אויך אַריין
און בעשיינען אונזער גרוב. ער גיסט אָן אַ גלעזיל קאַניאַק און
גיסט העלענעין. נאָ, טרינק, עס וועט היינט אַ הונדען-חתונה
דאָ זיין.

ע נ א

יבור, כאפט דאָס גלאָז קאַניאַק.

יאָ, יאָ, לאָזען מיר אויך שפיעלען מאַן און ווייב. זי חייט
אויף דער חאנדי. זיי מעגען? גיב אַהער. זי רייסט אַרויס דאָס
פלעשיל קאַניאַק און טרינקט.

ס ט ע פ א ן .

אַט אַזוי! דעם רוקען גלייך אויס. אַך, ביסט דו שען! כאַפּט
אזעק פון איהר דאָס פּלעשיל. ניין, ניין!

ה ע ל ע נ א

שרייט.

נאָך גיב אַהער! בין צו דעם לעצטען טראָפּען!

ס ט ע פ א ן .

נישט מיטאַמאָל, ווייב. הע, יאַש, גיב דער מאַמען צו פּער-
בייסען. ער שניידט אַרום קאַלבאָס, קיכעליך, צוטהיילט עס די קינדער-
גיט זיי שנאַפּס. נאָ, טרינקט, לאָזען זיי אויך אויף אונזער
חתונה זיין.

ה ע ל ע נ א

שוין שיכור, מיט היץ.

נאָך גיב, מיין מאַן! יאַ, יאַ, דו ביסט מיין מאַן. זי הענגט
זיך אַהן סטעפּאָנען אָן. דו ביסט געקומען צו מיר צוריק צו-
געהן. האַלב אין טרעהרען. זיי האַבען דיר פון מיר געהאַט
אַוועקגענומען, זיי האַבען מיך געפייניגט, זיי האַבען מיך
געשלאָגען. דו ביסט מיין מאַן, איך בין נאָך שען. וועסט
זעהן, ווי איך וועל טאַנצען פאַר דיר, איך וועל מיך קליי-
דען פאַר דיר. געדענקסט, מיין מאַן, ווען דו האַסט מיך גע-
מאַלט? איך בין געשטאַנען נאַקעט פאַר דיר און איך האַב
געטאַנצט פאַר דיר. זי געהט אין מיטן שטוב און טאַנצט. אַט,
אַזוי האַב איך געטאַנצט פאַר דיר, אַט אַזוי. לויפט פּלוצלונג
צו צו סטעפּאָנען, געהמט איהם אַרום. אַה, מיין מאַן! זיי האַבען
דיך פאַרשעמט, זיי האַבען דיך פון שטוב אַרויסגעיאָגט,
זיי האַבען דיך אין קעלער אַראָפּגעוואָרפען דאָ אַריין צו
מיר, אין מיין אַרימקייט אַריין. זי האַלט איהם, קושט איהם,
בלעט איהם די באַרד, דאָס פנים. זיי האַבען דיך געשלאָגען, די
האַנד דיר אָפּגעהאַקט, יאַ, מיין האַנד. זי קושט איהם דעם
לעדריגען אַרבעל. אַה, זיי האַבען דיך! ... ענדיגט נישט דעם זאַץ,
פאַלט אויף זיין ברוסט און היינט ביטערליך.

ט ט ע פ אן

בערוהיגט זי, קושט זי אויפן קאפ, אויף די באקען.

שווייג, שווייג, אַרײַם, אַרײַם ווייב. מיין מאַמע! קוקט זי און מיט ליעבע. מיין מאַמעס פנים האָסט דו דאָך, און ווי מיין מאַמע רעדסט דו צו מיר. ווער האָט מיך דען אין מיין לעבען אזוי געטרייסט? דריקט אונטער די טרעהרען פון זיינע אויגען אויף איהר ברוסט. בעהאַלט דאָס פנים אין איהר און שטעהט איז אזויילע, דערזעהט דעם טאָג וואָס גרויעט. אָבער זעה, דער טאָג גרויעט, עס איז שוין אויף אונז אויך צייט. קום, מיין קעניגין, איך וועל דיך אויף מיין טראָהן זעצען און דיך אין מיין שלאָס פיהרען. צו די קינדער. הברה, מאַכט אייך גווייט, מיר געהען אַהיים!

די קינדער

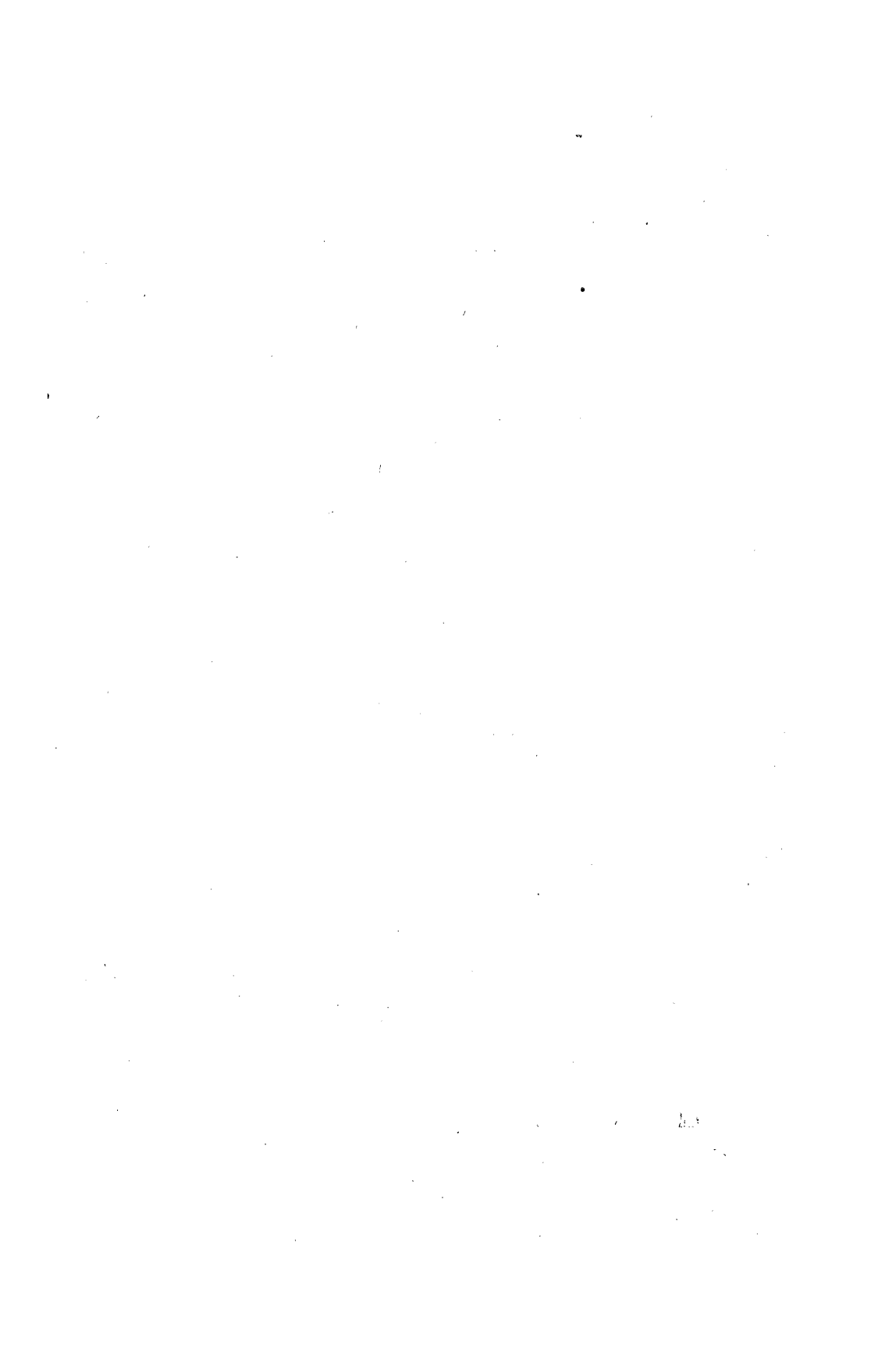
זאלבליד שיכור פון וויין, שפרינגען אויף מיט פרייד.

קום, מאַמע, קום.

ט ט ע פ אן

די טראַמפּייטען נעהמט'ס, די טראַמפּייטען. ער הענגט זיי אָן די טראַמפּייטליך, גיט זיי אין דער האַנד אַרײַן, איינס פאַראַויס מיט בלאַכען און וואַלגעהראַלץ, שטעלט זיי אויס צום גאַנג. אַזוי, מיט מוזיק, פיהרען מיר די מאַמען אַהיים. צו העלענען. קום, מיין קעניגין, אויף מיין טראָהן אַרויף. ער נעמט אַרויס דאָס קינד פון וויעג און גיט'ס איבער העלענען. אליין בויגט ער זיך אַראָב און זעצט העלענען אויף דער פלייצע פון זיין אָבגעהאַקטער האַנד אַרויף. אַט אזוי, יונגען, אין די טראַמפּייטען בלאָזט, אין די פויקען קלאַפּט! הוראַ, הוראַ, די קעניגין געהט!

די קינדער הויבען אָן צו בלאָזען אין די טראַמפּייטליך, קלאַפען אין די פויקען, דאָס קינד מיט די בלאַכען אין די הענד פאַראַויס און געהען אַרויס. אַ הערליכער פרייהלינגס-פרייהמאַרגען שיינט זיי אַנטקעגען.

דריטער אַקט.

נאכט. אין מארק. ביים פלומפ ברענט א פייעריל.
אויף דער באנק געבען ליענט דער ארימאן און
שלאָפט. די אלטע פראַסטיטוטקע ביים פייעריל
מאַרימט זיך. פון דערווייטענס א געהויל פון
חינד. שאַטענס טראַגען זיך ארום.

עס קומט פון דער נאכט ארויס

ד ע ר ש י כ ו ר .

גוטען אָוועג, פאני פראַקטיטוטקע. הערט זיך איין. וואָס ביי
לען די הינד היינט אַזוי?

ד י פ ר אַ ס ט י ט ו ט ק ע .

זיי מווען וואָס זעהען, ווען זיי הוילען אַזוי.

ד ע ר ש י כ ו ר .

דיין שוואַרצע נשמה, אָדער אפשר האַלטען זיי דיך פאַרין
טייוועל, דעריבער לויפען זיי אַזוי אויף די יאַטקע-קלעצער
אַרום. עס איז קיין וואונדער, זיי האַבען זיך פאַרוואָס צו
שרעקען.

ד ע ר אַ ר י מ אַן

פון שלאָף.

כּי-כּי-כּי-כּא-כּא-כּא!

ד י פ ר אַ ס ט י ט ו ט ק ע .

אַשיכור אָדער פראַקטיטוטקע איז אַלץ איינס. מיר זענען
אַלע נישט ריין פון זינד.

ד ע ר אַ ר י מ אַן

פון שלאָף.

מיך נעהמט נור נישט אין שותפות אַריין. שלאָפט הייטער.

ד ע ר ש י כ ו ר .

איהם לאַז צורוה. ער זינגט זיך אַגאַנצען טאַג די הייליגע
קירכען-ליעדער און — דורך דעם איז ער אויך אַ הייליגער.

ד ע ר אַ ר י מ אַן .

אַרימקייט איז קיין שאַנד.

ד ע ר ש י כ ו ר .

לאַז געמאַך. צו דער פראַקטיטוטקע. וואָס זעהען די הינד אַזעל-
כעס ביינאַכט?

די פראַסטיטוטקע

מען זאָגט, אין ערשטען מאַי-געבעט געהט די הייליגע מאַ-
דאָנע, די באַשיצערין פון אונזער קירכע, אין מאַרק אַרום
און נעהמט אַלע פערבלאָנדזשעטע נשמות אויף.

דער שיכור.

און ווי קומען די הינט דערצו?

די פראַסטיטוטקע.

דאָס זענען דאָך מענשען בעלאָדענע מיט זינד, אָהן היילי-
גע סאַקראַמענט געשטאַרבען, אויף יענער זייט פלויט בעג-
ראָבען — וואַלגערן זיי זיך ביינאַכט אין מאַרק אַרום אין
געשטאַלט פון הינט. איבער די יאַסקע-קלעצער לויפען זיי
אַרום. דער שטן האַלט זיך דאָרט אויף — ביז עס קומט דער
ערשטער מאַי — און עס ערהויבט זיך דאָס געבעט, געהט די
הייליגע מאַדאָנע דורך דעם מאַרק אַרום. עס בעהעפטען
זיך צו איהר קלייד די פערשאַלטענע נשמות און זי נעהמט
זיי מיט אין הימעל אַריין. אַמינוט פּרוּזע.

דער אַרימאָן

דרעהט זיך אום פון שלאָף.

אויף דעם גנב ברענט דאָס היטעל — שוואַרץ מוז דאָרט ביי
איהר אויף דער נשמה זיין.

דער שיכור.

אַשרעק אַריינצוקוקען. וועסט אויך אַ מאָל געהערען...
צווישען זיי...

די פראַסטיטוטקע.

האָב איך נישט קיין מורא דערפאַר. די ערבאַרמונג פון
גאָט איז גרויס, וועט זי צו מיר אויך דערגרייכען. אויך
איהר אַלע וועט אויך אַ מאָל זיין צווישען די הינט. ווער
עס האַלט זיך אין דער גאָס אויף, דער קומט אין דער גאָס
צוריק.

דער אַרימאָן.

די גאָס איז די היים פאַרן אַרימאָן. און אַרימקייט איז
קיין זינד. ציהט זיך אויס אין שלאָפּט.

פון דער טונקלער נאכט ארויס

ד ע ר נ א ר

ער איז א הויכער מאנספערשוין מיט א נאריש, גוט געזיכט, אַנגעטהאָן אין אַ הוט פון אַ זעלנער מיט אַ קינדערשען, הילצערנעם שווערד אַרומגעבונדען. שמייכלט גוט.

ד ע ר ש י כ ו ר .

אַ, גוטען אָווענד, נאַפּאַלעאַן. ער גיט איהם אַב פּאַד קאַויראַק.

פון וואָנען קומט מען?

ד ע ר נ א ר

שמייכלט.

פון דער טערקיי, דעם טערק פערטריבען.

ד ע ר ש י כ ו ר .

און דאָס מיליטער?

ד ע ר נ א ר .

אויף דער ווייכסעל געלאָזט.

ד ע ר ש י כ ו ר .

און ווען טרייבסט דו דעם רוס פון דאָנען?

ד ע ר נ א ר .

איך האָב שוין דעם בעפעהל געגעבען.

ד ע ר ש י כ ו ר .

געהט עס לויז?

ד ע ר נ א ר .

איך וועל נור ציהען דעם שווערד פון שיד.

ד ע ר ש י כ ו ר .

דעם שווערד?

ד ע ר נ א ר .

נאַפּאַלעאַן האָט איהם מיר. איבערגעגעבען.

ד י פּ ר אַ ס ט י ט ו ט ק ע .

לאָ איהם אַב. יעדער איינער האָט זיך זיין משוגעת. צום

נאַר. עס איז דיר קאַלט, קום צום פייער. עס וואָלגערט זיך

אַ גאַנצע נאַכט אין די לעכער אַרום.

דער נאר.

שמייכלט.

מיינע זעלנער האָב איך איינקוואַרטירט און אַליין האָב איך
נישט וואו צו נעכטיגען.

די פראָסטיטוטקע.

אַנאַר, און ווייסט דאָך, וואָס ער רעדט. גיהט איהם ברויס.
וויילסט עסען?

דער נאר.

מען ברענגט מיר מיין מיטאַג פון קייזערליכען טיש אַראָב.

דער אַרימאָן

כאפט זיך אויף.

נאָך דעם נאר האָט איהר אַהער געבראַכט. דעם גאַנצען
מאַרק האָט דאָס פאַר זיין משוגעת און עס קומט אַהער,
וואו מענשען זיינען. נעהמט זעם שטעקען, וואָס ליעגט ביי איהם, און
חיל איהם אַנזעקטרייבען.

די פראָסטיטוטקע

שטעלט זיך פאַר איהם איין.

לאָו איהם אָב. משוגע כאָטש עס איז, וויל עס דאָך צווישען
מענשען זיין. זיינס ציהט צו סזייניגע.

דער אַרימאָן.

לאָו עס אויפ'ן גוטען אָרט געהען, צווישען קברים זיין
משוגעת אויסשרייען, נישט עס קומט מענשען שטערען
פון זייער רוה. די גאַס איז די היים פאַר'ן אַרימאָן, און
איך וויל נישט מיט משוגעים אין איינעם הויזען: אַלעס,
וואָס די מענשען וואַרפען פון די שטובען אַרויס, טרייבט
זיך אין דער גאַס אַרום. ער יאָגט דעם נאר אָב און לעגט זיך
צוריק אַזעק.

דער שיקור

חיל זיך וואַרפען אויף איהם.

וואָס איז ער פאַר אַ מורינע דאָ?—די גאַס געהערט צו אַלע-
מען. זאָל ער זיך אין שטאַדט-הויז לעגען, אין בורמיסטערס
בעט אַריין, ווען ער וויל רוה האָבען.

די פראסט טוט קען.
שווייג, ער האט חזקה אויף דעם אָרט.

דער שיכור.

וואָס פאַר אַ חזקה! ביסט דו ערשט אַ נעכטיגע דאָ? ווי
לאַנג וואוינטסט דו שוין אין דער גאַס?

די פראסט טוט קען.

מיין לעבען לאַנג. מיין מוטער האָט דאָך מיך אין גאַס
געפּוירען, דאָרט הינטער יענעם פּלויט ביי דער קירכע.
זי פּלעגט מיר שטענדיג ווייזען דאָס אָרט. איך האָב קיינ-
מאַל קיין אנדער היים נישט געהאַט, נור די גאַס. בייטאָג
געהער זי צו אלעמען. ווען די מענשען עפענען זייערע
קראַמען אויף, די פּויערים קומען מיט די וועגען צופאַה-
רען, און דער האַנדעל פּאַנגט אָן, פיהל איך זיך פּרעמד
אין איהר, בעה.לט איך זיך אויפֿן פעלד, ביים בית-עולם,
נאָר אַז עס קומט די נאַכט, די מענשען בעה לטען זיך
אין זייערע לעכער אַרײַן, דענסטמאַל איז די גאַס מיין.
דעם מאַרק, יעדעס לאָך און יעדען ווינקעל קען איך. עס
איז מיין שטוב.

דער שיכור.

האַסט גוט געוואָגט. האָב איך דאָך אין יענעם הויז אַ שטוב,
אַ בעזט מיט אַ ווייב. בייטאָג אַרבייט איך דאָרט, זיך איך
ביי מיין שטיוועל און קלאַפּ די שטיפטען אין פּאַדעשווע
אַרײַן, און איך איבערטראַג מיט געדולד מיין ווייבס קללות
און געשרײַען. נאָר קומט די נאַכט, איך קען נישט מעהר
איהר געשרײַ אויסשטעהן, די שטוב ווערט מיר ענג און
עס ציהט מיך אין גאַס אַרײַן.

די פראסט טוט קען.

דאָס איז די קללה פון דער גאַס, וואָס רוהט אויף דיר,
ווי אויף די וואַיע דע הינד. אַלע זענען מיר פּערשאַלטען
און קומען דאָ אַב אונזערע זינד. און מיר וועלען נישט
ווערען פּריהער אויסגעלעזט, ביז די הייליגע מוטער וועט

(דער בונד פון די שוואכע 4.)

דיך נישט ווייזען און וועסט דיך אַנכאַפּען אָן איהר קלייד
און דיין נשמה וועט ווערען בעפרייט.

ד ע ר אַ ר י מ א ן

לאַכט פון שלאָף.

כי-כי כּי-כּי! — כּא-כּא-כּא!

ד ע ר ש י כּו ר

הערט טרויעריג, זיצט, דעם קאַפּ אראָפּגעבויגען:

בייטאָג איז עס גאַרנישט, בין איך מיט אלעמען גלייך,
אַרבייט איך, ווי אלע מענשען, וור קוים קומט די נאַכט...

ד י פ ר אַ ס ט י ט ו ט ק ע .

דאָס איז די קללה פון דער גאַס. זאָרג נישט, גאַט וועט
זיך איבער אונז אלע מרחם זיין. זיין חסד איז גרויס.

פון דערווייטענס הערט זיך אַ ברומען פון אַ קינד, ווי אַ הונד וועלט געוועזען.
ד ע ר ש י כּו ר .

וואָס איז דאָס?

ד י פ ר אַ ס ט י ט ו ט ק ע .

עס איז מאַנקע'ס אַ געהרליך קינד, וואָס וואַלגערט זיך צורום
אין גאַס. עס וויל צום פייער צוגעהן.

ד ע ר ש י כּו ר .

רוף עס אהער.

ד י פ ר אַ ס ט י ט ו ט ק ע .

שווייג. ער וועט עס אַוועקטרייבען. זיי גלויבען, עס איז
פון טייוועל געבוירען געוואָרען.

ד ע ר ש י כּו ר .

וואָס איז ער פאַר אַ שררה דאָ? מיר זענען אלע דעם טיי-
וועל'ס קינדער. ער רופט עס צו, ווי מען רופט אַ הונד. "פּאַדז-טאַ"

קום אהער.

עס שלעפט זיך צו אַ שטום קינד, שרעקליך אַגעריסען. עס ברומט ווי אַ הויזלעך
עס ציטערט פאַר קעלט.

ד י פ ר אַ ס ט י ט ו ט ק ע .

נעהמט עס זיין.

עס ליגעט אַגאַנצע נאַכט הינטער דער מוטער'ס שוועל. די
מוטער האָט מורא פאַר'ן מאַן. טראַגט עס אין געהיים אַ

שטיק ברויט ארויס, ווען קיינער זעהט נישט. אזוי וואל-
גערט עס זיך ווי אווערימעל אין דער גאס ארום-מענשענ'ס
פלייש און בלוט.

ד ע ר ש י כ ו ר .

לאן עס צום פייער צו — אזוי, ער רוקט דאס ממורל צום פייער.
גיב איהם א שטיק ברויט, איך וועל זעהען, ווער דאָס וועט
שלעכטס טהאָן!

ד ע ר אַ ר י מ אַן

וועקט זיך.

ניין! דאָס איז מיר שוין צו-פיעל. דעם אליין אהער געב-
ראַכט. דו ווייסט דאָך, אז דער טייוועל שמעקט דערין, היל
עס אונטערזען.

ד י פ ר אַ ס ט י ט ו ט ק ע

בעהאלט עס אין איהר טוך.

האָב רחמנות דערויף.

ד ע ר אַ ר י מ אַן .

דו ביסט דעם טייוועל'ס ווייב, דעריבער האָסט דו רחמנות
אויף דעם טייוועל'ס קינד. היל עס אונטערזען.

ד ע ר ש י כ ו ר

ווייסט איהם דעם שמעקען ארויס.

מיר זענען אלע דעם טייוועל'ס קינדער. דו האָסט נישט
מעהר אויף דיין לייב, ווי ער.

ד ע ר אַ ר י מ אַן .

הויבט זיך נישט אָן! איך בין אַ קריסט און גלויב אין גאָט.
און האָב איך נישט קיין היים, שלאָף איך אין דער גאָס.
יעדער הונד געמינט זיין נאָרע, אָבער מיט דעם טייוועל צו-
זאמען זיין וויל איך נישט. און שכנות מיט אַ פּראָסטטיט-
קע שטעהט מיר נישט אָן, און קיין שיכור איז מיין חבר
נישט. ער נעהמט זיך צוזאמען זיינע זאכען. וואָס לויפט איהר
מיר נאָך? די גאַנצע גאָס איז פאַרן טייוועל דאָ, און גע-
טאָן נאָר דעם מענשען נאָר. היל אונטערזען.

די פראַסטיטוטקע

פרובט אים איינצוהאלטען.

בערלאַז אונז נישט. לאַז עס זיך אָנוואַרימען, געהט עס אַוועק.

דער אַרימאָן.

איז מיר נישט קיין כבוד מיט אַזעלכע לייט צוזאַמען צו זיין.
א.ב.

דער שיכור

וואָס האַלטסט דו איהם אָב? זאָל ער לויפֿען, ווען עס שטעהט איהם נישט מיט אונז אָן.

די פראַסטיטוטקע.

וואָס, מיט דיר צו בלייבען איז אַכבוד? ער איז דאָך אַן אַרענטליכער מענש.

דער שיכור.

אָך, אויף דער עלטער ווערסט דו פֿרום.

די פראַסטיטוטקע.

איך האָב שטענדיג געוואָלט אין אַ בכבוד'ער געזעלשאַפט זיין.

זו דער אַרימאָן געהט אַב, הייבען זיך אָן אַרויסצושלייכען פֿון דער נאַכט פֿערשיעדענע ברואים, האַלב נאַקטע. דער נאַר קומט אויך אַהער. עס פֿער-וואַלגערט זיך אויך אַ הונד.

די פראַסטיטוטקע

קוקט זיך מיט שרעק אום.

עס נעהמט דאָך איינעם אָן אימה אָן מיט אַזוי פֿיעל קראַנ-קע צוזאַמען צו זיין. עס איז דאָך קיינער נישט דאָ, ווער עס זאָג ביים גלייכען שכל זיין, ווער עס זאָל אַרוהינגען געוויסען האָבען. דער אַרימאָן איז אויך אַוועק.

דער שיכור.

מיט שרעק.

און די הינד זיינען אויך צום פֿיער געקומען.

די פראַסטיטוטקע.

עס ציהט זיי אויך צו מענשען אהער.

א קליינע מינוט פרויע.

דאָס שטומע יונגעל הויבט מיט אמאל אָן צו קלאַגען.

דער שיקור.

וואָס איז איהם? נעהם איהם צו.

די פראַסטיטוטקע.

דאָס וויינט דער טייוועל אין איהם. ער קוקט ערגעץ וואו

מיט די אויגען אהין.

דער טאָג הויבט אָן צו גרויען. א מאַדנע ווילד ליכט פאלט איבער אלעס. דאָ

ווערט איינבעהילט, דאָ ענטפלעקט זיך אַנאַנדער ווינקעל פון אַבאַס. אלעס איז

בעהילט אין שאַטענס, ווי אין פאַרנאַכט.

דער שיקור.

געלויבט איז גאָט, עס גרויעט.

די פראַסטיטוטקע.

דאָס ליכט איז אַנדערש ווי יעדעס מאָל.

די הינד וואָיען.

דער שיקור.

וואָס וואָיען די הינד? טרייב זיי פון פייער אוועק.

די פראַסטיטוטקע.

זיי קוקען ערגעץ וואו מיט די אויגען אהין, און לוישען

אין דער לופט. זיי מווען זעהען עפעס אַצינד.

פון דער הייטענס דעהערט זיך דאָס קלאַפען אין די בלעכען פון גנביס קינדער.

די הינד בילען מיט שרעק.

די פראַסטיטוטקע.

עפעס וואָס דערנעהענטערט זיך צו אונז.

דער נאָר

לאַכט.

דער שיקור.

וואָס לאַכט דער נאָר? וואָס קוקט ער ערגעץ וואו מיט

די אויגען אהין? טרייב איהם פון פייער אַבאָ!

די פראַסטיטוטקע.

זיי זעהען עפעס בעסער פאר אונז.

די הינד וואָיען און קופען זיך אלע צוזאמען.

מען הערט ורייט.

דער שיקור

מיט שרעק.

עפעס וואָס דערנעהענטערט זיך צו אונז.

אַ מינוט פּוּזע, ערוואַרטען אין שרעק.

עס ווייזט זיך דער גב, סטעפּאָן האַלט אויפֿן אַסעל אָן אַרימע פּרוי, העלענאָ,

וועלכע האָט אין איהר האַנד אַ קליין קינד. זי איז בעגלייט פון איהרע אַרימע

קינדער, וועלכע האַלטען טראַמפּייטען און פּייקליך אין די הענד און שאַלען.

ס ט ע פ א נ

דונערט מיט זיין שטייב.

אויף דער ערד לאָזט אייך אַראָב, אויף די קניע! די היט

פון די קעפּל אהר זעהט, ווער עס קומט? די קעניגין

געהט, די קעניגין געהט!

אַלע ווערען בלייב, רוקען זיך אין דער זייט.

ס ט ע פ א נ

געהט אַריין אין זיי.

ווער איז דאָ? אַך, דער נאַר. נו, ווי שטעהט עס מיט דיינע

חיילות? האַלט זיי גרייט! האַלט זיי גרייט! דער שיקור!

אַך, דער ריכטיגער מאַן פאַרן שפּיעל. ער פּערניגט זיך. אַך

קוש מיט עהרפּורכט די האַנד דער מאַדאַם פּראַסטיטוטקע.

אויפֿן ממור, און דיין טראַהן-פּאַלגער איז אויך דאָ? צו דער

פּרוי נעהם זיי מיט, קעניגין. עס אויך הינד, ווי מיר, אויף

דער גאַס אַרויסגעוואַרפען. לאָזען זיי מיט-ציהען מיט אונז.

עס איז דאָ פּלאַץ פאַר אַסך.

ה ע ל ע נ א

נעהם זיי, מיין מאַן, מיט. אַלע וועלען מיר אין איינעם

זיין.

ס ט ע פ א נ

לאָזט די קעניגין אַראָב, צו די קינדער.

שטעהט, יונגען, שטעהט, אונזער געוועלשאַפט ווערט גרויס.

קומט דאך מיט אונז מיט. מיר ציהען אָב אין אַן אנדער
לאַנד. קומט מיט אונז.

ד ע ר ש י כ ו ר

כאַפט זיך אויף און קוקט אים אָן.

דאָס ביסט דו דאָך דער גנב סטעפּאַן!... דערשראָקען זיך אין די
טונקעלע נאַכט... ער שפּייט אויס. אַ וואוילען שפּאַס געמאַכט.
שטענדיג ט ייבסט דו נאָך דאָס שפּיעל. ווער איז עס—דאָס
ווייב מיט די קינדער? פון וואַנען האָסט דו זיי געפאַקט?

ס ט ע פ אַן

ברודער, דאָס איז נישט קיין שפּיעל. ער וויינט אויף די פרוי
דאָס איז אַ קעניגין. אויף די קינדער. און דאָס זיינען פּרינצען.
יעדעס איינעס אַ פּרינק! אויף די קניע פאַלט פאַר איהר
און ציהט די הוט!

ד ע ר ש י כ ו ר

איך קען דעם פאַני גאַנץ גוט, האָט ליעב צו שפּאַסען.

ס ט ע פ אַן

בעהט גאַנץ נאָהענט צו צו איהם.

עס איז היינט אַ נאַכט, ווען הינט ווערען בעפּרייט. קוק
אויף איהר. ער וויינט אויף דער פרוי. קוק אויף אונז. איינגע-
שלאָסען האָט אונז דער בעל-הבית און מיר זיינען אַרויס.
מיר זענען אַלע איין משפּחה—היינט. אויף דער גאַס וואָל-
גערען מיר זיך אַרום, פּערשלאָסען האָבען פאַר אונז מענ-
שען די הייזער. קומט, הינט! מיר שליסען אַ בונד היינט—
וואַרף אַראָב פון דיר די קייט, ווער בעפּרייט און שאַקעל
דיך אָב, ווי מען טרייסעלט אַראָב פון זיך שטויב. דו ביסט
דאָך אַ מענש. איך קען דאָך דיך פון דיין יוגנט אָן, איך
האַב דאָך דיין מוטער געקענט.

ד ע ר ש י כ ו ר

האַלב פּערזאָונדערט.

איך ווייס נישט, וואָס דו מיינסט.

ס ט ע פ אַן

רעדט ווייטער צו איהם.

און קוק דיך אַרום, וואָס האָבען זיי געמאַכט פון דיר? אַזוי

ווי אן ארויסגעוואָרפענער וואָלגערסט דו דײַך און די גאַ-
 סען דורך גאַנצע נעכט אַרום. דיינע קינדער שרעקען זיך
 פאַר דיר, בעהאַלטען זיך אין די ווינקעלן, ווען זיי זעהען
 דײַך שיפור אויף דער גאַס, און וויינען אויף דיין קאַפּ. און
 האָסט דו דען שולד דערין? בעהעפטען זיך מיט אַ שטיק
 פּלייש, וואָס דו האָסט פּיינד! זיצסט אַ גאַנצען טאָג איינ-
 געבויגען צו דיין שטיוועל און עס פאַלן אויף דיין קאַפּ
 די קללות און די שלעק. און עס קומט די נאַכט, וואָלגערסט
 דו דײַך אין די רינשטאַקען אַרום, ביז מען וועט דײַך גע-
 פינען טויט הינטער אַ פּלויט און בעפרייען וועסט דו דיינע
 קינדער כּון זייער שאַנד.

ד ע ר ש י כּ ו ר .

וואָס האָסט דו צו רעדען צו מיר אַזעלכע רייד?

ס ט ע פ א ן .

און האָסט דו דען שולד דערין? האָסט דו דען איין מינוט
 אין דיין לעבען פּרייד געהאַט? ווער האָט אויף דיר אַכטונג
 געגעבען? אונטער דיין שטיף-פּאַטער׳ס שטעקען ביסט דו
 גרויס געוואָרען. ווייז די פּלעקען אויף דיין לייב. געשלאָ-
 גען האָבען זיי דײַך פּון קליינערהייט, צוערשט דיין שטיף-
 פּאַטער, דערנאָך דאָס שטף-ווייב. קיינמאַל האָט קיינער
 נישט צו דיר גערעדט, ווי צו אַ פּריינד. קיינמאַל האָט דײַך
 קיינער נישט געטרויסט.

ד ע ר ש י כּ ו ר

פּאָלט צו דער ערד אין וויינט.

ס ט ע פ א ן

צו העלענען.

און ער איז דאָך אַן אַרענטליכער מענש. איך קען דאָך
 איהם. מיר זענען דאָך אין איין שוהלע געווען. און ער
 האָט דאָך אַן אַרענטליכע כּוטער געהאַט. געליעבט איהם
 און בעגאַנגען זיך ווי יעדע מוטער מיט איהר קינד. צו
 העלענען אין דער שטיל. הינטער דעם פּאַטער׳ס רוקען איהם
 ברויט געבראַכט.

ד ע ר ש י כ ו ר .

איך וועל דאָס שיכרות אוועקוואַרפּען. איך גיב מיין עהרענ-
וואָרט. וויינט ווייטער.

ס ט ע פ א ן .

וויין נישט, ברודער, מיר זענען אלע הינט פון גאָס. מיר
שליסען אַ בונד היינט. קום מיט אונז, קום. מיר וועלען
אַכטונג געבען אויף דיר און וועלען אלע צוזאַמען זיין. נעהם
די פּראָסטיטוטקע און קום מיט אונז.

ד י פ ר אָ ס ט י ט ו ט ק ע

שפּרינגט אויף און קוקט זיך פּאַרוואַונדערט אַרום.

מיד?

ס ט ע פ א ן

נעהמט זי אַן ביי דער האַנד.

מיר וועלן נישט אַנטלויפן פון דיר. נישט אויסמיידען דעם
וועג. מיר ווייסען, ווער דו ביסט. דו האָסט קיין שולד דערין.
ווער האָט דיר אויפגעצויגען? ווער איז דיין מוטער געווען?
ווי זיי ציעג ביזט דו אויף דער גאָס געבוירען געוואָרען—
יעדעס לאָך, יעדער שטיין האָט דיר מוטערדיג געגלעט.
אַרויסגעוואָרפּען האָט מען דיר אין גאָס ביי דיין געבוירען
זויערען און מענשען זיינען אַנטלאָפּען פון דיר, ווי פון אַ
קרעציגען— אַוואַונדער, וואָס עס איז געוואָרען פון דיר?
ביסט דאָך, ווי אַן אַרויסגעשמיסענע שמאַטע אין דער גאָס
געלעגען.

ד י פ ר אָ ס ט י ט ו ט ק ע

האַלב אין געוויין.

איך בין נישט ווערט, אַז דער פּאַן זאָל רעדען צו מיר
אַזעלכע רייד.

ס ט ע פ א ן .

ביסט ווערט, ביסט מיט אונז אַלעמען גלייך. דיין לייב איז
שמוציג געוואָרען, דיין נשמה איז ריין. וואָש דיר נאָר אַב
פון דער זינד. וואָרף אַראָב די קללה פון דייןע פלייצעס
און וועסט ווערען אַ מענש, ווי מיר אלע גלייך. בענקס דאָך
אויך נאָך מענשען, איך קען דאָך דיר. איך ווייס, דו ביסט

גוט און ליעבסט די מעגשען. דאָס האָבען זיי דין אַזוי פּער-
 שאַלטען — דו ביזט שטענדיג געווען אַרײַן קינד. וואָרט,
 וואָרט. ער ציהט וואַסער פֿון פּלומפּ אין גיסט אויף איהר. אָט וואָש
 איך דיר דיין קאָפּ און דו ביסט אַ מענש, ווי מיר אַלע
 גלייך אָט איז שוין די קללה אַראָב פון דיר. קוק דין
 אַרום. דער פּרייהלינג איז דאָ. עס שמעקט אומעטום. די ביסט
 נאָך אַינג מעדיל, נאָך גאָר אַ קינד. דו ווייסט פון קיין
 שלעכטס. דו ווייסט פון קיין שלעכטס. דו ביסט ביי דיין
 פאָטער אַין גאָרטען. דיין מוטער זיצט ביים פענסטער דאָרט,
 קוקט אויף דיר און דו געהסט מיט דיין יונגען חתן שפּאַ-
 ציערען אַרום.

ער נעהמט דעם שיכור און שטעלט איהם צו דער פּראַסטיטוטקע און פיהרט
 זיי שפּאַציערען.

די פּראַסטיטוטקע

שמייכלט.

רעד נישט צו מיר אַזעלכע רייד.

סטעפּאָן

שפיעלט ווייטער.

עס איז דיין חתונה אַ צינד. יונגע מיידליך קומען און
 ברענגען דיר דיין ווייסעס חופּה-קלייד, וועלאָן, מירטאַ-קראַנץ
 — דו ביסט נאָך אונשולדיג... מען פיהרט דין צו דער חופּה.
 די מוטער-לעגט דיר די האַנד אויפֿין קאָפּ און בענשט דין. לייכ-
 טע האַרפען שפיעלען. דיין חתן פיהרט דין צום אַלטאַר צו.

די פּראַסטיטוטקע

ברעכט ארויס אין טרעהרען.

דער שיכור

כאפט זיך אויף

איך וויל מיט איר אין אייגעם זיין. איך וועל מיך אַננעהמען
 פאַר איהר. איך וועל זי נישט בעלידיגען לאָזען. זי איז מיין
 שוועסטער. איך וועל אַרבייטען פאַר איהר.

סטעפּאָן.

אָט אַזוי, אָט אַזוי. די הינד שליסען אַ בונד היינט. ער נעהמט
 דעם ממור און קושט איהם אויפֿן קאָפּ. און דאָס איז אויך אַנווער

קינד, אלע זענען מיר הינט פון דער גאס, אלע שליטען
מיר זיך אין א בונד היינט.

ד ע ר ש י כ ו ר

נעמט פון סטעפאניען דעם קינד.

דאָס איז אונזער קינד. מיט אונז וועט עס זיין. ער געהט
אן די פראַסטיטוטקע ביים אַרעם. קום, מיר וועלען אין איינעם.
זיין. איך וועל אַרבייטען פאַר דיר. דו וועסט די היים פיה.
רען. ער וויינט אויף דעם ממזר. מיר וועלען ערציהען איהם
און אָנערקענען פאַר אונזער קינד. ער ציהט אַראָפּ דאָס טוך
פון דער פראַסטיטוטקע און וויקעלט זיך מיט דער פראַסטיטוטקע און
מיטן קינד איין. וואָס, דו הערטט נישט? האַרן, איך מיינ עס
מיטן גאַנצען האַרן.

ד י פ ר אַ ס ט י ט ו ט ק ע

הערט נישט. זי קוקט די גאַנצע צייט מיט שרעק אויף דער פרוי.

ס ט ע פ אַן

אַט אַזוי, אַט אַזוי. מיר שליטען אלע אַ בונד היינט. אין
איינעם געהען מיר. אין איינעם וועלען מיר זיין מיט די
היינט. ער גלעט אלעס, וואָס געפינט זיך אויף דער גאס. יונגען, אין
די טראַמפייטען בלאָזט, אין די פויקען קלאַפּט. מיר מאַכען
זיך אַ קעניג היינט. צום נאַר. דאָס גאַנצע חיל וואַרט אויף
דיר, מיט די שפּיווען אין די הענט, מיט די פּיקס אָנגעגרייט
דו זעהסט די האַרמאַטען אויפגעש עלט? אלע וואַרטען זיי
צו זיין בעפעהל. ער וויינט איהם איבער דער גאס. דו זעהסט
דאָס חיל אַרום?

ד ע ר נ א ר

מיט פרייד.

אַ י אַ א י אַ

ס ט ע פ אַן

גיב דעם בעפעהל, הערר נאַפּאַלעאָן, דו ביסט אונזער פעלד-
מאַרשאַל. ציה דעם שווערר און גיב דעם בעפעהל!

ד ע ר נ א ר

ציהט דעם שווערר און רופט אין מאַרק, ווי ער וואַלט אַ חיל דערועהן.

דאָס געוועהר ג-ר-י-ט!

ס ט ע פ אן

רופט אין גאס.

אַט אזוי. די הינט שליטען אַ בונד היינט. אַלעס געהט אין
בונד אַרײַן. מיר מאַכען איבער זיך אַ קעניגין. ער וויינט אויף
דער פרוי. זי איז ווערטה צו טראָגען די קרוין פון דער גאס,
קום, קעניגין, אויף דיין טראָהן אַרויף. ער שטעלט אונטער די
פלייצע. יונגען, אין די טראָמפּײטען בלאַזט, אין די פּויקען
קלאַפּט! אויף די קניע! די היט פון די קעפּ! די קעניגין
געהט, די קעניגין געהט! אזוי געהען מיר אין אוועק לאַנד.

עס איז ליכטיגער געוואָרען. העלענאַ'ס געזיכט איז טען געוואָרען און יונג,
און ווערט עהגליך צו דעם מאַדאָנע בילד פון דער קירכע.

די פראַסטיטוטקע

וועלכע האָט שוין פון פריער געקוקט אויף דער פרוי מיט מורא און אנגסט,
דערקענט זי יעצט ביים גראָהען ליכט. און ווי אזוי זי זיצט אויף דעם גנב'ס
פלייצעס מיט דעם קינד אויף די הענד, פאלט זי פאר איהר אויף די קניע און
שרייט אויס מיט אַן אונמענשליכער שטייב.

אַ! זעהט! דאָס איז דאָך די הייליגע באַשיצערין אונזערע
די בעשיצערין פון אונזער קי, כע! קוקט זי אָן, איהר!
געזיכט, זי אין איהר אייגען לייב — איז פון דער קירכע
אַרויס. אָ, עס איז דאָס הייליגע בילד, פאַר וועלכען איך
בעט תמיד. איך ערקען עס! די בעשיצערין אונזערע אין
אין איהר אייגען לייב. זי שרייט אויף און וואַרפט זיך אויפ'ן פנים
פון איהר. אָ, מוטער, מוטער! איך בין בעלאָדען מיט זינד,
מיין נשמה איז פאַרפאַלען. מוטער, מוטער, נעהמט מיך
אונטער דיין שוץ! זי ציהט זיך אויס אַן ווערטער פאַר איהר.

די אַנדערע ווערען אַנגעשטעקט פון איהר. קיקען זיך מיט שרעק אין דער פרוי'ס
געזיכט איין. ערקענען און איהר די הייליגע, לאַזען זיך האַלב אויף די קניע
אַרצב. דער גנב, וועלכער האָט זי שוין פון פלייצע אַראַגעלאָזט, ציהט דעם
הוט, לאָזט זיך אויף די קניע. אַלעס פאלט אויף דער ערד.

עס הערט זיך אַבלאַק פון דער קירכע.

עס הייבט אָן צו טאַגען.

א נ ד ר ז ש ע י י ס

קול סון דער ווייטענס.

וואו שלעפט זיך דאָס ווייב מיט די קינדער אַרום, הע, הע, הע-
לענקא, העלענקא, סטעפאן.

אלע וואַכען זיך אויף, קוקען זיך מיט ערשטויגונג אַרום.

עס קומט אָן אנדרושעי מיט יאָדוויגען.

א נ ד ר ז ש ע י

צו העלענקען. ביין.

וואָס טהוסט דו אין גאָס מיט די קינדער?—פלינק אַהיים!

הויבט אויף די פויסט אויף איהר.

ה ע ל ע נ ק א

מיט מורא.

איך בין נישט שולדיק. ווייזט אויף סטעפאנ'ען. ער האָט גע-

טריבן שפאָס. נעהמט צוזאמען איהרע קינדער, וויל אוועק.

אַ ל ע אַ ר מ י ג ע

לאַכען.

כא, כא, כא! עס איז דאָך גאָר העלענקא, דעם שיכור'ס

ווייב, און מיר האָבען געמיינט... כא, כא, כא.

ס ט ע פ א ן

ביין, ביין. דאָס איז דאָך אונזער קעניגין. די קעניגין פון

די הינט. מיר האָבען דאָך געשלאָסען אַ בונד. וואָס אַנט-

לויפט איהר?

אַ ל ע

לאַכען.

מיר ווייסען, דער הער האָט ליעב צו טרייבען שפאָס. אַנט-

לויפען זיך.

ס ט ע פ א ן

שרייט זי נאָך.

איהר הינט, איהר הינט, אַ, איהר פערשאַלטענע הינט!

י א ד ר ז ש ע י

אַ ס ט ע פ א נ'ען.

נא, נעם די בייטש, און היירא, אין פאַבריק צוריקן פלינק,

עס איז שוין טאָג.

ס ט ע פ א ן

שטעהט ערשראקען.

מיין שען ווייבעל, נאָר איין אויגענבליק.

י א ד ו ו י ג א

טאָפּעט מיט'ן פּוט.

די מינוט! די נאכט איז פערביי, עס איז שוין טאָג אין פאבריק צוריק!

ס ט ע פ א ן

איהר הינט, איהר פארשאלטענע הינט.

די סצענע פערזאנדעלט זיך. זי איז אין העלענקעס צימער, ווי אין אַנפאנג פווייטען אָקט. אנדערשע שטעהט איבער דעם שלאָפּענדיגן סטעפּאָן און וועקט איהם.

א נ ד ר ז ש ע י

נו, פלינקער, נעם די בייטש, אין פאבריק צוריק, איידער יאָדוויגע כאַפּט זיך אויף.

ס ט ע פ א ן

רייטט זיך אויף פון שלאָף. קוקט אָן אנדערשע פערזאנדערט, דערנאָך העלענקען, העלכע זיצט ביים קינד'ס וועגעלע ווי אין אַנפאנג צווייטען אָקט. דאָס ביסט דו? געהט צו צו העלענקען און קוקט זי אָן. דאָס ביסט דו? און איך האָב דאָך געמיינט. —

א נ ד ר ז ש ע י

זיט איהם די בייטש אין האַנד אַרײַן.

מאָך עס שנעלער, איידער די פריצטע איז אויף, זי וועט שוין אַנאַנדערש מאַל גאָר נישט אַרײַנגאָזען.

ס ט ע פ א ן

נעמט די בייטש אין האַנד אַרײַן. צו העלענקען.

דאָס ביסט דו? און איך האָב דאָך געמיינט, אַז דו ביסט

אַ קעניגין?

העלענאָ

זיין צרות.

וואָס וויל ער פון מיין קאַפּ?

אונדרזשעי

מיט געלעכטער.

וואָס טרייבסט דו שפּאַט.

סטעפּאַן

בעהט אַרויס מיט די בייטש אין האַנד.

הינד, הינד, פּערשאַלטענע הינד!

פּאַרהאַנג.

ש ל ו ם א ש

מ א ט ק ע ג נ ב

א פאלקשטיק אין דרײ אקטן מיט א פראָלאָג

PRESENTED TO
THE ZIONIST HALL LIBRARY OF
CAPE TOWN
IN MEMORY OF THE LATE
ISRAEL JACOBSON OF MAITLAND.

פארלאַג „קולטור - ליגע׳, ווארשע

איבערזעצן און
אויספיהרען און דער ערליבניס
פון מחבר איז פארזעהרט.

Copyright by Sholem Asch
1922

פּערזאָנען.

מאַטקע גנב.

בלינדער לייב. זיין טאָטער.

זלאַטקע. זיין מוטער.

אפרים.

בעריש מייסטער.

דאָבטשע. זיין חייב.

ר' מאיר מלמד,

דער בלינדער פּערל, אַ סטראַזשניק.

שפּרינצע.

איינער.

אַלטער תּרח, קאטאריניאזש דירעקטער.

מערי, אַ דראַטען-געהעריין.

קאַנאַריק. אַ קאטאריניאזש.

אַ פּוילישער פּאָן.

ר' מלך, האלט אַ קאפּע-הויז צויף דער אַלט-שטאָדט אין וואַרשע

הינדעל, זיין חייב.

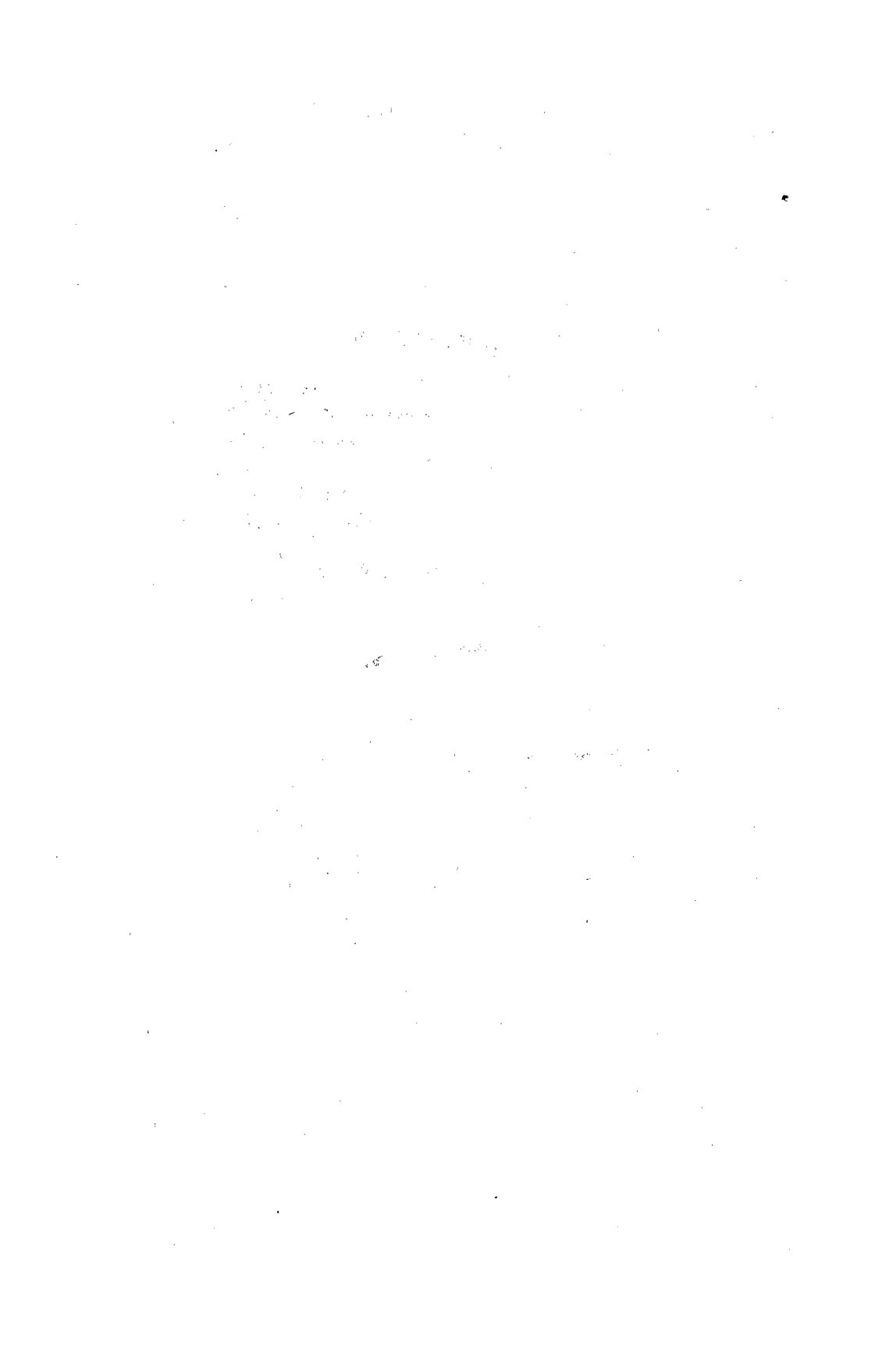
חנה'לע, זייער טאָטער.

באשע.

זשאַכלינעריין. } מעדלעך.

די רויטע.

שלמה.

פּראָלאָג.

די ביהנע שטעלט פאַר אַ אַרעמען קעלער.

ז ל א ט ק ע

האָטט וועט. מען הערט אין דרויסען שרייען. אַ גנב! אַ גנב! זי קוקט זיך אַזוי מיט שרעק. עס עפענט זיך אַזוי אַ טהיר און עס לויפט אַריין מיט אַינפאַכע מאַט ק ע, אַ יונגעל פון אַ יאָהר 12. ער האַלט אַ פאַר שטיינעל מיט אַ ברויט אונטערין אַרעם, אַבגעריסען.

מ אַ ט ק ע

אַריינגלייפּענדיג מיט שרעק.

מאַמאַ!

ז ל א ט ע.

וועה איז מיר. דו? אַנטלויף, דער טאַטע וועט קומען, וועט ער דיר דאָך דערהרג'ענען אויפ'ן אַרט.

מ אַ ט ק ע.

מען יאָגט מיך!

ז ל א ט ע.

וואָס האָסטו שוין ווידער געטהון? דער יאָגט דיך?

מ אַ ט ק ע.

זעה. ווייזט אויף די שטיינעל, בעהאַלט, מעסט האַבען אויפ'ן ווינטער, ביי אפרימ'ן געגנב'עט.

ז ל א ט ע.

אַרויס פון מיין שטוב. איך וויל דיר נישט האַבען מיט דער גנבה. אַרויס!

פון דרויסען הערען זיך גענטער די געשרייען. אַ גנב! אַ גנב!

מ אַ ט ק ע.

מיט שרעק.

מאַמאַ!

ז ל א ט ע.

וואָס זאָל איך טהון מיט דיר, אונגליקליך קינד. זיי וועלען
דאָך דיר דערהרגיבען. קריך אַרונטער אונטערין בעט.
האַליע דיך שוין אַנידער אָן אויסגערונען האָסטו בעדאַרפט
ווערען אין דיין מאַמעס בוך, איידער דו ביזט אוקף דער
וועלט געקומען. זי בויקערט איהם אָן, סטופט אַרונטער אונטערין
בעט און פאַרשטעלט איהם מיט זיך. אין די תּפּיסות וועסטו דאָך
פּוילען, נאָך סיביר וועט מען דאָך דיך פּערשיקען.

א פ ר י מ' ש י

קומט אַריין, אָן קאַפּאָטע מיט אַ צעפּליאַשעטען קאַפּ האָר.
געוואַלד! געוואַלד, ער האָט דאָך מיך געשאַכטען, אין
מיטען העלען טאָג ער האָט דאָך מיך געשאַכטען. שרייט.
מענשען! מענשען!

עס קומען אַריין מענער און פּרויען, מיט שטעקענס און בעזעס.
א י י נ ע ר.

דאָ איז ער אַנטלאָפּען. איך האָב איהם אַליין געזעהן, ווי
ער איז אַריין אין קעלער.
ש פ ר י נ צ ע ל ע.

אָו ער איז נאָר דעם בלינדען לייביס, איז שוין ריכטיג. אין
זיין מאַמענ'ס בוך איז ער שוין געווען אַ גנב.
א פ ר י מ' ש י.

ער האָט דאָך מיך געשאַכטען. ער האָט דאָך מיך געקוילעט, ווי
אַקס געקוילעט אין מיטען העלען טאָג. אוי וועה איז מיר!

א י י נ ע ר

צו זלאָטען.

וואו האָסטו איהם? גיט איהם אַרויס, דעם גנב!

ז ל א ט ע.

פּערשטעלט איהם ביים בעט,

איך האָב איהם נישט געזעהן, איך ווייס נישט וואו ער איז.
וואָס ווילט איהר פּון מיר?

ש פ ר י נ צ ע ל ע

אַ די יודען אַרום.

אַו ער איז נאָך געווען אַ קליינער שרץ, ער האָט נאָך נישט

געקענט געהן, אויף אלע פיר געקראַכען, איז ער שוין גע-
ווען אַ גנב, מען האָט דאָך קיין קינד נישט געקענט אַרויס-
לאָזען אויף דער ליכטיגער שיין, געזעהן אַ קינד מיט אַ ביי-
געל, מיט אַ זעמיל, אַוועקגעכאַפּט און אויפגעפרעסען. אַ שטי-
קעל ברויט, אַ טעלערל מיט גרויפּען, אַרויסגעכאַפּט פון
דער האַנד און אויפגעפרעסען. וואָס ער האָט געזעהן, האָט
ער געכאַפּט. אַז ער איז נאָך געווען אַזאַ קליינער ממור,
אַז מ'האַט דאָס געזעהן אַרויסקריכען אויף אלע פּיר איז
דאָך אַ שרעק אָנגעפאַלען אויף אלעמען. ס'זאָונדער וואָס
ער איז אַ גנב, די מאַמע האָט דאָך איהם געלערנט.

ח ס ר י ט ש י

געוואָלד, מיינע שטיוועל, מיינע שייך, ער האָט דאָך מיך
געשאַכטען, ער האָט דאָך מיך געקוילעט, אין מיטען הע-
לען סאָג געקוילעט, מענשען, מענשען! וואָס שווייגט איהר?

א י י נ ע ר

וואו איז דער יונג? גיב אַרויס דעם יונג!

ז ל א ט ע

איך ווייס נישט, וואו דער יונג איז, און ווייס נישט, איך
האַב אים נישט געזעהן, איך ווייס נישט.

ב ע ר י ש מ י י ס ט ע ר

לויפט אריין ווי אַ ווילדער, אַ נידריגער יוד, מיט אַ פאַר שטאַרקע ברעמען, מיט
אַ געדיכט-האַר-בעוואַקסענעם פנים, מיט אַ רימען אין האַנד.

לאָזט מיר נאָר צו, לאָזט מיר נאָר צו. זלאַטקע גיט אַרויס
דעם יונג. ס'איז בעסער פאַר איהם, איך וועל איהם געבען
מיט מיין רימען, איהר וועט מיר דערנאָך דאַנקען, זלאַטקע.

ד אָ ב ט ש ע

געה, צו וואָס זאָלסטו דיך אָנאַרבייטען ביים יונג, זיי ווע-
לען דען דיר זאָנקבאַר זיין? שילטען דיך נאָך.

א פ ר י מ' ש י

מענשען, געוואָלד, זעהט, זעהט! ער געפינט אַ שטיוועל אויף דער
ערה, מיין בלוט, מיין פלייש, זעהט, זעהט, ווי מיין בלוט וואַלגערט
זיך אַרום, זעהט!

א י י נ ע ר .

צו זלאטקען.

דעם יונג גיב ארויס, גיב ארויס די מינוט דעם יונג, זאָגט
מען דיר, אַ גולן וועט ער אויפּוואַקסען. וויל זיך וואַרפען
צום בעט.

ז ל א ט ק ע

כאפט א וואלגער העלף.

אזעק פון דאנען! נישט דערלעבען וועט איהר דאָס, אַז
איך זאָל אייך לאָזען מיין קינד שלעכטס טהון. צו עסען
גיט איהר איהם, וואָס איהר געהט אים שלאָגען? די קעפּ
וועל איך אייך שפאלטען, ווער עס וועט צוגעהן צו איהם

ש פ ר י נ צ ע .

זעהט, מענשען, זעהט, די מאַמע אליין מאַכט איהם פאַר
אַ גנב, די מאַמע אליין.

ב ע ר י ש

מיטן רימען.

זלאַטקע, דאָס איז דאָך פיר דיין טובה וועגען, די הענד
דאַרפסטו מיר קושען, וואָס איך געה איהם שלאָגען.

ד אָ ב ט ש ע .

דו האָסט דען כּה צו איהם? ס'איז דען דיין קינד? וואָס
וועסטו דאָס געזונד אוועקלעגען. זיי וועלען דען דיר בע-
צאָהלען פאַר דעם?

עס קומט אריין דער בלינדער פּערל. עט ערשיינט אַ הויכער סטראַזשניק מיט
אַ שווער.

א י י נ ע ר .

יודען, מאַכט אַ וועג, דער בלינדער פּערל געהט!

א פ ר י מ .

פּאַניע נאַטשאַלניק! פּאַניע פּאַלקאַוויק, פּאַטערל אונזערער,
ער האָט דאָך מיך געשאַכטען, ער האָט דאָך מיך געקוילעט.
אין מיטען העלען טאָג געקוילעט, מיינע שטיוועל, מיינע
שיך, מיין בלוט און פלייש.

ב ל י נ ד ע ר פ ע ר ל

ש.ש. פאסמאָטרים, ס'זועט אַלעס זיין אין אַרדענונג. זו זלאַטען. וואו האָסטו איהם בעהאַלטען זאָג געשווינד!

ז ל א ט ק ע

איך האָב איהם נישט בעהאַלטען, איך האָב איהם נישט געזעהן, איך ווייס נישט, וואָס איהר ווילט פון מיין לעבען?

ב ל י נ ד ע ר פ ע ר ל

דו ווייסט נישט? נו פאסמאָטרים. זוכט ארום אין שטוב, צום סוף קומט ער צום בעט, וויל אַרונטער קוקען, זלאַטקע פערשטעלט איהם אהא. קלאַפּט מיט'ן שווערד. היי מאַשעניק! וויליעזיי! וויליעזיי!

ז ל א ט ק ע

טייערע מענשען, האָט'ס רחמנות. זי פערשטעלט איהם דעם וועג. איך וועל דיך נישט לאָזען איהם אַנריהרען, איך וועל דיך נישט לאָזען. ראַנגעלט זיך מיט'ן סטראַזשיק. ער איז נישט שול-דיג, ער איז דאָך נאָך אַ קינד.

ב ל י נ ד ע ר פ ע ר ל

אַ קינד איז ער... שטרענג. געהסט אַוועק די מינוט! דו לאָזט מיך נישט דאָס געזעץ אויסמיהרען?... יודעלעך, נעמט זי אַוועק פון דאַנען.

א פאַר יודען, בעריש, שפּרינגע ווילען צוגעהן צו איהר.

ז ל א ט ק ע

די אויגען וועל איך אויסקראַצען מיט מיינע נעגעל ווער ס'זועט דאָ צוקומען צו מיר. הויבט אָן שטאַרק צו וואוינען, בע-טענדיג זיך. יודען האָט רחמנות, האָט רחמנות, ער איז דאָך נעבעך נישט שולדיג.

א י י נ ע ר

ער איז נישט שולדיג... זעה, ווי זי בעט פאַר איהם דע-גנב!

ז ל א ט ק ע

איך האָב איהם דען עסען געגעבען, אז ער זאָל נישט גנבענען?... פון וויגעלע אָן, האָט ער זיך דאָך געמוזט דערנעהרען, די מילך זיינע האָב איך דאָך נאָך פערקויפט, איידער ער איז געבוירען געוואָרען, פאַר די זשאַכלינערס

אייניקעל האָב איך זיין מילך פּערקויפט. וויינט. איך האָב
געקאַרמעט אַ פּרעמד קינד און מיינס איז געלעגען אין דער
היים אין צרות, די מילך האָט מיר אין די ברוסטען גע-
שטאַכען און מיין קינד האָט געשריגען נאָך דער מאַמען.
ר' מאיר מלמד.

אוי, עס איז אמת, אוי איז עס אמת, איך האָב דאמאָלט
עוויינט מיט זיי אין קעלער. אַז דער יונג האָט אָנגעהייבען
צו שרייען, האָט זיך דער באַלקען געשפּאַלטען פון די קולות,
האָב איך גענומען אַ שטיקעל צוקער, איינגעבונדען אין
אַ שמאַטקע און איהם געגעבען אין מויל אַרײַן, ער זאָל
מיינען, אַז עס איז די מאַמעס ברוסט, ער האָט זיך אָבער
נישט געלאָזט אָבנאַרען, האָט בשום אויפֿן נישט געוואָלט
י שטאַטקע סמאַטשקען, אוי האָט ער געשריגען, אוי, האָט
ער געשריגען...

זלאַטקע

וויינט.

וואָס האָט ער געקענט טהון, אַז עסען געבען האָב איך
נישט געהאַט. ווי אַ פּערלאָזטער פייגעל האָט ער געמוזט
אַליין איבער זיך זאָרגען, איידער ער האָט נאָך רעדען גע-
קענט, אַז ער איז נאָך אויף אלע פיר געקראַכען, האָט ער
געמוזט די קרישעלעך ווי אַ פייגעלע צוזאַמען פיקען... וואָס
האָט ער געקענט טהון, געזעהן קינדער עסען, געכאַפט
און געגעסען, געווען הונגעריג. עס האָט דען וועגען איהם
עמיצער געזאָרגט? איהר האָט איהם עסען געגעבען, וואָס
איהר געהט איהם שלאָגען?

איינער.

איך זאָל מיר געהן דאָס האַרץ אַברייסען פאַר דעם בלינדען
פּערל, האָב איך אַזאַרג, זאָל ער געהן אַליין דעם יונג
אַרויסשלעפען. געהט אוועק.

בעריש.

אַז מען האָט אפּרימיען בעגנביעט, אַ שיינע ריינע כּפּרה
אויף זיין קאַפּ, די שטיוועל פּוילען סיי ווי סיי ביי איהם
אין קאַמער. קומט יודען געהט אוועק פון בעט.

בלינדער פערל.

איהר ווילט נישט דעם יונג ארויסשלעפען? ביין, יודעלעך.

ביין?

אייניגע.

זי לאָזט נישט. ווייזן אויף זלאַטען.

בלינדער פערל.

זי לאָזט נישט, איך וועל איהר ווייזן, אז זי וועט יאָ לאָזן.

געהט צו צו איהר אַוועק פון דאַנען! שטופט זי אַרעק.

זלאַטע.

ראַנגעלט זיך מיט איהם.

איך וועל דיר נישט לאָזן מיין קינד שלעכטס טהון. מידען.

האַט רחמנות, האַט רחמנות. דער בלינדער פערל וויל זי שלאָגען

מיטן טייד פון שווערד. שלאָגט מיר און אַוועקגיין וועל איך

נישט.

איינער.

וואָס האַט ער זי צו שלאָגען?

שפרינצע.

טאַקע אזוי, וואָס האַט ער אַ יודענע צו שלאָגען. ער נעהמט

דען נישט 10 גילדען אַ וואַך מיט אַ חלה ביי אוננו. אז מען

האַט געגנבעט, וואָס איז דאָס זיין געשעפט וואָס? וואָס האַט

ער זיך צו מישען וואָס?

בעריש.

יודען, איך האָב אַ עצה, מען דאַרף איהם בלינד מאַכען.

גיט נאָר עפּיס צושטייער. נעהמט ארויס קליין געלד. גיב נאָר

עפּיס צושטייער. די יודען קלייבען צונויף קליין געלד. דער סטראַזשניק

קוקט אהין מיט איין אויג. מאַגט איהם דאָס געלד. נאָ דאָ האַסטו

און ווער בלינד, זעה נישט און הער נישט, ווער אַ בלינדער

פערל.

בלינדער פערל.

נעמט דאָס געלד און מאַכט צו איין אויג.

שוין, איך בין שוין בלינד. דער בלינדער פערל. אז איר ווילט

אַגנב טאָ וואָס איז דאָס מיין עסק? האַט איהם אייך געזונט-

טערהייד, שוין, איך בין שוין בלינד. וויל אַוועקגען

א פ ר י מ .

פאניע נאטשאַלניק, וואָס טהוסטו, ער האָט דאָך מיר גע-
שאַכטען, ער האָט דאָך מיר געקוילעט אין מיטען העלען
טאָג, מיינע שטיוועל, מיינ פלייש און בלוט! לויפט נאָך דעם
סטראַזשניק.

ב ל י נ ד ע ר פ ע ר ל

קרימט איהם נאָך.

מיינע שטיוועל, מיינ פלייש און בלוט. ווער הייסט דיך זיי
האַלטען אין קאַמער? שטיוועל זענען דאָ, אַז מענשען זאָ-
לען זיי טראָגען, נישט אַז זיי זאָלען פוילען אין קאַמער. אַב.

ש פ ר י נ צ ע .

ער האָט דען נישט רעכט, דער בלינדער פערל, אוי, האָט ער
רעכט. אַב.

אלע געהען אַב. פּויוע.

ז ל א ט ע

רופט אונטערין בעט.

קריך שוין אַרויס, קריך שוין, אין דרערד זאָלסטו קריכען
מאָטקע קריכט אַפּויער. צוליב דיר וועל איך אַזעלכע חרפות און
בושות אויסשטעהן, אַז מענשען זאָלען מיר קומען מיינ
בלוט צאַפען. זי פאלט אַרויף אויף איהם און שלאַנגט איהם און
בויקערט איהם אָן.

מ אָ ט ק ע

שטעהט און לאַזט זיך.

דו שלאַג, דו הרג'ע, אַז דו ווילסט, איך וועל דיר גאַרנישט
זאָגען, איך וועל מיך לאַזען.

ז ל א ט ק ע .

אַ בראַך איז דאָך צו מיינע יאָהר, וואָס שלאַג איך איהם
נאָך? דער יונג וואַלגערט זיך אין גאַס אַרום ווי אַ הונד,
הונגעריג און קאַלט, און איך שלאַג איהם נאָך... זעה, אין
וואָס פאַר אַ הילך דו געהסט, וואָס וועט פון דיר דער סוף
זיין? געהט צו צו דער קיך, זוכט עפעס, גיט איהם עסען.

מ אָ ט ק ע .

איך וויל נישט עסען.

ז ל א ט ק ע.

דו ביזט דאָך הונגעריג, זיי האָבען דאָך דין געיאָגט ווי אַ משוגענעם הונד.

מ אָ ט ק ע.

איך בין נישט הונגעריג, איך געה אַוועק פון דאַנען, איך וויל מעהר דאָ נישט זיין, איך וועל געהן, איך ווייס שוין, וואו איך וועל געהן.

ז ל א ט ק ע.

וואו וועסטו געהן? אין דרערד אַרײן. ביזט דאָך נאָך אַ יונג קינד, ווער וועט זיך אויף דיר אַרומקוקען, ווער וועט דיר אַ מאַמע זיין?

מ אָ ט ק ע.

איך ווייס שוין וואָס איך וועל טהון, דו זאָרג זיך נישט מאַמע, איך בין שוין אַ גרויסער יונג, איך וועל זיי שוין געבען ווייט מיטן פויסט אויפן שטעדטיל, מאַמע, איך וועל אָן דיר שטענדיג געדענקען, וואו איך וועל נישט זיין, וועל איך דיך געדענקען, און אז איך וועל גרויס ווערען און אַסך געלד האָבען, וועל איך קומען נאָך דיר, אין אַ קאָטש מיט צוויי פערד וועל איך קומען נאָך דיר, דעם טאַטען נישט מיטנעהמען, נאָר דיך.

ז ל א ט ק ע.

וואו וועסטו מיטנעמען, אין דרערד אַרײן, וואָס פלודערסטו, וואָס? טהו בעסער די הויזען אויס, וועל איך דיר עס פערריכט-טען זעה אין וואָס פאַר אַ הילך דו געהסט, וי ציהט פון איהם די הויזען אַראָפּ, וואו שפּרינגסטו איבער אַלע פלייטען און מויערן ווי אַ ווילדע ציג, וואָס וועט פון דיר דער שוואַרצער סוף זיין?

מ אָ ט ק ע.

מאַמע, זאָרג זיך נישט, דו וועסט זעהן, וואָס איך וועל נאָך טהון... איך וועל זיי שוין ווייזען, ווער מאַטקע איז, איך וועל אַוועקגעהן אין דער וועלט אַרײן, איך וועל מיך שוין סטאַרען, און אז איך זאָל רײך ווערען וועל איך אין אַ קאָטש מיט צוויי פערד קומען נאָך דיר.

פון בערט טריט אין דרויסען.

ז ל א ט ק ע.

אוי אַ בראַך איז נאָך מיר, דער טאַטע געהט! בעהאַלט זיך,
ער וועט דיך טויטען אז ער וועט דיר טרעפען אין קעלער.
ער האָט מיר אָנגעזאָגט, אז איך זאָל דיך אויף דער שוועל
נישט אַרויפלאָזען, נו, קריך אַרונטער ער קריכט אין אַ ווינעל
פריי, זי פערשטעלט איהם אין זעצט זיך נעהען די הויזען.

לייב, אַ הויכער, שטאַרקער יונג, בלינד אויף איין אויג, מיט אַ שטריק אונט-
טערין אַרעם.

ל י ב.

קומט און שרייט נאָך אין דרויסען.

וואָס האָסטו שוין ווידער דעם ממזר אין קעלער אַריינגע-
לאָזען? קוקט זיך ארום. איך האָב דאָך דיר אָנגעזאָגט, אז דו
זאָלסט דעם בענקארט אויף דער שוועל נישט אַרויפלאָזען,
וואו האָסטו דעם יונג ווידער בעהאַלטען?

ז ל א ט ק ע.

וואָס ווילסטו האָבען, ער האָט נישט געהאַט וואו צו אַנט-
לויפען, זיי האָבען איהם ווי אַ משוגענעם הונד געיאָגט, אז
ער צו די מאמע אַריינגעלאָפּען. וואָס האָסטו געוואַלט, אז
איך זאָל איהם אַרויסוואַרפען, אז זיי זאָלען איהם דער-
הרגיענען? נישט דערלעבען וועסט דו דאָס.

ל י ב.

אויפּערענט, שרייט.

בענקארטעס האָסטו ערצויגען, גנבים, און דו בעהאַלטט איהם
נאָך. וואו איז דער יונג?

ז ל א ט ק ע.

ער איז שוין נישטאָ, ר'איז אַנטלאָפּען.

ל י ב.

ריסט די הויזען.

וואָס נייסט דו? וואו איז דער יונג? איך וועל דיר מיט
איהם אין איינעם דערהרגיענען אויפ'ן אָרט!

ל א ט ק ע.

איך הייסט נישט. וואו דער יונג איז, האָט ווילסטו האָבען?

וועהניג האָבען איהם פרעמדע געיאָגט, נאָך דער אייגע-
נער טאָטע.

ל י ב

דו נעמסט זיך נאָך אָן פאר איהם, האָסט ערצויגען אזא
גנב, ווי דיין אייגענע משפּחה. הויבט אויף אַ האַנד אויף איהר-

מ א ט ק ע

האָט דורך אַ שפּאלט צוגעזעהן די סצענע, לויט אַרויס פון הינקעל מיט
אַ שטעקען.

איך וועל דיר נישט לאָזען שלאָגען די מאַמע, איך וועל
דיר צוריק געבען! מיך שלאָגען יאָ, דער מאַמען נישט,
נישט לאָזען, נישט לאָזען. האַלט דעם שטעקען.

ז ל א ט ע

שרייט.

מאָטקע וואָס טהוסטו? געגען אַ טאָטען הויבסטו די האַנד
אויף?

ל י ב

זעהמט אַרעב דעם פּאָטקע.

דו משומד אייבער! אַרויס פון מיין שטוב, די מינוט. דעם
קאָפּ וועל איך דיר צושפּאַלטען אויף צוויי. וויל איהם שלאָגען.

ז ל א ט ק ע

וועלכע האָט זיך שוין געשטעלט צווישען זיי.

געה מאָטקע, געה, וואו דו ווילסט געהן, אין דער גרויסער
וועלט אַריין, דו האָסט נישט קיין טאָטען, האָסט נישט קיין
מאַמען, אַיתום ביזטו געבוירען געוואָרען אויף דער וועלט.
אפשר וועלען דיר אַנדערע טאָטע מאַמע זיין, געה מיין
קינד, וויינט.

מ א ט ק ע

וויין נישט, מאַמע, איך וועל שוין וויסען וואָס צו טאָן,
איך וועל דיר שטענדיג געדענקען מאַמע. וויל געהן.

ז ל א ט ק ע

וואַרט מיין קינד, נעם כאָטש דאָס רעקעל מיט, און דעם 15

ערשטען ביסען ברויט... נעמט דאס ברויט, וואס געפינט זיך אין
שטוב. מיט די הויזען און גיט איהם,

מ א ט ק ע

ווארפט די הויזען איבער די אקסעל, דאס ברויט אונטער'ן אָרעם.
פלייב געזונד, מאמע, וויין נישט מאַמע... אב.

ז ל א ט ק ע.

מײן קינד אב, מײן אָרעם קינד:

ענדע פון פראלאג:

ערשטער אקט.

א צימער אין א האטעל, אין א קליינער שטאדט.
אןגעשטעלט מיט בעטען. פערשיידענע רייטע און
אין געשטריימטע ציכלעך, ווי ביי ציגיינער, פויגלען
און שטיינען היינען, א פאפויי, א רויטער, אין
א שטייג, א רייטער פאפירענער לאמפ אין מיטען
שטוב, צוויי קליינע פענסטערלעך.
טונקעל אין אונדז

דער אלטער תורה, דירעקטאר פון צירק ליגט אויסגעצויגען אויף א בעסט.
 מערי, די קונצעמאכערין אין א חינוךל ביי א שפיגעלע קעמט זיך די הער
 דער פאפוגי איבער איהר, מאסקע, א יונג פון א יאהר 18 שטעהט און קוקט
 אויף מערי... אידער דער פארהאנג הויבט זיך אויף, הערט מען זינגען
 ארויס ליד.

טויזנד האב איך געליעבט
 טויזנד האב איך מערלאזט
 נאר אן איין איינציגען
 מערנעמען קען איך נישט

צירקסאר.

הער נאר דו, הישאנער טשעמפיאן, ווייז א קונץ און ציה
 אראב א אלטען מייסטער די שטיוועל, לפאמר זעהן וואס דו
 קענסט. מאסקע ציהט איהם אראב די שטיוועל און דער דירעקטאר
 שלעפט זיך מיט מיט איהם. אז די נכפה זאל דיין באקען, ווי
 ער ציהט, קאנאריק, דערשוויצט זיך דערביי ווי א אלטער קא-
 טער, די געלע טשופערינע שטעלט זיך איהם אויף ווי ביי
 א האהן... מערי, איך האב מורא, ער וועט קאנאריקן אין
 דרערד יאגען, זאל איך אזוי לעבען אין דרערד יאגען...
 פערוריט זיך אויף דער צווייטער זייט און רעדט נאך צו זיך. מיט איין
 מאל א פאר שטיוועל פון א אלטען קאטריניאזש אראבצוי-
 ציהען בעדארף מען טאקע זיין א טשעמפיאן - א טשעמפיאן
 כרעם ט, אטעמט שווער, ביז ער שווערט הויך.

מאסקע

איז די גאנצע צייט געשטאנען און געקוקט מיט גלאנצענדיגע אויגען אויף מערי,
 דרעהט זיך אויף איין פוס און הייזט מיט די פינגער.

אויך אויסטהון?

מערי דערלעבט איהם דאס מיטעל.

מ א ט ק ע

קניחת אנדערער, נעהמט איהר פוס, טהוט אײס די לעטשלעך, גלעט עס יערביי.
רעט צו זיך מיט פרייד.

ווי א טייבעלע, ווי א פייגעלע א קליינס, וואָס איך האָב גע-
כאַפט, ווען איך בין א קליינער יונג געווען — איז עס אויך
אזוי לעבעדיג, אזוי געצאפעלט — וואָרעם, מיט פעדער. וויקט
איהר פוס צו זיין האַרץ.

מ ע ר י

אנטלויף, קאנאריק וועט אריינקומען, דיר זעהן האלטען
מיין פיסעל, וועט ער דיך דערהרגיבען אויפן אָרט.

מ א ט ק ע

מיך הרגענען? פאַר קאנאריקן האָב איך קיין מורא, האָסט
געזעהן, ווי איך האָב איהם געלעגט היינט ביים ראנגלען
זיך אין גאַס, ביין האלו געשטיקט אזוי לאַנג ביז ער האָט
זיך געמוזט אונטערגעבען.

מ ע ר י

ער האָט זיך נאָר געלאָזט אזוי, ווייל דו ביזט דער
יונגערער — און עס איז שעהנער אַז דער יונגער לעגט דעם
עלטערן.

מ א ט ק ע

געלאָזט, זאָל ער זיך נישט לאָזען, איך האָב פאַר קיינעם
קיין מורא נישט, איך בין שטאַרקער פאַר אַלע.

מ ע ר י

קאנאריק וועט דיך אָנפאַטשען, אזוי ווי ער פאַטשט מיך.

מ א ט ק ע

ער שלאַנט דיך?

מ ע ר י

ציי ער שלאַנט מיך? נישט איינמאָל, אַז איך וויל איהם
נישט פאַרגען, אָדער ער שיקט מיר ערגעץ וואו אַוועק
און איך וויל נישט געהן.

מ א ט ק ע

וואוהין שיקט ער דיך?

פ ע ר י

דו ווייסט שוין, וואו ער שיקט מך. שטופט איהם אָב.

מ אָ ט ק ע

שלאַגט ער דיך?

פ ע ר י

בלויז פלעקען האָט ער מיר געמאַכט; דו זעהסט. ווייסט איהם
די הענד. מיט אַ פאַסעק, און אַפּטמאַל קאַפּיעט ער מך.

מ אָ ט ק ע

דיך שלאַגט ער?! אַז די באַלערע... מיין טייבעלע, מיין
פייגעלע מיין קליינס, אויסקושען וועל איך די פלעקען. אַז
די נכפה זאַל איהם אוועקלעגען. מיין קליין, קליין פייגעלע
ווי דאָס שפּרינגט מיט די פּיסעלעך. אַז איך האָב היינט
דערזעהן, ווי דו שפּרינגסט מיט די פּיסעלעך איבערן
דראַט, האָט מיר דאָס האַרץ אזוי געקלאַפּט, איך האָב אזוי
מורא געהאַט. איך וואָלט געוואָלט אַראַפּפּאַלען, איך זאַל
הענד און פּיס צוברעכען, נאָר נישט דו, דיר זאַל גאָרנישט
געשעהן, גאָר נישט זיין. מיין פייגעלע מיין קליינס, אויס-
קושען וועל איך די הענטעלעך. קושט איהרע הענד, זי פּיס,
די באַקען. אזוי ווייך, אזוי ווי פּוך, ווי פּעדערען, ווי ביי
אַ פייגעלע...

פ ע ר י

שטופט איהם אָב.

אַנטלויף! אַנטלויף! קאַנאַריק וועט קומען, וועט ער מיר
און דיר טויטען.

מ אָ ט ק ע

האַב נישט קיין מורא, האָב איך דיר געזאָגט, קאַנאַריקין
וועל איך דעם קאַפּ אַראַפּדרעהען, אַז ער וועט דיר עפּיס
טהון... מערי, הער אויס, דו ווילסט, אַז מיר זאָלען זיין
גוטע פּריינד, אזוי אויף שטענדיג, אויף אייביג, וואָס עס
זאַל זיך נישט מאַכען צווישען אונז, וועלען מיר שטענדיג,
שטענדיג גוטע פּריינד זיין. איך וועל זיך אָנעמען פאַר דיר,
איך וועל דיר נישט לאַזען קיין שלעכץ טהון. זאָג, דו ווילסט,
דו ווילסט?

מ ע ר י

קוקט איהם אן מיט בעגייסטערונג.

און דו וועסט מיר נישט שלאָגען ווי קאנאריק?

פ א ט ק ע.

איך דיר שלאָגען? די נכפה זאָל מיך נעהמען, דאָ די פאָפּ-
לעקסיע אויפ'ן אָרט, אויב איך וועל דיר אזוי פיל שלעכטס
טהון. דינע שעהנע הענטעלעך און פיסעלעך וועל איך דיר
אויסקושען. איך וועל דיר זיין אַ געטרייער פריינד, נו, זאָג-
דו ווילסט? גיב אַהער די האַנד.

מ ע ר י.

שווייג, שווייג. קאנאריק האָט זיך אָבגערעדט מיט מיר, אַז
ער וועט אַוועק מיט מיר פון דאַנען, ער וועט מיך נאָך
וואַרשאָ פיהרען, זאָגט ער. ער זאָגט, ער וועט מיר ברענג-
גען אין אַזאַ הויז אַרײַן, וואו מען טאַצט אַלע אָבענד, און
מען געהט אזוי שעה, אָנגעטהון, ווי די רייכע דאַמען געהט
מען אָנגעטהון, און עס קומען קאַוואַליערן, אַזעלכע רייכע
קאַוואַליערען קומען און טאַנצען מיט די דאַמען, אין אַזאַ
הויז וויל ער מיך פיהרען.

פ א ט ק ע.

און דו ווילסט געהן מיט איהם?

מ ע ר י.

יא, איך וויל זיין אין אַזאַ הויז וואָס איז אזוי שעהן, וואו
אַזוי פיל ליכט ברענט און מוזיק שפילט און שעהנע דאַ-
מען געהען אָנגעטהון אין אַזעלכע שעהנע קליידער, איך
וועל מיך אָנטהון, ווי אַ ציגיינערין, מיט אַ פאַר גרויסע רינג-
נען אויף די אויערן און אַזאַ קורץ קליידעל. אוי וועט עס
זיין שעהן, זיי וועלען צוועצט ווערען, אזוי וועט דאָס זיין
שעהן. איך וויל נישט מעהר זיין ביי דעם אַלטען תרת, אַזוי
אויף מערק זיך אַרומשלעפען, פאַר שיכורע גוים זיך וויי-
זען און מ'קויפט מיר אַפילו נישט קיין קליידעל. איך וויל
נאָך וואַרשאָ פאַהרען.

פ א ט ק ע.

און איך וועל דיר נישט לאָזען מיט קאנאריקן פאַהרען. —

איך וועל מיט דר אנטלויפען, איך וועל דיר ברענגען נאך
ווארשא, איך וועל דיר קויפען שעהנע קליידער און ווי
א ציגיי. ערין דך אַנטהון, איך וועל דיר פיהרען אין רייכע
שטובען, וואו מוזיק שפילט, איך, איך!

מ ע ר י

הא-הא-הא! דו? דו וועסט מיך פיהרען, ווער ביזטו? מאַטקע,
א פאס האַסטו? האַסט דאָך אפילו קיין פאס נישט, און
קאנאריק היט א פאס, קאנאריק האַט געלט, און קאנאריק
איז א דערוואַקסענער, א שטארקער.

מ א ט ק ע

שרייט אויס.

און איך וועל דך מיט קאנאריקין נישט לאָזען, כיוועל קא-
נאריקין דעם קאָפּ אראָבדרעהען און איך וועל דיר מיט
קאנאריקין נישט לאָזען אזוי ווי איך בין א יוד, כיוועל דך
נישט לאָזען. קאנאריקין דעם פאס אוועקנעהמען און מיט
מיר וועסטו פאָהרען, מיט מיר, אז נישט וועל איך דיר
שלאָגען אַט מיט דער האַנד מאַכט א פויסט. זאָג וועסט געהן,
צי נישט? זאָג!

מ ע ר י

שמייכלט.

און וועסט מיך ליעב האָבען? שטארק ליעב האָבען?

מ א ט ק ע

דיר דיינע מיטעלאַך קושען, ווי א פייגעלע א קליינס מיט
פעדערען אזוי דך האַלטען אויף די הענד.

מ ע ר י

און קאנאריקין טויטען און זיין פאס צונעמען. ער שאַקלט
מיטן קאָפּ אויף יא. זי גלעט איהם איבערן קאָפּ. איך האָב דך
באלד ליעב געהאַט אזוי ווי איך האָב דיר גור דערזעהן
און קאנאריקין האָב איך פיינד.

מ א ט ק ע

נעהמט ארום איהר פיסעל.

מיין ווייך, ווייך טייבעלע. קושען זיך. מען הערט שטימען.

מ ע ר י

לאָן מיר אָב, קאַנאַריק איז דאָ.

מ אָ ט ק ע.

איך וועל דיר נישט אָבלאָזען.

מ ע ר י

ער וועט מיר דערהרגענען.

מ אָ ט ק ע.

איך וועל זעהען!

מ ע ר י

ש... מאַטקע שפעטער, שפעטער, נאָר נישט יעצט. רייסט

זיך אַרויס פון איהם.

ק אַ ב אַ ר י ק

קומט אַרײַן מיט אַ באַטיק אין האַנד.

ביזט נאָך נישט אָנגעטהון? דער פאַן קומט באלד אַרײַן.

ער וועט קאַרטען שפילען, ביר טרינקען. פלינקער טהו אָן

די רינגען, דו וועסט דעם רוסישען טאַנץ טאַנצען.

מ ע ר י

איך וויל נישט טאַנצען, די פיס טהוען מיר וועה פון די

דראַטען, אויף וועלכע איך בין געגאַנגען. איך וויל שלאָפּען

געהן.

ק אַ ב אַ ר י ק

וואָס איז דאָס? דו שפילסט מיר שוין ווידער התונות? די

רינגען טהו אָן!

מ ע ר י

איך האָב פיינד דעם פאַן, מישפירט פון איהם דעם שנאַפט.

ק אַ ב אַ ר י ק

דער פאַן האָט געלד, קענסט פון איהם אַ גראַשען ציהען.

מ ע ר י

איך וויל נישט!

ק אַ ב אַ ר י ק

דו טהוסט אָן? הויבט אויף דעם בייטש אויף איהר. מאַטקע לויט

זו צו איהר. וואָס טהוסטו דאָ? וואָס געהסטו נישט אַרויס

די פערד היטען?

פאָס קע.

איך וויל נישט ארויסגעהן די פערד היטען. איך וויל דאָ
זיין. איך הייס שוין וועמען צו היטען...

קאָנאָריק

ביי.

בעה ממזר, געה! דו זעסט?

פאָס קע.

איך וויל נישט געהן.

קאָנאָריק.

וואָס? וואָסט אַ עלטערן קאָטריניאַוואָש...

מערר

וועקט אויף דעם אלטען.

אַלטער תּרחה, אַלטער, זעהט וואָס ווערט...

אַלטער.

גנבים! עכברושים, שלאַנגען, פּרעסערס, פייער שלינגערס,
איהר געהט דאָ אַרויס, איהר... וואָס? סקאַנדאַלען וועט
איהר דאָ מאַכען? שטעלט זיך צווישען זיי.

קאָנאָריק.

דער פּוילישער פּאַן קומט אַריין, אַ וואַוּשנע פּובליקום. עס
וועט פּרנסה זיין, ער לאָזט נישט די קליינע מויו זיך אַנטהון.

אַלטער.

ווער? דער פּוילישער פּאַן? אַה, ער איז דאָך מיינער
אַלטער פּאַקלאָניק. אין יעדער שטאָדט פּאַהרט ער מיר
נאָך, זעהט מיך אַרבייטען. איהר וועט זיך דאָ פון מיר
אַשוואַרץ יאַהר אויסריכטען, גנבים, עכברושים, פייער שלינג-
גערס! צו מער. די מינוט טהו דיר אָן די רינגען מיט דעם
ציגיינערישען קאָסטיום, און דו קליינער היהנער פּרעסער,
וואָס שטעהסטו? נעם דעם פייקיל מיט די פייפלעך, וועסט
איהר צושפּילען, עס איז אַ וואַוּשנער גאַסט, מען קען
אַשעהנעם גראַשען כאַפען. לאָז מיר נאָר מיינע מעדאַלען
אַנטהון.

מערי ווינט צו מאַטקען, ער זאל פאלגען, טהוט זיך אָן די רינגען אייף די הענד און אויערן מיטן ציגיינערישען טוך, מאַטקע שטעהט אַ ברוגזער. קאַנאַריק ריק געהט אַרויס.

מ ע ר י

לוימט צו מאַטקען.

שווייג, קיין וואָרט, היינט ביינאַכט וועלען מיר אַנטלויפּען.

קאַנאַריק מיהרט אַריין דעם פּאַן.

אַ ל ט ע ר

געהט איהם אַנטקעגען.

אַה, ווילקאַמען, ווילקאַמען פּאַן! מיין טאַכטער וויל אייך גערן זעהן. אַה, שוין אזוי לאַנג געוואַרט אויף אייך. היינט, האָבען מיר פאַר אייך גאַר עפּיס נייעס, גאַנץ נייעס, אַזעלכעס האָט איהר נאָך נישט געזעהן. מיין טאַכטער וועט היינט טאַנצען דעם רוסישען טאַנץ... נישט וואַהר, מיין טייבעלע, מיין... מיין...

פ א נ

פּערניינט זיך פאַר מערי.

איך גראַטולירע איהן שעהנעס פּריילין, די גאַנצע שטאַדט איז משוגע פאַר אייך. אין די קאַסינאָ האָבען די פּאַנעס געטרונקען פאַר אייערע שעהנע פּיטעלעך... אַה פּאַניע קאַטריניאַזש! דו האָסט אַ קונצען־מאַכערין איינע אין דער וועלט, אין וואַרשאָ איז אַזעלכעס נישט צו זעהן.

אַ ל ט ע ר

פּאַלקאַוויקעס, אָפּיצירן זענען איהר נאַכגעפּאַהרען צו זעהן איהר אַרבייטען, וואו זי קומט, ווערט מען משוגע פאַר איהר. מוט מיין טאַכטער קען איך זיך פאַרין סאַמע קייזער ווייזען... אַט שרייבט צו איהר אַ פּאַלקאַוויק אַ בריף. איך טראָג איהם ביי מיר. נעהמט אַרויס אַ בריף, אַ לייעבעס בריף שרייבט ער איהר: „טי מאַיאַ מילאַיאַ... דראַגאַיאַ גאַלובטשיק, שרייבט ער איהר... אזוי שרייבט אַ „טשין פּאַלקאַוויק“ צו מיין טאַכטער, און וואָס שאַקאַלאַד און בלומען איהר צוגעשיקט אין יעדער שטאַדט ס'איז שוין נישטאָ וואו אַהינצוטהון. זי עסט נאָר בלויז שאַקאַלאַד. עפּיס אַנדערש קען זי גאַרנישט פּעררייען

פ א נ

הָאָב איך אויך איהר פון דעם בעסטען סאָרט געבראַכט.
שעהנע דראַטען-געהערין. איך האָבע די עהרע איהנען צו
פרעזענטירען מיט דעם שאַקאָלאָר אלס צייכען פון מיין גרויסע
פערעהרונג צו איהן און דיזע פלאַש פערפיום. דאָס קומט פון
סאַמע פאַרזונד. און אַן אייך פאַנאַווייזע האָב איך אויך נישט
פערגעסען. איך ווייס אַז דו האָסט נישט פיינד, אַלטער דעם
ביטערן טראַפען. די פלאַש קאַניאַק איז פאַר דיר—עלצטער
קאַטריניאַוויש, דיר האָב איך נישט געוואוסט וואָס צו קויפען
נאָ אַט האָסטו געלד און קויף דיר אַליין עפיס. גיט קאַנצריקן
געלד.

אַ ל ט ע ר

און פאַר מיין צווייטען זעהן האָסטו גאָר נישט מיטגעבראַכט?
ער וועט זיין ברוגו.

פ א נ

א! פאַר דעם הישפאַנישען טשעמפּיאָן, געוויס, געוויס האָסט
היינט גוט געאַרבעט, נו, נאָ דיר, קויף דיר אויך עפיס און
זיי נישט אויפערזיכטיג. גיט מאַטקען געלד.

אַ ל ט ע ר

צו מאַטקען וועלכער האָט דאָס געלד נישט גענומען און זיך אַוועקגעדרעהט.
זעהסט גנב, וואָס דו קענסט אַנווערען. דער פאַן איז מיינער
אַ פאַקלאַניק, דו וועסט מיר אים פערטרייבען, נעם צו דאָס
געלד אַז נישט וועסטו זיך אַ שוואַרץ יאָהר אויסריכטען.

מ ע ר י

איך וועל געהמען פאַר איהם. איך וועל איהם שוין געבען.
געהט צו, מאַטקע שפעטער... ווינקט צו איהם.

אַ ל ט ע ר

נו, חברה, יעצט עפיס אַ שטיקעל פאַרין פאַן. עקסטראַ-
וואַגאַנץ.

זיי קלאַפען צו מיט די פייקלען אַרויטש טאַנץ, מערי טאַנצט, זיי זינגען צו,
דער פאַן זיצט און קוועלט.

ק א נ א ר י ק

צו מאַטקען.

טראָג זיך אָפּ, זיי דאַרפען זיין אליין, מאַטקע געהט נישט. ממזר,
דו זעסט דאָך זיי דאַרפען זיין אליין!

מ אַ ט ק ע.

איך וויל נישט געהן.

ק א נ א ר י ק

צום אלטען.

דער ממזר וויל דאָך נישט געהן, עס וועט זיין אַסקאַנדאַל.

אַ ל ט ע ר.

דער פאָן איז אַ אָנשטענדיגער קריסט. דו וועסט מיר איהם
פערטרייבען, זעהסט דאָך, זיי דאַרפען זיין אליין, קום.

מ אַ ט ק ע.

איך וויל נישט געהן!

אַ ל ט ע ר.

אַ בראַך איז דאָך צו מיינע יאָהר. ממזר, געהסט, ווילסט מיך
חרוב מאַכען. קום שוין קום.

ק א נ א ר י ק.

צום אלטען.

נעם איהם! וואָס שטעהסטו? ער ווינקט צום אלטען, ביידע
נעמען מאַטקען.

אַ ל ט ע ר

נעמענדיג מאַטקען.

גו, קום מאַטקע, קום געלד פּערדינען. ביידע טראָגען איהם אָפּ.

מ אַ ט ק ע

אין דער צייט ווען זיי טראָגען איהם, שרייט.

איך וויל נישט געהן. איך וויל נישט געהן. מ'טראָגט איהם אַוועק.

פ א ן.

אויב אזוי וועל איך זיין דער פּאַניענקעס ליוּבאַוּניק, לאַז
זיך נאָר דאָ די פּאַניענקע אַוועקזעצען ווייזט אויף זיינע קניע.
וועל איך איהר עפּיס ווייזען

פ ע ר י

דרעהט זיך אויס פון איהם.

איך האָב נאָך צײַט... וואָס אַזעלכעס וועט ער מיר ווייזען?

פ א נ .

אַ שעהנע זאַך. כאַפט זי אויף די קניע. אָט אַזוי! קושט זי.

פ ע ר י

ווישט זיך אַב די באַק.

די וואַנסעס פּוילען בײַ דיר פּאַן.

פ א נ .

די פּאַניענקע לאַכט. די פּאַניענקע בעהאַנדעלט מיך גישט

גוט. וויל זי חידעך אַ קוש טהון.

פ ע ר י

דרעהט זיך אויס פון איהם.

אַז איך זאָג דיר, אַז די וואַנסעס פּוילען בײַ דיר. אַנסלוימט

פון איהם.

פ א נ .

לויפט איהר נאָך און קען זי נישט כאַפען.

איך ווייס, ווי מען כאַפט פּייגעלעך. איך ווייס שוין ווי

אַ קליין פּייגעלע צו כאַפען. איך בין אַגעניטער יעגער.

מ'לעגט שפּייז אין נעטצל אַרײַן. נעמט אַרויס אַ פּאַרטפּעל און

נעמט אַרויס פון דאַרט פּאַפּיר-געלד. מערי קוקט זיך צו ווי ער לענט

אַזעק דאָס געלד. און דאָס פּייגעלע וועט אַליין אין נעטצעל

קומען. פּייפט זיך צו און זינגט. קום, קום קליין פּייגעלע אין

נעטצעלע אַרײַן. מערי געהט צו פּאַמעליך. וויל כאַפען דאָס געלד,

ער כאַפט זי. אָט אַזוי כאַפט מען אַ פּייגעלע, אָט אַזוי. קושט זי.

פ ע ר י

און דאָס פּייגעלע איז אַזוי מיד. לעהנט זיך אָן אויף איהם.

האַט אַזעלכע מידע פּיסעלעך. לענט אַרויף די פּיס אויף איהם.

גור, און יעצט פּאַן, פּייג זיך אַראָב און פּערמאַך די אויגען,

נאָר דו מוט מיר צוזאָגען, אַז דו וועסט נישט קוקען, וועל

איך דיר עפּיס ווייזען.

פ א נ .

עס וועט זיך לוינען?

פ ע ר י

זעהר.

פ א נ

אויב אזוי ווער איך באַלד בלינד. זעה איך נישט. איך פער-
לאַז מיך אויף די פאַניענקע אַז די פאַניענקע זאָגט מאַכט
צו די אויגען. מער שטעקט אַרײַן איהר האַנד אין זײַן ברוּעם. ער לאַמט.
דו קיצעלט מיך.

מ ע ר י

איך וויל נישט, דו האָסט געקוקט.

פ א נ

שוין איך זעה נישט. סלאָוואַ האַנאַרו!

מ ע ר י

ניין. איך וועל דיר די אויגען פערבינדען, אַז דו זאָלסט
נישט זעהן.

פ א נ

סאַר וואָס?

מ ע ר י

איך שעם זיך.

פ א נ

אַז די פאַניענקע שעמט זיך איז עמיס אַנדערש. פערבינד
איך מיר די אויגען.

מ ע ר י

פערבינדט איהם די אויגען.

זעהסט נישט?

פ א נ

סלאָוואַ האַנאַרו, גאָר נישט. יי שטעקט אַרײַן די האַנד אין זײַן
ברוּם-טש. אוי עס קיצעלט מיך אזוי...

מ ע ר י

דאָס איז נאָך נישט אַלץ. דאָס ריכטיגע וועט ערשט קומען.
אַבער שווער מיר, צי דו זעהסט נישט.

פ א נ

סלאָוואַ האַנאַרו איך זעה נישט.

מ ע ר י

אזוי גלויב איך דיר. ציהט ארויס דעם סייטטער פון זיין טאטש און
בעהאלט צווישען די ברוסטען. אָבער דו קוקסט, אזוי וויל
איך נישט.

פ א נ

סלאָוואַ האָנאָרו איך זעה נישט.

מ ע ר י

שוין, נור איין מינוט. די שטעלט ארויף איר פוס אויף זיין ליטנע
און גלעס איהם. אָנגעזעהם?

פ א נ

זעהר, מיט וואָס מאַכסטו דאָס?

מ ע ר י

דאָס איז אַ שפּיל אַזעלכע "חזיר און פּויגעל" דער פּויגעל
שטעלט זיך אויפן חזיר'ס רוקען די קריכט ארויף אויף איהם.
געשעלט עס דיר?

אין פענסטער באַווייזט זיך מאַטקע, מאַטקע ווייזט אַ סײַטע צו איהר, די וואַרט
איהם צו די נאָט מיט געלד.

מ ע ר י

בעהאלט, מיר וועלען היינט אַנטלויפּען צוזאַמען.

פ א נ

הערט רעדען, רייסט אַרעב דעם באַנד פון די אויגען.
ווער איז דאָס?

מ אַ ט ק ע

געזעס צו צו איהם.

טראָג זיך אָב פון דאַנען. די מינוט אַרויס. היל איהם שלאָגען.

מ ע ר י

געדענק אין גאַט, דער פאַן וועט שרייען, אַנטלויף, די

שטופט איהם ארויס דורכן פענסטער.

מ אַ ט ק ע

וואַרט, אַך וועל דעם גוי זיין פליך רויט מאַכען. אָב

פ א נ

וואָס כהוט ער דאָ? איך האָב דערמאָר געלד בעצאָלט.

פ ע ר י

שווייג קום אהער, וועלען מיר ווייטער שפיעלען, חזיר
און פויגעל, נו, בייג דיך אראָב.

פ א נ

איך וועל מעהר נישט שפיעלען. וואָס האָט ער געוואָלט?
וואָס האָט ער דאָ אַרײַנצוקומען? עס איז נישט קיין אַרענט-
ליך געשעפט דאָ, מען בעהאַנדלט דאָ די געסט נישט
אַנשטענדיג. זוכט אין די קעשענעס. וואו האָב איך מיין געלד?
ווער האָט מיר מיין געלד אַרויסגעשלעפט?... אַהא, דו האָסט
מיר די אויגען פערבונדען און מיר דאָס געלד אַרויסגענו-
מען! קאַראַאָול! פּאַליציי! איך לויף באלד נאָך פּאַליציי...
מענשען! מענשען! דאָס געלד גיב אַהער די מינוט!

פ ע ר י

וואָס פאַר אַ געלד. וואָס רעדסטו? וואָס ווילסטו פאַן? דו
ביזט שיכור, וואָס פאַר אַ געלד?

פ א נ

וואָס דו האָסט דיין ליובאַוויק אוועקגעגעבען. פּאַליציי!
מענשען! מענשען!

דער אלטער און קאַנאַריק לימפען אַרײַן.

א ל ט ע ר

וואָס טהוט זיך דאָ? וואָס איז געשעהן? שווייג! געדענק
אין גאָט, פאַן, שווייג! מען וועט דאָך מיר דאָס געשעפט
צומאַכען.

פ א נ

וודען ליכויאַזשעס, גנבים! וואו האָט איהר מיך פערפיהרט?
זי האָט מיך אונגליקליך געמאַכט, מיין גאַנץ געלד אַרויס-
גענומען. דריי הונדערט רובל אַרויסגעצויגען און אוועקגע-
געבען איהר ליובאַוויק. איך געה שוין נאָך פּאַליציי! איך
וועל אייך ווייזען.

א ל ט ע ר

וואָס פּאַליציי!? ווען פּאַליציי? שווייג דאָך. פאַן! צו מערין.
סערי לעבען, מיין קינד, וואו סטו דאָס געלד? גיב אָב

דאָס געלד, טאיז דאָך נישט שעהן פון דיר, אז דו זאָלסט
געלד צונעמען. גיב אָב דאָס געלד.

פ א נ

זי האָט עס איהר ליובאָווינק אָבגעשטעקט.

ק א נ א ר י ק

וועמען? מיר?

פ א נ

איך ווייס נישט, ווער עס איז איר ליובאָווינק. דאָכט זיך,
עס איז געווען אַנאָדערער דאָ.

ק א נ א ר י ק

מאָסקע. לייטט אָב מיטן אלטען און ברענגען אַרײַן מאָסקען.

א ל ט ע ר

מאָסקעלע, מיין קינד, גיב אָב דאָס געלד. עס איז דאָך
נישט שעהן פון דיר, אז דו זאָלסט ביים פאָן געלד צו
נעהמען.

מ אָ ט ק ע

וואָס פאַר אַ געלד? איך ווייס נישט פון קיין געלד.

פ א נ

איך געה נאָך פּאָליציי, שוין נאָך פּאָליציי!

א ל ט ע ר

וואָס פּאָליציי! די פּאָליציי קען אזעלכע לייט, ווי דו
ביזט, וואָס קומט צו אַיין אָנשטענדיג-פּרייליך און מאַכט
אויף איהר אַ בלכול אז זי האָט איהם געלד צוגענומען..
מיין טאָכטער האָט דיר געלד צוגענומען? .. פּאָלקאָווי-
קעס שרייבען צו איהר ליעבעס-בריעף ... אָט האָסטו,
אַ טשין פּאָלקאָווינק, שאַקאָלאַד שיקט ער צו איר, וועט
זי דיר געלד צונעמען? טאָכטער מיינע, דו האָסט פון דעם
פאָן געלד צוגענומען?

מ ע ר י

איך האָב נישט קיין געלד צוגענומען. איך ווייס נישט,
וואָס ער וויל פון מיר דער פאָן.

מאָסקע גב 4

אלטער.

זוהסטו? ווער ביזטו פאן? וואָס טהוטו דאָ? וואָס ביזטו
ג קומען אהער אי מיטען דער גכט און אויף מיין
ט כטער אָננעפאלען? פּאָליי! געהט ארויס און שרייט. פּאָ-
לייצי! פּאָליי! קימט צוריק. וואָס האָסטו דאָ צו זוכן ביי
מיר? וואָס פּאָלטו אָן אויף מיין קינד? אויף מיין אונ-
שולדיק אָרעם קינד. אז זי האָט דיר געלד צוגענומען?
א טשן פּאָלקאוניק איז פּאָרל בט אין איהר, שרייבט צו
איהר ליבעס-בריק, און זי וועט דיר געלד צוגעהמען!
וואָס ביזטו אונז בעפאלען? פּאָליי! די מינוט קום צו
פּאָליי... א פּאָס האָסטו? איך האָב א פּאָס, און דו האָסט
א פּאָס? פּאָליי... איך וועל דיר אין סיביר אַוועקשיקן,
אויף קאַטאַרגע שיקען. ביזט בעפאלען מיין טאַכטער אין
מיטען דער נאַכט, געוואָלט איהר שלעכטס טהון? זעהט,
מענשען, זעהט, געוואָלט מיין קינד שלעכטס טהון, פּאָ-
ליי! די מינוט קום צו פּאָליי. שרייט. פּאָליי.

פאן.

יוד, וואָס רעדסטו? וואָס זאָגסטו, וואָס?

אלטער.

ייט.

פּאָליי! אַ מענש איז אונז בעפאלען אין מיטען דער נאַכט,
איך וועל דיר נישט אַבלאָזען, צו פּאָליי קום די מינוט.
דער פּאָן וויל אַוועקגעהן. דו וועסט ביי מיר נישט אַנטלויפען!
דער פּאָן וויל אַנטלויפען. וועסט זיך ביי מיר נישט אַרויסדרע-
הען, צו פּאָליי מוזטו געהן. דער פּאָן רייסט זיך ארויס אין
אַנטלויפט. ער שרייט איהם נאָך. אַ שעהנע פּפּרה פּאַר אלע יודען...
נו, יעצט צו מאַסקען. הער נאָר ממורניק, גיב אָב דאָס געלד.
אז נישט מאַך איך מיט דיר אַזוי ווי מיטן גוי, ווי איך
בין אַ יוד, איך גיב דיר אַרויס צו די פּאָליי, קיין פּאָס
ביי מיר האָסטו דאָך נישט, און ווער דיין טאַטע איז ווייט
איך דאָך אויך נישט... עס וועט שלעכט זיין!

פאָטקע.

זאָל שלעכט זיין, האָב איך אַ זאַרג, גיט מיר אַרויס דער

פאלייזי, וועל איך דערצעהלען, אז איר פערקויפט די מויד
צו שיכורים פאר געלד, אז זי וויל נישט, שלאגט איהר זי
וועלען מיר אלע זיצען, וועט אונז היימליכער זיין.

אלטער.

וואָס זאָגט ער? וואָס האָב איך דערלעבט?

קאָנארק.

הא-הא-הא! קוקט נאָר אָן דאָס, אָט דעם שמדניק, וואָס איז
געקומען צולויפען צו אונז, אָט דעם יאָט, וואָס דרעהט
היהנער דעם קאָפּ אַראָפּ, אָט דעם האָסטו געלד אָנגעשטעקט,
זי דראָטען געהערין, די קונצען מאַכערין, וויל זי שלאַגען.

מאָטקע

שפּרינגט צו צו איהם.

ריהר זי נאָר אָן, ריהר זי אָן, לאַמיר זעהן, אַ טויטער וועסטו
בלייבען ביי מיר אויפן אָרט.

קאָנארק.

וואָס? דו וועסט מיר נישט לאָזען? אָט האָסטו דעם ערש-
טען פּאַטש. שלאַגט איהם.

מאָטקע

שפּרינגט אַרויף אויף קאָנארק'ן דושעט איהם ביים האַלד.

אַ טויטען וועל איך דיר לאָזען.

אלטער.

קלאַפּט מיטן שטעקל איבער בייזעניס הענד.

אַ אונגליק! עכברשים, גנבים! וואָס טהוט איהר! צו מערין,

וועלכט קוקט מיט פּערגעניגען, זיי מאַטקע דושעט איהם. געדענק אין

גאָט, טאַכטער, זורייס זיי! וואָס שטעהסטו?

מערך.

ס'איז איהר פּלוצלונג עפיס איינגעפאלען, לויפט צו און צורייסט זיי, צו מאַטקען.

גיב אָב דאָס געלד, די מינוט גיב אָב דאָס געלד!

מאָטקע

פּערהאונדערט.

וואָס פאַר אַ געלד?

מערך.

דאָס געלד פון גוי, וואָס איך האָב דיר אָבגעשטעקט. זי

קאנאריקין. איך האָב געמיינט אַז דאָס ביזטו, ווען ער איז
אַריינגעקומען דורכ'ן פענסטער האָב איך עס איהם אוועק-
געגעבען... גיב אָב דאָס געלד!

ק א נ ר י ק

פריאומטירענד.

הערסט דו גנב! צו מער. האָסט געמיינט אַז דאָס בין איך
נעמט זי ארום. הערסט וואָס זי זאָגט, גנב! גיב אָב דאָס
געלד, מיר האָט זי דאָס געוואָלט געבען.

מ ע ר י

יא, דיר, מין חתן.

ק א נ א ר י ק

הערסט, הערסט?

מ אָ ט ק ע.

ערשטריגט.

האָסט געמיינט, אַז דאָס איז ער? דיין חתן, האָסט געמיינט
הע? נישט איך נאָר קאנאריק מיט'ן רויטען קאָפּ, הע? האָסט
מיד דאָס געלד אוועקגעגעבען... גוט, גוט, איך'ל דיר אוועק.
געבען דאָס געלד צו קאנאריקין. געה אַרויס אין דרויסען
אין שטאַל, אין פּערדס כאָמוט האָב איך דאָס געלד אַריינגע-
געלעגט, נעם עס זיך. איך וויל עס נישט.

ק א נ א ר י ק

דאָס געלד איז אין כאָמוט, האָסט געמיינט, אַז איך בין
דאָס, קום אלטער!

אַ ל ט ע ר

אַזא גנב, אַזאַ... ער האָט געמיינט, אַז עס וועט איהם אָב-
געהן ריין ביידע געהען אַרויס.

מ ע ר י

שווייג, מאָטקע! דו וועסט האָבען דאָס געלד צוריק מאַטקע
קוקט זי און איך האָב דיך ליב, איך וויל מיט דיר צוזאַמען
אוועק.

מ אָ ט ק ע

געה צו קאנאריקין... האָסט געמיינט, אַז דאָס איז ער, ווען

דו האָסט מיר דאָס געלד צוועקגעגעבען. האָסט עס אליין געזאָגט.

מ ע ר י

איך האָב עקסטערע צווי געזאָגט, קאנאָריק זאָל מיינען, און איך האָב איהם ליעב, ווייל איך וויל איהם אָנרעדען, און ער זאָל אנטלויפען מיט מיר די נאַכט.

מ אָ ט ק ע

וואָס געהט עס מיך אָן, געה און דו ווילסט. שטופט די אַס פון זיך.

מ ע ר י

מאָטקע, איך האָב דיר ליעב, איך וויל מיט דיר אַוועק, דו האָסט קיין פּאַס נישט, קאנאָריק האָט, נעם ביי איהם דעם פּאַס צו מיט דאָס געלד און אנטלויף מיט מיר.

מ אָ ט ק ע

קאנאָריק וועט אונז אַרויסגעבען.

מ ע ר י

מאָך צווי און קאנאָריק זאָל אונז נישט אַרויסגעבען דער פּאַליציי. און קאנאָריק זאָל פּערשווינדען. דו קענסט...

מ אָ ט ק ע

ווי צווי? וואָס מיינסטו?

מ ע ר י

נעמט אַרויס אַ קוואַרטער מעסער און גיט דאָס מאָטקען.

וואָרט אונז אָב היינט ביינאַכט אין וואַלד איך וועל קאנאָ-
ריק'ן אָנרעדען, ער זאָל מיט מיר אנטלויפען, אין וואַלד
וועלען מיר זיך בעהאַלטען ביין שוואַרצען טייך, וואָרט אונז
דאָרט אָב און מאָך צווי, און קאנאָריק זאָל פּערשווינדען,
און דו זאָלסט קאנאָריק הייסען...

מ אָ ט ק ע

איטערט, דער מעסער פּאַלט פון זיין האַנד אַרויס.

מ ע ר י!

מ ע ר י

וויבט אויף דעם מעסער און גיט איהם.

איך האָב דיר ליעב, איך וויל מיט דיר זיין, נאָר מיט דיר

אליין זאָקסט טהון מיט מיר וואָס דו ווילסט, מיין טייערער,
ווייל איך האָב דיך ליעב...

מ אָ ט ק ע.

דריקט זי צו זיין האַרץ.

מערי!

מ ע ר י.

קאנאָריק, מיין געליבטער!

מ אָ ט ק ע.

לעגט איהר די האַנד איבער'ן מויל.

ש... שווייג! געהען אַזעק טון זיך קוקען זיך אָן איינע די

אנדערע.

מ א ר ה א נ ג

PRESENTED TO
THE ZIONIST HALL LIBRARY OF
CAPE TOWN
IN MEMORY OF THE LATE
ISRAEL JACOBSON OF MAITLAND.

צווייטער אַקט.

אַ קאָמפּע-הויז אין וואַרשע אויף דער אַלטער
שטאָדט. מאַרנאַכט. אַ פּאַר מעדלעך ויצען און
רעדען צווישען זיך, הינטער אַ בומעט, אויף
דעלכען עס איז אָנגעשטעלט קעגן, קיכלעך, אייער
און אנדערע צווייטעכץ, ויצט אַ מעדעל, חנהלע,
פון אַ יאָהר 18-19, זעהער אָנשטענדיג אָנגעטוהן
און לעזט אַ ביכעל. הינדעלע, די בעל-הבית'ס
פון קאָמפּע-הויז שטעהט און רעדט מיט די מעד-
לעך. די זשאַבלינערין לייגט זיך צונויף נייע
איינגעקויפטע חעט, לייליכער, ציכער און האַנדי-
טיכער, זי איז אַ געוונד מעדעל.

ב א ש ע.

גיט נאָר אַ קוק אויף די איבערציהערט, איך האָב זיי געקויפט
די בעטען צו פערדעקען, איך האָב ליעב, ווען עס איז ווייס
אין שטוב... זעהען זי הינדעל, ווי שטאַרק די לייזענד אית,
זי זענען דאָך עפּיס אַ מביניטע דערויף.

ה י נ ד ע ל

פּערזוכט מיט די ציין איינצורייסען, קען נישט.
ריינע וועב... אָבער צו וואָס קויפען זי זיך דאָס אלעס איין?
מיינען זי דען חתונה צו האָבען, וואָס זי זאָמלען זיך
אַ אויסשטייער!

ב א ש ע

און אז נישט חתונה האָבען, טאָר איך מיר נישט איינקוי-
פען ווייסוואַרג. איך האָב גערן ווייסוואַרג... אַ גאַנצען קאַס-
טען האָב איך שוין.

ה י נ ד ע ל.

פּוילט עס דאָרט ביי איהר די וועש אין קאַסטען—צו וואָס?
חתונה האָבען וועט זי דאָך סיי ווי סיי נישט, זי וואָלט עס
ליעבער מיר פּערקויפט די וועש, וואָלט איך געהאַט פאַר
מיין חנה'לען אַ אויסשטייער.

ב א ש ע.

גיב נאָר אַ קוק, זייער איינע מעג זיך זאָמלען אַ אויסשטייער,
און אונזערס איינע טאָר נישט, פון וואַנען ווייס זי שוין
דאָס, אַז איך וועל נישט חתונה האָבען! אַז גאָט וויל, קען
נאָך אלעס געשעהן.

ז ש אַ כ ל י נ .

זי האָט דען נישט רעכט? זי מיינט אַז נאָר חנה'לע מעג
זיך זאָמלען אַ אויסשטייער. געהט צו צו באַשען, באַשע, זאָלסט
דאָס נוצען געזונדערהייט מיט דיין בעשערטען אין פריידען.

רויט ע.

וועלכע איז די גאנצע צייט געוועסן אין שווארצען ווידען אין זיך געלעגט קארטען.

באשע, זאָרג זיך נישט, עס וועט קומען דער בעשערטער
ווייזט אויף קארטען. זעהט, זעהט, ער געהט, יעדעס מאָהל
ווייזט ער זיך, נאָך די טויז פיק שטעלט זיך איהם אין וועג.
אַבער די מלכה בעשיצט איהם, זי בעגלייט איהם, ווי אַ גו-
טער מלך און בעשיצט איהם. נאָ, שוין ווידער די טויז
פיק, אוי וועה...

זשאַכלין.

וואָס איז דען די טויז פיק?

רויט ע

ערנסט.

דאָס איז דער טויט, אַז די קאַרט בעווייזט זיך, ווייזט זיך
דער טויט.

זשאַכלין.

אוי וועה, פון וואָנען ווייסטו דאָס?

רויט ע.

אַ פישוף-מאַכערין, אַ ציגיינערין, האָט מיר דאָס אויסגעלערנט
ווען איך בין אַ קליין מעדעל געווען. שטענדיג האָט זיך זי
טויז פיק געוויזען פאַר אַ אונגליק, איידער מיין טאַטע איז
געשטאַרבען און ווען דוד קאַמאַשניק האָט מיר פערלאָזען.
האָט זיך אויך די טויז פיק בעוויזען.

באשע.

ווען דענסמאָל? אוי, דערצעהל, דערצעהל...

הינדעל.

געהט שוין, געהט, מענשען גלויבען אין פשוט ס'איז נאָ-
רישקייטען. צו וועלן. זעה ליבער, זי זאָל מיר פערקויפן
די וועש, צו וואָס בעדאַרף זי דאָס? זי האָט דערפון קיין
נוצן נישט און מיין חנה'לע וואָלט אַ אויסשטעהער געהאַט.
ווינקט צו וועלן.

זשאַכלין.

און איך ווייס טאַקע נישט, צו וואָס דו זאַמעלט די וועש

אין קאסטען. מלא, אקאפעלוש קויפען פערשטעה איך, דו
ווילסט געפעלען, זיידענע זאקען, אָבער וועש? דאָס איז
גוט פאַר אַ מעדעל, פאַר חנה'לען, פאַר אונזער איינע? די
נשמה דעם טייוועל אַלץ איינס איבערגעגעבען, איין שוואַרץ
יאָהר...

ד ו י ט ע .

אוי באַשע, פערקויף טאַקע חנה'לען די וועש, וועט זיין
אזוי שעהן, וועט זיין אַ חתונה. צו הינדעל. אוי, איך האָב
אזוי ליעב אַ חתונה, איך בין נאָך קיינמאַל נישט געווען
אויף קיין חתונה, אוי וואָלט איך געוואָלט זיין... פערקויף
באַשע די וועש, וועט זיין אַ חתונה.

ח י נ ד ע ל .

זעהסטו, אַלע רעדען דיך צו, פערקויף די וועש. וועט חנה'לע
האַבען אַ אויסשטעהער. דיר וועט דיך דאָס סיי ווי סיי נישט
צוניץ קומען.

ב א ש ע .

אפילו איך זאָל וויסען, אַז זי זאָל צופוילט ווערען אין קאַס.
טען, די מייז זאָלען זיי אויפּרעסען, וועל איך זיי אויך
נישט פערקויפען. בייז. חנה'לע אַליין איז נאָר אַ מעדעל,
איך בין אויך אַ מעדעל, איך וויל מיך אויך זאַמלען אַ אויס.
שטייער. אַלע לאַכען.

ז ש אַ כ ל י ק .

זי איז אַ מעדעל... זי וויל זיך אויך זאַמלען אַ אויסשטייער...
שוועסטער, פערפאַלען, שלאָג דיר די נאַרישקייטען פון
קאַפּ אַרויס.

ב א ש ע .

אויף אייער צוועצעניש, מיר האָבען אַ גאָט אין הימעל, אַז
ער וויל קען ער נאָך אַלעס מאַכען. די מעדלעך לאַכען איהר אויפּ.

מ אַ ט ק ע

קומט אַרײַן, געלטערט מיט אַ פאַר יאָהר, טראַגט אַ סאַמעט וועסט מיט אַ גאַל-
דענעם זייגער, וואַרפט אַ בליק אויף חנה'לען.

וואָס פאַר אַ געלעכטער? די לאַמפען אַנצײנדען, סײַזו שוין
פּינסטער.

ר ו י ט ע

אָה, קאַנאַריק, איך האָב שוין ווידער אָנגעטראָפּען די טויז
פּיק, איך האָב מורא, אז עס זאָל קיין אומגליק געשעהן.

פ ק ט ע

לאָז מיך צורוה, קוקט אויף הנה'לען מיט ליעבע, געהט צו צום
בופעט. הנה'לען הנה'לען פּערטיפּט אין לעזען.

ה י נ ד ע ל

פון הינקעל.

הנה'לען, דו הערסט נישט? אוי, וועה די קינדער וועלען
באלד קומען, לאַמיר נאָר אַרײַנגעהן, כ׳האָב נאָך גאַרנישט
צוגעשטעלט. אַב.

הנה'לען לענט אַזעק דאָס ביכעל, גיסט אָן צוויי גלעזער סיי, דערלאַנגט מאַסקען
פון די רויטע, דאָן זעצט זי זיך ווידער לעזען. מאַסקע קוקט אויף איהר.

ר ו י ט ע

אוי, ווי שעהן עס קליידט דיר דאָס שטייפּע העמד מיט די
רויטע פראַנצען. דו זעהסט דאָך אײַס ווי אַרייכער מאַן,
ווי אַ גראַף. אַ גאַנצען טאַג האָב איך געפּרעסט דאָס העמד
אַז עס זאָל אַזוי שטייף זיין ווי אַ ברעט, זעהסט, וואָס פאַר
אַ הענד איך האָב געקריגען פון פּרעסען.

ז ש אַ כ ל י נ

פון דער הייטענס צו באשעין.

גיסט נאָר אַ קוק, ווי זי פּוצט זיך צו צו איהם. גיב נאָר
אַ קוק... אַ שאַד, וואָס ס'איז נישטאַ מערי, זיין פּלה, זי וואָלט
איהר באלד די אויגען אויסגעדראַפּעט.

ב א ש ע

ביזט זי מקנה, וואָס קאַנאַריק האָט זי לעבע?

ז ש אַ כ ל י נ

איך זי מקנא? וואָס פעלט מיר חתנים? אז איך וואָלט
נאָר געוואָלט זיך צופוטצען צו איהם, וואָלטו שוין געזעהן,
וואָס פאַר אַ הוט ער וואָלט מיר געקויפט.

ב א ש ע

און פאַר וואָס פּוצט, דו זיך נישט צו צו איהם?

זשאכלין.

ווייל איך וויל נישט. זעה נאָר, זעה נאָר. ווי זי פּרעגט
זיך... די שטילע וואַסערלעך גראָבען טיף. געהט צו צום
טישעל, זאָגט צו מאַטקעץ מיט אַ חנדל. אוי, מאַמעלע קרוין, ווי
עס קליידט איהם דער נייער אַנצוג מיט דעם גאַלדענעם
זייגער. ער זעהט דאָך אויס אין איהם ווי אַ מאַגנאַט: אַפער-
געניגען צו קוקען אויף איהם.

מאָטקע.

קוקט די גאַנצע צייט אויף חנה'לען, רופט.

נאָך אַ גלאַז טעע מיט קיכלעך. צו זשאכלין. זעצט זיך!

רויטע.

דאָס האָב איך איהם דעם אַנצוג געמאַכט פינף און צוואַנציג
רובל האָב איך באַצאָלט פאַר איהם דעם שניידער.

זשאכלין.

אַלעס האָט זי געמאַכט, דעם אַנצוג, דאָס העמד. אפשר האָט זי
דיך געבוירען אויך קאַנאַריק?

רויטע.

יאָ, אַלעס איך. דעם קראַוואַט אויפגענעהט מיט מיינע
אייגענע הענד. איך האָב אים די קאַמאַשען אויסגעפּוצט און
ער זאָל שעהן אויסקוקען. נישט אמת קאַנאַריק.

מאָטקע.

אמת אמת קוקט אויף חנה'לען.

זשאכלין.

גיב נאָר אַ קוק, גיב נאָר אַ קוק. אוי וועט איהר מערי זי
אויגען אויסדראַפען.

רויטע

מיר וועלען היינט שפאַצירען אַרומגעהן, ער וועט מיך אין
טעאַטער פיהרען.

זשאכלין.

נאָר דיר אליין? קאַנאַריק וועט אונז אַלעמען מיטנעהמען
נישט, קאַנאַריק?

מאָטקע.

קוקט די גאַנצע צייט אויף חנה'לען. יאָ, אַלע, אַלע!

זשאכלין.

ערוימאירענד.

זעהסט? זעהסט שוין, ביזט נישט מעהר מורגו ווי מיר אלע
וואָס ביזטו, זיין פּלה, וואָס? ביזט דאָך אַ פּראָסטע בייגעל-
בעקערין ווי מיר אלע... שלמה, שלאָסענהעקער קומט אריין, רעזע-
הענדיג איהם. אוי, מאַמעלע קרוין, שלמהלע איז דאָ.

די מעדלעך ווילען זיך אייטהויבען.

מאָטקע

מיט אַ בעפעלענדען טאָן.

זיצען בלייבען!

די מעדלעך הייסען נישט זאָס צו טהון.

שלמה.

וואו זענען די מוידען? ס'איז שוין שפעט אין אָווענד, און
זיי זענען נאָך נישט אויף דער גאס? קומט צו צו מענט
קעט טישעל. גא, זעה ווי ער זיצט זיך מיט די כלות דער
חתן בחור. אין דרויסען רייסט מען די פרנסה פון די הענד
און ער האלט זיך דאָ די כלות? וואָס האַלטסטו זיי דאָ?
צו די מעדלעך. אַרויס אויף דער גאס!

מאָטקע

ביז.

זיצען בלייבען. טרינקען טהע און עסען קיכלעך!

שלמה.

וואָס טהוט זיך דאָ פאַר אַ שוואַרץ יצהר. דו נעמסט נישט
פון מיר קיין וואַכען-געלד פאַר די כלות? וואָס האַלטסטו
זיי דאָ? אַרויס אויף דער גאס!

מאָטקע.

זיצען בלייבען!

שלמה.

וואָס איז דאָס? צו די מעדלעך. אַרויס אויף דער גאס!

מעדלעך

אין שריק.

קאָנאַריק, לאָז אונז אַרויס.

מ א ט ק ע

די קעפ וועל איך שפאלטען, ווער עס וועט פון דאָנען
אָוועקגעהן. דאָ זאָלט איהר זיצען מיט מיר ביים טיש, טהע,
קיכלעך, און וועמען עס געפעלט נישט זאָל צופלאַצט
ווערען!

ש ל מ ה

גוט אַ קלאַפּ אין טיש.

מיין פּרנסה, מיין ברויט פאר מיין ווייב און קינד, וועסטו
מיר צושטערען, נעמסט נישט קיין געלד פון מיר?

מ א ט ק ע

הייבט זיך אויף.

טראָג זיך אַרויס פון דאָנען די מינוט!

ש ל מ ה

קל. מיט זיך אין האַרץ.

מיין ברויט, מיין פלייש, מיין בלוט. קוקען זיך ביידע אָן גרייט
אַנצופלאַען איינער אויף דעם צווייטען.

ב א ש ע

שרייט.

אוי, מאַמעלע קרוין, וואָס וועט דאָ ווערען? וואָס וועט דאָ
ווערען, הנהילע, אוי וועה!

ה נ ה י ל ע

געהט צו צו קאַנצאָריקין.

קאַנצאָריק, איך בעט איהן, טהוען זי מיר צוליב, דער סטראַוש-
ניק דרעהט זיך פאַר די טהור, מאַכען זי נישט קיין סקאַנ-
דאַל, לאָזען זי די מעדלעך אַרויסגעהן.

מ א ט ק ע

קוקט אויף הנהילען, ווערט ווייכער.

פאַר איהן וועל איך אַלעס טהון, אַז נישט וואָלט ע- אָן
אַ קאַפּ אַוונקעגאַנגען, זאָל איך אַזוי לעבען, אָן אַ קאַפּ...
וּו שלומהילע בענקאַרט, נעם דיר די מעדלעך. צו זי מעדלעך.
נ, אַרויס אויף דער גאַס.

ש ל מ ה

אַזוי ממזר, די פּרנסה געהט ער מיר אַוועקנעהמען. ציהט

פון מיר יעדען גראַשען אַרויס, און חתנות מאַכט ער זיך מיט די פלות. אָב מיט די מעדלעך אין גאַס.

חנה'לע.

איך דאַנק איהן קאַנאַריק זעהר, וואָס זי האָבען מיר געפאָלגט.

מאַטקע.

איך האָב עס נאָר פאַר איהן געטהון, זאָל איך אזוי לעבען. נאָר פאַר איהן...

חנה'לע לאַכט פערשעמט, געהט אונטער'ן בופעט, נעמט דאָס בייכעל. מאַטקע קלערט אַוויילע, דאָן געהט צו צו איהר מיט לייכטע שריט.

מאַטקע.

חנה'לע... חנה'לע, וואָס לעזען זי?

חנה'לע.

אַ מעשה...

מאַטקע.

אַ שענהע מעשה?

חנה'לע.

יאָ, יאָסעלע רופט מען עס... עס איז אַ מעשה מיט אַ יתום וואָס האָט קיין פאָטער נישט געהאַט און נישט קיין מאַמע געהאַט און מענשען זענען זעהר שלעכט געווען צו איהם... זי ווילען עס? גיט איהם דאָס בוך.

מאַטקע.

פערשעמט.

כ'קען נישט לעזען, מיך נישט געלערנט. האָט מען איהם געשלאָגען? מיר האָט מען אויך געשלאָגען, ווען איך בין אַ קליינער יונג געווען... די קאַפּ וואָלט איך זיי יעצט געשפּאַלטען.

חנה'לע.

וואָס? זי האָבען אויך קיין מאַמען נישט געהאַט?

מאַטקע.

איך האָב יאָ אַ מאַמען געהאַט, האָט זי מיך נישט געלאָזט שלאָגען, האָב איך זי דערפאַר ליעב, זעהר ליעב, און איהן האָב איך אויך ליעב.

חנה'לע

דערשראָקען און פערשעמט.

מיך?

מאָטקע

שלאַגט זיך איבערן מויל.

ניין... איך מײן, מײן מאַמע האָב איך ליעב און איהן אויך—

ווי מײן מאַמע...

חנה'לע

לאַכט דערשראָקען.

איך ווייס נישט, וואָס זי מײנען? לעזט ווייטער.

מאָטקע

שטעהט אויף און קוקט זי אָן.

חנה'לע, איך וויל עפּיס מיט איהן רעדען..

חנה'לע

לעגט אוועק אין אַנגסט דאָס ביכעל און קוקט איהם אָן מיט שרעק.

וואָס ווילען זי מיט מיר רעדען?

מאָטקע.

חנה'לע, זי ווילען? איך מײן... איך וויל... חנה'לע, האַרבען

זי מיך אויס, איך האָב איהן ליעב, זעהער ליעב, ווי מײן

מאַמען

חנה'לע

נאָך מעהר דערשראָקען, מיט אַ געמאַכטען געלעכטער

געזעהן זי שוין, וואָס האַבען זי מיך וואָס ליעב צו האַבען.

עס פעלט איהן דען וועם ליעב צו האַבען?

מאָטקע

חנה'לע, איך וויל מיט איהן אַ חתן ווערען, אויף אַ ערנסט,

זאָל איך אַזוי לעבען, זאָל מײן מאַמע אַזוי לעבען...

חנה'לע

ערשראָקען.

עס פעלט איהן דען פּלות? זי האַבען דאָך שוין אַזוי אויך

גענוג פּלות, וואָס ווילען זי פון מיר? וויל געהן.

מ א ט ק ע

בעמט זי ביי דער האנד.

געהען זי נישט אוועק, איך בעט איהן, געהען זי נישט
אוועק, האַרבען זי מיך אויס, איך וועל איהן גאַרנישט קיין
שלעכטס טהון, זאָל איך די פאַפּלעקסיע קריגען דאָ אויפ'ן
אַרט, אויב איך איהן עפיס שלעכטס טהון וויל. איך האָב
אַמאָל איהן געוואָלט שלעכטס טהון, נור נישט געקענט...

ח נ ה' ל ע

דערשראָקען.

מיר געוואָלט שלעכטס טהון, פאַרוואָס?

מ א ט ק ע

ווען איך האָב איהן דערזעהן חנה'לע, זענען זי מיר אזוי
געפעלען אַז איך האָב איהן געוואָלט שלעכטס טהון, איך
האָב מיך צו איהן אַריינגעג'בעט ביינאַכט, ווען זי זענען
געשלאָפען אין אַלק רילל...

ח נ ה' ל ע

דערשראָקען.

אוי, מאַמעלע קרוין!...

מ א ט ק ע

נאָר איך האָב איהן דאָס נישט געקענט טהון, געזעהן ווי זי
שלאַפען, מיט די אויגען צוגעמאַכט ווי אַהיהנדעלע וואָס
פערמאַכט די אויגען און האָט מורא אַז מען זאָל איהר
קיין שלעכטס נישט טהון און בעט זיך פונק דענסטאָל ווי
מיין מאַמע ווען איך בין אַקליין יונגעל געווען און ווען
איך האָב איהר צרות אָנגעטוהן, געגנב'עט, און זי האָט
מיר די הויזען פערנעהט, האָט זי אויך אזוי די אויגען
פערגלאָצט, ווי אַהיהנדעלע פאַר'ן שעכטען, האָט דאָס מיר
געגעבען אַזא נעהם ביים האַרצען, אַז איך האָב געוואָלט
אַנידער פאַלען פאַר איהן צו דר'ערד... כ'בין גאַנץ שטיל,
שטיל אַרויסגעגאַנגען אַז זי זאָלען נישט הערען, נישט
געקענט שלעכטס טהון...

ח נ ה' ל ע

אוי, מאַמעלע קרוין, אוי!

מ א ט ק ע.

נאָר פון דענסמאָל אָן האָב איך קיין רוה נישט, איך קען שוין נישט דאָס. ווייזט אויפ'ן קאָפּ. ס'איז מיר פערמיאוסט... אז איך גיב זיך אַדערמאָן ווי זי זענען געשלאָפּען מיט די פערמאכטע אויגען, קען איך שוין נישט קוקען אויף די מעדען... איך בענק נאָך איהן, נישט ווי נאָך די מעדלעך, ניין, ניין, גאָר אַנדערש, איך וויל האָבען אַ ווייב, מיין אייגען ווייב. און מיין מאַמע, זיין מיט איהר אין איין שטוב. מיט ווירטשאַפט נאָך דער חתונה, ווי יעדער מענטש, איך זאָל פאָהרען אויף יאָהר-מערק אַרום און האַנדלען, און זי זאָל לען זיצען אין דער היים און קאָכען נאכט-עסען. אהיימקומען פון מאַרק אין אַקעלט, אין אַ פּראָסט, אַראָפּוואַרפען פון זיך די בורקע, בלייבען מיט מיין ווייב, אין דער שטוב אַזוי וואַרעם, אַזוי גוט, נישט ווי דאָ, נישט מיט די מעדלעך.

ח נ ה ל ע.

האָט די גענצע צייט איהם מיט שרעק אויסגעהערט, זאָגט מיט האַרץ-קלאַפען. פאַר וואָס האָבען זי מיך דוקא אויסגעקליבען? זי ווייסען גאַנץ גוט, אז איך בין נישט פאַר איהן, זי ווייסען גאַנץ גוט.

מ א ט ק ע.

פאַר וואָס נישט? איך וועל אַוועקוואַרפען דאָס געשעפט, איך האָב שוין געק ערט אַוועקוואַרפען דאָס לעבען מיט די מעדלעך, איך וועל ווערען אַ אַרנטליכער מענטש ווי אַלע מענטשען, איך וועל האַנדלען מיט פּערה, אָדער מיט פּיש, איך וועל גאָר אַנדערש, גאַנץ אַנדערש ווערען, איך האָב איהן לעבט...

ה י נ ד ע ל.

איז שוין פון פריהער אַריינגעקומען אונבעמערקט און האָט צוגעהערט. וועה איז מיר, חנה'לע, געה נור אין שטוב אַריין! האָסט דאָרט עפּיס צו טהון.

חנה'לע דערזעהט הינדלען, כאַפּט זיך און לויפט אַב.

מ א ט ק ע.

וואָס האָבען זי אַזוי מורא פאַר מיר? איך וועל חנה'לען גאַרנישט טהון.

הינדעל.

מיט א געמאכטען שמייכל.

ווער זאגט דען מורא? ווער האט דען עפיס מורא פאר
איהן? וואס זענען זי א גולן? חלילה... נאָר גלאַט אַזוי.
חנה'לע, האָט דריינען אין שטוב עפיס צו טהון.

מאָטקע.

זי האָבען נישט וואָס מורא צו האָבען פאַר מיר, איך וועל
חנה'לען גאַרנישט טהון, איך האָב ח.ה'לען ליעב, זייער
ליעב.

הינדעל.

וואָס האָבען זי געזאָגט, וועה צו מיר! מיט כעס. וואָס האָבען
זי צו חנה'לען? וואָס קעהרען זי זיך אָן מיט חנה'לען?
וואָס פאַר אַ ליעב?

מאָטקע.

הינדעל, איך האָב אַ פאַר הונדערט ריבל, איך וועל אַלעס
אָוועקוואַרפען, די מעדלעך וועל איך שלמה'ן פערקויפֿען.
כיוועל אַ פּורמאָן ווערען אָדער אַ פּישער. און וויל מיט
חנה'לע, אַ חתן ווערען.

הינדעל.

אַ בעזער חלום אויף מיינע שונאים קעפּ, מיט וועמען
ווילען זי אַ חתן ווערען? מיט מיין חנה'לען? פּפּוי זאָל עס
ווערען, מיין קינד איז אַ רייין קינד, און זי האָבען זיך נישט
וואָס צו פרעגען אויף מיין קינד, מיינען זי נישט, דערפאַר
וואָס איך האָב אַזאַ פּינסטערע פּרנסה, וואָס איך מוז האַל-
טען אַ קאַוויאַרניע פאַר אַזעלכע מענשען, ווי זי זענען,
מעג שוין יעדער איינער מיט מיין קינד האָבען צו טהון...
מיין קינד איז נישט פאַר אַזעלכע לייט ווי זי זענען...

מאָטקע.

מיט כעס.

ווער בין איך? אַ ממור? איך האָב אויך אַ מאַמע. קלאַפּ
אין טיש.

ה' י' ד' ע'

דערשרעקט זיך.

ווער זאגט דען עפיס אויף איהנ'ס מאמע חלילה, געוויס האבען זי א מאמע, וועלכער יוד האט דאָס נישט קיין מאמע, זאָל זי לעבען ביז הונדערט און צוואַנציג יאָהר פיר מיינעטוועגען.

מ אָ ט ק ע.

איך האָב געמיינט... עס וואָלט נישט געווען גוט, ווען זי וואָלטען עפיס גערעדט אויף מיין מאמען... עס וואָלט נישט גוט געווען... געהט צו דער טהיר און רופט אין גאט. היי, מיידל-לעך! קומט נאָר אריין די מינוט!

ר ו י ט ע

קומט אריין.

וואָס האָט מיך קאנאריק גערופען?

שלמה מיט נאָר אַ פּאַר יונגען קומען אריין צו לוימען.

מ אָ ט ק ע

צו די רויטע.

דו קענסט שרייבען אַ יודיש בריוועל?

ר ו י ט ע.

יא, די באַבע האָט מיך געלערנט.

מ אָ ט ק ע

זען דיר אַוועק און שרייב מיר אַ בריוועל, אָט דאָ האָסטו טינט און פּאַפּיר און שרייב מיר. נעמט פון בופעט טינט און פּאַפּיר און דערלאנגט איהר.

ש ל מ ה.

זעהסט, צו וואָס ער בעדארף זי?

ר ו י ט ע.

וואָס זאָל איך שרייבען!

מ אָ ט ק ע.

שרייב מיר אַ טיטול צו אַ מאמען, אַ גוטע מאמע, אַ גוטע מאמע.

הי שרייבט.

מ א ט ק ע.

האָסט שוין אָנגעשריבען?

ר ו י ט ע.

י א.

מ א ט ק ע.

לעז!

ר ו י ט ע

לעזט.

„צו מיין ליבע מאמע!“

מ א ט ק ע.

צו מיין ליבע, געטרייע, גוטע בעסטע, מאמע.

ש ל מ ה.

זעהסט, וואָס פאַר אַ טיטול, ווי צו אַ גרעפּין, אַ קלייניגקייט.

זיין מאַמע. זיי לאַכען.

מ א ט ק ע

באַמערקט עס און מאַכט זיך נישט הייסען.

און יעצט שרייב אַזוי: „איך שיק דיר מיין ליבע מאַמע

פינף און צוואַנציג רובל, אַט דאָ האָסטו זיי. לעגט געלט אויפֿן

טיש. און קויף דיר אַ שייטל, אַ פאַר שיק און אַ שבת-טוך,

דעם טאַטען זאָלסטו גאָר נישט קויפען, אלעס איז פאַר

דיר, ווייל ער האָט מיך געשלאָגען, ווען איך בין אַ קליי-

נער יונג געווען.

ש ל מ ה.

אַ שאַד, וואָס ער האָט איהם נישט בעגראָבען קליינערהייד.

מ א ט ק ע

מאַכט זיך נישט הערען.

האָסט שוין אָנגעשריבען?

ר ו י ט ע.

י א.

מ א ט ק ע.

און יעצט שרייב אַזוי: „איך בין אין וואַרשע, אַ בעל-מלאַכּת,

אַ אַרבייטער, בין איך, איך האָב זיך אויסגעלערנט אַ מלאַכּת.

קלערט וואָס פאַרע מלאַכּת?..

ש ל מ ה.

גנבישע פלות צו האָבען און געלד פון קעשענעס צו גנב'ענען.

מ אָ ט ק ע.

מאכט ויך נישט הערען.

איך בין אַ פישער. איך האַנדעל מיט פיש.

ש ל מ ה.

כאפט אונטער

מיט העכט!

מ אָ ט ק ע.

און שרייב ווייטער אַזוי, קום צו פאַהרען נאָך וואַרשע.

מאַמע, איך געה אַ חתן ווערען!

ש ל מ ה.

וואָס האָט ער געזאָגט? אַ חתן ווערען? מול טוב אונז,

לאַמיר הערען, ווער עס איז זיין פלה.

ה י נ ד ע ל.

גוטערן בופעט.

אַ בראַך איז דאָך צו מיר, ווייזט צו שלמה'ן אויף מאַטקען. דער

יונג איז דאָך משוגע געוואָרען!

מ אָ ט ק ע.

האַסט שוין אָנגעשריבען?

ר ו י ט ע

מיינט, אַז מאַטקע מיינט זי, לעזט מיט פריינד.

יאַ איך געה אַ חתן ווערען..

מ אָ ט ק ע.

„מיט אַ פּיין יודיש מעדעל, אַ אַרנטליכע.

זויטע קוקט אַ טרויעריגע אויף איהם מיט שרעק.

שרייב, אַ אַרנטליך יודיש מעדעל.

ר ו י ט ע

זאָגט נאָך טרויעריג.

אַ אַרענטליך יודיש מעדעל.

מ אָ ט ק ע.

כאפט דאָס וואַרט און זאָגט נאָך.

יאַ, אַזאַ אַרענטליכע ווי דו ביסט, מאַמע, ווי זלאַטקע.

ש ל מ ה

זלאַטקע איז גוט, אַז זי הייסט נאָר זלאַטקע... יעצט פער-
שט, הסטו שוין, פארוואָס זי האָט אַזאָ זוהן, ווי די מאַמע,
אַזוי דאָס קינד, דאָס עפעלע פאַלט נישט ווייט פון בוים.

מ אָ ט ק ע

כאַפט אַ שטוהל און האַלט איבער שלמה'ס קאַפּ.
וואָס האָסטו געזאָגט? וואָס, זאָג איבער נאָך אַמאָל.

ש ל מ ה

מיט שרעק.

וואָס האָב איך געזאָגט? דו האָסט דאָך אַליין געזאָגט,
"זלאַטקע".

מ אָ ט ק ע

מיין מאַמען זידעלסט דו. כאַפט אָן דעם יונג ביים האַלז און וויינט
מיטן פינגער אויף דער פּאָדלאַגע. דאָס איז זלאַטקעס שיד, איהרע
נעגעל. פיס, אַראָב אויף דער ערד! אויף די קניע פאַר
זלאַטקען! האַלט נ'שטוהל איבער שלמה'ס קאַפּ. שלמה האָט מורא,
לעזט זיך אַראָב אויף דער ערד. קוש זלאַטקעס פיס, קוש איהרע
שיד, אָט אַזוי זאָלסטו קושען, זלאַטקעס שיד. ער האַקט איהם
איבערן קאַפּ ביז שלמה בייגט צו דאָס מויל צו דער פּאָדלאַגע. מאַטקע
גיס איהם אַ שטויס אַוועק פון זיך. געה, ביזט נישט ווערט צו
קושען זלאַטקעס שיד. זעצט זיך צו אַ טישעל, טרויעריג און פּערטראַכט.

אַ לפּנע פאריזט.

ד' מלך קומט אריין צו לויפּען אָן אַטעם.

ר' מ ל ר.

וואָס איז דאָ געשעהן? אַזעלכע געוואַלדען, געשרייען גע-
הערט, דער פּריסטאָו וועט דאָך אַריינקומען, מען וועט דאָך
מיך אונגליקליך מאַכען.

ה י נ ד ע ל.

ציהט איהם פאר'ן אקסעל.

שווייג, שווייג... דער יונג איז משוגע געוואָרען. וויינט שטיל
אויף מאַטקען. שטיל צו מלך'ן. ס'האָט זיך איהם דוקא פּערגלוסט
מיט חנה'לען אַחטן צו ווערען, נישט אַנדערש.

ש לך.

מיט חנה'לען, ער? שטיל. איך האָב מורא פאַר דעם יונג
הינדעל, איך האָב מורא. פיהר גלייך אַרויס חנה'לען פון
דער שטוב, בעהאַלט זי ביים פעטער. ווייט אויף מאַסקען. איך
וועל איהם שוין איינשטילען, געה פיהר אַוועק חנה'לען.

הינדעל געהט אָב.

געהט צו צו מאַסקען מיט אַ געמאַכטער פריינדשאפט.

וואָס זיצט איהר אַזוי פערטראַכט? אַ יונגער מאַן ווי איהר.
וואָס? די געשעפטען געהען שלעכט?

מ אַ ט ק ע

באַפט זיך אויף, דערזעהט מ'דן, פערבייגט די הענד.

ר' מלך, האַרעכט מיך אויס, איך וויל מיט אייער טאַכטער
אַ חתן ווערען.

ד' מ ל ך

דוהיג.

וואָס עפעס פונקט מיט מיין טאַכטער, וועניג פעהלען אייך!
מ אַ ט ק ע.

איך וויל מעהר נישט זיין מיט זיי. ווייט אויף די מעדלעך. איך
וויל אָנהויבען צו פיהרען אַ נאַנדער לעבען, איך וועל מיט
חנה'לען אַ חתן ווערען און פיהרען אַ לעבען, ווי יעדער
אַנדערער מענש. אַ פישער וועל איך ווערען. ענדערט דעם
טאָן און בעט זיך מיט געוויין, פאַרוואָס ווילט איהר נישט, אַז
איך זאָל אויך אַמאָל אַ מענש ווערען, איך האָב דאָך אויך
אַ מאַמע, אַעהרליכע, גוטע מאַמע, פאַר וואָס ווילט איהר
נישט, פאַר וואָס?

מ ל ך.

וואָס וויל איך נישט? איך ווייס נאָך נישט, וואָס איך וויל
נישט.

מ אַ ט ק ע

קוקט איהם אָן פערוואונדערט.

וואָס זאָגט איהר? ר' יוד, הערט מיך אויס. נעמט איהם אָן
בייזן לאַץ. איך בין נאָך אַ יונגער יונג. איך קען נאָך גאָר
אַנדערש ווערען.

מ ל ך .

געוויס, אז מען וויל, פארוואָס נישט.

מ אָ ט ק ע .

מיט מעהר לוסט.

איך האָב אַ פאַר הונדערט רובל אייגען געלד, איך וועל זיך
נעמען צום האַנדלען, איך וועל מיר קויפן אַ פאַר פּערד און
וועל פיהרען פיש פון דער באַהן. איהר וועט זעהן,
איך וועל ווערן אַ גאַנץ אַנדערער מענש, אַ גאַנץ אַנדערער
מענש. מיין מאַמע זאָל אזוי לעבען.

מ ל ך .

מיט פריינדשאפט

פאַר וואָס נישט? אַ יונגער מאַן מיט אַ פאַר הונדערט רובל
קען אַ סך אויפטהון, אַ סך...

מ אָ ט ק ע .

און פאַר וואָס ווילט איהר נישט, פארוואָס?

מ ל ך .

וואָס וויל איך נישט? איך ווייס נאָך נישט, וואָס איך וויל
נישט.

מ אָ ט ק ע .

פארוואָס ווילט איהר נישט, אז איך זאָל מיט חנה לען אַ חתן
ווערען, אַ שידוך טהון.

מ ל ך .

ווער זאָגט דאָס, אז איך וויל נישט? פון וואַנען ווייסט
איהר, אז איך וויל נישט.

מ אָ ט ק ע .

ערשטוינט.

וואָס זאָגט איהר וואָס? איהר ווילט? נאָ, איהר ווילט? איך
מיט חנה לען אַ חתן ווערען... האַרכט מיך אויס ר' יוד, ר'
מלך הערט אויס; איך האָב אַ גוטע מאַמע, אַ געטרייע
מאָמע, איך האָב איהר שטענדיג צרות אָנגעטהון, נאָך פון
קליינערהייט אָן האָב איך איהר שלעכטס געטהון, און זי
מיר גוטס.

מ ל ך .

עס איז זעהר שעה, זעהר גוט אזא מאמען צו האָבען.
אכבוד אזא כאמען צו האָבען, אַ וואָ!

מ אָ ט ק ע .

איך האָב חנה'לען אזוי ליעב ווי מיין מאמע, הערט מיך
אויס יוד, איך וועל זי האַלטען אזוי געטריי, אזוי ריין. איך
וועל מיין מאמען גוטס טהון פאַר אלע צרות וואָס איך האָב
איהר אָנגעטהון, אַ חתן ווערען מיט אַ אַרענטליך יודיש מע-
דעל, מיט אַ ריינע... איך וועל זי דאָ נישט האַלטען, אַהיים
פיהרען זי צו מיין מאמע, אַז אלע זאָלען זעהן, אלע זאָלען
זעהן.

די מעדלעך שטעהען ארום און וויינען.

מ ל ך .

פאַר וואָס נישט, פאַר וואָס נישט. זאָל ער נאָר ווערען
פריהער אַ אַנשטענדיגער מענש אַ אַרענטליכער מענש, וועט
מען דענסמאָל זעהן, וועט מען דענסמאָל רעדען.

מ אָ ט ק ע .

מיט פרייד.

וואָס האָט איהר געזאָגט, וואָס? חנה'לע, חנה'לע! וויל אַריין-
לויפּען אין צווייטען צימער.

מ ל ך .

האלט איהם צוריק.

אַה, דאָס נישט, חנה'לען דאַרפט איהר נישט זעהן, דער-
נאָך, דערנאָך, אַז איהר וועט ווערען אַ אַנשטענדיגער מענש,
אזוועקלעגען די פרנסה, ווערען אַ פּישהענדלעך, האָבען
אַ פאַר הונדערט רובל אייגענט, קומען מיט אַ שדכן, ווי
יעדער יוד, דעמאָלט איז עפּיס אַנדערש, איהר וועט די
מוטער ברענגען, זעהן מיט וועמען איך האָב צו טהון...
אַבער יעצט נישט...

מ אָ ט ק ע .

יאָ, יאָ, איהר האָט רעכט, יאָ, יאָ. שלאָגט זיך איבערן מויל.
דערנאָך, דערנאָך, יאָ, יאָ, נו שלמה'לע, האָסט געהערט?

קויפסט אָב די מיידען? קויף זיי אָב, נעם זיי דיר אַלע
צו וויפיל גיסטו? איך געדאַרף זיי שוין נישט מעהר.

פ ל ר.

לאָז מיר נאָר נישט זיין דערביי, איך ווייס גאַרנישט דער-
פון אָב.

די מעלען וויינען.

ז ש אַ כ ל י נ.

אַ בראַך איז דאָך נאָך מיר. וואָס געהט ער טהון. לאָז מיר
נאָר לייפען נאָך די דראַטען געהערין. לויפט ארויס.

ב א ש ע.

מיר איז אַלץ איינס; דער הונד אָדער אַ אנדערער, איין
טייוועל.

ר ז י ט ע.

איך האָב באלד געוואוסט, אַז עס וועט היינט נישט גוט
זיין. דער טויו פיק איז מיר נאָכגעלאָפען ווי אַ שוואַרצער
שאַטען, קאַנאַריק געטרייער, קאַנאַריק גוטער, וואָס געהסטו
טהון?

ש ל מ ה.

מיינסט טאַקע ערנסט? ווילסט אַוועק פון דער שטאָרט?

פ אַ ט ק ע.

מיין געביין וועט זיך דאָ מעהר נישט געפינען. איך וועל
דיר דיין פרנסה מעהר נישט שטערען.

ש ל מ ה.

און מעהר קיין פרעזענטיעס נישט האַבען, גאָר נישט?

פ אַ ט ק ע.

איך האָב דיר געזאָגט, אַז איך פערקויף דיר ביז איינע.

ש ל מ ה.

און מערי די דראַטען — געהערין אויך?

פ אַ ט ק ע

כאַפט זיך אײַך.

מערי, די דראַטען=געהערין, ניין, זי נישט...

מערי קומט אַריין אין שוואַרצען געקליידעט, נאָך איהר זשאַכלין.

מ א ט ק ע

איבער איהר זאלסטו קיין רעכט נישט האַבען.

מ ע ר י.

צו פאסקען

וואָס געהסטו טהון?

מ א ט ק ע.

געמט זי אין אַ חיינקעל.

מערי, מיר מוזען זיך שיידען, איך געה אַוועק פון דאַנען.

מ ע ר י.

וואוהין?

מ א ט ק ע.

איך געה חתונה האַבען.

מ ע ר י.

פאַרוואָס?

מ א ט ק ע.

איך ווייס נישט פאַר וואָס. איך מוז, איך וויל, איך קען נישט

אַנדערש.

מ ע ר י.

און וואָס ווילסטו מיט מיר טהון?

מ א ט ק ע.

מיט דיר? געה אַוועק פון דאַנען, איך וועל דיך פיהרען

אין אַ צירק אַריין. אין אַ וואָדעלוויל, דו וועסט געהן אונט

דער דראַט, וועסט אַרבייטען און פערדיגען געלד פאַר דיר,

פאַר דיר אַליין.

מ ע ר י.

איך וויל נישט געהן, איך וויל זיין וואו דו ביזט, מיט דיר,

מ א ט ק ע.

דו קענסט נישט זיין מיט מיר, איך געה חתונה האַבען מיט

אַ אַנשטענדיג מיידעל... מיר מוזען זיך צושיידען. ס'איז

שוין אונזער מול אַזוי.

מ ע ר י.

ווינט.

פאַר וואָס? איך האַב דאָך דיך אַזוי ליעב.

פאָס קע

איך ווייס אז איך בין ביי דיר אין דער האַנד, אז דו ווילסט קענסטו מיך איבערגעבען צו דער פּאָליציי אין די הענד, אז איך האָב אַ מענשען געהרג'עט, אז איך טראָג אַ פּרעמדען נאָמען, גיב מיר אַרויס, אז דו ווילסט, נאָר דאָס לעבען ווייטער פיהרען קען איך נישט, שיק מיר נאָך סיביר, אויף קאַטאַרגע אז דו ווילסט, נאָר איך קען מעהר דאָ נישט זיין.

מער י

וואָס רעדסטו? איך וועל דיר אַרויסגעבען? שלאָג מיר, פּערקויף מיר, טהו מיט מיר וואָס דו ווילסט, איך בין דיינע, איך האָב דיך ליעב, איך האָב דיך ליעבער ווי זי קושט איהם די הענד.

פאָס קע

אלעס זי איבערין קעם.

שווייג, מערי, שווייג, מיר מווען זיך צושיידען.

מער י

פאַר וואָס? פאַרוואָס קענסטו מיר נישט האָבען מיט חנה'לען. גנביע זי אַוועק, מיר וועלען זיין איננינעם. מיר וועלען דיר געלד געבען. מיר וועלען דיך ליעב האָבען, ביידע ליעב האָבען.

פאָס קע

שווייג, איך שלאָג דיך! הויבט אויף די האַנד.

מער י?

איך וועל זי אַנרעדען, איך ווייס שוין, ווי מיט איהר צו רעדען, זי וועט בעשטעהן.

פאָס קע

שווייג, וואָרים איך זאדושע דיך אויפן אָרט, וואָס מיינסטו? חנה'לע איז ווי דו? די מינוט געם צונויף דיינע זאכען און אַרויס פון דאַנען, די מינוט.

מער י

מיט געוויין.

איך וועל טהון אלעס, וואָס דו הייסט מיר, אלעס, איך האָב דיך ליעב, איך האָב דיך ליעב. זיינענדיג.

ש ל מ ה

געהט צו צו מאסקען.

נו, מאכען מיר דאס געשעפט? פערקויפטט מיר די כלות
דיינע? זאג וויפיל דו ווילסט. הונדערט רובל, צוויי הונדערט
דריי הונדערט. נעמט ארויס געלד. נא, דאָ האָסטו גיט איהם געלד.

מ א ט ק ע

קוקט איהם אן ווילד.

געלד נעמען? פאר זיי געלד נעמען? ניין, ניין! נא! ווארפט
איהט דאס געלד אין פנים. דו זאלסט איבער זיי קיין הערשער
נישט זיין. היי, מוידען! הינדעל! באשע!

מ ע ד ל ע ך

געהען צו ציטערדיגע.

וואָס?

מ א ט ק ע

די מינוט נעמט צונויף די זאכען און אוועק פון דאנען.

מ ע ד ל ע ך

דערשראקען.

וואוהיין?

מ א ט ק ע

א היים געהט, צו די מאמעס, צו די טאטעס, צו די ברין.
דערס, ארבייטען געהט, דאָ זאָל זיך אייער געביין נישט גע-
פינען. ארויס פון דאנען!

די מעדלעך שטעהען פערוואונדערט, קוקען מיט שרעק און אונזערטי דא אויף
מאסקען, דא אויף שלמה'ן.

ש ל מ ה

וואָס טהוּס'טו? מיין פרנסה, מיין גאַנצע פרנסה, מיין ווייב
און קינד!

מ א ט ק ע

אז די מעדלעך.

האָט נישט קיין מורא, איך וויל נאָר זעהן, ווער עס וועט
איך נישט לאָזען, ווער וועט עס וואַגען איך שטעהן אין
וועג. צו שלמה'ן, דעם קאַפּ וועל איך שפּאַלטען, פּערשטאַנען?

צו די מעדלעך, די מינוט אהיים, צו די טאטעס, צו די מאמעס,
א היים!

גאשע.

גאט גערעכטער, גאט געטרייער, דו קענזט דאך אלעס
שלעפט איהר שוועסטער. טהו אנס, דעם אויסשטייער האָב איך
שוין אָנגעגרייט. אב.

רויטע

אָבער הענד וויינט, קוקט מיט בענקשאפט אויף מאַסקעין.
דו שעהנער פאַרשוין מיינער, פאַר וועמען וועל איך יעצט
העמדער וואַשען? וועמען די שייך פּוצען. אב.

מאָטקע

צו זשאַכלין.

וואָס שטעהסטו? וואָס געהסטו נישט אהיים?

זשאַכלין

מיט ביטערקייט.

איך האָב נישט קיין טאָטען. איך האָב נישט קיין מאַמען.
איך ווייס נישט צו וועמען צו געהן. די גאס איז מיין היים.
בעה איך אין גאס אַריין. לאַנגזאַם אב.

מערי

קומט אַריין, אָנגעטוהן, מיט איהרע זאַכען, קוקט זיך אַרום.

קיינער איז נישטאָ? פאַלט אויף די קנייה פאַר מאַסקען. מאַטקע.

מאָטקע.

שש... רוף מיר נישט מאַטקע, מיוועט נאָך דערהערען!

מערי

איך האָב אַזוי ליעב דיך צו רופען מיטן אלטען נאָמען.
לאַז מיר!

מאָטקע.

וועסט מיר אַרויסגעבען?

מערי

איך בין שטענדיג דיינע, וואו איך זאָל נישט זיין. איך וועל
שטעהען אַטער דייין פענסטער און זעהן ווי דו וואָהנסט
ווי דו לעבסט... זיי גליקליך מאַטקע מיינער... פאַרוואָס?

אוי מאַטקע, ס'איז מיר אזוי איינזאם אָהן דיר, אזוי טרויער.
ריג... פאַרוואָס?

מ אַ ט ק ע

בערוהיגט זי.

שווייג, שווייג, ס'איז שוין אודאי אונזער מול אזוי; מיר
מוזען זיך צושיידען, אונזערע וועגען צוגעהען זיך. בלייב
געזונד.

מ ע ר י

בלייב געזונט מאַטקע מיינער געטרייער, מאַטקע איינציגער.
זינגט אַבגעהענד.

טויזענד האָב איך געליעבט

טויזענד האָב איך פאַרלאָזט

נאָר אַן איין איינציגער

פּערגעסען קען איך נישט.

מאַטקע קוקט איהר נאָ.

פ א ר א נ ג

דריטער אַקט.

אַ בעל-הבית'סע שטוב. מען גרייט זיך צו האַיבן.
יילך און אַראָק העלפט זי טעלער אוימסטעלען.

ה י נ ד ע ל

גרייטנדיג צום טיש.

אזא יונג איז דאָס, וואָס ער האָט געוואָלט, דאָס האָט ער
אויסגעפיהרט. אַנדערש נישט נאָר מיין חנה'לען האָט זיך
איהם פּערגלוסט, און ער קריגט זי.

ט ל ד

איך האָב געמיינט, אז איך וועל איהם אָבנאַרען, צום סוף
האָט ער מיך אָבגענאַרט, ער איז טאַקע בעסער געוואָרען
דער יונג, קענסט דיר עפּיס העלפען! מיט גלייבן. און איך
זאָג דיר, מיין ווייב, אז אזא יונג ווערט אַלייט, איז ער
מעהר לייטישער ווי אַלע יונגע לייט. ס'איז דאָך איהם נישט
צו דערקענען, ער געהט דאָך מיט מיר דאַונען יעדער
שבת אין שוהל אַרײן, צוערשט האָב איך געמיינט, אז איך
וועל זיך פון איהם אָבטשעפען. ערשט דער יונג טהוט
טאַקע, וואָס איך הייס איהם, ער מיינט עס אויף אַ אמת.

א י נ ד ע ל

און וואָס איז דאָ געשעהן? אַ קינד אין דער שערץ וועט
ער דיר נישט אַהיימברענגען... און אז אזא איינער, אז ער
ווערט אַ מענש—איז ער אַלייט, און חנה'לע האָט ער לייעב
ווי דאָס לעבען, די אויגען וואָלט ער זיך געלאָזט פאַר
איהר אַרויסנעהמען.

ט ל ד

און דער עיקר פּערגעס נישט, אַ פאַר הונדערט רובל, און
חנה'לען געהט ער ווי זי שטעהט און געהט, ער וויל דאָך
קײן גראַשען נישט פון איהר, און ווער דאַרף דען וויסען
פון וואַנען ער האָט געלד, אין פאַס שטעהט עס נישט פּער-
שריבען.

ה י נ ד ע ל

איך האָב נאָר מורא איין זאָך געהט צו צו איהם און רעדט שטיל.

פון וואגען ווייסטו אז דער לונג וועט נישט צוריק געהן
אויף זיין פריהערדיגען וועג? אזעלכע ציהט, עס...

מ ל ך .

נאָרישקייטען... וואָס מיינסטו אָן איהר וואָלט ער געוואָרען
דאָס וואָס ער איז. נישקשה, זי וועט שוין מאַכען פון
איהם אַלייט, אויף איהר קענסטו זיך פערלאָזען.
מאָסקע לויפט אריין מיט אַ בריף אין האַנד. אַנגעטהוּן ווי אַ חתן.

מ אָ ט ק ע.

מחותן ר' מלך, די מאַמע מיינע קומט דאָך צופאַהרען צו
די תנאים, אָט שרייבט זי מיר... וואו איז הנהלע? לויסט אַב
אין צווייטען, צימער.

מ ל ך .

עס געפעלט מיר אין דעם לונג וואָס ער האָט אזוי ליעב די
מאָמע זיינע, «כבוד אמ» איז אַ גרויסע זאָך.

ה י ב ד ע ל .

און ווער ווייס אויב דאָס איז נישט זיין זכוס. אַ לונג איז
געלעגען אזוי טיף אין דער בלאַטע און הויבט זיך אויף, ער
מוז האַבען אַ גוטען מלך אין הימעל.

מ ל ך .

זעהסט מיין ווייב... שש...

מאָסקע און הנה קונען רעדענדיג צווישען זיך.

מ ל ך .

איז די מחותנת'טע הייסט עס דאָ, איז זי געקומען צו די
תנאים.

מ אָ ט ק ע.

יאָ מחותן, יאָ, יאָ, אז איך וואָלט געווען געוואוסט וואו זי
איז יעצט וואָלט איך איהר אַקעגען געלאַפּען, וואָלט איך
איהר... שרייבט זי נישט ווי אזוי זי וועט קומען, צו מיט
דער באַהן, צו מיט אַ פּוהר, וואָלט איך געוואוסט מיט וועל-
כען וועג, וואָלט איך אַ שטיק פאַראויס געלאַפּען, אַקעגען
געפאַהרען מיט מיינע פּערד, ווייס איך נישט, מוז איך דאָ
זיצען און וואַרטען אויף איהר.

מ ל ר .

וועסט דאָ וואַרטען אויף איהר, זי קומט דאָך נישט צו קיין
פרעמדע. וויקט צו הינדעל. מיין ווייב, קום אַרויס, יונגע
מענשען, אפשר ווילען זיי זיך עפּיס זאָגען פאַר די תנאים,
וואָס מיר טאַרען נישט הערען. שטיל צו איהר. קום מיין ווייב,
מיר וועלען זיך שטעלען אונטער די טהיר און מיר וועלען
הערען, וואָס חתן-כלה האָבען זיך צו זאָגען. מיר מעגען
אויך וויסען.

ה י נ ד ע ל .

האַסט רעכט מיין מאַן. אָב מיט מלך, שטעלען זיך אונטער
דער טהיר.

מ אָ ט ק ע .

קוקט אויף חנה'לעך מיט ליעבע, פּלוצלונג.

חנה'לע, חנה'לע, יעצט זאָג מיר, ווילסט דו ווערען פאַר
מיר אַ כלה?

ח נ ה ' ל ע .

מנסתמא איז דאָך מיר בעשערט אזוי, אז איך זאָל פאַר
איהן אַ כלה ווערען, מען זעהט דאָך אז ס'איז אַ גאַטעס זאָך!

מ אָ ט ק ע .

חנה'לע!

ח נ ה ' ל ע .

איך וועל אלעס טהון, וואָס טאטעשי און מאמעשי וועלען
מיך הייסען, זיי ווייסען, בעסער פאַר מיר, וואָס איז גוט
פאַר מיר.

מ אָ ט ק ע .

חנה'לע!

ח נ ה ' ל ע .

איך וועל איהן זאָגען דעם ריינעם אמת, איך האָב עפּיס
זעהער מורא, מיין האַרץ שרעקט זיך זעהר.

מ אָ ט ק ע .

פאַר וואָס האָבען זי מורא?

ח נ ה ' ל ע .

זי ווייסען שוין פאַר וואָס איך האָב מורא... איך האָב מורא,

אז זי זאלען נישט געהען אויף דעם זעלבען וועג, וואָס זי
זענען געגאנגען. וואָס טויג מיר שוין אזאָ לעבען?... איז
דאָך גלייכער, אז פון אונזער שידוך ווערט גאַרנישט, איידער
מיר געהען זיך פּערבינדען פאַר גאָט און פאַר לייט.

מ ל ך

אונטער דער טהיר.

א געזונד אויף איהר קאַפּ, דו הערסט, ווי זי רעדט מיט איהם?
ה י ב ד ע ל

נאַר איינער, פּערלאַז זיך נאָר אויף איהר איך האָב דאָך
דיר געזאָגט אַז אויף אונזער חנה'לעך קען מען זיך
פּערלאַזען.

פ א ט ק ע

הערסט זיך אויף די קנייה.

חנה לע, איך וועל שטאַרבען פריהער, אַ טויט זיך געמען,
אין וואַסער זיך וואַרפען, איידער דיר שלעכטס טהון אויף
אַזוי פיל. זייט אויפן שפיץ פינגער. איך וועל דיר זיין
אַגעטרייער, מיין חנה'לע, וועסט זעהן. זיינט.

ח נ ה ' ל ע

זיינען זי נישט, איך גלייב איהן, ווען איך וואָלט איהן
נישט געגלויבט, וואָלט איך דאָך פאַר איהן קיין כלה
געוואָרען.

פ א ט ק ע

און פאַרוואָס זאָגסטו מיר נאָך "זי?"

ח נ ה ' ל ע

נו, זאָל שוין זיין "דו"

פ א ט ק ע

איך האָב דיך ליעב, ווי מיין מאַמע, זאָג מיר, האָסט ליעב
מ ן מאַמע?

ח נ ה ' ל ע

יא, איך האָב פאַר דיין מאַמען אָנגעגרייט... אַט וואָס איך
האָב אָנגעגרייט. נעמט אַרויס פון קאַמער אַ שייטל מיט אַ טוך.
אַט די מתנה האָב איך אָנגעגרייט. פאַר די מחותנת'טע
אַ שעהנע מתנה?

מאָטקע

שרייט אויס.

חנה'לע?

חנה'לע.

און איך וויל דורכאויס אַז די מחותנת'טע מיט מיין
מאמען זאלען מיך אונטער די חוזה פיהרען, אַז נישט
וועל איך האָבען אַ צושטערטע חתונה.

מאָטקע

ווערט ערנסט, טראכט אַ וויילע, קוקט זיך ארום.

איך הייס נישט קאנאָריק, איך הייס מאָטקע, רוף מיך
מאָטקע, איך בעט דיך.

חנה'לע.

מאָטקע? געה שוין געה, דו לאַכסט פון מיר, וואָס פאַר
אַ נאָמען איז מאָטקע, מאָטקע פאַסט זיך פאַר אַ גנב.

מאָטקע

איך לאָך נישט, חנה'לע, איך טראָג אַ פרעמדען נאָמען.

מלך

אונטער'ן טהיר.

וואָס האָט ער געזאָגט? לאָמיר נאָר הערען, הערט זיך אַיין.

חנה'לע.

ווי הייסט דו טראָגסט אַ פרעמדען נאָמען? וועלכער מענטש
טראָגט דאָס אַ פרעמדען נאָמען? דו מאַכסט חוזק.

מאָטקע

איך מאַך נישט קיין חוזק. הער אויס חנה'לע, איך האָב
דיר שוין פריהער געוואָלט דערצעהלען, דיר חנה'לע
דארף איך אַלץ זאָגן, איידער איך געה מיט דיר אַ חתן
ווערען, וויל איך, אַז דו זאָלסט אַלעס וויסן און דו מוזט
אַלעס וויסען, וועסטו דערנאָך נאָך וועלען מיט מיר אַ פּלה
ווערען איז גוט, אַז נישט זאָג מיר, וועל איך זיך אויפ-
חיבען און אוועקגעהן און וועסט מיין געביין נישט מעהר
זעהן.

מ לך.

וואָס זאָגט ער?

ה'נ ד ע ל.

מיין האַרץ זאָגט מיר נישט קיין גוטעס אָן, מלך.

מ לך.

שווייג, לאַז הערען, וואָס ער וועט זאָגען.

מ אָ ט ק ע.

חנה'לע, הער מיך אויס. זעהסט, אז דו האָסט פריהער גע-
רעדט וועגען מיין מאַמען, האָב איך געזעהן, אז דו און
איך זענען מיר משפּחה און מ'קען דיר אַלעס דערצעהלען.
אַלעס פּערטרויען, הער אויס חנה'לע; איך טראָג אַ פּרעם-
דען נאָמען פון אַ מעגשען, וואָס איז שוין נישטאָ, וואָס
לעבט שוין נישט, און אז דו רופסט מיר מיט אַ פּרעמדען
נאָמען, דאַכט זיך מיר, אז דו ביזט זיין פּלה, נישט מיינע...
אז דו רופסט מיך קאַנאַריק, שטעכט דאָס מיך... פון קבר
רופסטו איהם, און איך וויל אז דו זאָלסט מיין פּלה זיין
מיינע, מיינע, מאַטקעס, נישט קאַנאַריקס.

ח נ ה' ל ע.

און פאַרוואָס רופסטו זיך מיט אַ פּרעמדען נאָמען? פאַרוואָס
טראָגסטו נישט דיין אייגענעם נאָמען?

מ אָ ט ק ע.

איך האָב קיין נאָמען נישט געהאַט... ווען איך בין געווען
אַ קליין יונגעל, האָבען זיי מיך אַלע געשלאָגען, איך האָב
נישט געהאַט וואָס צו עסען, האָב איך געגנ'בעט, האָבען
זיי מיך געשלאָגען, בין איך אַנטלאָפּען פון דער היים אָהן
אַ פּאַס און אָהן אַ נאָמען, און אז איך בין עלטער געוואָרען,
האָב איך געזעהן, אז אַ מענש מוז אַ פּאַס האָבען, אז נישט
איז ער קיין מענש נישט, איז ער ווי אַ בראַדיאָגע. אַלע
קענען איהם שלעכטס טהון און ער קען קיינעם גאָר נישט
טהון, פאַר אַלע מוז ער מורא האָבען, איך האָב אויך גע-
וואָלט זיין ווי זיי מיט אַ פּאַס...

ח נ ה' ל ע.

און פאַרוואָס ביזטו נישט אַהיימגעגאַנגען צו דיין מאַמען?

מ א ט ק ע.

איך האָב נישט געהאַט קיין היים, איך האָב קיינעם נישט געהאַט. איך האָב זיך אַרומגעשלעפּט איבער דער וועלט, ביז איך האָב אָנגעראַפּען אויף דעם מענשען, וועמעניס נאָמען איך טראָג, ער האָט מיר שלעכטס געטוהן, פיל שלעכטס געטוהן, און איך האָב איהם גאַרנישט געקענט טוהן, ווייל ער האָט געהאַט אַ פּאַס און אַ נאָמען און איך נישט, האָב איך געמאַכט אַזוי, אַז איך זאָל האָבען זיין נאָמען און זיין פּאַס. אַזוי האָב איך געמאַכט...

ח נ ה' ל ע

דערשראָקען.

וואָס האָסטו געטוהן ?

מ א ט ק ע.

חנה'לע, איך האָב געמאַכט, אַז ער זאָל פּערשווינדען פון דער וועלט, אַנאָל אַז ער האָט געוואָלט אַוועקנעהמען אַ מענשען, וואָס האָט געהערט צו מיר, האָב איך איהם געפּאַקט... האָב איך געמאַכט, אַז ער זאָל שוין נישט קענען אַנטלויפּען... האָב נישט קיין מורא, ער וועט שוין נישט צוריק קומען, ער איז שוין גוט בעהאַלטען אין אַ טייך, מיט אַ שטיין אויפ'ן האַלז אָנגעבונדען... קיינער ווייס נישט דערפון, נאָר זיין נאָמען וויל איך מעהר נישט טראָגען, ביז יעצט האָט מיר נישט געאַרט, האָב איך עס נישט בעי טראַכט, נאָר זינד איך בין מיט דיר אַ חתן געוואָרען אין דו רופּסט מיר מיט זיין נאָמען, שטעכט עס מיר, ווייזט זיך מיר אויס, אַז נישט מיר רופּסטו, איהם פון טייך רופּסטו אַרויס, ער איז מיט דיר אַ חתן געוואָרען, נישט איך, און איך וויל זיין דיין חתן, איך, מאַטקע, איך וועל פּאַררען אין מיין שטעדטיל אַרײַן, וואו איך בין געבוירען געוואָרען, איך וועל געבען די סטראַזשניקעס אַסך געלד, אַסך געלד די פּאַל ציי, און איך וועל אַרויסנעהמען אַ פּאַס אויף מיין אייגענעם נאָמען, איך וועל מיך רופּען, ווי מיין מאַמע האָט מיך גערופּען, מאַטקע האָט מיר מיין מאַמע גערופּען.

חנה'לע זיצט דערשראָקען, קען קיין וואָרט נישט אַרויסרעדען.

ה י נ ד ע ל

פארמעלט אונטער'ן טהיר.
וועה איז מיר, וועה איז מיר.

ס ל ך .

ש ש ... שווייג, שווייג...

מ אָ ט ק ע

נאָך אלענע פּויע.

שוין, יעצט ווייסטו אלעס, אלעס, זאָג, ווילסטו נאָך זיין
מיין פּלה? זיין אַ פּלה מיט מאַטקען, נישט מיט קאַנאַריקין?
קאַנאַריק איז געשטאַרבען, טויט בעגראָבען, איך בין
מאַטקע, איך בין מאַטקע! זאָג, ווילסט מיט מאַטקע'ן אַ פּלה
זיין? האָב נישט קיין מורא אַז נישט, בין איך נישטאַ,
געה איך אוועק, זעהסטו מיר נישט מעהר. וויל צוגעהן צו
חנה'לען. חנה'לע דערשרעקט זיך. וואָס שרעקסטו זיך?

ח נ ה ' ל ע

דערשרעקען.

פאַרוואָס זאָל איך מורא האָבען? דו ביזט דען נישט מיין
חתן? און פאַר אַ חתן זאָל מען מורא האָבען!.. איך האָב
זיך נאָר דערשרעקען...

מ אָ ט ק ע

שרייט אױס.

חנה'לע! חנה'לע! פאלט אויף רר'ערד, גראַבט איין זיין פנים אין
איהר שויט, וויינט.

מלך מיט הינדלע'ן קוקען אַרויס פון דער פאַרהאַנג און ווינקען צו חנה'לען
אין שאַקלען מיט די קעפּ. מלך ווייזט מיט דער האַנד אויף זיך, אַז ער ווייסט
דאָס ער האָט צו טהון. הינדעל קנייפט זיך אין די באַקען און ווינקט צו
חנה'לען, אַז זי זאל מאַטקע'ן אַרויסשיקען.

ח נ ה ' ל ע

דאָס אין די געדאַנקען עפעסט.

וואָס ווייבסטו, מאַטקע, וויין נישט, מן-הסתם איז דאָך שוין
דיין מול אַזעלכער, און דיין מול איז דאָך מיין מול... געה
אַרויס אין דרויסען, זעה, אפשר קומט די מחותנתטע און
זי וועט דאָך נישט וויסען דעם וועג, געה איהר אַנקעגען

מאָטקע.

שוין, חנה'לע, האָסט רעכט, אָט געה איך שוין, אָבער זאָג
מיר נאָר איין וואָרט, וועל איך וויסען, אז אַלעס איז גוט.

חנה'לע

וואָס זאָל איך זאָגען?

מאָטקע

מיט בענקשאפט.

זאָג מיר "מאָטקע"!

חנה'לע

טראכט אַ אויגענבליק אין צווייפעל, אין טרעהרען.

מאָטקע! מאָטקע!

מאָטקע.

איך וועל שטאַרבען, וועל איך... איך וועל שטאַרבען...
ס'איז אַזוי גוט. אַב.

הינדעל

קומט אַרײַן מיט מלך'ן.

מײַן אָרעם קינד. חנה'לע פּאלט אויף איהר האַלז און היינט. וואָס
האַסטו צו וויינען? ווייַן נישט מײַן קינד, גאָט זײַ דאנק.
וואָס ער האָט זיך דיר פּערטרויט, דו ביזט נישט זײַנע און
ער איז נאָך נישט דײַנער, אַ פּרעמדער מענש, מיר מווען
פון זיך דאָס פּעקיל אַראָבוואַרפען, מיר האָבען דערמיט
גאַרנישט צו טהון.

מלך

שטיל צו הינדעל.

הינדעל, איך האָב מורא, אז מיר זײַנען דריינען... האָט זי
דער יונג קיין שלעכטס געטהון?

הינדעל.

וואָס פּאלט דיר איין? אויף מײַנע שונאים'ס קעפּ, דער יונג
איז צו איהר גטווען ווי אַ לערן-בחור, ווי אַרביס אַ קינד איז
ער זיך מיט איהר בעגאַנגען.

פלך.

וואָס וויינט די מויד? הינדעל, עס געפּעלט מיר נישט
וואָס די מויד וויינט.

הינדעל:

מלך, געה אוועק פון מיר. לאז מיר מיטן קינד אליין.

מלך.

ווער געוואָהר, הינדעל, ווער געוואָהר וואו מיר האלטען?
איז שוין נאָך אלעמען, מוזען שווייגען? ווער געוואָהר.

הינדעל:

טאָכטער לעבען, זאָג מיר, שעהם זיך נישט, איך בין אמאמע
זאָג מיר:

חנה'לע.

וואָס זאָל איך דיר זאָגען, מאמע לעבען?

הינדעל:

האָט ער דיר קיין שלעכטס געטהון?

חנה'לע.

ווער, מאמע?

הינדעל:

דער יונג.

חנה'לע.

ניין, מאמע, ער איז מיט מיר אַרומגעגאַנגען ווי אַ חתן,
אַ פּיין לערן-קינד, אלעס, וואָס איך האָב געוואָלט האָט ער
געטהון, ווייל ער האָט געוואָלט ווערען אַ גוטשטענדיגער
מענש, איז געגאַנגען מיטן טאַטען דאווען יעדער שבת
אין חברה אַריין.

הינדעל:

זעהסטו, וואָס האָסטו געפלאַנעלט? דער יונג איז זיך בע-
גאַנגען מיט איהר עדעל ווי אַ לערן-קינד.

מלך.

איב, אזוי, צו דער פּאַליציי, די מינוט צו דער פּאַליציי!
אויף זיין קאַפּ אויף זיינע הענד און פיס.

חנה'לע.

מאמע

הינדעל:

מלך!

מלך.

מיר מוזען פון זיך דאָס פעקיל אראָבואַרפען, אראָבואַרפען
פון זיך.

חנה'לע.

מאמעלע קרוין, וואָס געהט איהר טהון?

הינדעל.

מלך!

מלך.

חנה'לע וואָס ווילסטו אונז אונגליקליך מאַכען, ער וועט דאָך
אונז מיטשלעפען, מיר מוזען פון זיך דאָס פעקיל אראָב-
וואַרפען, ווייזען נאַטשאַלטוואָ און מיר האָבען נישט גע-
וואוסט. מלך אַב.

חנה'לע

חייבט.

טאטע, וואָס געהסטו טהון?

הינדעל.

שווייג, מײן סאַכטער, שווייג, דער טאטע ווייס בעסער
וואָס ער האָט צו טהון.

פון די טרעפּ הערט זיך מאַטקע'ס טרעהליכע שטימע.

מאָטקע

אין דרויסען

מאמע, מאמע געטרייע!

הינדעל.

שווייג, ער קומט, וויש דיר אויס די אויגן, ער זאל גאָר-
נישט אָנוועהן, יעצט נאָך די מחותנת'טע געבראַכט, אין
אַ גוטע שעה האָט ער זי געבראַכט.

חנה'לע.

מאמע... איך קען איהר אין די אויגען נישט קוקען. לייסט
אַב, הינדעל גאָר איהר.

מאָטקע קומט.

מאָטקע

חנה'לע, זעה, זעה נאָר, ווער עס אז דאָ, די מאמע, די
מאמע!

מ א ט ק ע

מיהרט ציין ולצטקען, אין א טערקישען שאל, אלט, איינגעהייקערט.
וואו זענען זיי? חנה'לע! זע, מיין מאמע, ליפט צו צו דער
טהיר. נישטאָ, זען דיר, מאמע, לאַמיר דיר אַנקוקען, ווי
זעהסטו אויס?

ז ל א ט ק ע.

זעהט, זעהט גאָט'ס וואונדער, וויינט. ווער האָט דיר ער-
צויגן, מאַטקע מיינער, איך האָב געמיינט אז דו ביזט שוין
געשטאַרבען, און יעצט איז דאָך מיר, ווי איך וואָלט דיר
נאָך אַמאָל געבוירען. איך האָב געמיינט, אז אין אלע
ימים וועסטו זיך טרינקען, און יעצט זעהט גאָט'ס וואונ-
דער. ווער האָט זיך אָנגענומען פאַר דיר? ווער האָט דיר
ערהאַלטען מיין קינד? זעהט מיין נחת, זעהט מיין גליק!
גאָטס וואונדער! גאָט'ס וואונדער! פאלט אויף זיין קאפּ
און וויינט.

מ א ט ק ע.

שווייג, מאמע, שווייג, איך וועל שטאַרבען... וואו איז דער
טאטע? איך וויל, דער טאטע זאָל קומען, יאָ, ער זאָל
אויך קומען!

ז ל א ט ק ע.

ער האָט נישט געוואָלט קומען. "אז ער האָט נאָר גע-
שריבען נאָך דיר, פאָהר צו" — האָט ער געזאָגט, "אז ער
וויל, אז איך זאָל זיין אויף זיינע תנאים, איז ער נישט
קראַנק געווען צו קומען נאָך מיר" האָט ער געזאָגט...
אוי האָט ער נעבעך געוואָלט פאָהרען... טרעהרען האָט ער
געהאַט אין די אויגן, ווען איך האָב זיך אויף דער פוהר
אַרויפגעזעצט, נאָר דו האָסט אים נישט געבעטען, מיין
קינד, שלעכט בעהאַנדעלסטו דעם טאטען.

מ א ט ק ע

דערמאנט זיך.

ער האָט מיך געשלאָגען. לאכט. וועל איך פאָהרען נאָך איהם.
אז ער וויל אז איך זאָל קומען, וועל איך קומען נאָך איהם.
מיט מיין פלה וועל איך קומען איהם בעטען צו די חתונה.

וואָל ער זעהן אז מאַטקע לעבט נאָך! יאָ, אָבער וואו איז זי? וואו זענען זיי אַלע? רופט. חנה'לע! חנה'לע! מיין מאמע איז דאָך געקומען צו פאָהרען. לויפט אָב און שלעפט אַרײַן חנה'לען. חנה'לע וויסט זיך שנעל אויס די אויגען. זעהסט, מאמע, דאָס איז מיין פֿלה, מיין טייערע איינציגע פֿלה, און דאָס איז מיין אַלטע מאמע. נעמט ביידע אַרום. מיין צוויי מאמעס...

ז ל א ט ק ע.

מיין טאַכטער, ווער האָט זיך געקענט ריכטען אז איך וועל די זכיה האָבען מיין זוהן, און נאָך דערצו, זיין פֿלה... גאַטעני, פארוואָס קומט דאָס מיר? מיין קינד, דו האָסט אַ גוטען שטערן אין הימעל, גאַט האָט זיך פֿאַר דיר אָנגע-נומען. קושט חנה'לען אין קאַפּ.

מ א ט ק ע

נעמט אַרויס פֿון קאַפּ אַ שייטעל מיט אַ סוף.

זעהסט, מאמע, דאָס האָט דיר מיין פֿלה אַ מאנה געקויפט.

ז ל א ט ק ע.

דיין פֿלה'ס מאנות?

מ א ט ק ע.

דו האָסט עס פֿאַר מיין מאמע געקויפט, נישט וואָרט?
חנה'לע?

ח נ ה' ל ע.

יאָ, פֿאַר די מחותנת'טע.

מ א ט ק ע.

טהו עס אָן מאמע.

ז ל א ט ק ע.

ניין, מיין זוהן, נישט יעצט, אין אַווענד צו די תנאים.

מ א ט ק ע.

איך וויל שוין, די מאמע וואָל שוין אָנטהון דאָס נייע סוף, וואָס מיין פֿלה האָט פֿאַר דיר געקויפט. טהוט איהר אָן דאָס טיכל. און נאָ, דאָס האָב איך פֿאַר דיר געקויפט. נעמט אַרויס אַ פֿאַר געלדענע אוינגלעך מיט אַ קייט און טהוט עס אָן זלאַטקען. איך וויל, אַז דו וואָלט אויסקוקען שעהן, רייך, אַרייכע

מחותנת'טע זאָלטו זיין. דו ביזט נאָטקע'ס מאַמע, איך וויל
אז דו זאָלט אויסזעהן ווי אַ פּריצע!

ז ל א ט ק ע.

זעהט, דעם נחת, מענשען, וואָס איך האָב דערלעבט. צו
חנה'לען. איך האָב דאָך געמיינט, אז ער וועט אונזערגעהן,
ער איז דאָך אַ גנב געווען קליינערהייט, חרפות און בושות
האָב איך דאָך געהאַט פון איהם, זעהט וואָס איז געוואָרען
פון איהם, זעהט...

מ אָ ט ק ע.

און איך האָב דיר באַלד געזאָגט, מאַמע, וויין נישט צו
איך וועל נאָך קומען נאָך דיר מיט אַ קאָטש צו פּאָהרען, מיט
צוויי פּאַר פּערד... היינט בין איך געקומען נאָך דיר מיט
אַ קאָטש צו פּאָהרען. יענער מאָטקע איז געשטאַרבען, בע-
גראַפּען, און אַנדער מאָטקע איז געבוירען געוואָרען.
נישט וואָהר, חנה'לע? פרעג איהר, מאַמע, אלעס האָט זי
געמאַכט, אלעס זי... ווייזט אויף חנה'לען.

ז ל א ט ק ע.

דאָס ביזטו מיין קינד, זיין מלאך געווען... די הענטלעך וועל
איך דיר דערפאַר קושען וויל קושען חנה'לען די הענד, זי לאַזט
נישט. דערפאַר וואָס דו האָסט אַ צוּרעמאַן דאָס האַרץ דער-
פּרעהט... פאַרוואָס, רעדסטו נישט צו מיר, מיין קינד?
פאַרוואָס שווייגסטו?

מ אָ ט ק ע

דו שעמסט זיך מיט מיין מאַמע?

ד ו ה' ל ע

אין פּערצווייטלונג.

וואָס פאַלט דיר איין?

מ אָ ט ק ע.

וואָס ציטערסטו?

ד ו ה' ל ע.

איך בין אזוי דערשראָקען, וואָס איך זעה דיין מאַמע אזוי
פּרוטלונג די מחותנת'טע ער האָט דאָך אזוי פיל גערעדט

וועגען די מחותנת'טע, ער האָט דאָך אזוי געוואָלט זעהן די מאַמע...

מ אָ ט ק ע.

יעצט וועלען מיר זיי האָבען, ביידע וועלען מיר זיי האָבען מיט אונז וועט זי וואוינען, דאָס בעסטע, וואָס מיר וועלען עסען וועט זי עסען, אָבהיטען זאָלסטו זי מיר, דו וועסט מיר רופען ווי אין דער היים, מאַטקע, גנב צו הנהלען. מאַטקע גנב האָט זי דאָך מיך גערופען, אז איך וועל פוילען אין די תפסות, אויף דער מליה הענגען, האָבען זיי געזאָגט... זעהסט וואָס פאר אַ פלה מאַטקע האָט? מאַטקע וועט אַ היים פאַהרען אין שטעדטיל אַריין מיט זיין פלה און אַרויסגעהען שפאַצירען אין די גאַסען אַרויס, אזוי געאַרעמט, אין איין האַנד די מאַמע, אין די צווייטע האַנד די פלה. נעמט זי און געהט מיט זיי שפאַצירען. וועט ווערען אַ געקוק... וועלען זיי פרעגען; ווער געהט עס דאָ? וועלען זיי זאָגען: „דאָ געהט מאַטקע מיט די מאַמע און מיט די פלה זיינע“, וועלכער מאַטקע? מאַטקע גנב? יאָ, יאָ, און ווערט צוזעצט, אַז ס'געפעלט אייך נישט. כאַ-כאַ-כאַ!

מען הערט אַ פייפען דורך'ן פענסטער, מאַטקע לויפט צו צום פענסטער, פראַלט עס אויף.

מ ע ר י

שטעקט אַריין דעם קאַפּ.

געדענק אין גאַט אַנטלויף מאַטקע. מען געהט.

מ אָ ט ק ע.

האַסט מיך אַרויסגעבען?

מ ע ר י

דורכ'ן פענסטער.

איך נישט, זיי, דיין פלה.

מ אָ ט ק ע.

ליגענד! לויפט צו, האַפט הנהלען ביי דער האַנד און קוקט איהר אין די אויגען אַריין. זאָג ס'איז ליגענד. קוק מיר אין די אוי-גען אַריין.

חנה'לע

מיט געוויין.

איך בין נישט שולדיג, דער טאטע.

מאָטקע.

דער טאטע, דער טאטע.

זלאַטקע.

וואָס איז דאָס מיין קינד? וואָס ביסט דו אזוי ערשראָקען?

וואָס איז געשעהן.

מאָטקע

דערמאָנט זיך, כאַפּט זיך אוריק.

גאָר נישט מאַמע, גאָר נישט. סוחרים קומען צו מיר, איך

מוז אויפ'ן מאַרק געהן. עפענט אויף די טהיר און רופט. מחותנת'טע,

מטותנת'טע. געמט צו מיין מוטער, ווי עס פאַסט פאַר

אַ מחותנת'טע: איהר הערט? הינדעל בעווייזט זיך אין טהיר ער-

שראָקען. צו די מוטער. געה אַריין מאַמע, די מחותנת'טע וואָרט

אויף דיר. איך בעדאַרף עפעס איבערצדען מיט מיין פּלה.

הינדעל

צו זלאַטקען.

קומט אַריין מחותנת'טע.

מאָטקע

אַקצענטירענדיג.

און בכבוד האַלט זי ווי עס פאַסט פאַר אַ מחותנת'טע, געהערט

הינדעל

אין שרעק.

געהערט. געהט אָב מיט שרעק. מיט זלאַטקען.

מאָטקע

צו חנה'לען.

פאַר וואָס? פאַר וואָס?

חנה'לע ציטערט.

מאָטקע

האָב נישט קיין מורא, אַז איך וואָלט געוואָלט וואָלט איך

דיר אזוי דעם קאַפּ אַראָבגעדרעהט. נור איך וועל דיר גאָר

נישט טהון. נור איין זאך וויל איך דיך פרעגען. האלט ש
מים האנד. פאר וואָס? פאר וואָס?

מ ע ר י י ס ק א פ

פון פענסטער.

מאָסקע מען געהט.

מ א ט ק ע

ווארפט אוועק חנה'לען.

געה רופט צו די מוטער אין צווייטען צימער. בלייב געזונד

מאמע.

ז ל א ט ק ע

וואו געהסטו מיין קינד? איצט? אין אזא צייט.

מ א ט ק ע

איך מוז אין דער וועלט אריין.

ז ל א ט ק ע

און וואו לאָזט דו מיך דאָ אליין.

מ א ט ק ע

איך וועל קומען נאָך דיר צוגעהן. קושט די מוטער און שפּרינגט

ארויס דורכ'ן פענסטער.

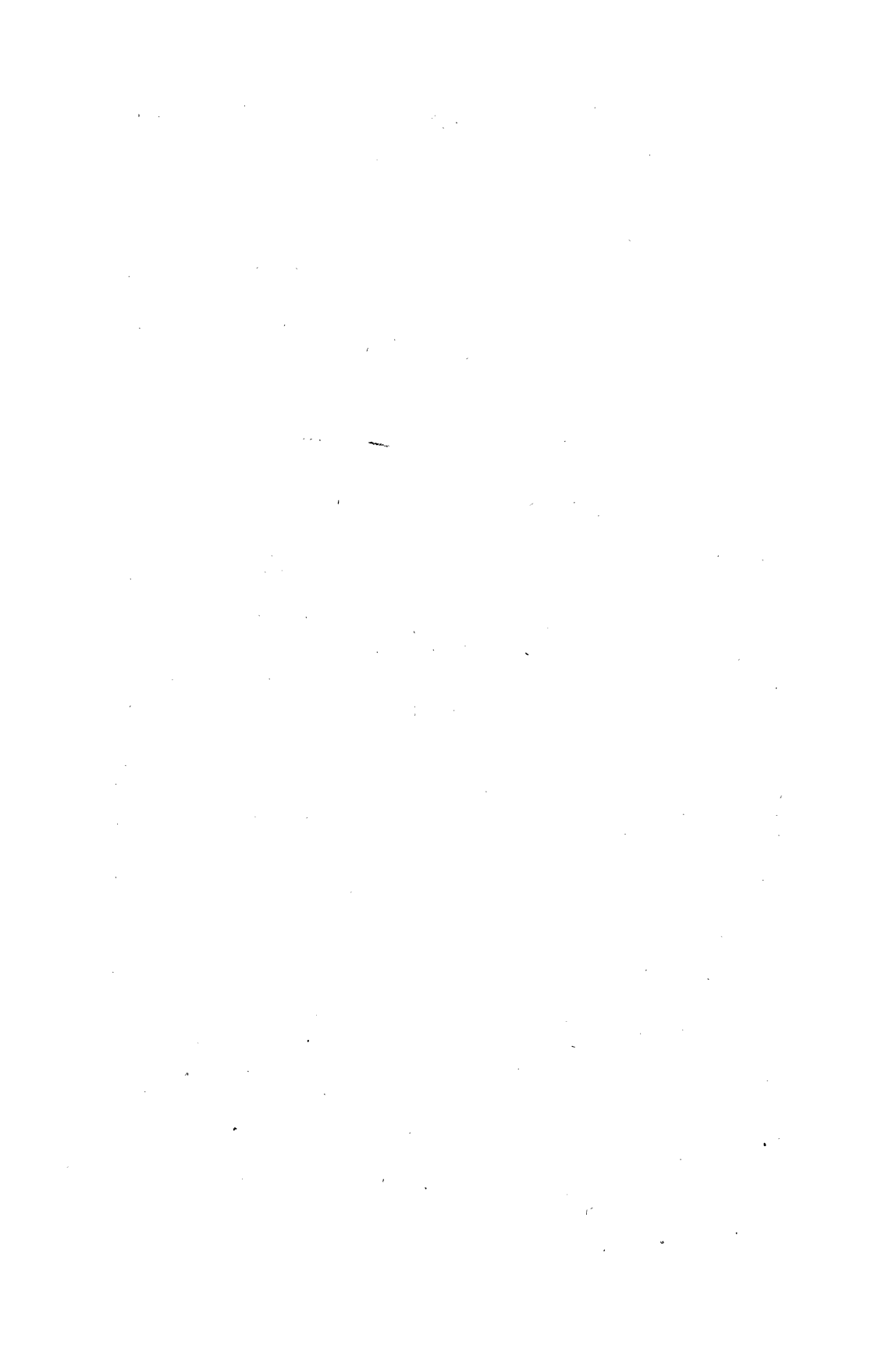
געווענונג פון סטראַזשניקעס הינטער דער טהיר.

פ א ר ה א נ ג

ש ל ו ם א ש

י ח ו ם

ש ק א מ ע ר י ע א ין ד ר יי א ק מ ע נ .

פערזאנען.

די גרויסגליק, פאפא.

לעאָן
וואַנדע
מיטע
זאַשע } זיינע קינדער.

די טאָנטע, פון דער פאמיליע גרויסגליק.

ראַזע באַרעשטיין, חירטשאפטערין.

איהר פאָטער, דוד גאַרקיער.

איהר מוטער.

לייב
בער } זאיי קוזינען אין דער חירטשאפט באַרעשטיין.

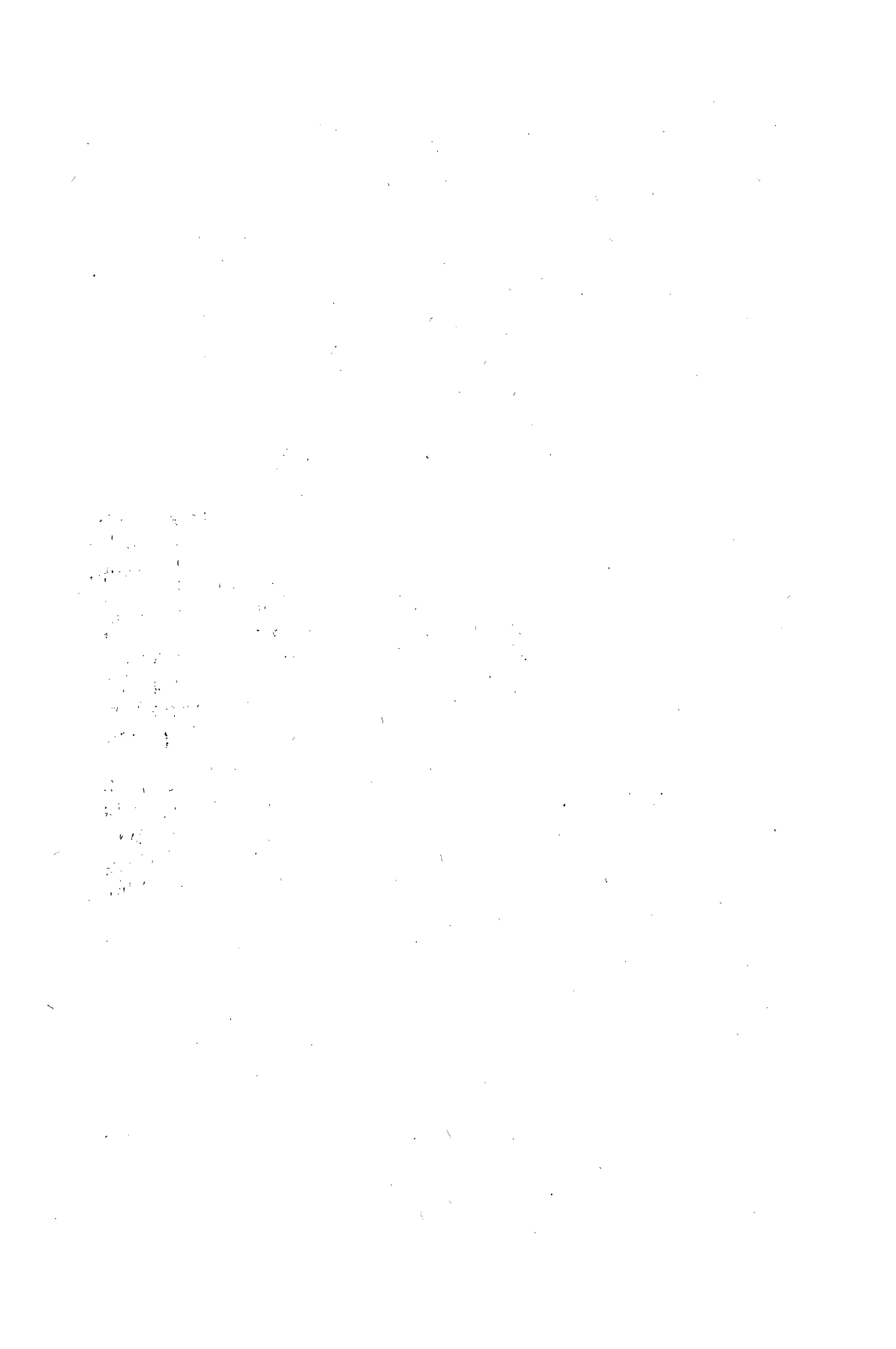
איינער פון די "געסט".

אַ "מענש".

אַ דינסט.

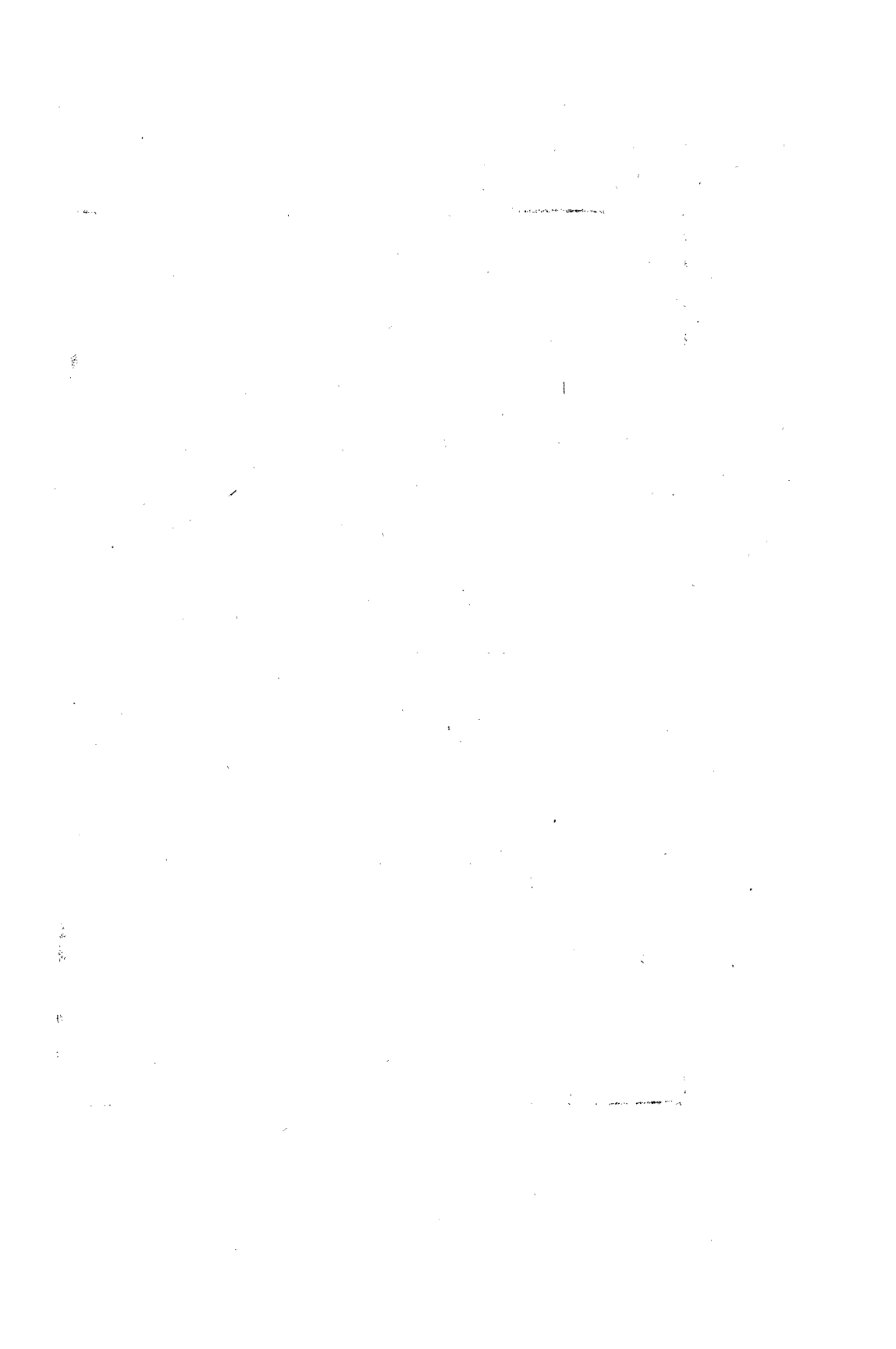
אזויי קיפלייט.

האַנדלונג—אין אַגרעסערע פּראָווינג-שטאָט.

ערשטער אָקט.

אז ברייט גרויס מעהעל-צימער פון א רייך אריס-
טאָקראטיש אָבגעקומען הויז, די ווענד בעשטעלט
מיט אלטע שויבען-שענקעלעך, פון וועלכע עס
קוקען אַרויס טייערע זילבערנע כלים, טייערע
פאַרצעליי. אין אַ הוינקעל שטוב אַ אלטער אַרון
בעהאַנגען מיט אַ טייערען פרוכת, אַרום דעם
אַרון צוויי גרויסע ספרים-שענק, אַמפיר, בעהאַנג-
גען מיט פאַרהאַנגען, נור דאָס הוינקעל איז פאַר-
שטעלט מיט דעם פאַרשפּיאַן, האָט מען דער-
קענט דערפון, אז דאָס הוינקעל איז שוין לאַנג אַרויס
פון געברויך. די ווענד בעהאַנגען מיט אלטע פאַ-
מיליען-פאַרטרעטען, טהייל רבנים מיט לאַנגע
בערד און פּיאַות, טהייל סוחרים מיט גאַלדענע
ברילען און גאַלדענע רינגען. רעכטס דריי טהי-
רען, די מיטעלסטע אין קאַרידאָר, איינע אין
פאַפּאָס צימער, די צווייטע אין מאַמאָס צימער,
די לעצטע איז בעהאַנגען מיט שוואַרצע קרעפּע.
אין הינטערגרונד אַ אָפּענע אַרקאַדע אויף זיילען
געלענט מיט אַוועקגערוקטע פאַרהאַנגען, וועלכע
פּיהרט אין די קינדערס צימערן. לינקס דריי
גרויסע פענסטער אין גאַס אַרויס. עלעקטרישע
לאַמפּען, די ברענען זיך נישטן פּיעל פון זיי
פעהלען גלעזליך, באַניעט, און עס שטאַרען אַרויס
האַלבע אָבערבענטע ליכט. אלעס אין שטוב איז
אָבגעלאָזט, פּערנאַכלעסיגט. מען זעהט, אז עס
פעהלט אַ בעל-הבית/טע אין הויז... עס טונקעלט.

פון א צווייטען צימער הערט זיך

ה' גרויסגליק'ס קול.

דן... לאה... עס רופט זיך קיינער נישט אן... נאך א קליינער פרויע
קימט ארויס א הויכע געשטאלטע פערזאן. כאראקטעריסטישע, אריסטא-
קראטישע ציגע, א ראסאנזע גראכע נאז, גראכע ליפען, רעדט לאנג-
ווייליג, בעקלאגענדיג זיך. ער איז האלב אין נעגליזש. לאה... דן...
וואָס, קיינער נישט דאָ? קלינגט אן אין א וואנד-בלאק, עס קלימ-
פערט נישט... ער געהט צו קלינגען ביי דעם לאמפ. קלינגט—עס
ענטפערט נישט א.ב. אָך, די קלינגער קלינגען נישט... ער דרעהט
דעם עלעקטרישען קנאָפּ—עס לייכט זיך נישט. דער עלעקטריק לייכט
זיך נישט... אלעס שטעהט אין דעם הויז... גאָט, גאָט... א
ווירטשאפט... לאה... לאה... געהט אליין צו צו דער טהיר פון
קיך, עפענט זי פארויכטיג אויף, קוקט אריין. קיינער נישט דאָ...
אלע איבערגעלאָזט דאָס הויז... וואָס איז דען דאָס אייגענ-
טליך? דרעהט זיך איבער דער שטוב ארויף און אראָב. און... ניין,
דאָס איז דאָך נישט געהערט געוואָרען. געהט צו א טהיר, קלאפט
אן טאָכטער, מען קען אריינגעהען?

זאָשע'ס קול

פון אינעווייניג.

אָך, פאפא, ניין, פאפא.

ה' גרויסגליק

אין א צווייטע טהיר.

מען קען, טאָכטער, אריינגעהען?

וואַנדע'ס קול.

שטילער, פאפא, מיטע שלאָפט...

דער אלטער דרעהט זיך אום, קומט צו צו דער טהיר מיט דער שוואַרצער קרע
פע... דערטרעקט זיך... דערווייטערט זיך, זעצט זיך דאן פערצווייפעלט ביי א
טיש, קלאפט מיט די ליפען.

ניין, אוועלכעס... איז דאָך נישט ערהערט געוואָרען.

עס קומט אריין אומבעמערקט די טאכטער אין שווארץ געהילט. א שווארצע
שטרוי-הוט מיט א שווארץ שלייפעל, אלטע אַבגעטראָגענע קליידער, טראָגט זיך
רוהיג.

מען קען, שוואַגער?

ה' גרויסגליק.

ווער איז דאָרט?

טאַנטע.

איך, שוואַגער.

ה' גרויסגליק

אַבערשאַקען.

ווער דאָך?

טאַנטע.

דאָס בין איך, דער שוואַגער, האָסט מיך נישט דערקענט?

ה' גרויסגליק.

דו ביסט עס. נו קום דאָך נעהנטער. אַ אונערהערטע זאך.
שטעל דיר פאַר, צוויי דריי שטונדען בין איך אליין אין מיין
צימער, קלינג, דאָס קלינגעל קלינגט נישט, דער עלעקטריק
לייכט נישט... די גאַנצע דינערשאַפט ווייזט זיך נישט...
צוויי דריי שטונדען, דן... לאה... און קיינער בעווייזט זיך
נישט... האָבען אליין מיך איבערגעלאָזט...

טאַנטע.

די דינער זענען דאָך נאָך אייערנעכטען אַוועקגעגאַנגען, דער
שוואַגער האָט פּערגעסען? און די פּאַבריק אַרבעט דאָך
נישט—פון וואַנען זאָל דען עלעקטריק זיין?

ה' גרויסגליק.

אליין, אָהן קיינעם...

טאַנטע.

שוין העכער פון זעקס מאָנאַטען האָבען זיי דאָך קיין גע-
האַלט נישט בעקומען, דאָס קאָנטאַר צאָהלט דאָך מעהר
נישט אויס.

ה' גרויסגליק

דערמאָנט זיך.

אָך, דאָס קאָנטאַר... אָבער וואָס קען איך דערצו טהאָן?..

און יעצט בעטראכט אליין מיין לאגע. צוויי דריי שטונדען
איינער אליין... די טעכטער פערשטעקט יעדע בעזונדער אין
איהר צימער... קיינער בעווייזט זיך נישט... נעמט עס דאָן
איינעם אַ שרעק אָן, פאַר די פּוסטקייט דאָ. און יעצט דאָרט
די טהיר...

ט א נ ט ע .

עס איז טרויעריג. קרעכט—האקט איבער דעם טאָן. נישט געווען
לעאָן?

ה' ג ר ו י ס ג ל י ק .

איך ווייס נישט, איז ער דען נישט אין זיין צימער?.. אין
אויך ער... אין דער לעצטע צייט.

ט א נ ט ע .

עס איז קיין וואונדער נישט. אינגערמאַן געהט איין און
אויס... געהט צו צו זיין טהיר, קלאפט אָן, עפענט זי דערנאָך אויף.
זעה, זיינע קערב זיינען געפאַקט, רייזט ערגעץ-וואו אָב?

ה' ג ר ו י ס ג ל י ק .

איך ווייס נישט... מיר האָט ער גאַרנישט געזאָגט דערפון.

ט א נ ט ע .

דער שוואַגער האָט נישט בעמערקט, לעאָן איז זעהר אויפ-
גערעגט אין די לעצטע צייט.

ה' ג ר ו י ס ג ל י ק .

איך ווייס עס נישט... יא, יא, איך גלויב, ער וויל נאָך פאַ-
רנו פאַהרען אויפן ווינטער. ער האָט אייניגע מאָל גערעדט
דעריבער... די שוועסטער'ן געזאָגט... גענויעס ווייס איך
נישט, ווייסט דו עס פילייכט?

ט א נ ט ע .

יא, יא, עס איז טרויעריג. קרעכט. דאָס קאַנטאָר צאָהלט
קיין געלד נישט, דער יונג איז ערוואַקסען, געוואָהנט צו
אַלדעם בעסטען. אין זיינע יאָהרען צו רעכענען זיך מיטן
גראַשען, אפילו נישט אַנשטענדיג צו זיין אַנגעטהאָן אזוי
ווי עס שטעהט איהם אָן לויט די פאַמיליע. אַזוי איז עס
נישט אַנגענועהם, וואָלט ער כאַטש אזוי נישט ערצויגען גע-
וואָרען... יא, יא, די זעליגע שוועגערין האָט די קינדער

זעהר געליעבט, כילייכט צופיעל געליעבט... דאָס איז נישט
ערצויגען געוואָרען צו ליידען... אויך נישט צו אַרבייטען.
יאָ, פאַר גרויסגליקס קינדער פאַסט נישט צו אַרבייטען...
קרעכט. יאָ, יאָ, זעהר טרויעריג. זעהר.

ה' גרויסגליק

מיט געוויסען ביזער.

אַבער דאָס איז דאָך אונזעהערט—דאָס קאַנטאַר צאָהלט נישט
קיין געלד. וואָס מיינען זיי דען אייגענטליך די העררען?

ט א נ ט ע .

דער שוואַגער איז נאַאיוו ווי אַ קינד, די מאַשינען שטעהען,
די פאַבריק אַרבייט נישט, נישט דאָ קיין גראַשען מיט וואָס
מאַטעריאַל צו קויפען. חובות מעהר, ווי עס בעטרעפט —
יאָ. פון וואַנען זאָלען זיי דען געלד נעהמען?

ה' גרויסגליק.

אַבער וואָס קען איך דערצו טהאַן? זיי ווייזען מיר רעכ-
נונגען. וואָס ווייס איך פון רעכנונגען? פון זעליגען פאַ-
טער איבערגענומען די געשעפטען... האָב זיך שטענדיג
פערלאָזט אויף די לייט... אלעס געלאָזט ביי זיי... מיין גאַנץ
געלד... האָבען זיי געזאָלט זעהן, און די געשעפטען זאָלען
גוט געהען... און שטענדיג איז דאָך גוט געווען... יאָ, נור
צייט מיין פרוי איז געשטאַרבען געהט אלעס אַרונטער...
אַרונטער...

ט א נ ט ע .

יאָ, יאָ. דאָס איז געווען דאָס אונגליק... עס איז קיינער
נישט פון דער פאַמיליע געבליבען, וועלכער זאָל זיך מעהר
אויף געשעפט פערשטעהן... און מיין זעליגער מאַן האָט
מיך אויך איבערגעלאָזט אויפ'ן געשעפט, געמיינט מיך פער-
זאָרגט... אויך די פאַמיליע מיך איבערגעלאָזט.

ה' גרויסגליק.

וואָס בין איך שולדיג? האָב דאָך נאָר גענומען, וואָס מען
האַט בעדאַרפט, זעלבסט-פערשטענדליך געמוזט נעהמען. דאָס
קאַפיטאַל האָב איך דאָך ביי זיי געלאָזט... זיי ווייזען מיר
רעכנונג, זיי... איך גלויב זיי שוין, אַבער וואָס קען איך

טהאָן? ... איבערבלייבען אזוי קען איך דאָך נישט... אָהן
אָרשאַען געלד, מיט טעכטער. און די טעכטער יענע בעי
זונדער. און דו זיצט אזוי אליין אין די צימערן. אָך, מאַ-
טילדע, מאַטילדע, וואַלטט דו כאַטש געלעבט. געהט צו צו די
טהיר מיט די קרעפע בעהאַנגען און וויינט. אזוי אליין... אליין...
אָך, מאַטילדע... מאַטילדע...

ט א נ ט ע

נו, נו, לאַז זיך דער שוואַגער בערוהיגען, עס איז דאָך נישט
פון היינט אָן. מען דאַרף דעריבער נאָך קלערען... קוקט
זיך אה. פינכטער אין שטוב. יא, צימער זענען דאָ, מאַשי-
גען זענען דאָ, עלעקטרישע לאַמפען.. אלעס איז דאָ... נאָר
אַ מענש פעהלט... אַ מענש... געהט אין קיך-צימער, ברענגט אַריין
אַ ליכט, אָך, יא. איך האָב ווירקליך פערגעסען, איך האָב
דעם שוואַגער עטוואַס געברענגט. ער וועט זיך ווירקליך
ערפרעהען. אַ ריכטיגען טאַקיער. זי וויינט אַ פלאַש וויין. פון
די זיבציגסטער יאָהרען נאָך.

ה ג ר ו י ס ג ל י ק

בעקוקט דעם וויין.

אַ פיינע קאַליער. פון וועמען דען? דער קעלער איז שוין
לעער. געוויס דאָך נישט פון געגענאיבער? ער וויינט אין
די פענסטער.

ט א נ ט ע

מיט געלעכטער.

אַבער יא.

ה ג ר ו י ס ג ל י ק

ווי הייסט, ווידער פון איהר? איך וויל דאָך פון קיין שענ-
קערין קיין מתנות נישט נעמהען. מיט וואַס פאַר'ע רעכט?
ט א נ ט ע

אָך, גאָט. זי איז אזוי גליקליך, אַז דער שוואַגער נעמהט
עפעס פון איהר צו. זי לייזט דאָך אזוי פיעל פון דאַנען...
נו... ווי שטעקט דעם שוואַגער די מיטיגער פון געגענאיבער?
נישט וואָהר, אַ פיינע קיך... נו, איז דער שוואַגער צופרי-
דען פון די מיטיגער, וואַס זי שיקט אַריבער?

ה' גרויסגליק

שוין גוט... שוין גוט... און לאָז זי אַלעס אויפֿן רעכנונג
 שרייבען... און דעם וויין אויך... איך וויל קיין געשענק...
 בעקוקט דעם וויין דורך דער פּלאַש; אַ פּיינע קאַלענר. זי מוז אַ
 אנשטענדיגע פּרוי זיין, אונזערע שכנות'טע שענקערין.

ט א נ ט ע

פאר דעם זאַל זיך דער שוואַגער נישט זאָרגען... זי האַלט
 גוט רעכנונג... זעלבסט-פערשטענדליך, זעהר אַנשטענדיגע
 ייִט... אַזוי ווי זי איז נאָר געוואָהר געוואָרען, אַז די קע-
 כּוּן איז אוועקגעגאַנגען, איז זי אַליין געקומען צו מיר, און
 פאַר מיר פאַרגעלייגט דאָס הויז מיט מיטיגער צו בעזאָר-
 גען... נו, נו, זי ווייסט אַבער אויך, אַז דאָס געלד איז
 קראַנט. זי האָט דעם שוואַגער דעם וויין געשיקט צו פרוי-
 בען, אויב ער געפעלט איהם...

ה' גרויסגליק

הונדערט גרוי.

קען שוין זיין... קען שוין זיין. אויסמיידענדיג, זי מוז אַ גרויס
 פּעקעט האָבען... מיר הערען דאָ דעם רעש פון בעגענאָ-
 טער, דאָס שטערט טהייל מאַל...

ט א נ ט ע

זי טאַכט גוטע געשעפטען. אַבער זי איז זייער אַ אַנשטענ-
 דיגע פּרוי...

ה' גרויסגליק

הונדערט גרוי איבער.

הער פאַסער איז דער גאַרקיער, ווי הייסט ער דאָס...
 דער וואָס פּלעגט ביי אונז... צו די פּייערטאָגען סערווירען.
 ווי הייסט ער דאָס?

ט א נ ט ע

דוד גאַרקיער. אַבער זי אַליין איז אַ זעהר אַנשטענ-
 דיגע פּרוי... זי האָט קיין קינדער נישט און זי האָט אַ פּיי-
 נעס פּרעמעגען געמאַכט, אייניגע הייזער אין די שטאָרט, מען
 קען זי אין שטאָרט...

ה' גרויסגליק.

אזוי... זעהט נאָר... זעהט נאָר... ער געהאלט דעם וויין, זי קען
דעם וויין אויף דער רעכנונג צושטעלען... זי מוז אַ גרויסען
וויין-קעלער האָבען, די פרוי?

ט א נ ט ע.

יא, זעהר אַ גרויסען וויין-האנדעל, פאַר דער גאַנצער אומ-
געגענד—און עס פערקעהרען צו איהר פיעל מענשען... די
היינטיגע יונגע לייט... לעאָן קומט אויך דאָרט אַהין זעהר
אַפט.

ה' גרויסגליק.

אזוי, לעאָן... שעלמאַ... וואָלט דאָס אַמאָל אין פאָטער גע-
דענקט, געהייסען אַ קאַרב וויין אַהיים שיקען.

ט א נ ט ע.

ער נעהמט אַליין אויף קרעדיט. דאָס איינציגע הויז, וואו
מען גיט איהם אויף קאָנטע.

ה' גרויסגליק

אויסמיידענד.

אזוי, אין שכנות מיט אונז. געהט צו צום פענסטער, קוקט אריין
זעה, דאָס געשעפט איז היינט געשלאָסען, וואָס איז דען
היינט, נישט יום-טוב?

ט א נ ט ע.

ניין.

ה' גרויסגליק.

און פאַרוואָס איז דען דאָס געשעפט געשלאָסען, און די
פענסטער אזוי בעלויכטען? די טישען גרייט מען דעריבער.
מען מוז זיך צו עפעס אַ יום-טוב ריכטען, הע?

ט א נ ט ע.

אזוי, איך ווייס עס נישט.

עס קומט אריין לעאָן.

ל ע אָן

אויסגערענט, בלייך, דערזעהט דעם סאָטער, וויל אַרייק, געהט אַבער דאָך
זעהנטער צו.

פאַפּאָ

ה' גרויס גליק.

אך, לעאָן, דו ביסט עס. אויפגעלעגט. דו, שעלמא, וויסט פון
אניאָרט, וואו מען בעקומט אזא פיינעם וויין און האָסט ביר
יעצט דערפון דעם טאַטען נישט צו וויסען געגעבען.

לעאָן.

איך האָב מיטן פאפא עטוואָס זעהר ערנסטעס צו רעדען.

טאָטע

יעמט זיך אוועקצוגעהן.

איך וויל נישט שטערען, אָדיע. וויל 88.

לעאָן.

ניין, ניין. די טאָטע שטערט נישט, פערקעהרט, איך וויל
די טאָטע זאָל זיין דערביי.

טאָטע.

אז איך שטער נישט... בלייבט.

לעאָן.

פאפא אזוי ווייטער קען עס נישט געהען. איך בין אַ יונג
גער מענטש. איך בין צו קיין מלאכה נישט געוואָהנט, איך קען
מיך נישט יעצט אוועקשטעלען אין אַ קאָנטאַר אַריין אלס
איבערשרייב-יונגעל. וואָס זאָל איך טהאָן?

ה' גרויס גליק.

אַבער לעאָן... ווהן... וואָס איז דען?...

לעאָן.

און דער פאפא זעהט גאָר נישט, אין וואָס פֿאַר אַרע הולך איך
געה... אַ לאַדע פּריזער-יונגעל געהט דאָך אַנשטענדיגער
אַנגעטהאָן פאַר מיר. דער שניידער וויל מעהר נישט מאַ-
כען אויף קרעדיט, און אזוי מוז איך געהען אין לייכטען
זומער-ראַק אין מיטען ווינטער... איך קען דאָך אין קיין
אַנשטענדיג הויז נישט אַהיינקומען... איך קען דאָך מיך
אויף קיין אָרט נישט וויינען. אַ לאַדע שניידער-יונגעל האָט
דאָך מעהר טאַשען-געלד פאַר מיר... און וואָס זאָל איך
דאָ מאַכען?... אזוי איין-און-אויס דרעהען זיך... קען איך
דאָך נישט.

ה' גרויס גליק.

אָבער זון... דאָס איז דאָך נישט געהערט געוואָרען... דער
שניידער וויל נישט מאַכען אויף קרעדיט... אין ווינטער
טראָגען דעם זומער-ראַק... צו טאָנע. ער האָט דאָך רעכט.

ט א נ ט ע

זוועקקענדיג.

זעלבסט-פערשטענדליך, האָט ער רעכט.

ל ע אָן .

פאָפּא, ווייטער אזוי קען איך נישט. אין די שטאָדט זיך
אזוי אַרים דרעהען. איך קען מיך נישט מיט מיינע קאָלע-
גען מעהר צוזאַמען-קומען. פאָפּא, אזוי ווייטער געהען קען
עס נישט. איך וויל אַוועקפאָהרען, אין אַ פרעמדע שטאָדט
כאָהרען. נאָך פאַרזי וויל איך אַוועקפאָהרען. איך מוז אָב-
רייזען שין יעצט. איך קען קיין איין סעקונדע נישט לענ-
גער בלייבען. איך מוז.

ט א נ ט ע

פערמישט.

אָב-רייזען יעצט, היינט, לעאָן... אָבער דאַכט זיך, היינט
איז דאָך נישט מעגליך. עס איז דאָך שוין צו שפעט...

ל ע אָן .

איך וואָלט אויף גאַרנישט געקוקט... מיינ האַרץ טראָגט עס
נישט איבער... עס איז מיר, טאָנע, שווער, זעהר שווער.

ט א נ ט ע

אָבער לעאָן... זעה, עס איז דאָך שוין שפעט... אונמעגליך...
די שטאָדט דערנאָך וואָס וואָלט געזאָגט...

ה' גרויס גליק.

וועגען וואָס רעדט איהר דען דאָס? ווי הייסט אונמעגליך,
צו שפעט... וואָס זאָל דען דאָס בעדייטען? הע?

ל ע אָן

צומישט.

פאָפּא, גאַרנישט, איך מוז האָבען טויזענד דובל, יעצט שוין...
שוין יעצט, זאָנסט, פאָפּא...

ה' גרויסגליק.

אָבער וואָס איז דען צוזעלכעס געשעהן? וואָס צו שפעט?

ט אנטע.

נו, זעלבסט-פערשטענדליך, צו שפעט... אזא יונגער מענטש.
ווי לעאָן איז, אין זייד און גאָלד געוואָרען אויפגעוואַקסען...
געוואָהנט צו אַלדאָס גוטס—קען זיך דאָך נישט מיט איינ-
מאַל אין עלענד געפינען... וואָס וועט ער אין פאַרזי טהאַן?
וועט זיך צו לעאָן. אָבער בעדענק דיך, אין פאַרזי, אין אזא
גרויסער שטאָרט, וואו טויזענדטער מענשען ווערען פער-
לוירען טעגליך און קיינער ווייסט נישט פון זיי, — וואָס
וועסט דו דאָרט טהאַן? ווער וועט זיך אויף דיר אומקוקען?
קיין מלאכה נישט געלערנט, צו קיין אַרבייט נישט געוואָנט...
די זעליגע מוטער האָט דאָך אייך אין מילך און וויין גע-
באַדען. און דו, אזא איידעל קינד, מיטאַמאָל אין אַ פרעמדע
שטאָרט. צו וועם און ווען וועסט דו דיך ווענדען, קעהרען?
בעטראכט דאָך, לעאָן.

ה' גרויסגליק.

זעלבסט-פערשטענדליך, האָט דאָך די טאַנטע רעכט, לעאָן

ט אנטע.

און דאָ ביסט דו דאָך אין דערהיים, מען היט דיך אָפּ, ווי
אַ אויג אין קאָפּ. פון אַלדאָס בעסטען, דו טהוסט נישט די
האַנד אין קאַלטען וואַסער, מען ציטערט איבער דיר... מען
אַרבייט אויף דיר... מען ווייסט, ווער דו ביסט, וואָס דו
ווילט... ביסט דאָך דאָ אין דערהיים...

ה' גרויסגליק.

מיינע אַרימע קינדער.

לעאָן.

איך וואָלט אויף גאַרנישט געקוקט... טאַנטע, איך ווייס עס
גאַנץ גוט... פאַפּאָ...

ה' גרויסגליק.

אָבער די טאַנטע האָט דאָך זעהר רעכט, צו וואָס אין
דער פרעמד? בלייב דאָך ליבער אין דער היים.

ל ע א ן .

פאפא... איך מוז דאָס געלד האָבען... איך מוז אָברייזען...
ה' ג ר ו י ס ג ל י ק .

אָבער לעאָן... זוהן... די טאָנטע האָט דאָך רעכט... בלייב.

ט א נ ט ע

פאלט איהם אריין אין די רייד.

אָבער פון וואָנען האָט דער פאָפא יעצט געלד? אין די

שטוב איז קיין גראַשען נישט דאָ... זיי לעבען אלע פון

איהר קרעדיט... בעדענק דאָך.

ל ע א ן .

אָבער איך פרעג דעם פאָפא איין זאך, קען מיר דער פאָ-

פא דאָס געלד געבען, שוין יעצט... איך מוז עס האָבען...

אז נישט-זאָל דער פאָפא צו מיר דערנאָך קיין פרעטענ-

זיעס נישט האָבען. קיינע פרעטענויעס...

ט א נ ט ע .

ווער פרעטענויעס? מיר דאָכט זיך, אז דער פאָפא וועט

אויך ביישטעהן דערויף?

ה' ג ר ו י ס ג ל י ק .

אָבער וואָס דען אייגענטליך?

ט א נ ט ע .

אז לעאָן זאָל זיך אַרויסציהען פון דערהיים און זאָל זיך

נעהמען עפעס אַליין צו טהאָן.

ה' ג ר ו י ס ג ל י ק .

איך דענק, אז עס איז אַ גלייכע זאך, אַ גלייכע זאך. מיט

טרעהרען, פון פאָטער האָסט דו, מיין קינד, נישט מעהר צו

ערוואַרטען.

ט א נ ט ע .

זעהסט דו שוין?—צו גרויסגליק. לעאָן מאַכט אַ אייגען געשעפט.

ה' ג ר ו י ס ג ל י ק .

געשעפט, אייגענס.

ט א נ ט ע .

מיט אַ שותף—פיינע מענשען.

(יחוס 2)

ה' גרויס גליק.

איך ווינש דיר, מיין קינד, גליק.

לעזן שטעהט גערווירט, קוקט אויף די טאנטע.

ט א נ ט ע.

ער האָט זיך אויך געדונגען אַ אייגענע וואָהנונג. וועט וואָה-

נען בעזונדער. פאַר אַזאַ ערוואַקסענעם יונגען מענש פאַסט

ניט צו וואָהנען אין דערהיים. ער מוז שוין געהן אויף זיין

אייגען לעבען. צייט שוין צו זאָרגען פאַר זיך אליין.

ה' גרויס גליק

צו דער טאנטע.

די מוטער איז נישטאָ, וואָס זאָל זיך קימערן איבער זיי,

מוזט דו זאָרגען פאַר זיי, גוטע שוועגערין.

ט א נ ט ע.

לעזן האָט געקריגען אַ פיינע וואָהנונג.

ה' גרויס גליק.

נישט ווייט פון דערהיים?

ט א נ ט ע.

ניין, ניין—גאַנץ אין דער נאָהנט.

ה' גרויס גליק.

וועט זי איהם גאָר בעקוועם זיין?

ט א נ ט ע.

איך בין דאָרט אליין געווען, אַ גאַנץ בעקוועמע וואָה-

נונג.

ל ע אָן.

פאַפּאַ.

ה' גרויס גליק.

ווער וועט איהם דאָרט אָבטיטען? מיינע קינדער זענען

געוואָהנט, מען זאָל איבער זיי וואַכען.

ט א נ ט ע.

גוטע מענשען, זיי וועלען איהם האַלטען ווי אַ אייגען קינד.

ה' גרויס גליק.

איך דאַנק דיר, שוועגערין.

ל ע א ן .

פאפא...

ט א נ ט ע .

נישטא פאר וואָס, מיין פליכט, עבערגיט צו לעאניען, קום, לעאָן,
מען ווארט אויף דיר.

ל ע א ן

קוקט אן די טאגטע.

ה' ג ר ו י ס ג ל י ק .

שוין יעצט, גלייך, אין אָבענד.

ט א נ ט ע .

עס איז אלעס פאר איהם גוייט. און ער געהט דאָך נישט

אוועק אויף לאַנג.

ה' ג ר ו י ס ג ל י ק .

אָבער אזוי פלוצלונג.

ט א נ ט ע .

אומגעוולדיג.

אָ, עס איז זיין אַ לאַנג אָבגעמאַכטע זאַך. צו לעאָן, קום

מען ווארט אויף דיר.

ל ע א ן

כאפט דעם פּאָטער'ס האַנד.

איך בין נישט שולדיג, טאָטע, איך בין נישט שולדיג.

ה' ג ר ו י ס ג ל י ק .

וואָס דען? צו טאָטע, איך פערשטעה נישט? וואָס מיינט ער?

ט א נ ט ע .

גאַרנישט, אַ פּעררועהנט קינד, מיט אַ קרעכץ, די זעליגע שווע-

גערין האָט די קינדער זעהר פּעררועהנט.

ל ע א ן .

בלייב געזונד, פאָפאָ.

ה' ג ר ו י ס ג ל י ק .

דו פּאָהרט דאָך נישט אוועק.

ל ע א ן .

ניין.—אָדיע, פאָפאָ.

ה' גרויס גליק.

אדיע, פערגעס נישט אָן פאפא, בעזוך אינו אָפּטער.
לעאָן.

אז דער פאפא זאָל עס נאָר וועלען.
טאָנטע.

ער וועט עס וועלען.
ה' גרויס גליק

רופט אין דער טהיר.

מיידען, מיידען, קומט דאָך אַרויס, דער ברודער ציהט
זיך איבער.

זאָשע

אין די טהיר.

וואו אַהיין? וואו אַהיין?

טאָנטע.

נישט אין דער ווייט, נישט אויף לאַנג.

זאָשע

ווייט זיך אין טהיר, אַ יונג אכצען-יעריג מעדעל, קליין געוואקסען, מיט רינע
ביינערליך, רעדט זעהר לוסטיג, פלינק, מיט אַ ביסעל בעהאלטענער, שעמענדיגער
פרעכהייט.

לעאָן, ציהסט זיך איבער, אוי, ווי איך בין זיך מקנא! נעם
מיך מיט, לעאָן.

טאָנטע.

שפעטער אַ ביסעל. ער וועט זיך שוין האָבען אַ ביסעל
איינגעאַרדענט.

זאָשע

רופט אַרײַן אין וואַנדע'ס טהיר'ל.

וואַנדע, וואַנדע, לעאָן ציהט זיך איבער, קום מיט, מיר
וועלען זעהען, ווי עס זעהט אויס אַ קאוואַלערסקי וואַהנונג.

טאָנטע.

עס צימט זיך נישט יעצט. עס וועט נאָך צייט האָבען, צייט
האַבען.

די טאָנטע געהט אַב מיט לעאָנען.

ה' גרויס גליק

רופט איהם נאך אין דער טיר.

און מיט די מוטער געזעגענסט דו דיך נישט?

לעזן געהט צו מיט זעהר איינגעהאלטענע טריט צו דער טיר מיט דער שווארץ
צער קרעפע בעשלעגען—קומט געהנטער צו—טרעט פלוצלונג פיא שרעק אב.
אנטלויפט פון שטוב ארויס. אלע קוקען איהם נייגעריג נאך.

ט א ב ט ע.

ער געהט דאך נישט פון שטוב ארויס אויף אייביג. צו
גרויסגליק. דער וויינקארב שטעהט אין קיך. אדיע, אויף ווי-
דערזעהען. אב נאך לעזן.

ז א ש ע.

פאפא, פאפא. האָסט געזעהן, ווי ער איז צוריקגעלאָפּען
פון פאר די מאַמאַס צימער, פאפא.

ה' גרויס גליק.

ער האָט זיך געשראָקען. עס איז אויך קיין וואונדער... אין
צימער אריינגעגעהן, אזוי צווישען נאכט און טאָג. אין דער
שטיל מיט בעהאלטענע שרעק. האָט מען זי היינט ביינאכט ווי-
דער געהערט?...

ז א ש ע.

איך ווייס נישט, פאפא, אויב מיטע האָט מאמא ווידער
געהערט. איך האָב אַ גאַנצען טאָג היינט מיטען נישט גע-
זעהן. האָסט דו זי פאפא געזעהן?

ה' גרויס גליק.

זי איז היינט אַ גאַנצען טאָג נישט פון איהר צימער ארויס-
געקומען, מיטע.

ז א ש ע.

איך וועל אריינרופען וואַנדען. קלאפט אַן אין אַ טהיר. וואַנדע,
וואַנדע.

וואַנדע

ווייט זיך אין טיר. זי איז אַ הויכע, די עלטסטע פון שטוב, מיט גאלד-בלאָנע
רע האַר.

דו האָסט מין גערופען, זאָשקע? וואָס ווילסט דו?

זאָשע.

לעאָן איז אוועקגעגאנגען און איז נישט אין מאמא'ס צימער
אריינגעגאנגען. ס'מאָל מיט מאמא זיך צו זעגענען.

וואַנדע.

אין מאמא'ס צימער, מאמא'ס בילד נישט געזעהן, פארוואָס?

זאָשע.

פאפא זאָגט, ער האָט מורא געהאט.

וואַנדע.

דער לעאָן איז שטענדיג אַנאר געווען. איך וואָלט נישט
מורא געהאט אַריינצוגעהען אין מאמא'ס צימער.

זאָשע.

און פארוואָס געהסט דו נישט אַריין?

וואַנדע.

איך פאָהר דאָך נישט אוועק. פרויע. און ווידער איז דאָך
היינט ביינאכט מיטע דרינען געווען, און זעהסט, די מאמא
האָט איהר גאַרנישט געטהאָן.

זאָשע.

מיט בייגערייקייט.

דרינען געווען, ביי מאמא, זי האָט מאמא געזעהן? וויל
צו לויפען צו וואַנדע'ס טיר. מיטע, מיטע!

וואַנדע.

וועק זי נישט... זי איז אַגאַנצע נאכט נישט געשלאַפען.
זי שלאָפט יעצט.

הי גרויס גליק.

האָט מען ווידער מאמא געהערט... די נאכט, טאָכטער?

וואַנדע.

שאקלט מיט'ן קאפ.

יאָ.

פאפא-זאָשע.

געהערט, פערזעהל דאָך, וואַנדע.

וואַנדע.

כיליג ביינאכט... איך הער דורך די וואַנד אין מאמא'ס צי-
מער טריט. געהען אהין, געהען צוריק... און אזוי שוועבענד

און לייכט, ווי מאַמאָס טריט... און דער לאַנגער זיידענער
שלעפּער, ווי פון איהר לאַנגעס קלייד, ציהט זיך מיט...
דאָס זייד רוישט איבערין דיוואַן... מיך גרויעלט עס... איך
האַב מיך בעהאַלטען הינטער די קאַלדערע, דערנאָך איז
צוזאָרעק אויף מיר אָנגעפאַלען, איך האָב מיך נישט גע-
קענט איינהאַלטען, איך האָב מיטען אויפגעוועקט...

ה' גרויסגליק

מיט שרעק.

טאַכטער, האָסטו דו זי אליין געהערט?.. אליין געהערטו?

זאָשע.

ערצעהל דאָך ווייטער, וואַנדע.

וואַנדע.

איך האָב מיטען געוויזען.

זאָשע.

האָט מיטע אויך געהערט מאַמאָס טריט?..

וואַנדע.

זי איז אין מאַמאָס צימער אריינגעגאַנגען. האָט גאַרנישט

מורא געהאַט.

זאָשע.

גאַרנישט?

וואַנדע.

ניין... האָט גענומען די ווילדע אַסטען, וואָס מיר האָבען

נעכטען געפונען, ווען מיר זענען אין וואַלד געגאַנגען.

און זאָגט איך וועל אַריינגעהן צו מאַמאָ.

זאָשע.

און זי איז אריינגעגאַנגען?

ה' גרויסגליק.

און דו האָסטו זי געלאָזט?

וואַנדע.

און איז אריינגעגאַנגען און איז דרינען געווען אזוי אזוי-

לע און איז צוריק ארויסגעקומען אָהן די אַסטען.

זאָשע.

זי האָט געזעהען מאַמאָ?

ה' גרויסגליק.

געזעהען—יא?

וואַנדע.

אך ווייס נישט. זי האָט מיר נישט געוואָלט דערצעהלען.
זי איז צו זיך אין צימער געגאנגען, זיך פערשלאָסען און
ביז יעצט האָב איך זי נישט געזעהען.

ה' גרויסגליק.

וואָרום האָסט דו זי געלאָזט?... וואָרום? עס האָט דאָך, בע-
היט גאָט, עטוואָס שלעכטעס געקאָנט געשעהען.

זאָשע.

מאָמא וועט דאָך איהר קיין שלעכטעס נישט טהאָן.

ה' גרויסגליק.

אַבער דאָך... ווי קען מען דאָס... ס'איז דאָך שרעקליך...

זאָשע.

גו, האָסט דו נאָך מאָמא ווידער געהערט?

וואַנדע.

איך האָב מיך געשראָקען. איך האָב מיך הינטער די קאָל-
דרע בעה לטען און בין געלעגען ביז אין דער פריה און
האָב שוין גאַרנישט געהערט.

זאָשע.

פאָרוואָס האָסט דו זיך געשראָקען? עס איז דאָך בלויז מאָמא.

ה' גרויסגליק.

אַבער אַך, א טויטער מענש... קוקט זיך אום אין דער שטוב.
עס איז אזוי טונקעל אין שטוב, מען וואָלט געדאַרפט נאָך
א ליכט אנציןדען. ברענג דאָך, וואַנדע, דאָס ליכט פון דיין
צימער. אין שטוב איז טונקעל, די נאַכט איז צוגעפאַלען.

וואַנדע.

טוב מיט זאָשע, איך שרעק מיך יעצט אַליין אין מיין
נישט. אַזוי צוגעהן. קום דאָך מיט, זאָשקע. זאָשע וויל מיט.

ה' גרויסגליק.

העלט.

ווייל זי האָט געזעהן דו זיך דען אין דיין צימער אַריינגו-
העלט מיט זיך אין דאָך דאָ ליכט.

זואנדע.

אליין אין צימער... איך וועל אָפען לאָזען די טהיר. עפענט
אויף די טהיר פון איהר צימער, וויל גאנץ לאנגזאם מיט געוויסע שרעק
אריינגעהן אין איהר צימער, עס הערט זיך אין די פענסטער פלוצלונג
מוזיק שפיעלען, אידישעס-פרעהליכעס, די פענסטער ווערען בעלויכטען.

ה' גרויסגליק

מיט שרעק.

וואָס איז דאָס אייגענטליך פאַר אַ מוזיק אין פענסטער? צו
וואַנדען. זעה דאָך, טאַכטער, וואָס פאַרע מוזיק פלוצלונג?

זואנדע.

איך האָב מורא אין פענסטער צו קוקען, פאפא.

ה' גרויסגליק

אויפגערענט.

דו האָסט מורא, פאַרוואָס האָסט דו דען מורא? מיר זענען
דאָך אין צימער.

זואנדע.

אָבער אין פענסטער צו קוקען.

זאָשע.

איך האָב נישט קיין מורא. איך וועל אין פענסטער אַרויס-
קוקען. וויל אהין לויפן.

ה' גרויסגליק.

אָבער קינד. וויל זי איינהאלטען.

זאָשע

לויפט צום פענסטער, קוקט אַרויס. מיט פרייד.

אָבער זעהט... אָבער זעהט... פאסטט זיך אין די הענד. אַיום-
טוב געגענאיבער, אין רעסטאָראַן, אזוי פיעל געסט, פאַר-
ליך טאַנצען. מען דערקענט עס דורך די גאַרדינען. קומט
דאָך אַהער, אַיום-טוב, האַכצייט וואַהרשייגליך, אזוי פיעל
מענשען שטעהען, זעהט דאָך דעם טאַנץ.

ה' גרויסגליק מיט וואַנדען געהען אהין צום פענסטער, קוקען אַרויס.

ה' גרויסגליק

אויפגערוימט.

אָבער זעהט דאָך, דאָס איז דאָך רעכט אַמיואַנט.

וואַנדע .

זעהט דאָך, זעהט דאָך, די פּאַרליך, וואָס טאַנצען פאַר די גאַרדינען פּערביי, די שאַטען-טילוועטקעס, ווי נאַריש דאָס זעהט דאָך אויס! און פּלי-זמרים זעהט, דער קורצער מיט די גרויסע פּויק, און דער הויכער-לאַנגער מיט דעם טראַמ-פייטער! שווייגט, יעצט וועט עס זיין אינטערעסאַנט.

זאָשע .

די מאַדאַם טראַגט די געסט פּבוד אויף. דאָס דאַנקען זעהט. דאָס פּריילין פּערנייגט זיך. שווייגט, מיר איז דאָך בעקאַנט דאָס פּריילין. די פּלה וואָלט איך געוואָלט זעהען.

וואַנדע .

אין איך וואָלט געוואָלט דעם חתן זעהען. זיי מוזען ערגעץ וואו זיצען צווישען די ווינקלען. די מוזיק הויבט אָן צו שפּיעלען. נו, יעצט בעגינט עס ווידער, דאָס טאַנצען פּאַר. זעהט דאָך דעם הויכען מיט די קורצע דיקע דאַמע.

מיטע .

קומט אַרײַן פּון איהר צימער, זי לאכט זעהר אין דער שטיל, מיט אַ פּרעהליך בענקענדעס געזיכט. זי איז אַנידריגע מיט אַידעלע געזיכטס-גליעדער. טראַגט אַ שוואַרץ-ווידענעם קלייד.

אַך, ווי פּרעהליך דאָ איז, מוזיק שפּיעלט.

אַלע .

זיך, ביטע, קום דאָך אַהער, זעה דאָך דאָס טאַנצען. מיטע שווייגט. יעצט בעגינט די מוזיק אַזא טרויעריגעס. זי מוזיק שפּיעלט צום בעדעקענס.

זאָשע .

וואָס איז דען דאָס אַייגענטליך, פּאַפּאַ?

די גרויסגליק.

דאָס איז דער זעגען פאַר די זוכה.

מיטע .

אַך, רעדט מיטן טאַקט פּון די מוזיק דעם ניגון פּו בעדעקענס. אַך האָב אַ וואונדערבאַרען טרוים געהאַט. אַ וואונדערבאַרען רען... מאַמאַ איז צו אונז אין גאַסט געקומען און מאַכט גאַרנישט דעם אַינדרוק ווי זי וואָלט געווען געשטאַרבען.

זי איז אזוי שטען און אזוי יונג, ווי זי איז אויף די אַסטעני-
דער פאָטאָגראַפיע... און טראַגט אַ זעהר לאַנגעס זיידע-
נעס העלעס קלייד, מיט אַ לאַנגען שפּעטער, אין די פּערלען
אַנגעטהאַן. אין די האַר ווייסע, ווייסע כריזאַנטעמען... אָבער
אזעלכע גרויסע, פון די וואָס זי ליעבט אזוי זעהר, און זי
איז אזוי פּרעהליך, און ביי אונז איז עס אזוי ליכטיג, אלע
עלעקטרישע לאַמפען ברענען זיך, און אזויפיל יונגע מענ-
שען זענען דאָ, און מיר אלע זענען אין וויסען אַטלאַס
אַנגעטהאַן. ביי אונז איז אַ גרויסער, גרויסער יום-טובּ...
אלע צימערן זענען בעלויכטען... מאַמא זיצט ביים פּיאַנע
און שפּיעלט אַ וואַל ער, און אזוי פּיעל פּאַרליך טאַנצען
אין וואַל. זי זעט זיך נעבען פּיאַנע און הויבט אָן צו שפּיעלען. אַט
דעם וואַלצער שפּיעלט די מאַמא. זי שפּיעלט אָן אלטען וואַלצער.

זאָשע

כאָפּט וואַנדען.

שפּיעל דאָך מיטע, מיר טאַנצען.

טאַנצען וואַלצער.

ה' גרויסגליק

קוקט זיך צו.

אזוי זייט דאָך פּרעהליך אַמאָל, טעכטער, שוין לאַנג, און
ביי אונז איז נישט געשפּיעלט געוואָרען.

זאָשע

ווייסט איהר וואָס, לאָזען מיר זיך שפּיעלען היינט, אַ באַל
מאַכען. מיר אליין וועלען זיין די געסט—און עס קומט קיי-
נער נישט צו אונז.

וואַנדע.

ניין, ניין. מיר וועלען מיטשפּיעלען די חתונה, וואָס איז
דעראַיבען, וואָס זיי וועלען שפּיעלען, וועלען מיר טאַנצען.

ה' גרויסגליק.

דאָס איז אַ גלענצענדע אידעע. וויין, האָבען מיר.

וואַנדע.

און דעם אלטען ענגלישען סערוויו.

ז א ש ע

בעהמט ארויס דעם סערוויז פון קרעדיט, גרויסגליק ברענגט דעם וויין.
זעהט דאך, ווי פערשטייבט ער איז... ווי לאנג איז ער שוין
נישט געברויכט געוואָרען?

ה' ג ר ו י ס ג ל י ק .

צייט מאַמאָס לעצטער געבורטס-טאָג. גרייטען צום טיש, ווישען
די גלעזער, גיסען אַן דעם וויין.

ז א ש ע

שפיעלט די ראלע פון די ווירטהין, טראַגט צו אלע וויין.
ביטע, פרייליך... ביטע, אַך, דעם אַלטען העררן גרויסגליק
וועל איך זעלבסט בעדיענען. דערלאנגט דעם פאָטער וויין.

די מוזיק הויבט אַן צו שפיעלען דעם מאַרש פון חופּה-פיהרען. די פענסטער
ווערען זעהר בעלויכטען.

ה' ג ר ו י ס ג ל י ק .

יעצט אויפפאַסן, אויפפאַסען. מען פיהרט חתן-בלה צו דער
חופּה.

ז א ש ע .

מוזען מיר דאָך ליכט אין די הענד געהמען, עס איז דאָך
צו דער חופּה.

געהמען ליכט אין די הענד, און געהען צו פאַרליך איבערן צימער, ווי זיי
האַלטען צו דער חופּה געגאנגען.

א ל ע .

מיר פיהרען חתן-בלה צו דער חופּה. די מוזיק פערשווינגט גע-
גענאיבער.

ה' ג ר ו י ס ג ל י ק .

אַבשטעלען זיך. יעצט דער וויכטיגסטער מאַמענט, אויף
פאַסען. יעצט איז די טרייאַונג.

שטעהען אלע אין מיטען שטוב מיט די ליכט אין די הענד אין זעהר אַניערנס-
טע מינע, פאַסען אויף. פּלוצלונג דערהערט מען פון דעראיבער די מוזיק שפיעלט
דעם מאַרש פון גאָך דער חופּה, אַ גרויס גערויש—מול-טוב! מול-טוב!

א ל ע .

מול-טוב, מול-טוב! צעקושען זיך, ווינשען זיך. נאָשע פיהרט די
נעפט צום טיש.

ש ש ע .

זו, ביטע, מיינע פריילינגס. ערלויבען זי דאך צום טיש, צום
טיש... זעצן זיך אלע ארום דעם געדעקטען טיש, נעהמען די גלעזליך,
מינשען זיך, זעקושען זיך.

א ל ע

אום פאסטער.

אָבגעשפּיעלט. פאלען אלע ארויס מיט אַגעלעכטער. כאַ, כאַ, כאַ...
די טהיר עפענט זיך פלוצלונג, אין די טהיר ערשיינט לעצן אין טראַק און צי-
לינדער-הוט, הינשערען אַרײַם ראָזע אין וויסען קלייד. די טאָנטע פאַר זי,
הינטער זי געסט.

ט א ב ט ע

זו ה' גרויסגליק, הייזענדיג אויסן פּאַר.

מזל-טוב! דיין זון האָט חתונה-געהאַט און קומט צו דיר
נאָכ'ן טאָטער'ס זעגען.

פּאַר פּאַר פּאַר

4/2/19

Dear Mr. [Name],
I have your letter of the 28th and am glad to hear
that you are all well. I am well at present.
I am, Sir, your obedient servant,
[Name]

Yours,

[Name]

I have your letter of the 28th and am glad to hear
that you are all well. I am well at present.
I am, Sir, your obedient servant,
[Name]

Yours,

[Name]

I have your letter of the 28th and am glad to hear
that you are all well. I am well at present.
I am, Sir, your obedient servant,
[Name]

Yours,

[Name]

10

10

צווייטער אָקט.

ביי באַרענשטיין רעסטאָראַטאָר אין פּריזאָט-וואָה
וּבונג, אַ ענג צימעריל, צוויי מענסטער פּערהאַנבען,
אַנגעשטעלט. פּול מיט מעבעל, צוויי בעטען הויך
אויפגעבעט מיט בעטגעוואַנד, אַ שויבענשענקעל
פּול מיט זילבער. לינקס אַ טהיר, וואָס פּיהרט
אין די רעסטאָראַציאָנס-שטובען אַריין. פּון דרינען
הערט זיך אַרעש פּון בעל-עגלות און אַ רויך פּון
פּאַפּיראַסען. פּון די ווירטשאַפּט זעהט מען יעדעס
מאַל, ווען מען עפּענט די טהיר: טיש, קאַנאַפּע,
שטולען אַרום. לעאַן זיצט ביים טיש, לאַנגווייליג
זיך. עס קומט אַריין די מוטער.

מוטער

א ברייטע דיקע פרוי מיט א גוט פנים. מען זעהט א מכניס-אורח'טע האלט א טעם
לעריל מיט געפרעגעלטע לעבערליך אין די האנד, קוקט זיך אום, געהט צו צו
לעגען צוריקהאלטענדיג זיך.

בעסטער הערר... לעאן... ליבער לעאן... א פאך לעבערליך
ערשט יעצט אַבגעפרעגעלט פון די פרישע גענו, זעה דאָס
שמאלן טריפט פון זי, מעדני מלכים. שטעלט עס פאר איהם.
עס לעאן לעבען... עס זאל דיר זיין צום געזונד.

לעאן

אויפגערינגט.

איך דאנקע... מאמ...ע, איך דאנק, איך וויל נישט...

מוטער.

פארוואָס, לעאן לעבען? פארשעם דאָך נישט מיינע געני
זענע לעבערליך, זעהסט דאָך נעבעך אזוי שלעכט אויס.
אינונגערמאן נאָך דער חתונה דארפסט דיר דאָס האַרץ צו
דערכאַפּן, פערנוך, לעאן לעבען... דו עסט דאָך גאַרנישט..
נו, לעאן לעבען, מיין קינד... אינוער, ליעבליך, מען וועט דיר
שוין נישט פון אונז אוועקנעהמען... פערפאלען... ביזט שוין
אינוער... נאָך חופה וקידושין... וויל זיך דערנעהנטערן צו איהם,
לעאן האלט זי מיט א מאך פון האנד צוריק.

עס קומט אריין דער אלטער באַרענשטיין מיט א טעלעריל.

פאטער.

פערנוך פון די פופעקליך, לעאן, לעב... אזעלכע פופעק-
ליך נאָך נישט דאָ געווען, פון די פרישע גענו... דערזעהט
דאָס ווייב, די געסט דרעהען זיך דריבען ארום, עס האָט זיי
קינער נישט צו בעדיענען און זי איז גאָר דאָ... געה אריין,
די געסט געהען אַוועק... גרייט צום טיש פאר לעאן קעלער-מעסיג,
שאַדט נישט, לעאן, וועסט דיר דאָס האַרץ דערכאַפּען דער-
מיט, נו פערנוך.

מוטער.

נאָכגעקראַכען מיר דער אַלטער. אומעטום, וואו איך געה, קריכט ער מיר נאָך. האָב נישט קיין מורא, לעאָן וועט נישט פּערהונגערט ווערען אָהן דיר, עס איז דאָ, ווער עס זאָרגט איבער איהם.

פאטער.

אַבער געה אַריין... געה אַריין, די געסט געהען דאָך אַוועק... ראָזע וועט זיך באַד זוכען. עס קלאַפט ווער ביים טהיר, עס וויינט זיך אין טהיר איבער פון די געסט.

גאסט.

וואו זענען דאָס אלע? לאָזען די געסט אליין איבער. פאַר וועמען טראָגען זיי דאָס די פעטע ביסענס אַריין?

ראָזע.

וויינט זיך באלד אין טהיר. צום גאסט. דאָ איז נישט פאַר קיין געסט... דריינען... פּערמאָנט די טהיר נאָך איהם. צו פאַטער און מוטער. וואָס טהוט איהר דאָ? די געסט זענען דאָך אליין. זי נעהמט די טעלערליך און גיט זיי די עלטע רען אַב צוריק. נעמט'ס און געהט'ס. דער אַלטער און די אַלטע אַב מיט די טעלערליך, צו לעאָן, גור, גור, גור נישט אויפגע-רעגט, עס שאַדט דאָך דיר צום געזונד. נעהנטערט זיך צו איהם. עס איז דאָך פאַר ליצעבע... די אַלטע, נו, נו.

לעאָן.

אַבער.

ראָזע.

שאַ, שאַ... פון אַלאַדע וואָס, עס וועט שוין מעהר נישט. פאַכעט איהם מיטן האַנד פאַרן פנים. אַוועקגעפלווגען.

לעאָן.

אַבער עס איז דאָך נישט צום אויסהאַלטען... איך וויל נישט מעהר אין דאָס גערודער דאָ. וויינט אין די צימערן אַריין.

ראָזע.

נעהמט איהם אַיין.

קינד מיינס... אַבער צו וואָס רעגסט דו זיך אויף, עס קען דאָך דיר חלילה שאַדען. אין נאָך אַ פאַר וואַכען... שווייג.

שווייג. יא, איך האָב דיר גאָר פּערגעסע צו זאָגען, דער
שניידער האָט דיר אָבגעבראַכט דעם פעלק. ביזט געשלאָ-
פען, האָב איך דיך נישט געלאָזט אויפוועקען. וואַרט, וועסט
איהם נור אָנמעסטען. זי טוהט איהם אָן דעם פעלק. אָט אַווי,
געה נור איבער די שטוב, לאָזן אַ ביסעל אָפען, אז מען
זאָל דעם גאַלדענעם זייגער אַרויסזעהען. וואָלסט דיך בע-
דאַרפט אַ ביסעל אין דער שטאַזט איבערצוגעהן... עס וואָלט
דיך בערוהיגט...

ל ע א ן

איך וועל נאָך צייט האָבען.

ר א ז ע

איך ווייס, וואָס דאָס הייסט, אז דו שעמסט זיך מיט מיר.
דאָס וויל איך נישט. שעמען זיך מיט מיר האָסט דו נישט
וואָס... איך האָב דיך נישט גענומען ווייל דו ביסט גרויס-
גליקס וזהן, נור ווייל דו ביסט לעאַן, ווייל איך ליעב דיך...
און האָסט דו מיך נישט גענומען ווייל דו ליעבסט מיך?
גאָר אז דו זאָלסט דיך דאַרפען מיט מיר שעמען... וויל איך
נישט... קען איך דיך פון געשעפט אַרויסלאָזען... כאָטש
ווי אונגליקליך איך זאָל נישט זיין... נור שעמען זיך מיט מיר,
וויל איך נישט. זעצט זיך אין אַ ווינקעל, האלט אַ טיכעל צו די אויגען.

ל ע א ן

אַבער דאָך... נישט דאָס... איך האָב דאָך נישט דאָס גע-
מיינט... מיר האָבען דאָך געזאָלט באַלד נאָך דער חתונה
נאָך פאַרזי פאַהרען... איך מיין. געהט צו צו איהר. נו... וויין
דאָך נישט... עס קען דאָך ווער... ראָזע... גאָט, ווי שלעכט
מיר איז...

ר א ז ע

אודאי וועט מען נאָך פאַרזי פאַהרען. איך וויל דאָך אויך.
מיט אַ שמייכעלע. נו, קינד, מען דאַרף דאָך וואַרטען אַפּאַר
וואַכען, ביז מען וועט די געשעפטען אין אַרדענונג ברענגען.

ל ע א ן

אַבער... שטענדיג, זאָגסט דו מיר פון געשעפטען; וואָס טו-
גען דיר די געשעפטען... לאָז זיי איבער דינע עלטערן.

ר א ז ע

געזעט צו צו איהם.

נאָריש קינד. אוי, ביסט דו אַ נאָריש קינד... געשעפטען קען מען
דאָך נישט אויף פרעמדע פּערלאָזען, אפילו אויף עלטערען
נישט... און היינט איז דאָך דער בעסטער סעזאָן, פּער-
שטעהסט? היינט איז דאָך יעשען, אַלע אַגענטען פּאָהרען
יעצט אויף זייערע רייזעס מיט סחורה, נו, וואָס פּערשטעהסט
דו פון דעם? נאָך אין אַ פּאַר וואָכען וועסט, זעהן, לעאָן לע-
בען... וואו מיר וועלען פּאָהרען? בערלין, פאַרז... אומעטום,
אומעטום וועלען מיר פּאָהרען. די טאַנטע איז נאָך נישט
צוריק געקומען?

ל ע אָן

וואו אהין האָסט דו זי דען געשיקט? צו פּאַפּא? צו וואָס?

ר א ז ע

צו פּאַפּא? ווי פּאַלסט דו אויס? גלאַט אַזוי, איך פּרעג, אויב
די טאַנטע איז נאָך נישט געווען אויף דער נאַכט; זי קומט
דאָך שטענדיג אויף דער נאַכט אַרײַן... אַודאַי וועט מען
פּאָהרען... ווען? ווען? קלעהרט. דעם פונפצעהנטען. די כּוחרים
פון די וועלדער... און דערנאָך די כּוחרים פון די שעפּטען...
און דערנאָך דער וואָל-מאַרק, יא, און דערנאָך, אַזוי גרויס
ווי אין פינף זעקס וואָכען אַרום. לאַמיר זעהען, ווען געהט
דער צוג אָב? איך וועל אַרײַנשיקען נאָך דעם באהן-קאַ-
לענדאַר. רופט דורך דער טהיר. טאַטע... טאַטע... ווען געהט
דער צוג אָב צו די גרעניץ

פ א ט ע ר

איבער טהוירען, אַדער איבער קראַקוי?

ר א ז ע

איבער טהוירען, קיין בערלין?

פ א ט ע ר

זעט פלינק אויפ'ן קאַפּ.

15—12 בייטאָג פּאַסאַזשיר-צוג, 2—6 שניצל-צוג, I, II קלאַס

50—5 פּאַסאַזשיר-צוג, I, II, III קלאַס, צוויי שטונדען צו

ווארטען ביים גרענעץ... 12-30 ביינאכטן, II שלאף-ווא-
גאן, בעסטע פערבינדונג, דירעקט בער-לין.
ר א ז ע .

גוט, גוט: פאטער אב. מיט וועלכען צוג וועלען מיר ארויס-
פאָהרען ?

ל ע אָן

גאט ארויס א פאפיער פון קעטענע.

אַט האָב איך מיר שוין די גאַנצע רייזע נאַטירט: צוועלף-
דרייסיג אָב, ביינאכט, שלאף-וואָגאָן, טרעפן מיר אָן 11-07
אָנהאַלטער באַהן-הויף. האָטעל, דערנאָך מיט אַ אויטאָ די
שטאָדט אָנזעהען... זעהענסווירדיגקייטען; זיעגעס-אַדעס,
פאַרלאַמענט, קעניג-שלאָס... מיטאָג וועלען מיר עסען ביי
קעמפניאָק. קאַפּע מאָנאָפּאָל, מעטראָפּאָל. 10-9 אָב קעלן,
קעלנער דאָם...

פ אָ ט ע ר .

ראָזע, ראָזע, אַ גאַסט וויל בעצאָהלען דעם רעכנונג.

ר אָ ז ע .

איין מינוט נור, מיין לעבען... איך געדענק גאַנץ גוט, מיר
האַלטען ביים קעלנער דאָם. שטרייך-אונטער, אַז דו זאָלסט
נישט פּערגעסען. ווארט, איך קום שוין. אב. טרעפן זיך אין
טהיר מיט דער טאנטע, וועלכע דער אלטער באַרענשטיין לאָזט אַריין מיט
גרויס רעספעקט. אַה, די ט נטע, וויר ביטען שען. ווינקט מיט
די אויגען. נו, וואָס הערט מען ?

ט אָ נ ט ע

ענטפערט איהר אויך אב מיטן וואונק.

אַל דאָס גוטס... גאָר אויפן בעסטען וועג.

ר אָ ז ע .

פס... פס... גאַרנישט רעדען. הייד. איך קום שוין אַריין.
לעאָן, לעאָן, די טאַנטע איז דאָך דאָ... איך געדענק, איך
געדענק: ביים "קעלנער דאָם", איך קום שוין אַריין. אב.

ל ע אָן

אַ טאַנטע.

איז די ט נטע דריבען געווען? ווייזט אויפן פּענסטער.

ט א ב ט ע .

איך קום פון דריבען.

ל ע אן .

פון דריבען, נו, וואָס זאָגט פאָפּאָ? גוט ביין אויף מיר?

ט א ב ט ע .

וואָס ביין. פאַרוואָס זאָל ער אזוי דאָס ביין זיין? וואָס האָטט דו אזא שלעכטעס געטהאָן? ער לאָזט דיך גריסען.

ל ע אן

פּערוואַונדערט.

ער לאָזט מיך גריסען? נו, דאָס איז דאָך נישט מעגליך.

ט א ב ט ע .

ווירקליך, ער לאָזט דיך גריסען.

ל ע אן .

און וואַנדע און זאָשע?

ט א ב ט ע .

פּרעגען אויס אויף דיר ווי דו זעהסט אויס? וואָס דו מאַכסט?

ווי דו פיהלסט דיך?

ל ע אן .

וואָס האָט זיי די טאַנטע פּערצעהלט, אז איך זעה גוט אויס?

די טאַנטע האָט זיי בעדאַרפט זאָגען, אז איך זעה זעהר

גוט אויס... אז איך פאָהר באלד אָב נאָך פאַרנו, פּערלאָז

די שטאָדט.

ט א ב ט ע .

איך האָב זיי געזאָגט, געזאָגט, זיי ווילען דיך אזוי זעהען,

זיי ווייסען נישט, פאַרוואָס דו קומסט נישט אַרויף.

ל ע אן .

איך וויל נישט אַרויפגעהן.

ט א ב ט ע .

זיי זאָגען, זיי ווייסען נישט, פאַרוואָס דו שעמסט דיך.

ל ע אן

רויט ווערענדיג.

איך שעם מיך, איך שעם מיך גאַרנישט.

ט א נ ט ע .

זיי זאָגען, אַז דו שעמסט דיר, דורך דעם ווילסט דו נישט ארויפגעהן, וועלען זיי אהער קומען צו דיר.

ל ע אָן .

זיי וועלען דאָ אהער קומען? איך וויל נישט, אַז זיי זאָלען אהער קומען הערט די טאָנטע? איך וויל נישט, אַז זיי זאָלען אהער קומען...

ט א נ ט ע .

אַז זיי ווילען אהער קומען בעזוכען די שוועגערין, וואָס האָסט דו צו דעם? פאַרוואָס ווילסט דו נישט?

ל ע אָן .

און ווען וועלען זיי אהער קומען?

ט א נ ט ע .

היינט אויף דער נאַכט, זיי האָבען געוואָלט מיט מיר אינעם קומען, איך האָב נישט געוואָלט, איך האָב געזאָגט, אַז דו וועסט דיר דערשרעקען, אַז איך וועל דיר צוערשט צו וויסען געבען.

ל ע אָן .

נאָך היינט אויף דער נאַכט, מוז איך דאָך מיך שצן איבערטאָהן... זאָלען זיי זעהען. היינט זיך אויף. יאָ, און מיטע?

ט א נ ט ע .

אוי, לאָז מיך געהן מיט די משוגעניגע פריציטע, ווי די מאַמע, עליה-השלום. פון דענסטמאַל אָן האָט זי זיך איינגע-שלאָסען אין צימער, וויל קיינעם נישט זעהן, בלויז נור וואָס זי נעהמט דאָס עסען זיך אַרײַן, און ביינאַכט געהט זי אין מאַמאַ'ס צימער.

ל ע אָן .

איז זי גוט ביזו אויף מיר?

ט א נ ט ע .

איך ווייס נישט, איך האָב זי נישט געזעהען: אַז זי לאָזט נישט קיינעם צו צו זיך. האָסט דו אַ געשעפט, זי וועט זיך שוין איבערבעטען, די פריציטע; אַפער וואַנדע מיט זאָשקען—וואוילע מיידען, זיי וועלען קומען, אַדאָי באַלד.

ל ע א ן .

דארף איך מיך איבערטהאָן; איך וויל נישט, אז זיי זאלען
מיך זעהען אזוי. אָבער מיטע איז בייו אויף מיר? גוט בייו?
וואָס, ניין? וואָס האָט זי געזאָגט? הע?

ט א נ ט ע .

אז איך האָב נישט גערעדט מיט איהר.

ל ע א ן .

האָב איך אַ זאָרג... סיי ווי סיי פאָהר איך נאָך פאָרניו...
אָבער וואַנדע און זאָשע. ראָזע! וואו איז, ראָזע, דער נייער
אַנצוג?... הויבט זיך אויף, עפענט די טהיר. ראָזע... טרעט אָבער באלד

צוריק.

א י י נ ע ר פ ו ן ד י ג ע ס ט

פיינט זיך אין טהיר מיט אַ קופעל בייער אין האַנד.

זעהט'ס, זעהט'ס, דאָס איז ער, דער בחור. וואָס עסט אויף
אַלע פופעקיך מיט די לעבערליך פון רעסטאָראַן, דאָס איז
ער. געלעכטער פון עולם אין רעסטאָראַן.

לעאָן טרעט צוריק.

ר א ז ע

אין טהיר.

ווייטער שוין דאָ... אוועק פון דאַנען... איך דארף שוין נישט
קיין געסט היינט. ליב, בער, פערמאַכט דאָס געשעפט. איך
דארף נישט קיין געסט היינט. שטופט אָב דעם נאַסט. בער,
ליב, אַהער. סיזייזען זיך צוזיי הויכע שטאַקע יונגען. רייניגט
אויס דאָס הויז, קיין פוס זאָל מעהר נישט זיין, און פערמאַכט'ס
דאָס געוועלעב.

ל י ב ב ע ר .

גוט, ראָזע. נו, פאַשאַל, פאַשאַל וואָן! שטופען אָב די געסט, פער-
מאַכען די טהיר, מען הערט פון דרויסען ווי זיי רייניגען אָב דאָס
הויז פון מענשען.

ד א ז ע .

אַ אומגליק איז דאָס... נו, נו, נישט אויף לאַנג, באלד פון
דעם אַלעס פטור ווערען. מאַכט זיך גלייך די טהיר. וואָס האָסט
דו מיך גערופען, לעאָן?

ט א נ ט ע .

געסט קריגסט דו היינט, זיינע שוועסטערין, מוז ער זיך
איבערטהאן.

ד א ז ע .

אודאי, אודאי. טאטע, טאטע. דער אלטער בארענשטיין ווייזט זיך
אין טהיר. וועלכער נומער איז לעדיג?

ט א ט ע ר .

נומער פינף און נומער אכט.

ד א ז ע .

פיהר לעאָניען אין נומער פינף, ער דארף זיך איבערטהאן...
זיי זענען שוין אַוועק?

ט א ט ע ר .

שוין אַוועק. דער אלטער מיט לעאָניען אַב.

ד א ז ע

א ד י ט א נ ט ע .

נו, ווי האַלט עס?

ט א נ ט ע .

גאַנץ גוט, ער איז גרייט זיך צו עמפּפּאָנגען. איך האָב
איהם געגעבן צו פּערשטעהן. נור... קיין איינציגער, קיין
איינציגער זאָל נישט וויסען דערפון...

מ א ט ע ר

ווייזט זיך אין טהיר אויף די שפיץ-נעזל. געקומען אריינבענבעט.
קיין איינציגער נישט... קיינער נישט...

ד א ז ע .

ווי הייסט... ער שעמט זיך. זאָגט צו די מוטער. מאַמאָ, געה
אַריין.

ט א נ ט ע .

אויף דערווילל הייסט עס, נאָר אויף דערווילל, אָבער ער
בעשטעהט אויף אלעס... איך האָב עס איהם צו פּערשטעהן
געגעבען. ווי די זאך האַלט. נו, און דו וועסט אלע גע-
שעפטען איבערגעהמען, אויסצאהלען די חובות, דאָס הייז
וועט נישט געהן אויף קיין ליציטאַציע, וועסט זיך אין הויז
אריינציהען, אריינלעגען דיין געלד אין דער פּאַבליק... די

פירמע וועט בדייבען דיזעלבע.. דער אייגענער נאָמען..
יאָ, ער בעשטעהט אויף אלעם..

פ א ט ע ר א ו ן מ ו ט ע ר

פאלען ווידער אריין אין טהיר זעהר פאמעליך, אויף די בעגעל.
ער וויליגט איין... ת' גרויסגליק אליין. פאלען ארויף אויף ד' סאָכטער. אונזער קינד... אונזער..

ר א ז ע

שטרענג.

געהט יעצט אַרויס.

פ א ט ע ר

ווינקט צום ווייב.

קום אַרויס, זי דאַרף עפעס צו רעדען.

מ ו ט ע ר.

אפשר, ראָזע לעבען, דאָס זיידענע קלייד דיר אַרויסנהעמען.

ר א ז ע.

איך וועל דיר שוין שפעטער זאָגען.

פ א ט ע ר.

קום, לאָז זי אליין, זי ווייס שוין וואָס זי האָט צו טהאָן.

ר א ז ע.

אַזוי, ער וויליגט שוין איין... ער וועט מיך עמפאָנגען...
אַזוי... נאָר קיין איינציגער זאָל נישט וויסען דערפון... קיין
איינציגער... געשעפטען איבערנעהמען יאָ און חובות אויס-
צאָהלען—יאָ, געלד — יאָ, נאָר קיין איינציגער זאָל נישט
וויסען דערפון... קלוגע לייט, קלוגע..

ט א נ ט ע.

וואָס?

ר א ז ע.

נאַרנישט, איך געה נישט אַריבער... איך געהם אַזעלכע גע-
שעפטען נישט איבער, עס איז נישט פאַר מיר.

ט א נ ט ע.

ווי הייסט... וואָס מיינסט דו?

ר א ז ע

רויב.

גארנישט... מיר זענען שוין דריבען געווען, ביים שווער, איך מיט לעאָנען, נאָך דער חופּה. ווען זיי זענען זיך צע-
לאַפען, און האָבען אונז אליין געלאָזט... יעצט זאָל דער
שווער צו אונז צו גאָסט קומען... מיר געהען נישט אַריבער...

ט א נ ט ע

וואָס האָסט דו געזאָגט?... ה' גרויסגליק, דאָ אַהער? אין די
רעסטאראַנצאָן?... דאָ?...

ר א ז ע

יא, יא, צו זיין מחותן דוד גאַרקעכער צו גאָסט...

ט א נ ט ע

איך זעה, זי האָבען אַפּנים פּערגעסען, ווער ה' גרויסגליק
איז — נייע, נימאלט! די פּאַמיליע גרויסגליקס.

ד א ז ע

איך האָב נישט פּערגעסען, ווער די גרויסגליקס זענען, איך
ווייס גאַנץ גוט, ווער דער ה' גרויסגליק איז. איך בין אַהי-
גע. און ווייס אויך גאַנץ גוט, ווער די גאַרקעכער'ס זענען.
און דערפאַר וויל איך טאַקע, אַז דער ה' גרויסגליק זאָל
קומען צו די גאַרקעכערס צו גאָסט און נישט ווי די טאַג-
טע האָט עס געוואָלט, אַז איך זאָל מיך אַריינציהען צו זיי
שטילערהייט... אַז קיינער, קיינער זאָל נישט וויסען. מען
וועט מיך בעהאַלטען פאַר מענשען. נור איינציגווייז, איינ-
ציגווייז וועט מען מיך צום טיש צו לאָזן... פאַר חרפה
וועלען זיי זיך פאַר די געסט רייטלען, אין מיין געגענוואָרט,
אַז שונד... נור איינציגווייז, איינציגווייז, ביז איך וועל מיך
גוטע מאַניערען אויסלערנען. און דערנאָך זאָלען די לייט
זאָגען: זעהס, ווי זי האָט זיך אַריינגע'גנב'עט אין די משפּחה
אַרײַן. אַ, ניין, אַריינגע'נען וויל איך זיך נישט. שטעה איך
זיי נישט אָן פאַר קיין שונד, קען איך זיי פּון געשעפט
אַרויסלאָזען. און די מומע אויך. אַזעלכע געשעפטען נעהם
איך נישט אַיבער. שעמען זיך איז נישט דאָ וואָס...

ט א נ ט ע .

אָבער, זי הי גרויסגליק איז דאָך דער גרויסגליק. כאָטש ער איז געפאלען, כאָטש זיי קענען זיך שוין נישט קיין עצה געבן, ווייל עס איז ביי זיי קיינער נישט דאָ, ווער עס זאָל די געשעפטען פיהרען. אָבער דער נאָמען אין די וועלט, די משפחה. איך זעה, זי האָבען עס פּערגעסען...

ר א ז ע .

ניין, גאַרנישט פּערגעסען, פאַר דעם לעג איך דאָך אַרײַן מיין גאַנץ פּערמעגענס, וואָס אַלעס איך און מײנע עלטערן האָבען געהאַרעוועט צוואַנציג יאָהר. אַגאָסט געקומען—דעם קישען פון קאָפּ אַוועקגעגעבען, דעם ביסען פון מויל, גע-זאַמעלט אַ גראַשען צו אַ גראַשען, און אז איך האָב חתונה געהאַט מיט גרויסגליק'ס זוהן, האָב איך נישט חתונה געהאַט אז עס זאָל קיינער נישט וויסען, נאָר אַלע, אַלע! די גאַנ-צע וועלט זאָל עס וויסען! כאַר דעם האָב איך חתונה גע-האַט מיט גרויסגליק'ס זוהן, און נישט מיט יעקעל פּורמאַן אָדער מיט לייבעל פּישער, וועלכע וואָלטען געאַרבייט אויף מיר און איך וואָלט ווי אַ פּרינציפּע אין דערהיים געזעסען... לעאָן וועט נישט אַרבייטען אויף מיר, נישט די האַנד אין קאַלטען וואַסער אַרײַנשטעקען. די גרויסגליק'ס זענען נישט געוואָהנט צו אַרבייטען. דאָס ווייסט די טאַגטע אויך גאַנץ גוט.

ט א נ ט ע .

איך ווייס נישט, אייגענטליך, וואָס דו ווילסט? ער איז דאָך דיך ברייט צום עמפּפּאַנגען, אין זיין הויז דיך אויפצונעה-מען, פאַר אַ שוור דיך אַנערצוקענען... וואָס ווילסט דו נאָך, אייגענטליך?

ר א ז ע .

נאָר נייעמאַנד זאָל עס וויסען, בעהאַלטענערהײד, ווי זײַנע טעכטער עס טהוען: קומען אַרײַן בעהאַלטענערהײד... נאָר קיינער זאָל נישט וויסען, פּאַפּאָ זאָל נישט וויסען, לעאָן זאָל נישט וויסען. ניין, מיך וואַרימט דאָס נישט...

ט א נ ט ע .

וואָס האָסט דו געזאָגט, זיינע שוועסטערן קומען אַרײַן דאָ
בעהאַלטענער־הייד? וועמעס שוועסטערן?

ד א ז ע .

לעאַניס שוועסטערן... וואַנדע און זאַשע, קומען אַרײַן דאָ
יעדען אויף דער נאַכט, ווען די יונגען טאַנצען מיט די
מיידען, חברין זיך מיט מיינע קווינען, מיט ליבין, מיט בערין,
און אז איך וויל זיי אַרײַנפֿיהרען צו לעאַניען, — אָה, ניין,
בעהאַלטען זיי זיך — שעמען זיך, לעאַן זאָל נישט וויסען,
פאַפּאָ זאָל נישט וויסען, שעמען זיך, און קומען דאָך אַרײַן...

ט א נ ט ע .

פּער־וואַנדערט.

קומען זיי אַרײַן, דאָ? גרויסגליקס טעכטער?...?

ד א ז ע .

וואַנדערט זיך די טאַנטע... עס שטעהט זיי נישט אָן... איך
ווייס נישט, ווער עס האָט אין וועמען אַ שלעכט געשעפט
געמאַכט... גענוג גערעדט... איך זאָג די טאַנטע קלאָרע און
אַפענע דבורים: וויל די מומע, אז איך זאָל דאָס געשעפּטי
איבערנעהמען, אויסצאָהלען יעדען וואָס עס קומט. אַקצענטירענ
דיג. און די מומען אויסצאָהלען איהר טייל אין געשעפט,
און פֿיהרען ווייטער די פאַבריק, מוז דאָס אויפהערען, הינ-
טען אַרום, קיינער זאָל נישט וויסען. צו שעמען זיך איז
נישט דאָ וואָס... אַדער יאָ... אַדער נישט...

ט א נ ט ע .

איך וועל נישט דאָ דעם ה' גרויסגליק אַרײַנברענגען.

ד א ז ע .

ווי די טאַנטע וויל... איך האָב דאָ אַ גאַנץ גוט געשעפט
איך—די גאַרקײך טראָגט, גאָט צו דאַנקען, גאַנץ שען.

ט א נ ט ע .

אַבער בערעכען דאָך... דער ה' גרויסגליק... דאָ! וואָס טוט
זיך מיט דיר?

ר א ז ע .

אלעס שוין איבערגערעכענט... הי גרויסגליק... די פאָרנעמס-
טע פאָמיליע... דער נאָמען אין די וועלט... צו די גאָרקע-
כערס... אלעס בערעכענט... ווי די מומע פערשטעהט... צו
רעדען לאַנג איז נישט דאָ וואָס... לעאָן וועט באלד אַרייַן-
קומען, ער דאַרף נישט וויסען דערפון.

ט א ב ט ע .

אַבער גאָט, גאָט, וואָס טהו איך? וואָס טהו איך?

ר א ז ע .

ווי די מומע פערשטעהט... מיר איז עס גאַנץ גלייך... מיר
האַבען גאָט צו דאַנקען פון וואָס צו לעבען...

ט א ב ט ע .

גרויסגליק, גרויסגליק'ס הויז... דער אָבשטאַם פון דעם זעלי-
גען גרויסען נאַטאַן. ווי לעג איך איהם גאָר דאָס פאָר?

ר א ז ע .

דאָס איז שוין די מומע'ס זאך... פאר דעם נעהמט די מומע
געלד. ווען מען וויל פערדיענען, מוז מען אַרבייטען... געלד
איז טייער, זעהר טייער... אַווי לייכט קומט עס נישט אָן
מען מוז עפעס דערפאַר טהאָן.

ט א ב ט ע .

צו דעם האָבען זיך די גרויסגליקס דערלעבט. צו ראַזען.
יאָ, יאָ, איך וועל עס טהאָן... סיי ווי סיי האָבען מיר זיך,
שוין די פנימער איינגערעכט... אז שוואַרץ זיין—זאָל דאָס
גאַנצע פנים שוואַרץ זיין.

ר א ז ע .

אויס, אויס בעהאַלטענערהייד... איך האָב התונה געהאַט
מיט לעאָניען בחופה וקדושין, ווי אַ אירישע טאָכטער. עפענט
אויף די טהיר און רופט. טאַטע, מאַמע! צו די טאַטע, וועלכע קוקט
אויף איהר פערזאָנלעכע. אָפען פאַר די גאַנצע שטאָרט, נישט
דאָ זיך וואָס צו בעהאַלטען. צו די עלטערן. וואָסט אייך אָב,
טהוט אייך אָן, דער מחותן ר' אָשר גרויסגליק קומט היינט,
צו אייך צו גאַסט. בראַט אָב דעם אינדיק, מאַמע, און זאָג
די יונגען, אז זיי זאָלען זיך אַנטהאַן די יום-טובֿידיגע אַנ-

צוגען, —און דאָ אַרײַן... אלע דאָ אַרײַן... נישט דאָ מיט קײַ
נעם זיך צו בעהאַלטען... עפענט אויף די לאַדען. אלע זאָלען
זעהן, די גאַנצע שטאָרט זאָל זעהן, אַז ר' אָשר גרויסגליק
איז היינט בײַ זײַן מחותן ר' דוד גאַרקעכער צו גאַסט. צו
די טאַטע. און די טאַטע וועט אַריבערגעהן נאָך איהם.

מוטער.

פס... פס... שווייג... זי מאכט מיט די האנד, זענען דאָ...

פאָטער.

וואָס הייסט דו זי שווייגען... זי ווייסט בעסער, וואָס זי האָט
צו טהאָן...

מוטער.

פס... שווייג... זענען דאָ... דרינען...

דאָזע.

ווער איז דאָ? אלע זאָלען זײַן, נישט קײַן חילוק...

מוטער.

זײַ, זײַנע שוועסטערן, די פריילייניס גרויסגליק...

דאָזע.

זאָלען זײַ זײַן. געהט אַרײַן צו זײַ אין צווייטען צימער. אַך, גוטען
אַבענד... פראַשע, ביטע שען, ביטע. עס קומען אַרײַן וואַנדע
און זאַשע, דערזעהען די טאַטע, מאַכען אַ שריט צוריק.

דאָזע.

ביטע, ערלויבען זײַ, זעצען זײַ זיך... לאָז זיך די טאַטע
זעצען... טאַטע, טאַטע, רוף אַרײַן לעאַניען.

טאַטע.

איך דאַנק, איך אייל מיך, אַ גוטע נאַכט, איך וועל באַלד
קומען...

דאָזע.

לויפט שוין די מומע. האָט אַרדאי עפעס וואָס צו בעזאָרגען.
אַ שאַד, אַזוי פלינק. אַפּשר דאָך, לאָז זיך די מומע זעצען.

טאַטע.

אַ ביטעל שפּעטער, איך וועל באַלד קומען, איך דאַרף נאָך
עפעס וואָס צו בעזאָרגען.

ר א ז ע .

א שאָד, אזוי. אָבער די מומע וועט שפעטער קומען. גוט.
א גוטע נאכט, א גוט יאָהר. בענלייט זי ארויס, טאנע אב. איך
בעט איבער, איך בין אזוי אָנגעטהאָן, ביים געשעפט קען
מען נישט עטוואָס פיינערס אָנציהען. איך בעט זעהר איבער,
איך וועל נאָר אַנאָנדער קלייד אַריבערוואַרפען. רופט אין די
טהיר. טאטע, טאטע רוף אַריין לעאָניען, איך קום שוין צוריק-
דער פאָטער פון די אינווייניגסטע צימערן. שוין, שוין, איך קום
שוין צוריק אַריין. געהט אב.

ו ו א נ ד ע .

אָבער מען דאַרף דאָך נישט.

ז א ש ע

לוסט'יג.

אָבער זאָל די שוועגערען דאָך בלייבען... מיר געהען דאָך
אויך נישט בעסער אָנגעצויגען... וויינט איהר קלייד.

ו ו א נ ד ע

שטופט זי.

ז א ש ע .

איך שעם מיך נישט. עס איז דאָך אונזער שוועגערין...

ר א ז ע .

אָבער דאָך... נו, אזוי גלייך... איך וועל מיר נאָר אַנאָנ-
דער קלייד. אב אין טהיר. לעאָן, זעהסט, דיינע שוועסטערען
זענען געקומען צו גאָסט, ווייל אַ רגע דיינע שוועסטערן...
איך קום שוין אַריין.

ר א ז ע

פיהרט אַריין לעאָנען, וועלכער האלט זיך צוריקהאלטענדיג.

אויף איין מינוט נאָר, איך בין שוין דאָ... אב, לאַזענדיג זי
אַליין.

ז א ש ע

מיט פרייד.

לעאָן, אַך לעאָן. לויפט צו צו איהם. וואָס מאַכסט דו? ס'איז
דיר גוט דאָ?

ל ע א ן

ברוג'דינג.

איך ווייס נישט... צו וואָס זענט עטץ אַהער געקומען?

ו ו א נ ד ע .

מיר האָבען דיך געוואָלט בעזוכען. אַזוי נעהמסט דו אונז אויף? שען גאָסט-פריינדליך ביזט דו?

ל ע א ן .

אַבער צו וואָס זענט עטץ אַהער געקומען?

ז אָ ש ע .

צו וואָס? מיר זענען גאַרנישט געקומען צו דיר, מיר זענען געקומען צו אונזער שוועגערין צו גאָסט.

ל ע א ן

פּערזאָנלעך.

צו די שוועגערין?

ו ו א נ ד ע .

קום, זאָשע, זעה ווי ער בעהאַנדעלט אונז.

ז אָ ש ע .

מיר זענען נישט צו איהם געקומען... מיר זענען צו די שוועגערין געקומען.

ל ע א ן

פּערזאָנלעך.

צו די שוועגערין?

ז אָ ש ע .

יא, צו די שוועגערין?

ל ע א ן .

ווי הייסט, צו די שוועגערין?

ז אָ ש ע .

און די שוועגערין מיט דיר וועלען זיך צו אונז אַריבער-
ציהען אין די וואָהנונג, איה וועט ביי אונז וואָהנען...
יא, די טאָנטע האָט געזאָגט, זי וועט די געשעפטען איבער-
געהאַנגען—איך האָב עס אַליין געהערט.

(זיגט 1.4)

לעאן.

ביי אונז וואָהנען? איך מיט איהר? געשעפּען פיהרען?
ווער האָט עס געזאָגט? ניין, מיר פאָהרען קיין פאָרנו! נאָך
בערלין!

זאָשע.

איהר פאָהרט נאָך פאָריז, ווען? נעהמט'ס מיך מיט.

לעאן

פּערגעסענדיג, איבערענדערט דעם טאָן.

יא, מיר פאָהרען נאָך פאָריז, מיר וועלען דאָ נישט וואָהנען...
מיר ציהען זיך אוועק פון דאָנען.

זאָשע.

אין בערלין וועט עטץ אויך זיין?

לעאן.

אָבשטייגען. האָט זי געזאָגט, די טאָנטע, אַז מיר וועלען
דריבער וואָהנען, ביי אונז. אָ, עס איז נישט וואָהר.

זאָשע.

אָזוי האָט זי געזאָגט? זעהט'ס נאָר. דו הערסט, וואַנדע, זיי
פאָהרען נאָך פאָריז.

וואַנדע.

לאָז מיך געהן, איך בין ברוגז אויף איהם... ער בעליידיגט
אונז.

זאָשע.

האָסט דו אַ זאָרג, ער איז דאָך אַ משוגע'נער. צום ברודער,
נו, און ווי געהט עס דיר? עס איז דיר גוט דאָ? זיי
בעהאַנדלען דיר גוט דאָ? זענען גוטע מענשען, ס'וואָהר?

וואַנדע

וועלכע בעקוט די ווירטשאַפט.

זעה נאָר, ווי דאָ זעהט אויס! די בילדלעך—אָזוי אַלט בעל-
הבתיש... זעה נאָר, דאָס קאָנווע-אויסנייעכט'ס.

זאָשע.

און אַזעלכע הויכע בעטען מיט אָזוי פיעל בעטגעוואַנד!
גיב נאָר אַקוק ווי הויך די בעטען זענען געבעט... דאָ
מוז זיין וואַרעם צו שלאָפּען, ס'וואָהר, לעצן? און ביי אונז

איז אזוי קאלט צו שלאָפּען, פון אלע פענסטערן ווייזן
ווינדען.

וואַנדע.

ווען איך האָב אזא דיקע דעק, וואָלט איך אַגאַנצען טאָג
געלעגען אין בעט הינטער די דעק, און וואָלט זיך גע-
ווצרעמט.

לעאָן.

און מיטע האָט געוויינט, יא, וואַנדע?

וואַנדע.

ביין, געוויינט האָט זי נישט... זי האָט זיך נאָר געוואונ-
דערט... זעהר געוואונדערט, און דו האָסט שוין חתונה גע-
האַט... און זי איז אויף די חתונה גישט געווען... און קען
די שוועגערין נישט...

לעאָן.

אין דער שטיל מיט שרעק.

און די מאַמא הערט מען ווידער?

וואַנדע.

איך הער די מאַמא יעצט זעהר זעלטען... נאָר טייל מאָל,
צייטענוויי, דאַכט זיך, הער איך אירע טריט... נאָר מיטע
זאָגט, און זי הערט זי יעצט יעדע נאַכט, און זי קומט אין
איהר צימער יעצט יעדע נאַכט און דרעהט זיך ארויף און
אַראָפּ. מיטע נעכטיגט יעצט יעדע נאַכט ביי מאַמא אין צי-
מער.

לעאָן.

זי זעהט זי?

וואַנדע.

איך ווייס נישט, זי פערצעהלט גאַרנישט, מיטע.

לעאָן.

זי מוז זעהר ביז זיין אויף מיר, מאַמא...

וואַנדע.

מיר דאַכט זיך אזוי... וואָרום צייט דו האָסט חתונה געהאַט,
האַט זיך מאַמא'ס פנים אויף די פאָטאָגראַפיע געענדערט...

עס איז טרויריגער און שטילער געוואָרען—ס'וואָהר, האָבן
מיר עס באַמערקט, זאָשע?

זאָשע.

יאָ, דאָכט זיך אזוי, מיטע פּערצעהלט עס.

לעאַן.

מיר דאָכט זיך אויך, אז איך קוק אַרויס דורכ'ן פּענסטער,
אַריבער אין די פּענסטער צו אונז. ער עפּענט די פּאַרהאַנג.
זעהט'ס, אזאָ שוואַרצע טונק לקייט קוקט אַרויס פּון די
שוואַרצע גרויסע פּענסטער! מיר דאָכט זיך אז אַ געשטאַרבע
נער דרעהט זיך דאָרט אין די שטובען אַרום... איך קען
טייל מאָל אַ גאַנצע נאַכט נישט שלאָפּען...

זאָשע.

אַריבער לעאַן. עס קומען אַרײַן ליב און בער, צוויי הויכע שטאַרקע
יונגען אָנגעטהאַן אין נייע אָנציגע מיט זייגער'ס איבער די וועסט, הוי-
כע שטייוועל, פּערקעמט וואוילעריש מיט אַ לאַק, פיהלען זיך ביידע
אונהיימיש, ווייסען נישט ווי צו בעוועגען מיט די הענד, שטעהען ביי-
דע אין טיר, נישט שמאַלע, "ליב" דער יונגערער זעהר שעמענדיג-
דאָס געשפּרעך ווערט איבערגעבראַכען, פּערווירט, זאָשע מיט האַנדען
קוקען אויף זיי מיט גרויס נייגעריגקייט און לאַכען.

זאָשע.

גיב נאָר אַ קוק, בער און ליב איז דאָך דאָ! זעה נאָר, זיין
וואָס פאַר ביינע וועסטלעך זיי זענען אָנגעטהאַן...

וואַנדע

האַלט זי איין.

זאָשע...

זאָשע.

גוט ניאַבענד, ליב, גוט ניאַבענד, בער. וואָס מאַכט עטאַץ

וואַנדע.

זאָשע!

לעאַן

רייפּנערענט.

פּון וואַנען קענט איהר זיך מיט זיי?

ל י ב .

רָאָזע האָט אונז געהייסען דאָ אַריינגעהן. בער ציהט איהם ביים אַרבעל.

ל ע אָן

כאפט זיך אויף.

געהייסען אייך דאָ אַריינגעהן. עפענט אויף טהיר. הער... רָאָזע...

ר אָ ז ע

פון די אינוועניגסטע טהירען.

באלד, לעצן.

ל ע אָן .

אַבער רָאָזע, וואָס טהוט זיך דאָ? לויפט ארויס אויפגערעגט.

ל י ב

ווערט צעמישט, וויל ארויסגעהן נאך לעאניען.

ב ע ר

כאפט איהם ביים אַרבעל.

בלייב, ברודער, האָב קיין מורא... מען האָט דיר געהייסען אַריינגעהן, געה.

ז אָ ש ע .

פאַרוואָס ווילען זי אַנטלויפען, ליב? עס איז איהם דאָ נישט גוט מיט אונז? שעמען זי זיך נישט. צו וואנדען. זעה נאָר, ווי ער איז רויט געוואָרען, וואנדע, ווי ער שעמט זיך... וואָס פאַר אַ רויטע באַקען ער האָט געקריגען. זי געהט צו צו איהם. זי שעמען זיך, ליב, יאָ? און פאַר וואָס שעם איך מיך נישט?

ו ו אַ נ ד ע .

זאָשע, געדענק אָן גאָט!

ז אָ ש ע

לעומט איהם אָן ביי די האַנד.

קָר, וואָס פאַרע הענדל אָנו, ווייזען זי נאָר איהנ'ס מוסקו- לען, ווער האָט שטאַרקער, איך צי זי? טאפט זיך איהרע און זיינע, און זי? צו בערן. און זי? טאפט בער'ס מוסקולען. נו, ווער פון אייך ביידע איז שטאַרקער?...

וואנדע.

אָבער זאָשע..

זאָשע.

הער אויף אַנה, זאָגען זי, ווער איז שטאַרקער, הע, בער?

בער

זרעהט זיך די וואַנטעס.

איך ווייס נישט.

זאָשע

צו ליבן.

און פאַרוואָס ענטפערען זי נישט, זי שעמען זיך? צו וואַנדען.
זעה, ווי ער איז רויט געוואָרען, און וואָס פאַרע גלאַנצענ-
דע אויגען ער האָט.

וואַנדע.

אָבער זאָשע!

זאָשע.

האָב איך אַ זאָרג. בעקוקט ליב'ן פון קאַפּ ביז פּוס. זי האָבען
אַ נייעם אַנצוג. נעהמט איהם אָן ביים קייטעל. און אַזילבערען
קייטעל. פון וועמען האָבען זי עס געקריגען? פון אַ פּלה.
יאָ?

ליב

שמייכלט.

זאָשע.

זעה, וואַנדע, ווי ער שמעכעלט, טויזענדן הן האָט ער. אין
דער שטיל. איך וואָלט איהם זיינע גלאַנצענדע אויגען אַרויס-
געקושט.

וואַנדע.

אָבער זאָשע, געדענק אָן גאָט!

זאָשע

צו ליבן.

ווי אַלט זענען זי? האָ?

ליב

פערשעמט.

חול-המועד פסח ווער איך צוואַנציג יאָהר.

ז א ש ע .

איך אויף שבעות אכטצעהן יאָהר, כלעבען—פּויוע. און
א פּלה האָבען זי שוין, יאָ?

ל י ב

שמייכעלט, ענטפערט נישט.

ז א ש ע

צו בערין, ווייזט אויף ליבין.

ער האָט שוין א פּלה, יאָ?

ב ע ר

קלאַפט זיך מיט'ן האַנד אין כאַלעווע.

נישט איינע. געלעכטער.

ז א ש ע .

כא, כא, כא! זעה, וואַנדע, ווי ער שעמט זיך, ווי ער בע-
האַלט די אויגען צו ד'רעדן, כא, כא, כא! צו ליבין. קומט'ס
אהער, זעצט אייך דאָ אַהער, מיט אונז, ביים טיש.

ב ע ר

צו ליבין

קום, לאָזען מיר זיך אַנידערזעצען. זעצען זיך נעבען טיש אבי-

סעל אַנגערוקט.

ז א ש ע

רוקט זיך נעהנטער צו ליבין.

וואָס פאַר איינע איז איהניס פּלה, אַ בראַנעטקע צי אַ שאַטינ-
קע? אין וואָס גוסטירן זי, אין אַ בראַנעטקע, צי אין אַ שאַ-
טינקע? הע? ליב שמייכעלט, ענטפערט נישט. צו בערין, הע, אין
וואָס פאַרע גוסטירט ער, אין אַ בראַנעטקע, צי אין אַ שאַטינקע?

ב ע ר .

ער גוסטירט אין אַלע. געלעכטער.

ז א ש ע

צו ליבין.

אנו, זאָגען זי, איך בין אַ שען מיידעל? ווייזט אויף וואַנדען.
ווער פון אונז איז שענער? פאַלט איהן בעסער אויס צו
איהניס גוטס? זאָגען זי?

וואַנדע

מיט געלעכטער.

הער אויף. ליב שעמט זיך, לאָזט אַראָב דעם לאַס.

זאָשע

מיט פרייד.

זעה, ווי ער שעמט זיך... איך האָב'ן לייעפ... נו זאָגט, וועלכע פון אונז ביידע וואָלטען זי פאַר אַ פּלה געוואָלט! זאָגט, שעמט אייך נישט... ליב פאַרשעמט זיך.

בער

שמיצאלע.

ער וואָלט ביידע געוואָלט. געלעכטער.

זאָשע.

זר וואָלט ביידע געוואָלט, ניין... ביידע נישט, נאָר איינע... מיך ווילט איהר פאַר אַ פּלה, זאָגט, יאָ?

וואַנדע.

זאָשע, הער אויף.

זאָשע.

יאָ, מיך ווילט איהר פאַר אַ פּלה, שעמט אייך נישט. הייבט איהם אויף רעם קאַפּ און קוקט איהם אין די אויגען. אַנו, זאָגט, איך געפעל אייך פאַר אַ פּלה?

ליב

מיט אַ פּאַרשעמטען געלעכטער.

פאַרוואָס נישט.

זאָשע.

גוט, ווער איך אייער פּלה... ווען וועט זיין די תנאים?

וואַנדע.

מש געבנע זאָשע, הער אויף, וואָרום איך געה אַרויס.

זאָשע.

פאַרוואָס נישט, ער געפעלט מיר. גיב נאָר אַקוק ווי ער שעמט זיך, ווי ער רויטעלט זיך... ווי ער שמייכעלט... אין וואָלט איהם די אויגען אויסגעקושט...

וואַנדע.

אַבער זאָשע!

זאשע
צו ליבן.

נו גוט, זענען מיר שוין חתן כלה. שוין... אָבגעמאַכט...
נו, נעמען זי פון מיר דאָס ניינגעריל און גיבען זי מיר
איהניס קייטעל. גיבט איהם איהר פיינגעריל.

וואַנדע.
זאשע!

הער אויף. עס געפעלט דיר נישט, געה אַרויס! וואַנדע לאַכט.
אַנא, נעהמען זי דאָס פיינגעריל. שטופט עס איהם אין האַנד.

בער
שטופט ליבן.
נעהם עס צו. ליב נעהמט צו דאָס ריינגעלע.

און יעצט גיבען זי מיר איהניס קייטעל פון זייגעריל. ליב ווייגערט
זיך. און פאַרוואָס ווילען זי עס מיר נישט געבען? זי האָבען עס
פון אַ כלה, יא, דורך דעם ווילען זי עס מיר נישט געבען?

ליב
שאַקעלט מיט'ן קאָפּ אויף ניין.
איך האָב עס נישט פון קיין כלה.

און פאַרוואָס ווילען זי עס מיר נישט געבען? ליב נעהמט אַראָב
דאָס קייטעל פון זייגער און גיט איהר.

זאשע
בעהאַלט דאָס קייטעל.
זענען מיר שוין חתן-כלה... און יעצט גיבען זי מיר אַ קוש.
זי יונגען פלאַצען אַרויס מיט אַ געלעכטער.

וואַנדע.
הער אויף.

בער
שטופט ליבן.
קוש זי. מיט אַ געלעכטער. מיר וואַלט זי נישט געדאַרפט זאָגען
צוויי מאַל.

ז א ש ע .

אז נישט וועל איך זי קושען, זי זענען שוין מיין חתן. די
מיידען זאכען.

ו ו א נ ד ע

מיט א געלעכטער.

ז א ש ק ע , ז א ש ק ע .

ל י ב

מיט א נ'ארעבגעלאזטען קאפ.

ל א ז ו י .

ז א ש ע .

ל א ז ו י , ל א ז ו י . פאלט ארויף אויס'ן און קושט איהם אויס די בא-
קען. ל א ז ו י . קושט איהם. ל א ז ו י .

ו ו א נ ד ע

ציהט אונזעק זאשען.

ז א ש ק ע , ב ע ז ין ד יך .

פ ע ר

בו וואנדען מיט קוראזש.

זי האָט זעהר רעכט... פערגעסט זיך, כאפט אן וואנדען ביי די האנד,
שטעקט אויס זיין באק. קושען זי אויך.

ו ו א נ ד ע

גיט איהם א קוק אן שטרענג, דער יונג ווערט פערזוירט, לאזט אראפ דעם קאפ-
רוקט זי אב אין א זייט. פון דער צווייטער שטוב הערט זיך א זארגע, טריט קור-
מען אן.

ז א ש ע , ג ע ד ע נ ק , מ ע זן ג ע ה ט ...

עס עפענט זיך אויף די טיר, עס קומט אריין ר' אשר גרויסגליק, ראזע. פאר
איהם. מען זעהט אין די טהיר, ווי זי. קושט דעם שווער די האנד. איהר פאטער
און מוטער אין יום-טוב'דיגען אנגעטהאן געהען מיט רעספעקט נאך איהם פון
דערווייטנס. ליב און בער גיבען זיך מיט שרעק א כאפ צוריק, שטעלען זיך
אין א זייט ביי די טיר, פערקנעפלען זיך זי דעק.

ר א ז ע

פאר'ן שווער.

ל א ז ו י ד ע ר ש ו ו ע ר ע ר ל ו י ב ע ז ין ... ל ע א ז ו י ו ו ע ט ב א ל ד א ר י י נ ק ו מ ע ז ין ...
איך געה שוין נאך איהם, שווער. לויפט ארויס.

פ א ט ע ר

לויפט פאראויס, רוקט ארויס א שטול פאר ר' אשר'ן, מאכט גלייך דאס טישטעך קעלגער-מעסיג.

מאכט'ס פלאץ, מאכט'ס פלאץ, פאר ר' אשר'ן...

ה' גרויס גליק

זעצט זיך זעהר לאנגזאם אנדער. פערלעגט די הענד. דער גארקעכער שטעלט זיך פאר איהם ברייט איהם צו בעדיענען, די גארקעכערען נאך איהם, האלט זיך פון דערווייטענס.

ה' גרויס גליק

זעהר געריהרט.

און וואו איז מיין זוהן לעאָן?

ג א ר ק ע כ ע ר .

לעאָן... לעאָן... באַלד, הער גרויסגליק, באַלד. לעאָן... לויפט

ארויס, נאך איהם זיין ווייב.

ה' גרויס גליק

דערזעהט זיינע טעכטער.

אַך, מיינע טעכטער. קרעכצט. קומט'ס אהער צו מיר, מיינע

טעכטער. וואנדע און זאשע געהן צו צו איהם, ראַע פיהרט אריין

לעאָנען, וועלכער בלייבט שטעהן ביי די טהיר, גרויסגליק דערזעהט איהם.

שפרייט אויס די הענט מיט א פאטאָס. קום, מיין זוהן, אין דיין

פאָטעריס אַרימיס.

ל ע אָן .

פאָפּאָ. חיל זיך וואַרפען אין זיינע אַרימיס, בלייבט אַבער צוריק מיט

טרעהרען. פאָרוואָס איז פאָפּאָ אַהערגעקומען? פאָרוואָס?

לויפט ארויס מיט געוויין פון שטוב.

ר אָז ע

מיט אַ געמאכט געלעכטערעל.

זעהט איהר, שווער... שטענדיג האָט מען מיט איהם אַזוי צו

טהאַן... אַ אַיינגעשפאַרט קינד איז דער לעאָן... איך ברענג

איהם באַלד אַריין. לויפט ארויס נאָכין.

דריטער אקט.

דאס זעלבע צימער ווי אין ערשטען אקט, עס
איז געגען אבענד. די שטוב ביי ר' אשר גרויס-
בליק איז אנדערש צוגערוימט, בעשטעלט מיט
גייע מעבל. ביליגע חוינער טעצעסייע, וועלכע
פאסען נישט צו מיט דעם גאנצען שניט פון די
שטוב. א טעכניק ציהט אריין עלעקטרישע דרא-
טון, און פערשיעדענע קיילעכדיקע לאמפאנען און
לאמפען און סונקעטען, וועלכע זענען צעווארפען
איבער'ן צימער אין פערשיעדענע קאלירען און
געשמאק, רעקלאמעגעמייסע. זענען איהם ראזע,
וועלכע הייזט איהם, וועלכע לאמפען און וועלכע
זענען איהם מיט זשאקע, און ווי איהם פאסער
און מוסט.

PRESENTED TO
THE ZIONIST HALL LIBRARY OF
GAPE TOWN
IN MEMORY OF THE LATE
ISRAEL JACOBSON OF MAITLAND.

ו א ש ק ע .

אזוי, לאָז יעצט די שוועגערין ביים שפיגעל הייסען אַרומ-
 מאַכען. קוקט זיך אום. אַך, ווי די שטוב זעהט יעצט אויס.
 פאסטט זיך אין די הענד. גאַרנישט צו דערקענען. וואַנדע, מי-
 טע וועלען דאָס דערזעהען?

פ א ט ע ר

צו זאָשקען.

וועט שען זיין... האָ... הייזט אויף די טאָכטער. קען זיך אויף
 אַזעלכע זאָכען... ווי, געדענקסט דו, ראָזע, מען האָט גע-
 זעהען אין די גרויסע שטאָרט דעם גרויסען רעסטאָראַן—
 אַלערהאַנד קאַלירען, רויט, בלאָה, גרין. צו ראָזען. וועסט דו
 אויך אזוי לאָזען מאַכען? ראָזע ענטפערט נישט.

ט ו ט ע ר .

מען וועט דיר שוין שפעטער פערצעהלען; אַז עס וועט
 פאַרטיג זיין, וועסט דו זעהען.

פ א ט ע ר .

האָב נישט קיין מורא, איך קען מיך אויף די זאַכען. בין
 פערציג יאָהר אַרעסטאָראַטאָר געווען... נישט איינמאַל האָב
 איך אַזעלכע לאַמטערן אויפגעהאַנגען פאַר אונזער רעסטאָר-
 ראַן, ווען די שררה, ווען דער נגיד האָט ביי אונז חתונה
 געמאַכט. איך בין עקסטערע נאָך וואַרשע געפאַהרען נאָך
 פייערוערק.

ד א ז ע .

טאַטע, אַריין... מאַמע, אַריין... איהר האָט נישט אייער ציי-
 מער? וואָס דרעהט איהר זיך דאָ אַרום און פלוידערט?

פ א ט ע ר .

באַלד, ראָזע-לעבען, איך וויל נאָר זעהן ווי דער עלעקטריק
 וועט זיך אָנצינדען, ווי דאָס וועט אָנהייבען צו לייכטען.

ר א ז ע .

אָבער שווייגט'ס...

מוטער

זום דעם פאטער ביים ארבעל.

שווייג...

ז א ז ע

חיינט אויפ'ן אָרון.

און יעצט, שוועגערין, וועט מען דאָס אַרויסשטעלען. ריזרט

אן דעם אָרון.

פאָטער, מוטער

מיט שרעק צו זאָסען.

חלילה, דער רבי, רב נתני'לס אָרון-הקודש, ביי וועלכען ער

האָט געדאווענט.

ז א ז ע .

אָבער יעצט דאווענט דאָך שוין קיינער נישט דערביי.

מוטער

מיט עהרענהאפט צו זאָסען.

זיין זכות שטעהט אונז ביי, פרייליך... א גרויסער צדיק גע

ווען. אהן-הילפיג. ראָזע.

ר א ז ע

צו זאָסען.

ניין, שוועגערין, דאָס איז דעם זיידענ'ס אָרון-הקודש. דאָס

וועט מען נישט אַרויסשטעלען.

פאָטער

צו זאָסען.

א גרויסער צדיק געווען, פרייליך. מיר ווייסען, ווער ר' נתן

איז געווען. אידען האָבען זיינע פערד אויסגעשפאָנט און

אין זיין וואָגען זיך איינגעשפאָנט, ווען ער איז אין שטאָדט

אריינגעקומען. מיר ווייסען, ווער ר' נתן איז געווען.

ז א ז ע .

וואָס איז ער געווען, אַרב אַזעלכער ? יאָ ?

מוטער .

א גרויסער צדיק, א גרויסער. זיין זכות זאָל אונז ביישטעהן.

ז אָ ש ע .

איך ווייס נישט. צו ראיען. וועט זיך דער עלעקטריק שוין ברענען?

פּו ט ע ר

צו זאשען.

אז ער האָט אויף וועמען די האַנד אַרויפגעלעגט, איז ער געבענשט געוואָרען אויפן גאַנצען לעבען—ווער עס האָט זיין האַק אָנגעריהרט...

ר אָ ז ע .

אונזער זידע.

ז אָ ש ע .

איך וועל אַרויסגעהן זעהען, אויב עס ליכט זיך שוין. לויפט אַרייס, אין אַ קליינע וויילע צינדען זיך אַן אלע לאַמפּאָען, זאָש-קע קומט אַרײַנצולויפּען. דער עלעקטריק... פון די איבריגע צימע-רען קומען אַרויס דער הער גרויסגליק, וואַנדע מיט די ווערטער אויף די ליפּען. דער עלעקטריק האָט זיך בײַ אונז אָנגעצונדען. דערוועגן פּערשיעדענע קאַליערטע לאַמפּאָען, ווערען פּרשטוינט.

פּאָ ט ע ר

פון דערווייטענס צו ה' גרויסגליק.

זעהט, פּאַניע גרוי... נה מחותן, מײַן טאַכטער ווייסט ווי אײַנצואַרדענען אַ סאַלאָן. הע. מיר האָבען פאַר גרויסע הער-שאַפטען...

ר אָ ז ע .

טאַטע, וועסט אַפּשר טהע טרינקען? דאַס ווייב צופּט איהם בײַם אַרבעל, צום שווער. אַך, דער שווער גוטען אָבענד, זעט יעצט ליכטיג זײַן אין הוי, נישט וואָהר?

ה' ג ר ו י ס ג ל י ק .

אַבער... אַזוי שרייענד... אַזוי פּיעל קאַליערען...

ר אָ ז ע .

איז דאָך שענער, נישט וואָהר, זאַשקע?... צו וואַנדען. נישט וואָהר, שוועגערין? אַזוי. ווייסט אויף די וואַנד. און דאָ וועלען נאָך קומען אַנדערע בילדלעך, נישט די מיט אַלטע רעמען.

(יחוס 5)

קריכט ארויף אויף א שטוב, נעהמט אראָב אייניגע פאמיליען-פאָרטרעטען,
אלטע דאמען און הערען. אָך, ווי פיעל ווערעם... גאָט ווייסט, ווי
לאנג דאָס איז שוין נישט גערייניגט געוואָרען. מאַמע,
מאַמע, רוף אַרײַן די דינסט מיטן האַנדטוך...

ה' ג ר ו י ס ג ל י ק .

הויבט אויף די בילדער.

אַבער מאַדאָם, טאַכטער, עס איז דאָך אונערהערט... די
פאמיליען-בילדער!

ד אָ ז ע .

אַבער שווער-לעבען, זיי מאַכען דאָך ווערעמדיג דאָס גאַנצע
צײַמער... און עס איז דאָך נישט דעם זיידענס רבי נתנ'ס
בילד... ווייזט דעם שווער א בילדעל פון גלאַז. אָט דאָס וועט קו-
מען אויף דעם אָרט, דאָס גלעזערנע לאַנדשאַפט מיט די
דייטשע בוכשטאַבען. לאָז נאָר דער שווער זעהן, ווי שען
עס וועט אויסזעהן... האַנד-אַרבייט... דאָ וועט נאָך בעפּוזט
ווערען מיט דעם פאַכער אַזוי אויף דער זײַט, און אויף
דער זײַט... די דינסט קומט אַרײַן מיטן האַנדטוך. גוט אויסווישען...
גוט... ווער ווייסט, ווי לאַנג שוין עס איז נישט גערייניגט
געוואָרען. צום שווער. זעהט, שווער, וועט שען זײַן?

ה' ג ר ו י ס ג ל י ק :

איך ווייס נישט, טאַכטער, קען מיך נישט אויף דעם.

פ אָ ט ע ר :

דער מחותן קען זיך פערלאָזען: זי האָט שוין איינמאַל
אַגוסט ווייזט אויף דעם לאַנדשאַפט. מעג זיך דער מחותן צו
קוקען צו דעם. האָט עס בײַ אונז פערפאַלען געלאָזט אַגאַסט
פאַר דריי נאַכט-לעגער.

ה' ג ר ו י ס ג ל י ק .

קען שוין זײַן... קען שוין זײַן...

ר אָ ז ע .

צום פאַטער.

וועסט אפּשר, טאַטע, טהע טרינקען?

מ ו ט ע ר .

ציהט דעם פאַטער ביים אַרבעל.

שווייג. צו די דינסט, וועלכע ווישט אויס דאָס בילד פון רבי נתן'ען.
מיט איהרע גוי'שקע הענד דעם רבי'ס בילד. צו די טאָכטער.
טאָכטער, דעם רבי'ס בילד!

ד אָ ז ע .

בעהמט דאָס האַנדטוך פון די דינסט און ווישט אליין אויס דאָס בילד זעהר פאַרויכטיג.

מ ו ט ע ר .

קירעכט.

גרויסע רבנים, גרויסע רבנים, זייער זכות זאָל אונז ביישטעהן.

פ אָ ט ע ר .

צום מחותן.

מיר ווייסען, ווער רבי נתן איז געווען. אַ גרויסער רב,
אַ גרויסער רב. צו זאָשקען און וואַנדען, וועלכע קוקען איהם פּערוואַנדערט
אָן, די פּערד האָבען אידען אויסגעשפּאַנט און... אַ גרויסער
רב געווען... אַ גרויסער רב געווען. צום ה' גרויסגליק. מיר
ווייסען, מחותן.

ד אָ ז ע .

אַנהענגענדיג די בילדלעך.

דער שווער וועט זעהן, ווען אַלעס וועט פאַרטיג ווערען,
ווי שיען דאָ וועט זיך מאַכען... עט וועט זיין אַ פּערגעניגען
אַריינצוקומען. היינט האָבען מיר דאָך בעזוך... די סוחרים
פון לאָדז קומען היינט אין אַבענד ענדיגען דעם קאַנטראַקט
אויף אַיאָהר טראַנספּאָרט, וועט דער שווער זיין דערביי?

ה' גרויסגליק

בעהמט צוזאמען די אלטע בילדער. וויל זיי אריינטראַגען צו זיך אין צימער.

אַ, ניין... אַ, ניין, מאַך דו אליין אַב מיט זיי... לאַז לעאַן
זיין דערביי... אַך קען מיך נישט אויף אַזעלכע זאַכען.

ד אָ ז ע .

ביי דער אַרבייט.

עס מאַכט נישט אויס... איך וועל שוין רעדען מיט זיי, נור
דער שווער מוז דאָך זיין דערביי... עס וועט מעהר פּער-
גינפטגער אויסזעהן, זיי וועלען מעהר צוטרויען האָבען,
און די שוועגערין וואַנדע וועט דאָך אַזוי גוט זיין פּיאַנאָ
שפּיעלען פאַר די קיפּלייטע, ווען מיר וועלען זיי דאָ אין

עס-צימער אויף טהע פערבעטען. עס זענען דא גרויסע לייט.
האנדלען אין די טויזענדער, און דער אַבנאָהם אויף אַ גאַנץ יאָהר.
ה' גרויסגליק.

ניין, טאָכטער, פּערזאָרג דאָך ליעבער דאָס אַליין... נעהם צו
לעאַנען... איך קאָן נישט רעדען מיט זיי...

ר אָ ז ע .

אַבער שווער... פאַר'ן שווער, פאַר'ן ה' גרויסגליק וועלען
זיי דאָך מעהר דרך-ארץ האָבען... מעהר צוטרויען... איב-
ריגענס איז דאָך לעאַן היינט אין פאַבריק... ביים אויס-
צאָהלען... און דאָ איז שוין אזוי שפעט, מען מוז דאָך צו-
איילען, און דאָס קאַבינעט? איז שוין דאָס קאַבינעט אין
אַרדנונג? מאַמע, מאַמע, רוף אַריין די דינסט... עס מוז
דאָך אַנשטענדיג אויסזעהן... שוועגערינס, פרייליין וואַנדע...
זאָשע, וואָרום העלפט איהר מיר דען נישט צו... ביטע,
ביטע העלפען זי דאָך מיר... צו זי דינסט אין טהיר. איז דאָס
קאַבינעט אין אַרדנונג?

דינסט

ווייזט אויף מאַמא'ס צימער.

מען קען דאָך דרינען נישט אַריינגעהן.

ר אָ ז ע .

פאַרוואָס קען מען דען נישט אַריינגעהן?

דינסט

דאָס פרייליין זאָגט... איך ווייס... איך האָב מורא...

וואַנדע

אַבער שוועגעריין... ווייזט אויף די טהיר.

ר אָ ז ע .

נאַרישקייטען, פאַרוואָס האָט איהר דען מורא? וועט עס
זעהען וועל איך אַריינגעהן אין צימער און וועל גאַרנישט
קיין מורא האָבען. זי געהט אהין צו דער טהיר, אלע קוקען איהר
נאָך מיט שרעק און נייגעריגקייט.

ה' גרויסגליק.

אַבער טאָכטער... דאָס קען דאָך נישט זיין... דאָרט אהין...
טאָכטער, וואָס טהוסט דו?

מוטער.

טאָכטער לעבען, איך וואָלט דיך אויך געראַטען... מיט יענע
"לייט" לאָז געמאַך...

פאָטער.

שווייג, שווייג, זי ווייסט בעסער וואָס זי האָט צו טהאָן.

ראָזע

נעהמט איין דעם שווער.

שווער, עס איז דאָך נאָר אַ איינרעדעניש, פאַרוואָס האָט
עטץ דען מורא? די וו הונג איז אזוי לאנג לעער גע-
שטאַנען.. צופיל צימערן פאַר לעבעדיגע, האָבען זיך די
טוידטע דערווייל אַריינגעצויגען... מען דאַרף די צימערן
פאַר די לעבעדיגע צו האָבען... שווער, אָבער עס איז דאָך
נור אַ איינרעדעניש. אָט אזוי, לאָז דער שווער דאָ זיצען.
זעצט דעם שווער אַנידער אויף אַ שטול. און איך וועל מיר דאָ
אַריינגעהן. געהט אַריין אין מאַמאַ'ס צימער.

ראָזע

עפענט די טוירען פון מאַמאַ'ס צימער ברייט, אלע שפּרינגען אָפּ, פון דרינגען
שיינט אַרויס ליכט.

זעהט'ס, און דאָ איז אויך דער עלעקטריק אַריינגעדרונגען.

געהט אַריין. אַה, ווי פאַרשטויבט דאָ איז!

ה' גרויסגליק

נעהמט צוזאַמען די אלטע בילדער.

מיר איז גאַנץ גלייך, טהוט וואָס איהר ווילט... לאָזט מיך צו-
רוה, געהט פלינג אָב מיט די בילדער צו זיך אין צימער.

ראָזע.

קומט צוריק אַרויס.

אָך, איז דרינגען שטויב, שפינוועבס אָנגעוואַקסען! גאַנצע
פּוהרען, גאַרנישט ריין צו דערוואַשען. מאַמע, רוף אַריין
דעם לאָקיי, די דינסטען, און קום מיט אַריין מיטהעלפען.
וועט דאָ זיין אַרבייט... טאַקע קום אויך מיט. די עלטערן מיט
די דינסטען אָב נאָך ראָזען מיט בערשטען און האַנדטיכער אין מאַמאַ'ס
צימער.

זאָשע.

זי איז אַרײַנגעגאַנגען.

וואַנדע.

קום, לאָז מען הערען וואָס דרינען טהוט זיך. געהען צו דער
טהיר, הערכען זיך אײַן.

זאָשע.

גאַרנישט, זיי שאַרן די פּאַדלאָגע.

וואַנדע.

און זיי האָבען פאַר גאַרנישט קיין מורא. עפענט אויף אַ שפּאַלט.
און זעה, ליכטיג איז דרינען... זי פערברייטעט די שפּאַלט און
קוקט אַרײַן.

בער

פיהרט אַרײַן ליבן.

קום אַרײַן, ברודער, האָב קיין מורא. אַז מען האָט דיך גע-
הייסען אַרײַנקומען, פּרעג נאָך קיינעם.

ליב

מיט שרעק.

ראָזע נישט דאָ?

בער.

דו האָב קיין מורא. דערזעהט דאָס פּרײַליין זאָשע, פּערניגט זיך שוין.
שענעם גוטען אָבענד, פּרײַליין. ווייזט אויף ליבן. ער האָט
מורא.

ליב

מיט שרעק אַרומקוקענדיג זיך.

ראָזע נישט דאָ?

בער.

נישט דאָ, נישט דאָ!

זאָשע.

פאַרוואָס האָסט דו מורא, ליב? האָב קיין מורא, מען וועט
זיי נאָך היינט זאָגען, אַז מיר זענען חתן-פּלה.

בער.

הערסט, וואָס מען זאָגט דיר? קלאַפט אויפן פּלייזע. האָב קיין

מורא, מיר זענען דאָ.

ל י ב

וערשעמט.

לאָז דאָס פרייליין נישט שפעטען.

ז אָ ש ע .

גאַרנישט אויף קיין געלעכטער, אַנ'אמת, מיר זענען דאָך
שוין חתן-פלה.. אָט געה איך זיי שוין אַריין זאָגען.

ב ע ר

קלאפט איהם אויפן פלייצע.

אַז מען זאָגט דיר, גלויב, ברודער.

ל י ב

מיט שרעק.

אַ, ניין, ניין! לאָז דאָס פרייליין נישט זאָגען. געדענקען זי
אין גאָט, ראָזע וועט ביז זיין.

ז אָ ש ע .

ניין, פאַרוואָס זאָל זי ביז זיין? דו ביזט דאָך איהר קוין,
און איך בין דאָך איהר שוועגערין.

ל י ב .

אַבער דאָך... גרויסגליקס טאַכטער.

ז אָ ש ע .

געה שוין... עס מאַכט נישט אויס... און לעאָן איז דאָך
אויך מיין ברודער, און ראָזע איז דאָך דיין קווינע.

ב ע ר .

אונזער קווינע.

ל י ב .

ראָזע איז עפעס אַנדערש.

ז אָ ש ע .

געה, עס איז נישט קיין חלוק... אלעס איינס...

ב ע ר .

נישט קיין חלוק, זאָגט מען דיר... אלעס איינס...

ז אָ ש ע .

אַט געה איך שוין אַריין צו איהר, איך וועל עס איהר זאָ
גען, וועסט זעהען ווי זי וועט זיך פּרעהען...

ל י ב

מיט שרעק.

אַ, ניין, נאָך גישט יעצט... שפעטער... שפעטער, איך האָב מורא...

ב ע ר

שווייג, אז מען זאָגט דיר, אז דו זאלסט קיין מורא האָבען— האָב קיין מורא.

ז אָ ש ע

אַבער געהטס יעצט אַהיים, טהוט זיך איבער די שבת-דיגע אַנצובען, און קומטס אַהער, באַלד אַהער. איך וועל מיך אויך שוין אַנטהאַן, און ווען זיי וועלען דאָ אַלע אַרום זיצען ביים טיש, וועלען מיר פּלוצלונג אַרײַנקומען און מיר וועלען זיך פאַר חתן-פּלה פאַרשטעלען, וועסט זעהן ווי זיי וועלען זיך פּרעהען. געהט, טהוט אייך שען אָן, ס'האַט געהערט?

ב ע ר

געהערט, פּרייליין, אַלעס זיין אין אָרדנונג.

ז אָ ש ע

נו, געהטס פלינקער... איך געה מיך אויך איבערטהאַן...

ב ע ר

צו ליבן.

קום, ברודער... אַלעס זיין אין אָרדנונג. געהן אָב, טרעפּען זיך אין טהיר מיט די

ט אַ נ ט ע

וועלכע איז פּיין אַנגעצויגען, קוקט דורך אַ פענסטער אויף די יונגען מיט אַנשיי- אויך דאָ, שוין דאָ.

ד י י ו נ ג ע נ

טרעטען אָב פאַר איהר, מערניגען זיך און לאָזען זי אַרײַן.

ב ע ר

מיט רעספעקט פּערניגט זיך.

שענעס גוטען אַבענד, מאַדאַם. שטופּט ליבן. האָב דרך-אַרץ פאַר אַ מענש, זאָג גוטען אַבענד. געהן אָב.

ט א ו ט ע

קומט אריין אין שטוב, קוקט זיך אום, דערקענט נישט דאס צימער.
האָבען זיי זיך דאָ אַרײַנגעצויגען... האָבען זיי זיך דאָ
אויסגעשפּרייט, הי-מ-ם... זעהט נאָר אַמאָל, ווי זיי האָבען
דאָ געמאַכט?

ז א ש ע

דערזעהט די טאָנטע, מיט פּרייז לויפט צו צו איהר.
ווייסט די טאָנטע, איך האָב די טאָנטע עפעס וואָס צו
זאָגען.

ט א ו ט ע

פּרומקענדיק זיך אין צימער.
וואָס אזוינס, אַזעלכעס?

ז א ש ע

לאָז מיר די טאָנטע גראַטולירען, איך ווער היינט אַפּלה.
ט א ו ט ע
אַפּלה, אזוי? מיט דעם דאָס?

ז א ש ע

איך ווער היינט אַפּלה. מיט איינעם... איך וועל די טאָנטע
נישט זאָגען, עס איז אַסוד... באַלד, באַלד וועט עס די
טאָנטע געוואָהר ווערען. קען זיך אַבער נישט איינהאלטען, ווייסט
די טאָנטע מיט וועם? מיט איינעם פון זייערע.

ט א ו ט ע

פּערזאָנלעך

אזוי, מיט וועמען דאָס?

ז א ש ע

איך וועל די טאָנטע נישט זאָגען. לויפט אַרויס.

ט א ו ט ע

אזוי האַלט עס שוין גאָר! אַרײַנגעקראַכען... אַרײַנגעקראַכען
אין דער משפּחה, הייסט עס, אַ-וואַ, מיט ביידע פּיס, ווי
מען זאָגט דאָס.

ר א ז ע י ס מ ו ט ע ר

זעהט אַרויס פּין מאַמא'ס צימער, האַכט פּון זיך דעם שטויב אָפּ.

אַ ביסעל אַרבייט דאָ דרינען געווען, אַ ביסעל שטויב! קלאַנט

זיך אָב די הענד. אַזעלכעס נישט געווען. דערזעהט די טאנטע, ווערט
פערשעמט, לאזט אראָב דעם קאַפּ. אַ שענעם גוטען אָבענד, בעל-
הבית'טע לעבען, זאָל איך אַריינרופען מיין טאָכטער? רופט:
ראָזע, געסט זענען געקומען.

ט א נ ט ע .

ניין, מען דאַרף נישט. אַהאַ, נו, פאַני גאַרקעכערין, ווי פיהלט
איהר זיך דאָ? בעסער ווי אין דער שענק, נישט וואָהר?

ר א ז ע'ס מ ו ט ע ר .

מיט אַ בעלעכטעריל

אַ, געלויבט צו גאָט, מיין טאָכטער. ראָזע חייזט זיך אין סהיר,
די טאנטע בעמערקט זי נישט.

ט א נ ט ע .

פיהלט זיך דאָ ווי אין דער היים, די גאַרקעכער'ס. ס'שאַרט'ס...
ס'קעהרט... אַ לעבען זיך דערלעבט די גרויסגליקים.

ר א ז ע'ס מ ו ט ע ר .

מיט אַ בעלעכטעריל.

הם... הם... זי זאָלען מיר געזונד און שטאַרק זיין... מיין
טאָכטער... חייזט אויף ראָזען אין סהיר, לויפט אַב אין קיך-צימער
מיט אַ שמייכלע.

ט א נ ט ע .

דערזעהט ראָזען.

אַ, אַגוטען אָבענד

ר א ז ע .

גוט יאָהר. צו די מוטער ביים סהיר. מאַמע, מאַמע, בלייב, נישט-
קשה, די גאַרקעכער'ס פיהלען זיך גאַנץ גוט אין גרויסגליקים
הויז... זיי האָבען גאַנץ גוט בעצאָהלט דערפאַר... צו די טאנטע.
און זי, דאַכט זיך, האָבען אויך נישט צוגעלעגט צו די
גאַרקעכער'ס... איהנ'ס חלק געקריגען אויסגעצאָהלט, פון גע-
שעפט אַרויס מיט פּראָצענט... און פאַר'ן שדכנות אויך...
אַ גוטען ביין אָבעלעקט פון די גאַרקעכער'ס, הע, נישט
וואָהר?... זיי האָבען זיך נישט צו קלאָגען אויף די גאַרקעכער'ס.

ט א נ ס ע

מיט א געמאכט שמייכלע.

גלאט אזוי... וואָס האָב איך דאָס געוואָלט זאָגען... איז דער
שוואַגער נישט אין דערהיים?...

ר א ז ע

א קצענטירענדיג.

מיין שווער, ה' גרויסגליק, איז ביי זיך אין צימער... קום,
מאָמאָ. אָבגעהענדיג רופט זי אריין אין צווייטען צימער. שווער,
שווער, איהר האָט בעזוך. אין די איינגאנגס-טהיר ווייזט זיך לעאָן,
אין די הענד רעכען-ביכער, אַ בלייפּעדער אונטער'ן אויער, פּערטהאַן,
אָבגעמאַטערט פון די אַרבייט. אַ, לעאָן איז דאָ... ווי מיער דו
מוזט זיין? מאָמע, געה נאָר אין קיך אַריין, זעה, אַז דאָס
עסען זאָל זיין פאַר לעאָנען, דו מוזט דאָך הינגעריג זיין...
פון מיטאָג אָן גאַרנישט אין מויל געהאַט. ווישט איהם אַ
מיטן טיכעל דעם שווייס פון שטערן. אַך, ווי פּערשוויצט דו ביזוט...
האַסט נעבעך געמוזט האָבען אַ שווערע אַרבייט מיט די
אַרבייטערס ביים אויסצאַהלען, הע?

ל ע א נ

קרימט זיך.

וואָס האָט עטן מיר איינגעשפּאַנט אין אַפּאַריק, אַז איך
זאָל מיט אַרבייטער צו טהאַן האָבען? וואָס ווילט עטן פון
מיר? וואָרפט די ביכער אויפ'ן טיש.

ר א ז ע

נו, נו, קינד-לעבען... נישט אויפּגערעגט... ווער דען זאָל
זיין ביים אויסצאַהלן? ווער דען זאָל זיך מישען אין גע-
שעפט, אַז נישט דו? זעה, דער פּאַטער. ווייזט אויף ה' גרויס-
גליק, וועלכער קומט אַרייס פון זיין צימער. קען זיך דאָך נישט
מישען אין געשעפט. דער שווער אויף זיינע יאָהרען. און
קיינמאָל נישט מיט דעם צו טהאַן געהאַט... דו ביזוט דאָך
דער איינציגער זוהן... דער איינציגער מאָנספּערזאָן אין
הויז. צום שווער. נישט וואָהר, שווער, דער שווער קען זיך
דאָך נישט מישען אין געשעפט... פּערשטעהט זיך דאָך נישט
אויף אזעלכע זאַכען.

הי גרויסגליק.

נאָר מיך לאַזט צורוה.. טהוט אייך וואָס איהר ווילט... איך
קען מיך נישט אויף אַזעלכע זאַכען.

ר אָזע.

זעהסט דו

ל אָן.

אַבער איך קען דאָך אויך נישט, וואָס האָט איהר מיך איינ-
געשפּאַנט!

ר אָזע.

איינציגווייז... איינציגווייז, לעאָן לעבען, וועסט דו זיך אויס-
לערנען... זעהסט, צייט דו האָסט זיך אָנגעהויבען אין גע-
שעפט צו מישען, האָט דיר דער קאַפּ אויפגעהערט וועה
צו טהאָן. זעהסט דו, ביזט שוין נישט אַזוי אויפגערעגט...
ליעבליך. אַינגערמאָן מוז אַ בעשעפט־גיגונג האָבען, מוז נעבען
וואָס אַרומגעהן, פּערגעסט ער פון אַלע נאַרישקיי-
טען. אַבגעהאַקט. האָסט דו געזעהן די לאַדזער סוחרים?
נו, וואָס פאַרע בילאַנס איז היינט?

ל אָן.

מיט הונדערט פּוד מעהר ווי די פּאַריגע וואָך... און די
סוחרים וועלען קומען היינט, זיי האָבען די פּאַבריק בע-
זוכט... אַבער, ראַזע... נאָך אויסלאַנד וועט מען פּאַהרען, ווען
עס וועט זיך נאָר אַ ביסעל שטילער מאַכען אין געשעפט?

ר אָזע.

אודאי וועט מען פּאַהרען, זומער, איי, אין באַד אַריין, נאָך
קאַרלסבאָד, וואו אַלע פּאַהרען... זעהסט דו, אַז מען גיט
אַכטונג אויפֿין געשעפט, געהט עס טאַקע בעסער. מיט הונ-
דערט פּוד מעהר... די וואָך... וואויל... וואויל... צום שווער. און דער
שווער וועט אויך מיטפּאַהרען אין באַד אַריין... נישט וואָהר,
שווער? מיט הונדערט פּוד מעהר. רופט אין צווייטען צימער.
מאַמע, מאַמע, גרייט צום טיש, פאַר לעאָן... ביי אונז אין
שטוב.

די גרויסגליק

שמועסענדיג מיט דער טאנטע.

וואָס האָסט דו געזאָגט?

דאָזע.

אין פאָד אַרײַן... וואו אהין פלעגט פאָהרען דער שווער מיט די שוויגער, עליה-השלום, נאָך קארלסבאָד?

די גרויסגליק

רעדענדיג מיט דער טאנטע ווערפט אַרײַן אַרעסט.

נאָך אַסטענדע.

דאָזע.

נאָך אַסטענדע... נו, עס איז נאָך צײַט צו רעדען דערפון. די מוטער לויפט פאַרביי איבער די סצענע מיט'ן עסען צו לענגען אין צימער. נו קום, לעצן, די כאַכע גרייט שוין צום ניש... נאָך אַסטענדע, מיר וועלען אויך פאָהרען נאָך אַסטענדע... מיט הונדערט פוד מעזר... די כוהרים קומען היינט. אַב מיט לעצן אין זײַן צימער רעדענדיג פון געשעכט.

טאָנטע.

נו, נו האָט זי פון איהם אַ מענש געמאַכט... בעשעפטיגט זיך אין פאַבריק, איז ביי אויסצאָהלען, ווייסט פון אַ בילאנס, וואָלט דאָס דער שוואַגער געגויבט אַ מאָל?

די גרויסגליק.

עס איז מיר גאַנץ גלייך, זיי זאָלען נאָר מיך צוהה לאָזען. היינט אויף דער וועג. דאָבען די בילדער אַרצובגעוואָרפען. היינט אויף מצמאָס טהיר איהר בעט אַרויכגעשטעלט.

טאָנטע.

אַרײַנגעקראַכען דאָ... גוט, אַרײַנגעקראַכען. נו, וואָס וויל דער שוואַגער? פערנעהמט זיך מיט'ן געשעפט, פון אלעס גע-מאַכט אַ לאַד, די חובות אויסגעצאָהלט, די פאַבריק ווייטער גע-אַזוט... יעצט איז דאָך כאַטש אַ שטיקעל ליכט אין שאַרב דאָ... ליכטיג, אַ דינסט דאָ, נו? צום שלעכטען האָב אַך דעם שוואַגער נישט צוגערעדט... דאָס הויז פון אונזער זעעליגען גרויספאַטער גרויסגליק. זוכט אויף דער וועג דאָס בילד, קרעכט אַב. זאָל נישט צו גרונד געהן... זאָל אין אַנדערע הענד,

זאל קיין אנדערן נאָמען נישט איבערנעהמען, דאָס איז נאָר
געווען מיין מײַן, דאָס איז געווען מיין גאַנץ שטרעבען, אזוי
וואָהר זאל מיר גאָט העלפען...

ה' ג ר ו י ס ג ל י ק .

דאַנקען גאָט, אז איך בעדאַרף מיר שוין נישט יעצט אין די
אלע געשעפטען מישען, מיט די אלע לייט צו טהאָן האָבן .
מיט די פּאַפּיערען... מיט די רעכנונגען... גאָט מיינער, ווי
אונגליקליך איך בין געווען... אָבגעפּטרט זיך פון אלעם...
זאלען זיי זיך דאָרט טהאָן. ווייט אויף לעג'ס צימער. וואָס זיי
ווילען... אבי זיי זאלען מיך רוהיג אין מיין צימער לאָזען...
אין מיין גאָרטען מיין שפּאַציר מאַכען. א, דאָס איז ווירק-
ליך געווען אַגערעכטע זאָך... איינע זעהר טיכטיגע פּרוי...
די פּרוי שוור, איינע טיכטיגע פּרוי...

ט א נ ט ע .

נישט וואָהר? און די פּאַבריק געבעסערט... מען רעדט דער-
פון אין שטאָדט. קרעכט אַב, אַרומקוקנדיג זיך. אָבער זיך דאָ אויך
אַריינגעצויגען מיט די גאַנצע. איראָניש. "פּאַמיליע", מיט "פּאַ-
טער" מיט "מוטער".

ה' ג ר ו י ס ג ל י ק .

אַנגענועהמע לייט.

ט א נ ט ע .

אזוי... נו, יא, דאָס איז וואָהר, פּראָסטע מענשען... זיי וויי-
סען זייער אַרבייט... אָבער מיט זייער געשמאַק, מיט זייער
האַלטען, אין קיין אַנשטענדיגע געזעלשאַפט קען מען זיך
דאָך מיט דעם נישט ווייזען. זי ווי זי, אָבער די פּאַמיליע...
און דאָן ווי זיי האָבען דאָ דאָס צימער איינגעאַרדענט.
קוקט זיך אום. רעסטאַראַציאָנס-אַרטיג, מיט די פּאַפּיערענע
בלומען, און די פּאַלמען... און די פּאַרצעלאַנענע הינד דאָ...
אזוי קליין-פּירגעריש... אַך, גאָט...

ה' ג ר ו י ס ג ל י ק .

יא, דאָס איז אונאַנגענעהם... אָבער... לאָזען זיי זיך מאַכען
וואָס זיי ווילען אין זייער צימער... לאָזען זיי מיך נאָר
צופּרידען לאָזען...

ט א נ ט ע .

א, ניין... די גארקעכער'ס מוזען זיך פיהרען לויט'ן געשמאק פון די גרויסגליק'ס, ווען זיי זענען אין די פאמיליע אריין-קומען, נישט די גרויסגליק'ס צו די גארקעכער'ס... און דאס איז נאך גארנישט, אז זיי האלטען זיך גארנישט פון דער-ווייטענס... טיעף אין דער פאמיליע אריין... געהיימניספאל האב איך געהערט יעצט אזאך!... איך וויל עס פערשוניען דעם שוואגער... האט שוין געבען אזוי אויך גענוג פון די אט, קוקט איהם אהן מיט בעדויערן, אונזער פאמיליע, גאט, ווי גרויס די שאנד איז... און ווי שמערצט עס דאך, ווייזט זיך אויפ'ן הארץ. קען עס נאך איינער פיהלען? אבער נישט יעצט דערפון, מיט גאטעס הילף, וועט עס זיך נאך לאזען מאכען... מען מוז נאך בעצייטענס פון דערווייטענס זיך האלטען פון די שלעכטע ווארצלען. זיי קענען, חלילה, דעם גאנצען שטאם אונזערן פערדארבען, דעם שטאם פון אונזער זעעליגען גרויס-פאטער.

הי ג ר ו י ס ג ל י ק

שאקעלט מיט'ן קאפ.

אונזער זעעליגען גרויס-פאטער.

ט א נ ט ע .

נישט וואהר?.. און קוים שטעהט מען מיט אזעלכע אזוי נאכהט, מוז מען זעהר פארזיכטיג זיין, דאס איז ווי ססי וועלכעס דרינגט טיעף אין בלוט אריין... ווייסט דער שוואגער גע-וואס? ניין, עס איז מיר טאקע זעהר לייד, אבער די געפאהר פאר די פאמיליע... אין דארף אויף גארנישט קו-קען און דאך עס דעם שווער זאגען... פרי עס זאל צייט זיין פון שלעכטען זיך אבצוהיטען... ווארום די געפאהר איז נאָהנט. זי קוקט אויפ'ן שוואגער, וועלכער איז גאנץ גלייכגילטיג. איז דער שוואגער גארנישט נייגעריג?

הי ג ר ו י ס ג ל י ק .

דאך, וואס אזעלכעס?

ט א נ ט ע .

זאל עס דער שוואגער ערפאהרען... זיין טאכטער זאשע,

פון דעם הויז גרויסגליק'ס, שטעהט אין נאָהנטע פערבינדונג

מיט איינעם פון זיי. ווייזט אויף לעאָניס טהיר.

ה' גרויסגליק

גלייכגילטיג.

מיט זיי.

ט א נ ט ע .

מיט זיי, פון די פאָמיליע גאַרקעכער'ס, יאָ.

ה' גרויסגליק.

אָזוי, יאָ? אַטיכטיגער יונגערמאַן, איהר'ס אַ ברודער, פֿי-

לייכט? זייער אַנגענעהם.

ט א נ ט ע .

וואָס? און דער שוואַגער ווערט גאַרנישט ערשטוינט?

ווערט גאַרנישט... ניין... דאָס איז דאָך אונזעהערט.

ה' גרויסגליק.

וואָרום דען? איז דאָך זעהר אַנגענעהם, פון אַהר פאָמיליע...

זי איז דאָך זעהר איינע טיכטיגע פרוי... האָט דאָ אין הויז...

פאַבריק... וואָרום דען?

ט א נ ט ע .

אַבער זי איז דאָך עטוואָס אַנדערש?

גרויסגליק.

אַטיכטיגער יונגערמאַן?

ט א נ ט ע .

אָזוי ווייט האַלט עס שוין... אָזוי טיעף זענען שוין די גאַר-

קעכער'ס אַריין אין דער פאָמיליע, אַז דער שוואַגער פיהלט

שוין נישט, וואָס דאָס הייסט, משהך זיין זיך מיט זיי.

גוט דערלעבט, גוט דערלעבט... אָ, גרויספאַטער, גרויספאַטער!

קוקט זיך אום און זוכט דאָס בילד פון גרויספאַטער. יאָ, דאָס בילד

אויך אַראָפּגענומען.

גרויסגליק.

ביי מיר דרינען אין צימער הענגט עס.

ט א נ ט ע .

וואונדערט זיך שוין נישט אפילו דער שוואַגער... נעהמט

עס גלייכגילטיג אָן. דאָס זיינע טעכטער פון די פאָמיליע

גרויסגליק... דאָס מאַכט דאָס פּרעמדע בלוט, ווען עס קומט אין דער פּאַמיליע אַרײַן... מאַטילדע, מאַטילדע! יא, די שוועגערין האָט געדאַרפט פון איהר גרוב אויפצושטעהן און צוועהן... יא, נאָך אײַנע איז נאָך געבליבען פון די פּאַמיליע... מיטע, מיטע, צו די טהיר, וואו מיטע איז. דאָס איז די לעבעדיגע מאַטילדע, די לעבעדיגע מיטע, פאַר איהר וועט איהר פּעראַנטוואָרטליך זײַן.

ה' גרויסגליק.

אַבער מײַן טאַכטער האָט זיך דאָך פּערשלאָסען פאַר מיר, ווייזט זיך נישט פאַר מיר...

טאַנטע.

זי האָט רעכט... דאָס איז שוין נישט מעהר גרויסגליקס הויז, דאָס איז די גאַרקעכער'ס הויז. אַב, ה' גרויסגליק ורעהט זיך אליין איבער'ן צימער ארום, בעקקט די בילדלעך, די לעמפלעך, קרעכצט אַב, אַ לענגערע פּויע. פון מאַמא'ס צימער קומט ארויס דער גאַרקעכער, פאַטשט זיך אַב די הענד, מאַכט זיך אַב דעם ראַק, דער-זעהט דעם ה' גרויסגליק.

גאַרקעכער.

אַר, מחותן, האָט מען אייך אויפגערוימט אַ קאַבינעטיל— אַ פּערגעניגען אַרײַנצוגעהן! נו, וואָס פאַר אַרבייט געווען, איהר ווילט עס זעהן... וויל אויפּפּענען די טהיר. אַט גיט נאָר אַ קוק.

ה' גרויסגליק.

בײַן... בײַן... איך דאַנק... עפּענט נישט... ער דערנעהנטערט זיך צום גאַרקעכער. האָבען זי נאָר נישט דרינען בעמערקט... גאַרנישט?

גאַרקעכער.

גאַרנישט.

ה' גרויסגליק.

אַוואונדער... עטוואָס אַזעלכעס, נא! וועלכעס... אַ שאַטען אויף דער וואַנד... עהנליך צו אײַנער פּרוי... אַבער די פּרוי האָבען זי נישט געזעהן... נישט וואָהר?

ג א ר ק ע כ ע ר .

אה, איהר מיינט דאָס, וואָס די דיענסט האָט פּער-
ציילט... ניין, גאַרנישט... קיין שאַטען... איבערגערוקט די
שענק... דעם שרייבשטיש גלייכגעשטעלט... נישט'ס בעמערקט...
און אַ פּרוי אַדאי גישטאַ.

ה' ג ר ו י ס ג ל י ק .

אזוי... אָבער דאָך... אַ שאַטען האָט געמוט זיין... איך ווייס עס.

ג א ר ק ע כ ע ר .

ביז יעצט אליין דערינען געווען. ראָזע איז דרינען, ביי
אונזער איידעם... גלייך געשטעלט, אלעס... די סוחרים קו-
מען היינט... האָב גאַרנישט בעמערקט.

ה' ג ר ו י ס ג ל י ק .

וואונדערליך. און האָבען זי פילייכט אזוי ווי טריט גע-
הערט, אויף און אָבגעהן. דאָך קיין מענש האָבען זי נישט
געזעהן, נישט וואָהר

ג א ר ק ע כ ע ר .

אוי, לאַז דער מחותן זיך די זאכען פון קאָפּ אַרויסלאָגען.
איך שרעק מיך נישט פאַר די זאכען, בין אליין אַ חברה-
לדישא-מאַן... און אויף די אלע זאכען האָב איך אַביעצה...
קוקט זיך אום צי קיינער געהט נישט. זעהט דער מחותן, ווען
מיר האָבען גאָך דריבער די שענק געהאַט... האָב איך,
מחותן, די געוואָנהיינט געהאַט אין אַ בעזונדער שענקעלע
אַ קליין ביסעלע משקה בעהאַלטען. נישט צום פּערקויפּען,
פאַר מיר, און ווען עס איז מיר אזוי געווען, ווי דער מחותן
פּערצעהלט יעצט... פאַסקודנע אויפן האַרצען... פּלעג איך
אַ לעק נעהמען. נישט פאַר שיכרות, חלילה, אלע שוסטערס
געהען באַרפּוס... אלע שענקערס זענען קיינע פּיאַקעס נישט,
נאָר גלאַט אזוי, די מרה-שהורה פון זיך צו פּערטרייבען.
דאָס איז אַ גוטע רפואה, איך ווייס עס מחותן...

ה ג ר ו י ס ג ל י ק .

אָבער האָט איהר גאַרנישט בעמערקט, אזוי ווי עפּעס
אַ שאַרף מיט אַ לאַנגען קלייד איבער דער פּאַדלאָגע?

ג א ר ק ע כ ע ר .

דער מחותן איז זעהר פעררה-שחורה'עט, זאל מיך דער מחותן פאלגען. ער געהט ארויס פון קרעדענט משקה מיט גלעזליך. לאז דער מחותן א ביסעל שנאפט נעמען... דערווארעמען זיך... וועט באדן די מרה-שחורה אוועקגעהן. גיסט זיך אן א גלעזל. צום געזונד!

ג ר ו י ס ג ל י ק .

בעקוט דאס גלעזל.

איך דאנקע... אבער ווירקליך נישט געוועהן, בעמערקט? ער טרינקט, ווישט זיך אב די ליפען, ניכטס בעמערקט?

ג א ר ק ע כ ע ר .

ניין מחותן, מיט אנ'אמת, גארנישט.

ה' ג ר ו י ס ג ל י ק .

וואונדערליך. ערלויב... ווינקט צו איהם, ער זאל זיך אויך זענען ביים טיש און גיסט איהם אן א גלעזל. נישט קיין שלעכטער... אבער וואונדערליך?

ג א ר ק ע כ ע ר .

וועלכער זעצט זיך ביים טיש א ביסעל פון דערווייטענס, מיט פארוויכטיקייט.

זעהט דער מחותן, איך פערשטעה עס: איינער אליין, מען לעב! אזוי, אהן א ווייב. מיין אלטע ווי זי איז; לחיים, לחיים! טרינקט. ווי זי איז, אבער דאך אויף דער עלטער... איך פערשטעה עס. לאז דער מחותן נאך א ביסעל נעהמען אפשר עפעס צו צווייטען. ער זוכט אין קרעדיט. א וואויל שטיקעל לעקעך, לאז דער מחותן נעהמען.

ה' ג ר ו י ס ג ל י ק .

איך דאנק. עסט. זעהסט דו, דו האסט רעכט. זיצט איינער אליין... טעכטער יעדע בעזונדער, זיצט איינע דרינען. ווייזט אויף מיטעס טהיר. זי איז ביז אויף מיר... אין איהר מוטער גע-ראטען... ווייזט זיך נישט פאר מיר... רעדט נישט מיט מיר... געהט דורך איבער די שטוב, קאלט, און דעם קאפ אראפ-געבייגען... איינגעשלאפען אזוי אין זיך... קיינעם נישט צו-לאזען צו זיך... קיינעם נישט זאגען פון זיך... און דא נישט קיינעם... יעדען זיין וועלט, זיין צימער... איהר זענט גוי-

טע מענשען... איהר זענט אינאיינעם... אזוי זוזאמען...
דאָס איז גוט... זעהר גוט... איהר זענט גוטע מענשען....

ג אַ ר ק ע כ ע ר

א ביסעל בעטרונקען, מעהר דרייטער.

איך וועל דעם מחותן אָפען זאָגען, מיר זענען פראָסטע
מענשען, אָט אזוי זענען מיר. איך ווייס, איהר זענט פּאַניע
גרויסגליק, איהר דאַרפט נישט צו זיצען מיט מיר ביי אייך
טיש. אָט ווי איך דאַרף שטעהן פאַר אייך! שטעלט זיך אייך
און שטעלט זיך די האַנד צום שטערן, גריסט מיליטעריש. אזוי דאַרף
איך צו שטעהן פאַר אייך. איהר זענט דאָך פּאַני גרויס-
גליק, און איך בין נאָר דוד גאַרקעכער

ה' ג ר ו י ס ג ל י ק

ניין... ניין... נעהמט איהם אראָב די האַנד פון שטערען. איהר זענט
גוטע מענשען... גוטע מענשען... אינאיינעם זיין... אַלע,
אינאיינעם זיין... אַלע... זעץ דיך... טרינק... גיסט אים א
אגלעזיל.

ג אַ ר ק ע כ ע ר

צופרידען, טרעהרען וויזען זיך איהם אין די אויגען.

פּאַניע גרויסגליק... ניין... איך דאַרף דאָ נישט זיצען נעבען
אייך... איך ווייס, ווער איר זענט... איך האָב ביי אייך די
טישען סערווירט... ביי אייער פּאַטער, עליו השלום, אויף
אייער חתונה... איך ווייס, ווער די גרויסגליקס זענען...
לאַזט מיך אייך קושען, פּאַניע גרויסגליק... איהר דאַרפט
נישט מיט מיר דאָ צו זיצען און צו טרינקען פּאַן בראַט.
איהר זענט די גרויסגליקס. וויל איהם די האַנד קושען.

ה' ג ר ו י ס ג ל י ק

ציהט אָב פון איהם די האַנד.

ניין... מחותן... ניין... איהר זענט גוטע מענשען... בראַווע
מענשען... האַרציגע מענשען... אוועק די גרויסגליקס!
שלעכטע מענשען... אַלע אינאיינעם זיין... אַלע... אזוי...
עס קומט אַריין צולויפּען זאָשקע אין יום-טובֿ'דיקען אַנגעטהון, לויפּט
צו מיט פרייד צום פּאַטער.

ג אָ ר ק ע כ ע ר

שטעלט זיך אויף.

דאָס פּרײַליין גרויסגליק. פּערניגט זיך.

ז אָ ש ע .

פּאַפּאַ, דער פּאַפּאַ ווייט? איך ווער היינט פּערלויבט...

ה' ג ר ו י ס ג ל י ק .

נעהמט זי ארום.

איך ווייס, טאָכטער... ווייט אויף דורף. מיט זיי... גוט, טאָכטער...

גוטע מענשען...

ד ו ד ג אָ ר ק ע כ ע ר

כאַפּט זיך אויף פּערוואַנדערט.

ווער? וואָס?

ה' ג ר ו י ס ג ל י ק .

נישט מורא... גוט... איך ווייס... מיט איינעם פון אייך... גאַנץ

גוט... גוטע מענשען... אלע אינאיינעם זיין... גוטע מענשען...

ז אָ ש ע .

איז דער פּאַפּע איינשטימיג? אַזוי, ווי גליקליך איך בין! קושט

דעם פּאַטער. נישט וואָהר, וועט גוט זיין... מיר וועלען זיין

אלע אינאיינעם... אַך, פּאַפּאַ דערזעהט אין טהיר ליב'ן מיט בער'ן,

וועלכע קומען ביידע אַרײַן אַנגעהאַן יום-טובדיג, אויסגעקעמט און

אויסגעצירט. ליב זעהר פּאַרזוכטיג, מיט מורא געפיהרט דורך בער'ן.

אַ, ליב, ליב, קום אַרײַן, און דער פּאַפּאַ ווייסט שוין דער-

פון... און דער פּאַפּאַ בעשטעהט... קום אַהער, קום אַהער...

לויפט צו צו די טהיר, כאַפּט אָן ליב'ן ביי דער האַנד און פיהרט איהם

צו צום פּאַטער. זעהסט, פּאַפּאַ, דאָס איז מיין ברויטיגאַם.

ג ע ר

געהט אויך צו, אַ ביסעל פון דערווייטענס מיט רעספעקט, מיליטעריש.

איך דער קוזין.

ל י ב

בלאַס, ציטערט, שטאַמעלט.

איך בין גאַרנישט שולדיג... זי, וויל... ווייט אויף זאָשען. איך

בין גאַרנישט שולדיג...

פ א פ א .

שאַדט נישט... נישט קיין מורא. בעקוקט איהם. גוט... גאַנץ
גוט... בעקוקט איהם פון קאפּ ביז פיס. שענער יונגע... קומסט
אין דער פאַמיליע אַריין... שאַדט נישט... גיט איהם די האַנד.
זען דײך.

ז א ש ע

זעהסט... און פאַפּאָ בעשטעהט... נישט וואָהר? האָב נישט
קיין מורא, ליב, וועסט זעהן, אַלע וועלען זיך פּרעהען, זען
דײך.

ב ע ר

צו ליבן, לערנט איהם.
זען דײך, אַז מען האָט דײך געהייסען. זעסט איהם אַנידער.

ז א ש ע

צו בערן.

זעטצען זי זיך אויך, בער.

ב ע ר

פּערניגט זיך זעלנער-אַרטיג.
דאַנק. זעסט זיך.

ד ו ד

אויפגערוימט צו ליבן.

אַזוי, ברודער, קריכסט אַריין אין פאַמיליע גרויסגליקים...
מוזט דאָך וויסען, ווי זיך צו האַלטען, ליב; דו ווייסט, ווער
עס איז דאָס אַזעלכעס די גרויסגליקים? אונז האָט עס אַבגע-
קאַסט טויזענדער, איידער מען איז אין די פאַמיליע אַריין-
געקומען... און דו אַזוי, אָהן אַ גראַשען—קריכסט דו אין דעם
שמאַלצ-גרוב... האַלט דײך, ברודער... דו ווייסט, ווער עס
איז אַזעלכעס די גרויסגליקים? דו ווייסט?

ב ע ר

שאַקלט צו מיטן קאפּ צו ליבן.
הער, וואָס מען זאָגט דיר, הער...

ה' ג ר ו י ס ג ל י ק

נישט... נישט... וועט שוין גוט זיין, בין צופרידען... זעהר

צופריעדען... א טיכטיגער יונג... זענען טיכטיגע מענשען.
ווייט אויף דודן. אלע אינאיינעם. צו דודן. גיס איהם אָן
א גלעזיל.

ד ו ד

גיסט איהם אן א גלעזיל.

טרינק, ליב, לחיים, נאָר זיי אַ מענש, קען דיר גוט זיין.

ב ע ר .

הלואי אויף מיר געזאָגט געוואָרען!

ז אָ ש ע .

מיר וועלן זיך דינגען די גאָרקין, וואָס איהר האָט געהאַט
דריבען, און מיר וועלען זיך אליין מצאָן אַ שענק, סיוואָהר,
ליב?

ל י ב

געהט דאָס פּוס אין הצנר אַרײַן, וויל זאָגען לחיים, האַלטן לאַנג אין הצנר
און וואַגט זיך גישט.

ב ע ר

שטופט איהם.

זאָג לחיים.

ל י ב

שטאַמעלט.

לחיים.

ה' ג ר ו י ס ג ל י ק .

צום וואָהל, יונגער מענש! די סהיר עפענט זיך, עס קומט אַרײַן די
מוטער.

ד י מ ו ט ע ר .

מיינע שונאים, וואָס זעה איך? איהר דאָ מיטן מחותן
ה' גרויסגליק? ראָזע...

ג אָ ר ק ע כ ע ר .

קום אַהער, אַלטע, קום אַהער, דערכאַפּ דיר אויך דאָס האַרץ.

ה' ג ר ו י ס ג ל י ק .

יא, ביטען זי, מחותנת'טע, קומען זי אויך צום טיש.

די מוטער

צו גארקעכער, הייענדיג אויפן הי גרויסגליק.
מען מעג שוין זיצען מיטן מחותן?

גארקעכער.

מען מעג שוין.

די מוטער קומט צו.

הי גרויסגליק

גיסט איהר אן א גלעזל.

ביטע.

די מוטער

מחותן, איך בעט איבער ה' גרויסגליק, אז מיר האָבען דערלעבט,
אז גאָט האָט אונז געהאַלפּען, אז מיר זאָלען זיך מיט די גרויס-
גליק'ס משדך זיין—מחותן ה' גרויסגליק. היינט. אז גאָט האָט
אונז געהאַלפּען זאָג נחת, אזא גליק—טרינקט מיטן מחותן

די טהיר עפענט זיך, עס קומט אריין ראָזע.

ראָזע

וועלכע בלייבט שטעהן פון דערווייטענס מיט שרעק.

וואָס טוט זיך דאָ אַזעלכעס?

זאָשע

דערזעהט זי, כאַפט זיך אויף.

אַה, זעהסט דו, ראָזע!

ליב

כאַפט זיך אויף מיט שרעק.

איך בין גאַרנישט שולדיג, זי. ווייט אויף זעסקען, כּיבין גאַר-
נישט שולדיג.

ה' גרויסגליק.

בלייבענדיג זיצען, או ראָזען. זעץ דיך, טאַכטער... דאָ אהער מיט.

אונז. גיסט איהר אן א גלעזל. טרינק, אלע אינאיינעם זיין...

אַלע... גוטע מענשען...

זאָשע.

מיט פרייד.

און פאַפּא בעשטעהט אויפן שידוך...

בער.

און איך... און ליב... ראָזע קוקט איהם אן, האַקט ער אין מיטן,

פערלערענדיג דאָס לשון.

ל י ב .

מיט א אויסגעשטרעקטע האנד האלט אין איין צייגען אויף זאשען.
זי.

ד א ז ע .

ווערט בלייך, פערליצערט זיך אבער נאר אין סעקונדע.
מאמע, מאמע. געהמט דעם פאטער, וועלכער איז שימורליך אין גיט
זי מוטער אין האנד אריין: נא, פיהר דעם טאטען אין קיך
אריין. צו די יונגען. אהיים! די מינוט אהיים!

ל י ב

זייזט נאך אין מינוט אויף זאשען.
זי.

ג ר ו י ס ג ל י ק .

אָבער, טאַכטער, בלייבען... זאל בלייבען... א טיכטיגער יונג

ד א ז ע .

צו די יונגען, וועלכע שטעהען נאך.
אהיים. טאפעט מיטן פוס. די מינוט!

ב ע ר .

פיהרט אב ליבין.
אז מען זאָגט געהן, — געה, ברודער. געהט אב נאך ליבין מיט
זעלבערישע טריט.

מ ו ט ע ר .

די מוטער פיהרט אב דעם פאטער, וועלכער איז א ביסעל שימור, צין קיך אריין, זי
שטופט איהם נאך.

צרות האָב איך פון דיר.

ז אָ ש ע

פאלט צו צום טאטער מיט א געוויין.
פאפא!

ה' ג ר ו י ס ג ל י ק .

אָבער, טאַכטער, בלייבען. שרייט. בלייבן! אלע אינאיינעם
זיין! אלע!

ד א ז ע .

צום אלטען

אָבער שווער, ה' גרויסגליק, פאסט עס פארין ה' גרויסגליק

צו זיצען דאָ אינאיינעם מיט זיי און צו טרינקען אינאיינעם...
הער גרויסגליק! איהר פערגעסט, ווער איהר זענט!

לעצן.

חיות זיך אין טהיר.

וואָס איז דאָס אַזעלכעס?

ראָזע.

גאַרנישט, נישט דיין געשעפט, לאָז מיך אליין בעזאַרגען.
שטופט איהם אָב אין טהיר און פערשליסט הינטער איהם די טהיר...

ה' גרויסגליק.

שוין אויס גרויסגליק... אויס... אויס... אַלע זיין אינאיינעם...
לאָז טאַכטער... שוין... שוין... אינאיינעם...

ראָזע.

ניין, נישט אויס גרויסגליק... איך האָב חתונה געהאַט פאַר
די גרויסגליקס... פאַר די גרויסגליקס האָב איך
מיין גאַנץ פערמעגען צוזאַמענגענומען, נישט געשלאָ-
פען, נישט דערעסען... יעדערן מיין קישען אַוועקגע-
געבען פון אונטער מיין קאַפּ, יעדען מיין טעלער פון מויל
אַוועקגעגעבען, געזאַמעלט אַ גראַשען צו אַ גראַשען... אַז איך
זאָל מיט די גרויסגליקס חתונה האָבען... איהר געהט און
שענקט דאָס אַלעס אַוועק... אָ גיין... איהר שענקט דאָס
נישט אַזוי ביליג אַוועק... טייער קאַסט דער נאָמען... איהר
פערשטעהט זיך נישט דערויף. צו זאַשען. און זי פרייליין
גרויסגליקס טאַכטער, נעמט דעם ערשטען בעסטען יונג פון
דער גאַס... אָהנע נאָך זיין פאַמיליע צו פּרעגען, אָ שעה
מען זי זיך אין ווייטען האַלז אַריין! זי, לעאָנס שוועסטער,
מיט איינעם פון דער גאַס, אָהנע נאָך זיין פאַמיליע צו
פּרעגען... אָה, אויף דעם האָב איך מיך נישט געריכט,
אויף די גרויסגליקס...

ה' גרויסגליק.

אויפּפּערעט, שרייב.

אַבער טאַכטער... איך וויל נישט מעהר די גרויסגליקס...
נישט דאָ מעהר... געשטאַרבען... מיט זיי... אַלע אינאיינעם...
אַלע. מאַכט מיט די הענד. אַזוי, אַלע, אַלע, אינאיינעם זיין...

ר א ז ע .

אָ ניין, שווער... די גרויסגליקים זענען נישט געשטאָרבען...
וידער לעבען... איך האָב פאר דעם מיין גאנץ פערמעגענס,
מיין געלד געגעבען, די גרויסגליקים — מיין געלד... דאָס
איז מיין געלד...

די סוחרים .

קלאפען אין טהיר.

מען קען?

ר א ז ע .

מאכט זיך גלייך די האר.

ביטע, ביטע. צום שווער. שווער, די סוחרים זענען דאָ. ה' גרויס-
גליק וויל זיך אויפהויבען און אועקגעהן, ראַזע האלט איהם איין. די
סוחרים קומען אריין, פערנייגען זיך. אַ גוטען אָבענד.

ר א ז ע .

מאכט אַ בעוועגונג מיט פאטאָס, ווייזט אויף ה' גרויסגליק, וועלכער וויל אַב-
געהן, קען נישט און קומט אין פערלעגענהייט.

האַבע די עהרע איהנען פאַרזושטעלען דעם שעף פון
אונזער פאַמיליע, דער שעף אונזערס געשעפט, ה' גרויס-
גליק. די סוחרים פערנייגען זיך טיעף פאר איהם.

ר א ז ע .

אונזער פאַטער, דער שעף, האָט זיין וואונש אויסגעדריקט,
ער וויל מיט איהנען זעלבסט קאַנפערירען.

די סוחרים .

פערנייגען זיך.

מיר זענען זעהר געריהרט.

ה' גרויסגליק .

אַבער טאַכטער... קוקט זיך פערלעגען אום.

ר א ז ע

עפענט די טהיר פון מאמא'ס צימער.

ביטע אינם קאַבינעט. די סוחרים געהען אַב אין קאַבינעט, פער-

נייגעדיג זיך.

ר א ז ע

ווייזט אויף מאמא'ס צימער, דער ה' גרויסגליק נאָך די סוחרים.

ה' גרויס גליק.

אַבער טאָכטער, דרינען... געריהרט. ניין... עס איז דאָך אונ-
מעגליך..

ר אָ ז ע.

שווער, דאָס געשעפט פערלאַנגט עס. מיהרט אַב נאָך די סוחרים
דעם אלטען, וועלכער האלט זיך צוריק מיט מורא, אַב.

ר אָ ז ע

אין טהיר.

איינע סעקונדע, דער יונגער הערר קומט אַזוי גלייך. לויפט
צו צו לעאַני'ס צימער, עפענט אויף די פערשלאַסענע טהיר. לעאַן,
די קויפלייטע זענען דאָ.

ל ע אָ נ

קומט אַרויס.

וואָס איז דאָ געווען?

ר אָ ז ע.

שא, די קויפלייטע זענען דאָ. מיהרט'ן צו צום קאַבינעט. קום
דאָך מיט אַרײַן.

ל ע אָ נ

כאַפט זיך צוריק.

איך דרינען, "מאַמאַ'ס".

ר אָ ז ע.

קינד! שוין אויס מאַמאַ, פאַפּאַ איז שוין דרינען. עפענט די
טהיר, לעאַן דערזעהט די קויפלייטע מיט'ן פאַטער, געהט אַרײַן.

ר אָ ז ע

רופט נאָך אין צימער.

טעכטער, וואַנדע, מיטע, ווילט איהר פיעלייכט פאַר די העררן
פּיאַנאָ שפיעלען. אַב נאָך לעאַניען אין קאַבינעט.

מ י ט ע.

קומט אַרויס פון איהר צימער געפיהרט דורך וואַנדען, זי האלט אויף איהרע
הענד פערטריקענטע קרענצען, אַסטען פערטריקענטע, שוואַרצע טרויער-בענדער
מיט אוימשריפטען.

ו אָ נ ד ע.

און הערסט דו שוין נישט מאַמאַ'ס טריט, שוועסטער?

מ י ט ע .

מאמא האָט זיך אַרויסגעצויגען פון איהר צימער, און קומט
שוין קיינמאָל נישט צוריק... נישט איך הער ביינאכט איהרע
מריט... נישט איך זעה איהר שאַטען אויף די וואַנד בלאַנ-
דזשען. מאמא האָט זיך ווייט אַרויסגעצויגען פון דאָזען,
און קומט שוין קיינמאָל נישט צוריק.

ו ו א נ ד ע

וועלכע בעגלייט איהר ביז צום סהיר:

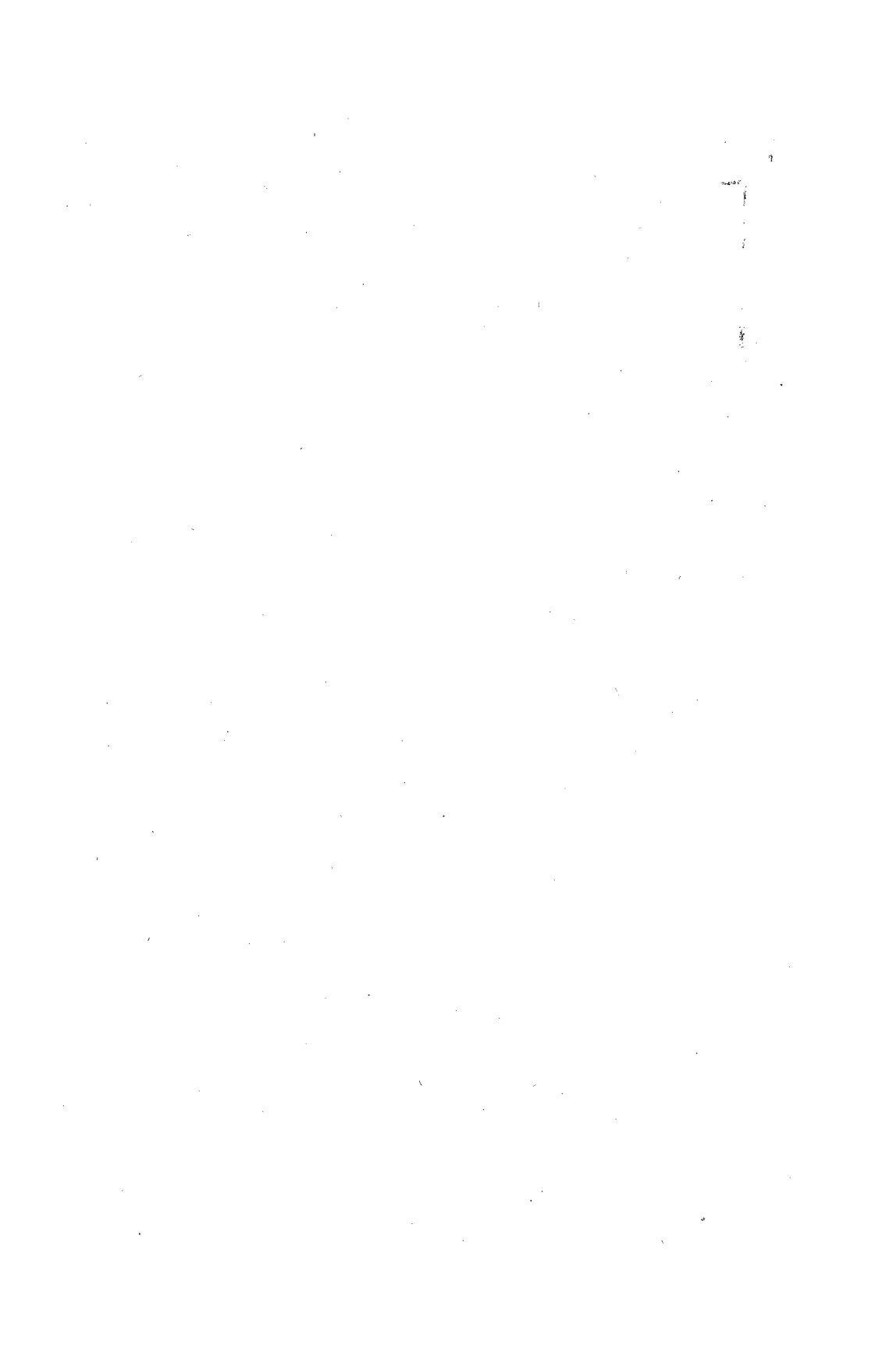
און וואו אהין געהסט דו, שוועסטער?

מ י ט ע .

מאמא זוכען... מאמא זוכען... אה-

פ א ר א ש נ

ISRAEL JACOBSON OF MAITLAND
IN MEMORY OF THE LATE
GAPE TOWN
THE ZIONIST HALL LIBRARY OF
PRESENTED TO

א'נהאלט:

1. גאָט פון נאָמיה
2. בונד פון די שוואַכע
3. מאַטעע גנב
4. יחוס

